DIGITALES ARCHIV

ZBW – Leibniz-Informationszentrum Wirtschaft
ZBW – Leibniz Information Centre for Economics

Periodical Part

Kulturstatistikk / Statistisk Sentralbyrå ; 2019

Provided in Cooperation with:
Statistics Norway, Oslo

Reference: Kulturstatistikk / Statistisk Sentralbyrå ; 2019 (2020).
https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/_attachment/406670?_ts=17039b1d668.

This Version is available at:
http://hdl.handle.net/11159/6148

Kontakt/Contact
ZBW – Leibniz-Informationszentrum Wirtschaft/Leibniz Information Centre for Economics
Düsternbrooker Weg 120
24105 Kiel (Germany)
E-Mail: *rights[at]zbw.eu*
https://www.zbw.eu/econis-archiv/

Standard-Nutzungsbedingungen:
Dieses Dokument darf zu eigenen wissenschaftlichen Zwecken und zum Privatgebrauch gespeichert und kopiert werden. Sie dürfen dieses Dokument nicht für öffentliche oder kommerzielle Zwecke vervielfältigen, öffentlich ausstellen, aufführen, vertreiben oder anderweitig nutzen. Sofern für das Dokument eine Open-Content-Lizenz verwendet wurde, so gelten abweichend von diesen Nutzungsbedingungen die in der Lizenz gewährten Nutzungsrechte.

https://zbw.eu/econis-archiv/termsofuse

Terms of use:
This document may be saved and copied for your personal and scholarly purposes. You are not to copy it for public or commercial purposes, to exhibit the document in public, to perform, distribute or otherwise use the document in public. If the document is made available under a Creative Commons Licence you may exercise further usage rights as specified in the licence.

ZBW Leibniz-Informationszentrum Wirtschaft
Leibniz Information Centre for Economics

Mitglied der Leibniz-Gemeinschaft

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway

Kulturstatistikk 2018

TAL SOM FORTEL

STATISTISKE ANALYSAR / STATISTICAL ANALYSES

163

Statistiske analysar

Kulturstatistikk 2018

Statistisk sentralbyrå • Statistics Norway
Oslo–Kongsvinger

I serien Statistiske analysar vert det publisert analyser av statistikk om sosiale, demografiske og økonomiske tilhøve til ein breiare lesarkrins. Framstillingsforma er slik at publikasjonane òg kan lesast av personar utan spesialkunnskapar om statistikk eller tilverkingsmetodar.

© Statistisk sentralbyrå
Ved bruk av materiale frå denne publikasjonen
skal Statistisk sentralbyrå verta oppgjeven som kjelde.

Forsidebilde: Guro Trøseid Gjerstadberget og Håkon Sigernes i ein scene i vandreteateret "Denna hell are sida" på Kongsvinger festning.
Foto: Torbjørn A. Tjernsberg

Publisert 12. desember 2019
Rettet 12. februar 2020: tabell 5.6, side 81

ISBN 978-82-587-1028-5 (trykt)
ISBN 978-82-587-1029-2 (elektronisk)
ISSN 804-3221

Standardtegn i tabeller	**Symbol**
Tal kan ikkje førekoma	.
Oppgåve manglar	..
Oppgåve manglar førebels	…
Tall kan ikkje offentleggjerast	:
Null	-
Under 0,5 av den brukte eininga	0
Under 0,05 av den brukte eininga	0,0
Førebelse tal	*
Brot i den loddrette serien	—
Brot i den vassrette serien	|
Desimalteikn	,

Forord

Kulturstatistikk 2018 gjev i tekst, figurar og tabellar eit hovudbilete av ulike kulturområde, tal for offentlege utgifter, informasjon om sysselsetjing og føretaksdemografi i kulturnæring samt oversikt over deltaking i ulike kulturelle aktivitetar. Føremålet med publikasjonen er å skildra og gje ei samla oversikt over den tilgjengelege statistikken for ulike kulturområde i Noreg.

Kulturstatistikk er ein årleg publikasjon som frå 1975 til 2008 har vore publisert i serien Noregs offisielle statstikk, unnateke frå åra 2004 og 2005 då den var i serien Statistiske analysar. Alle utgåver er digitalt tilgjengelege på Statistisk sentralbyrå sine internettsider. Frå 2009 har publikasjonen Kulturstatistikk vore publisert i serien Statistiske analysar, og den er tilgjengeleg i pdf-format under adressa: http://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/kulturstatistikk.

Publikasjonen er utarbeidd ved Seksjon for utdanningsstatistikk. Beate Bartsch har vore koordinator for publikasjonen. Elisabeth Haraldsrud, Hilde Sofie Frydenberg, Hossein Moafi, Line Gjermshusengen, Per Torstein Tuhus og Øyvind Solli Bolsgård har vore medforfattarar.

Statistisk sentralbyrå har eit godt samarbeid med fleire offentlege institusjonar og interesseorganisasjonar som leverer datagrunnlag. Talmaterialet byggjer òg på tal frå Statistisk sentralbyrå.

Publikasjonen er finansiert av Kulturdepartementet.

Statistisk sentralbyrå, 2. desember 2019

Ann-Kristin Brændvang

Samandrag

Denne publikasjonen presenterer oppdaterte tal og statistikk for ulike område relatert til kultur. Føremålet med publikasjonen er å skildre og gje ei samla oversikt over den tilgjengelege statistikken for ulike kulturområde i Noreg. Dette er nokre hovudresultat for 2018 innanfor temaområda i publikasjonen:

Offentlege utgifter til kultur
Dei statlege utgiftene til kultur over Kulturdepartementets budsjett i 2018 var 14 milliardar kroner, dei fylkeskommunale kulturutgiftene var på 1,6 milliardar kroner, og dei kommunale utgiftene var på 12,9 milliardar kroner.

Sysselsetjing og føretak i kulturnæring
3 prosent av dei sysselsette i Noreg hadde hovudjobben sin i kulturell og kreativ næring. Fylka som omfattar dei største byane, det vil seie Oslo, Rogaland, Hordaland og Trøndelag, sysselset til saman 63 prosent av totalen. Oslo er klart størst med 41 prosent av alle sysselsette i kulturell og kreativ næring.

Kulturelle tiltak og vederlag
I 2018 vart det løyvd 949 millionar kroner frå Norsk kulturfond til ulike kulturføremål. Musikkføremål var det største hovudområdet under kulturfondet og utgjorde 40 prosent. Statens kunstnarstipend delte ut 1 761 stipend i 2018, 37 færre enn året før. Biletkunstnarar var den desidert største gruppa og tok imot 541 stipend.

Musikk og scenekunst
I 2018 gav musikkinstitusjonane over 1 300 konsertar for til saman 639 000 tilhøyrarar. Ved teater og opera var det til saman 2,2 millionar tilskodarar. Dette var ein auke på 5 prosent samanlikna med året før.

Museum
I 2018 var storleiken på samlingane i norske museum på 57,4 millionar objekt og fotografi. Samla vart det registrert 10,9 millionar besøk i musea i Noreg.

Bibliotek
Det vart lånt ut 11,9 millionar bøker frå folkebiblioteka i 2018. Utlån av bøker utgjorde i gjennomsnitt 2,2 bøker per innbyggjar. I 2018 var det om lag 60 000 arrangement i folkebiblioteka som er ein auke på nær 10 000 frå året før.

Film og kino
Samla var det 12,1 millionar besøk på kino i 2018. Det var ein oppgang i kinobesøket mot førre året då det var 11,8 millionar besøkande på norske kinoar. Besøkstalet svarar til 2,3 kinobesøk per innbyggjar. Bygdekinoane hadde òg høgare besøkstal, med vel 133 000 besøk dette året, over 10 000 fleire enn i 2017.

Lyd og bilete
I 2018 høyrde 50 prosent av befolkninga på radio ein gjennomsnittsdag, og dette er 14 prosentpoeng mindre samanlikna med 2017. Vanleg lineær TV-sjåing på ein gjennomsnittsdag har hatt ein nedgang frå 80 prosent i 2008 til 60 prosent i 2018.

Idrett
Ved utgangen av 2018 var det drygt 1,9 millionar ordinære medlemskapar i Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité. Talet på ordinære idrettslag har gått opp frå året før og talde over 8 000 lag ved utgangen av 2018. I alt var det nærare 57 000 idrettsanlegg i drift i 2018.

Born og unge
I 2018 var 13 prosent av alle born mellom 6 og 15 år elevar på kommunale kulturskular. I samband med Den kulturelle skulesekken var det i grunnskulen nærare 47 000 einskildarrangement og i den vidaregåande skulen over 3 400 einskildarrangement i 2018.

Abstract

This publication provides updated figures and information on culture. The main purpose of the publication is to present an overview of available statistics on various aspects of culture in Norway. A selection of some main results within culture in this publication is given below.

Public expenditure
Governmental expenditure on cultural purposes in the Ministry of Culture's budget for 2018 was NOK 14 billion. The corresponding figure in the county authorities and local authorities was NOK 1.6 billion and NOK 12.9 billion respectively.

Employment and enterprises in cultural industries
A total of 3 per cent of all employed persons in Norway had their main job within the cultural industries in 2018. Oslo has the largest share by a large margin, with 41 per cent of all employment in the cultural and creative industries.

Cultural policy instruments
In 2018, Arts Council Norway allocated NOK 949 million from the Norwegian Cultural Fund to several cultural purposes. Music received the most; 40 per cent of the Norwegian Cultural Fund. In 2018, visual artists made up the largest group of recipients under the Government Grants for Artists scheme, receiving a total of 541 grants.

Music and theatre
Theatre, opera and dance are still popular attractions within the field of performing arts. In 2018, music institutions held over 1 300 concerts for a total of 639 000 audience members. A total of 2.2 million people went to the theatre and/or opera. This was an increase of 5 per cent from the previous year.

Museums
In 2018, about 10.9 million people visited Norwegian museums, which had a total of about 57.4 million objects.

Libraries
In 2018, a total of 11.9 million books were loaned from public libraries, with an average of 2.2 loans per capita.

Films and cinemas
In 2018, a total of 12.1 million cinema visits were registered. This is an increase from the previous year, when 11.8 million people visited Norwegian cinemas. The cinema visits correspond to 2.3 per capita.

Sound and vision
On an average day, the share of the population who listened to the radio in 2018 was 50 per cent. The share of the population who watched ordinary TV was 60 per cent, whereas in 2008, the share was 80 per cent.

Sports
At the end of 2018, 1.9 million memberships were registered with the Norwegian Olympic and Paralympic Committee and Confederation of Sports. The number of teams has increased, and is now over 8 000.

Children and youth
In 2018, 13 per cent of all children aged 6-15 were pupils at culture schools. In connection with the Cultural School Bag, 47 000 events were held at primary and lower secondary schools, while upper secondary schools hosted 3 400 events.

Innhald

Forord ... **3**

Samandrag ... **4**

Abstract ... **5**

Innhald ... **6**

1. Offentlege utgifter ... **8**
1.1. Nokre resultat ... 8
1.2. Offentlege utgifter – stat ... 8
1.3. Offentlege utgifter – fylkeskommunar ... 9
1.4. Offentlege utgifter – kommunar ... 12
1.5. Om statistikken ... 14

2. Friviljug innsats ... **25**
2.1. Nokre resultat ... 25
2.2. Om statistikken ... 26

3. Nærings- og sysselsetjingsstatistikk ... **37**
3.1. Nokre resultat ... 37
3.2. Sysselsetjing ... 37
3.3. Føretak ... 40
3.4. Om statistikken ... 42

4. Kulturelle tiltak og vederlag ... **59**
4.1. Nokre resultat ... 59
4.2. Om dei ulike organisasjonane og ordningane ... 62

5. Musikk og scenekunst ... **71**
5.1. Tal på konsertar og tilhøyrarar ... 71
5.2. Statlege utgifter til musikk- og scenekunstføremål ... 75
5.3. Om statistikken og dei ulike musikk- og scenekunstorganisasjonane ... 76

6. Museum og samlingar ... **85**
6.1. Samlingar ... 85
6.2. Utstillingar og andre aktivitetar ... 86
6.3. Besøk ... 87
6.4. Universell utforming ... 89
6.5. Økonomi og drift ... 89
6.6. Om statistikken ... 91

7. Bibliotek ... **102**
7.1. Nokre resultat ... 102
7.2. Bibliotekbruk ... 102
7.3. Pliktavlevering ... 107
7.4. Om statistikken ... 108

8. Arkiv ... **119**
8.1. Ivaretaking ... 119
8.2. Avlevering ... 119
8.3. Publisering ... 120
8.4. Digitalt skapte arkiv ... 120
8.5. Digitalisering ... 120
8.6. Arkivbesøk ... 121
8.7. Om statistikken ... 121

9. Bøker ... **126**
9.1. Utgjevingar ... 126
9.2. Språk ... 126
9.3. Omsetnad ... 127
9.4. Opphavspersonar ... 129
9.5. Lesing ... 129
9.6. Om statistikken ... 130

10. Aviser, vekepresse og fagpresse ... **140**
10.1. Aviser ... 140
10.2. Vekepresse ... 141
10.3. Fagpresse ... 141
10.4. Lesing av aviser ... 142
10.5. Om statistikken ... 143

11. Film og kino ... **150**
11.1. Nokre resultat ... 150
11.2. Kinobesøk og framsyningar ... 150

11.3. Kinodrift ... 153
11.4. Produksjon og forvaltning av film ... 154
11.5. Om statistikken ... 155

12. Lyd, video og allmennkringkasting ... 161
12.1. Nokre resultat ... 161
12.2. Bruk av lyd- og videomedium ... 161
12.3. Allmennkringkastarane: Radio og fjernsyn ... 163
12.4. Radio ... 163
12.5. Fjernsyn ... 165
12.6. Kringkastingskrav ... 167
12.7. Om statistikken ... 168

13. Idrett og friluftsliv ... 177
13.1. Medlemskap ... 177
13.2. Treningsaktivitet ... 178
13.3. Idrettsanlegg ... 179
13.4. Finansiering ... 180
13.5. Om statistikken ... 180

14. Trus- og livssynssamfunn og Den norske kyrkja ... 188
14.1. Nokre resultat ... 188
14.2. Om statistikken ... 193

15. Kultur for born og unge ... 201
15.1. Kulturskular ... 201
15.2. Den kulturelle skulesekken ... 202
15.3. Om statistikken ... 203

Figurregister ... 210

Tabellregister ... 212

1. Offentlege utgifter

1.1. Nokre resultat

2 600 kroner per innbyggjar til kultur

Dei statlege utgiftene til kultur over Kulturdepartementets (KUD) budsjett omfattar utgifter til kulturføremål, friviljug føremål, medieføremål og løyvingar til Den norske kyrkja og andre trus- og livssynssamfunn. I 2018 var desse utgiftene over budsjettet til saman på nær 14 milliardar kroner, eller 2 600 kroner i gjennomsnitt per innbyggjar. Sidan 2013 har utgiftene auka kvart år og kultur har fått ein noko større prosent statlege midlar sjølv om delen har flata ut dei siste åra. Dei fylkeskommunale driftsutgiftene til kulturføremål har gått noko ned frå 2014 til 2017, men i 2018 steig dei litt og ende på 1,6 milliardar kroner. Kommunane sine netto driftsutgifter til kultur har auka jamt dei siste åra og for 2018 beløp dei seg til 12,9 milliardar kroner.

Figur 1.1. Offentlege utgifter til kultur[1]

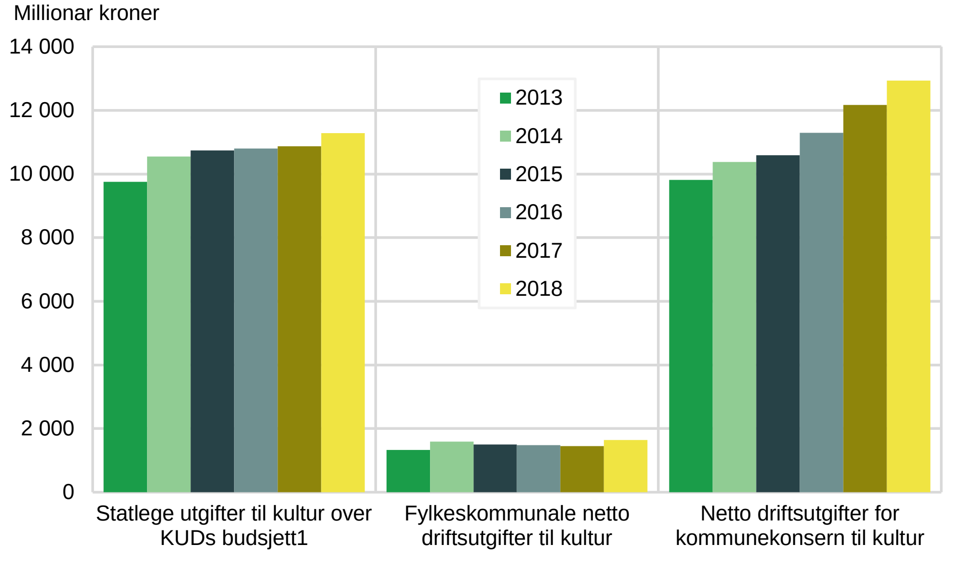

[1] Utgifter til Den norske kyrkja og andre trus- og livssynssamfunn er ikkje medrekna her.
Kjelde: Kulturdepartementet og Statistisk sentralbyrå.

1.2. Offentlege utgifter – stat

0,8 prosent av tildelingane over statsbudsjettet gjekk til kultur

Løyvingane til ulike føremål innanfor kulturbudsjettet var til saman på 14 milliardar kroner i 2018, ein auke frå året før på 257 millionar kroner eller 1,9 prosent. KUDs samla utgifter i 2018 utgjorde 0,8 prosent av dei samla statlege utgiftene. Det er same del som i dei fire føregåande åra, sjå tabell 1.1.1.

I 2017 vart Den norske kyrkja (Dnk) fristilt frå staten og i samband med utskiljinga fekk Dnk blant anna tilført tilskot for å dekke eigne pensjonsutgifter, samt eingongstilskot til eigenkapital. Sum tilskot til Dnk i 2018 utgjorde 2,3 milliardar kroner eller 16,6 prosent av dei statlege midlane, mot 2,5 milliardar eller 18,2 prosent i 2017. Tilskot til trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja i 2018 utgjorde 0,4 milliardar kroner eller 2,6 prosent av rekneskapen.

2,8 milliardar kroner til musikk- og scenekunstføremål

Løyvingane til musikk- og scenekunstføremål vart samla i eit kapittel i budsjettet frå og med 2017. Dette føremålet fekk 2,8 milliardar kroner av midlane i 2018, noko som utgjorde 20 prosent av dei totale utgiftene, same del som året før. Kategorien friviljuge føremål, som famnar det som tidlegare heitte samfunnsføremål, fekk i 2018 tilført 1,8 milliardar kroner eller 13 prosent av midlane. Museumsføremål og visuell kunst er eit kapittel i rekneskapen og fekk 1,6 milliardar kroner, som utgjorde 12 prosent av midlane i 2018.

Justeringane som vart gjort frå og med rekneskapen 2017 innebar òg at tilskot til nasjonale kulturbygg vart tatt inn under kapittel bygg og offentlege rom, medan tilskotet til Nasjonalmuseet finst under kapittel museum og visuell kunst, sjå tabell 1.1.1.

I 2018 vart det løyvd 1,2 milliardar kroner til Kulturrådet, som inkluderer avsetninga til Norsk kulturfond. Løyvinga utgjorde 8,4 prosent av dei totale utgiftene over Kulturdepartementets budsjett.

Halvparten av spelemidlane til idrettsføremål går til idrettsanlegg

Speleoverskotet frå Norsk Tipping AS vert fordelt til kultur- og idrettsføremål, og til samfunnsnyttige og humanitære organisasjonar. I 2018 gjekk 2,8 milliardar kroner til idrettsføremål, ein auke på 228 millionar kroner eller 9 prosent frå året før. Overføringane av spelemidlane til idrettssektoren har auka opp gjennom åra og det er idrettsanlegga som får den største delen av tilskota. Omlag halvparten av midlane har gått til idrettsanlegg dei siste åra og same del vart òg gjeve i 2018. Tilskotet til idrettsanlegga ende på 1,6 milliardar kroner og utgjorde 55 prosent av alle spelemidlane som vart delt ut til idrettssektoren, sjå tabell 1.1.2.

Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) har sidan 2010 fått godt over 30 prosent av midlane, men dei siste åra har delen vorte gradvis mindre. I 2018 låg delen på 25 prosent og tilskotet til NIF ende på 711 millionar kroner, ein auke på 27 millionar samanlikna med året før. Dei siste fire åra har 13 prosent av midlane gått til lokale lag og foreiningar, og tilskotet i 2018 var 367 millionar kroner, ein auke på 30 millionar kroner frå 2017.

Snautt 800 millionar kroner frå spelemidlane til kulturføremål

Kultursektoren og dei ulike føremåla fekk tildelt 794 millionar kroner frå spelemidlane i 2018, ein auke på 64 millionar kroner frå året før. Av dette utgjorde delen til Den kulturelle skulesekken (DKS) 36 prosent eller 285 millionar kroner. Frifond fordelar midlane vidare til born og unge som driv med friviljuge aktivitetar innanfor kultur eller andre fritidsaktivitetar. Frifond fekk tildelt 199 millionar kroner til sine føremål i 2018, same beløp som året før.

1.3. Offentlege utgifter – fylkeskommunar

309 kroner per innbyggjar til kulturføremål i fylkeskommunane

Netto driftsutgifter til kulturføremål i fylkeskommunane var på 1,6 milliardar kroner i 2018 ifølgje KOSTRA (Kommune-Stat-Rapportering). Det var ein auke på 193 millionar kroner eller 13 prosent frå året før. Det vart brukt i snitt 309 kroner per innbyggjar til ulike kulturføremål i fylkeskommunane, sjå tabell 1.2.4. Dei tre fylkeskommunane som brukte mest per innbyggjar er Sogn og Fjordane, Troms og Trøndelag med høvesvis 569, 552 og 519 kroner per innbyggjar.

Som dei tre føregåande åra gjekk største delen av pengane til museum og kunstformidling, med høvesvis 453 millionar og 407 millionar kroner. Til saman utgjorde dette 52 prosent av netto driftsutgifter i fylkeskommunane i 2018, sjå tabell 1.2.1. Idrett fekk minst, 97 millionar kroner, men det var likevel ein markant auke frå 2017, då fekk idrett 24 millionar.

Figur 1.2. Netto driftsutgifter til ulike kulturføremål i fylkeskommunane. 2018

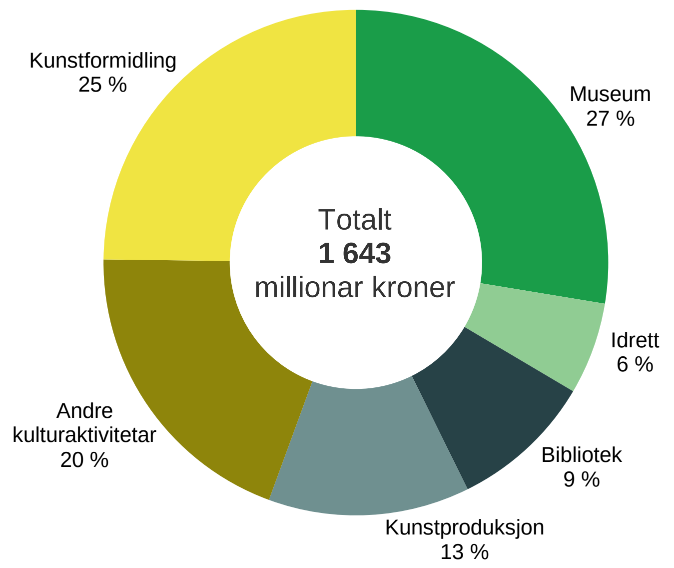

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Den største auka frå 2017 til 2018 var innan andre kulturaktivitetar med 128 millionar kroner meir og som utgjorde 323 millionar kroner av dei totale netto driftsutgiftene. Det var òg ein auke innanfor idrett og museum, med høvesvis 74 og 5 millionar kroner. Samstundes har det vore ein reduksjon på til saman 12 millionar kroner til bibliotek, kunstformidling og kunstproduksjon frå 2017 til 2018, sjå tabell 1.2.1 og figur 1.3.

Figur 1.3. Netto driftsutgifter til ulike kulturføremål i fylkeskommunane

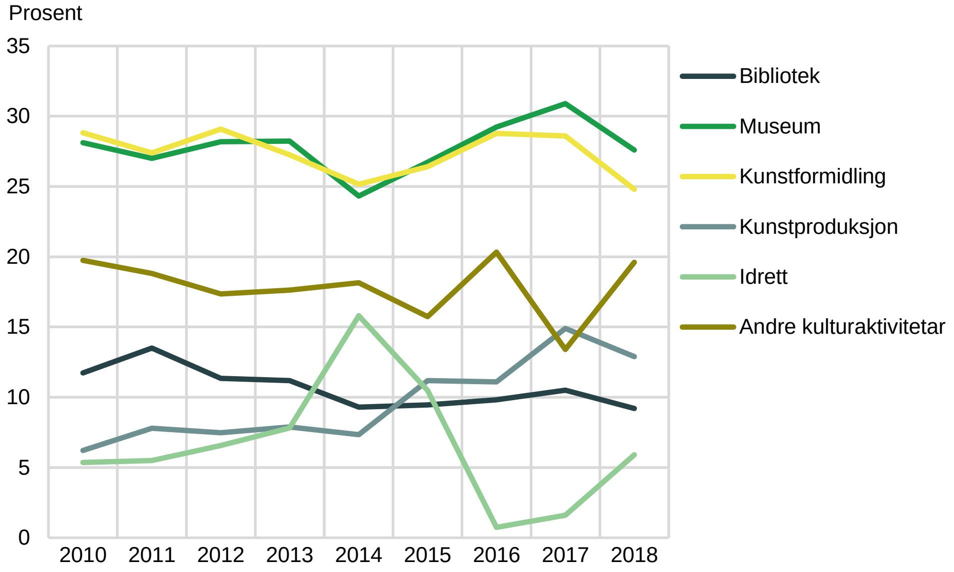

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Samla sett syner utviklinga frå 2010 til 2018 at netto driftsutgifter har auka, men det har vore fleire år med reduksjon innimellom. Til dømes i åra frå 2014 til 2017 var det ein reduksjon i netto driftsutgifter kvart år og totalt med 137 millionar kroner. Derimot var det frå 2017 til 2018 ein auke på 193 millionar. Dei ulike føremåla har hatt ulik utvikling i desse åra og figur 1.3 visar at områdane idrett og andre kulturaktivitetar har hatt dei største svingingane.

Frå og med 2018 er Sør- og Nord-Trøndelag fylkeskommune slått saman til Trøndelag fylkeskommune. Der gjekk 4 prosent av netto driftsutgifter til kulturføremål, sjå tabell 1.2.4. Tala for Oslo som fylkeskommune viser berre ein liten del av utgiftene til kultur då Oslo både er kommune og fylkeskommune og rapporterer som begge delar. Sjølv om det kan vere uvisse knytt til kva som er kommunale og fylkeskommunale utgifter, er ikkje tala dobbeltrapporterte. For å få fram dei totale netto driftsutgiftene for Oslo, kan det vere nyttig å leggje saman dei kommunale og dei fylkeskommunale netto driftsutgiftene.

Figur 1.4. Netto driftsutgifter til kulturføremål i fylkeskommunane. 2018

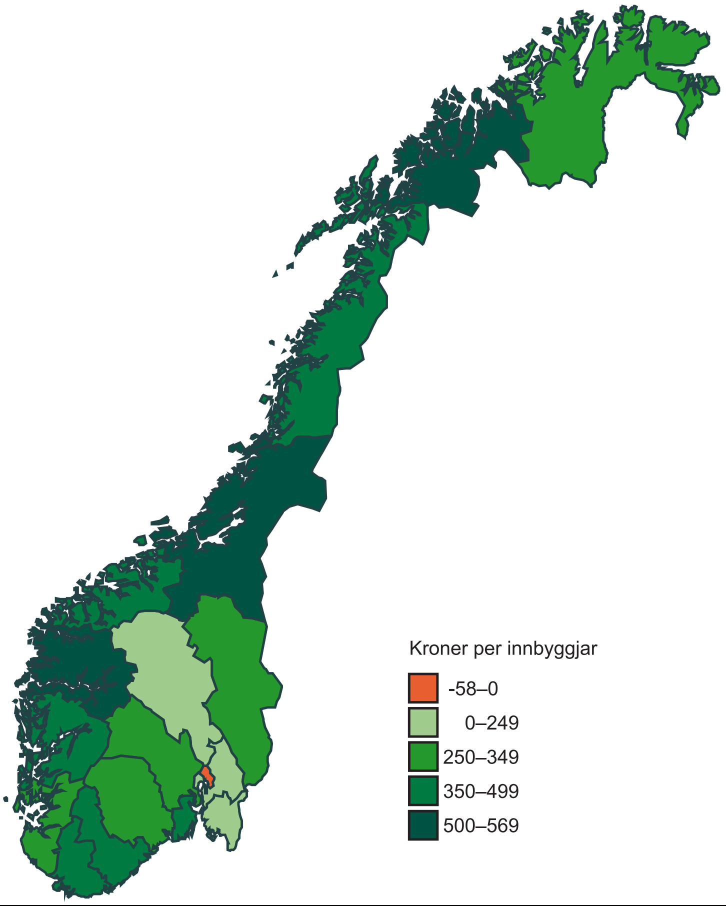

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Fordelinga til dei ulike føremåla eller funksjonar i fylkeskommunane varierer ein del. I nokre fylke viser tala at netto driftsutgifter til idrett var på minussida. Det vil seie at desse fylkeskommunane hadde større inntekter i høve til utgifter på denne funksjonen. Trøndelag og Hordaland hadde dei største netto driftsutgiftene til kulturføremål, med respektive 240 og 222 millionar kroner, sjå tabell 1.2.1. Hordaland hadde høgast netto driftsutgifter til idrett og andre kulturaktivitetar med høvesvis 54 og 51 millionar kroner. Trøndelag hadde dei største netto driftsutgiftene til kunstformidling og museum med høvesvis 89 og 66 millionar kroner, sjå tabellane 1.2.1 og 1.2.2.

Fylkeskommunanes brutto investeringsutgifter til kulturføremål i 2018 var 4,3 millionar kroner, ein nedgang frå 12,3 millionar førre år, medan i 2016 var investeringsutgiftene på 30,7 millionar kroner. Investeringsnivået for 2009 og 2012 skil seg ut som særs høge dei siste ti åra med høvesvis 168 og 114 millionar kroner. Ser ein på snittet for dei siste tre åra, 2016-2018, har fylkeskommunane brukt 16 millionar kroner til brutto investeringsutgifter. Akershus og Nordland hadde høvesvis 5,7 og 4,8 millionar kroner i brutto investeringsutgifter i snitt denne perioden, sjå tabell 1.2.3.

1.4. Offentlege utgifter – kommunar

4 prosent til kultur i kommunane

Tala for utgiftene i kommunane er henta frå KOSTRA-rapporteringa. Rekneskapsåret 2018 viser at netto driftsutgifter til kultur i kommunane låg på 12,9 milliardar kroner. Oslo er inkludert og tala gjeld kommunen som konsern, sjå delkapittel 1.5. Omgrep og definisjonar, rekneskapsomfang. Auken i netto driftsutgifter til kultur frå 2017 var på 773 millionar, eller 6 prosent. Delen av utgiftene som gjekk til kultur var 4 prosent i 2018.

Figur 1.5. Netto driftsutgifter til kultur for kommunekonsern. 2018

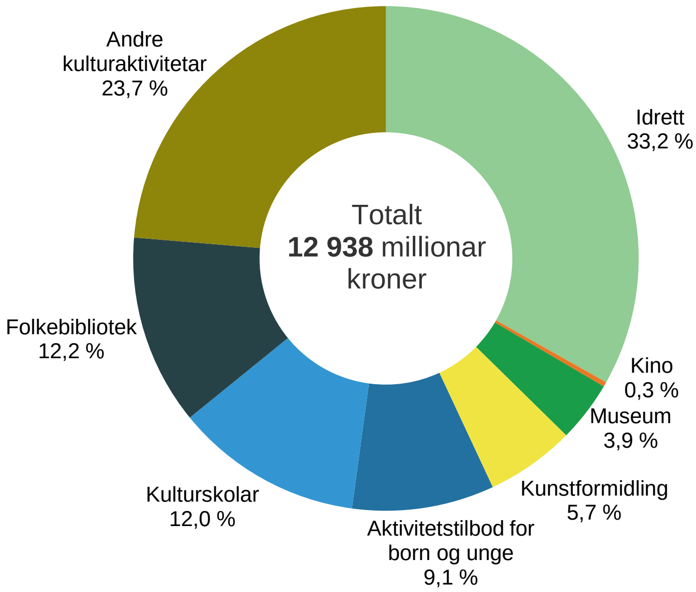

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Idrett var som i tidlegare år den høgaste kulturutgifta i kommunane samla sett i 2018. Kommunane brukte totalt 4,3 milliardar kroner til idrett, ein auke på 160 millionar kroner, eller 4 prosent, samanlikna med 2017. Netto driftsutgifter til idrett utgjorde 33 prosent av utgiftene til kultur, sjå tabell 1.3.3.

Posten andre kulturaktivitetar var på 3,1 milliardar kroner i 2018, ein auke på 119 millionar, eller 4 prosent frå året før. 1,6 milliardar kulturkroner gjekk til folkebibliotek, ein auke på 86 millionar, eller 6 prosent, samanlikna med 2017. 1,55 milliardar gjekk til kulturskular, ein auke på 96 millionar, eller 7 prosent, samanlikna med året før. 39 millionar kroner gjekk til kino og det var 2,3 millionar, eller 5 prosent, mindre enn i 2017, sjå tabell 1.3.2.

Delen som går til ulike kulturføremål har vore ganske stabil sidan 2010, men delen som går til kunstformidling har auka noko frå 2017 til 2018, sjå tabell 1.3.3 og figur 1.6.

Figur 1.6. Netto driftsutgifter til kultur for kommunekonsern

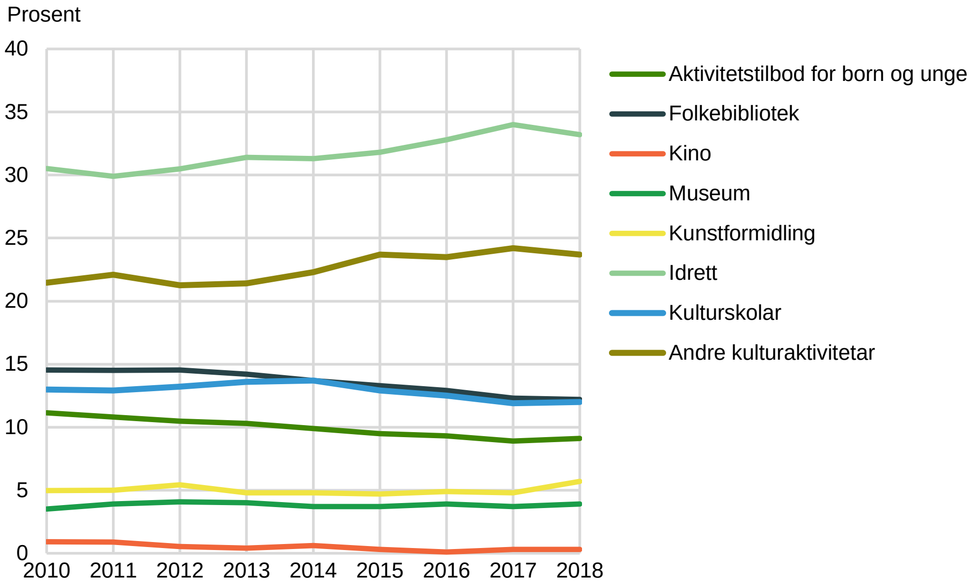

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Akershus var den kommunen som hadde høgast vekst i netto driftsutgifter til kultur med 157 millionar kroner, eller 13 prosent. Oppland og Sogn og Fjordane hadde lågast vekst i netto driftsutgifter til kultur med 2 millionar kroner kvar, sjå tabell 1.3.1.

Figur 1.7. Netto driftsutgifter til kultur for kommunekonsern, etter fylke. 2018

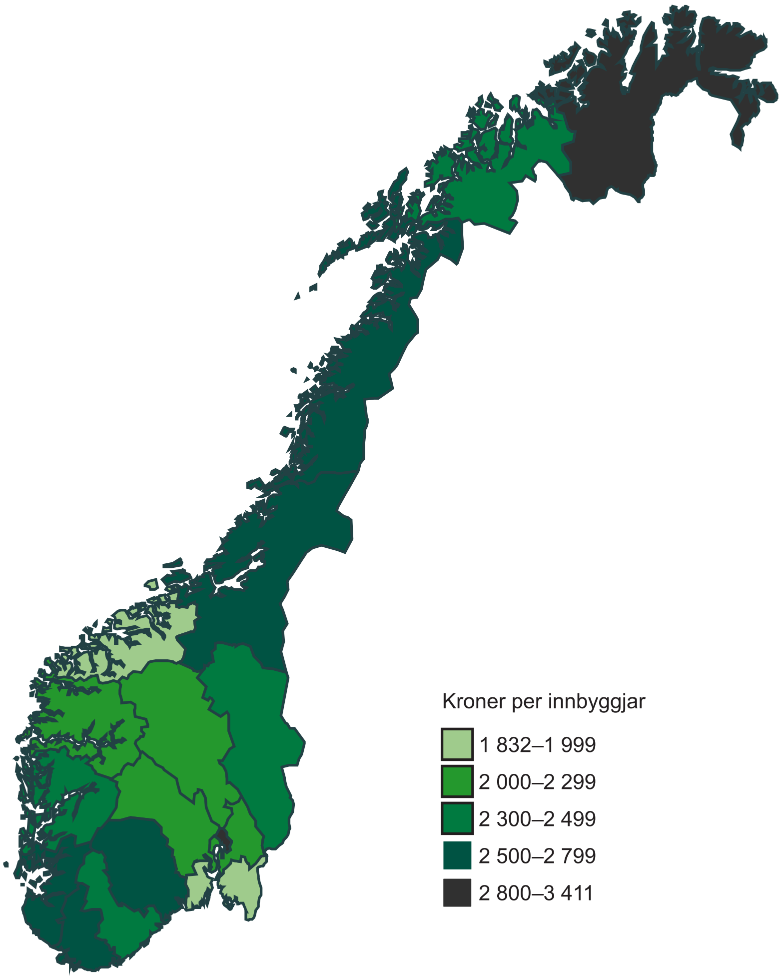

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

2 428 kroner per innbyggjar til kultur

I gjennomsnitt brukte kommunane 2 428 kroner per innbyggjar til kulturføremål i 2018, noko som var 131 kroner meir i høve til året før. I ei rekkje år har det vore kommunane i Finnmark som bruker mest til kultur per innbyggjar, slik var det òg i 2018, med 3 411 kroner per innbyggjar. Kommunane i Østfold, Vestfold og Møre og Romsdal brukte minst til kultur i 2018, med respektive 1 832, 1 852 og 1 968 kroner per innbyggjar.

4 prosent av totale utgifter til kulturføremål

Som nemnt over brukte kommunane i Noreg 4 prosent av totale utgifter til kulturføremål i 2018. Kommunane i seks fylke brukte over gjennomsnittet til kultur: Oslo, Telemark, Vest-Agder, Rogaland, Hordaland, Trøndelag og Finnmark. Oslo brukte 2 milliardar kroner på kultur i 2018, og brukte dermed mest av fylka, medan kommunane i Rogaland brukte mest pengar på kultur målt i prosent av totale netto driftsutgifter – 4,8 prosent, sjå figur 1.8 og tabell 1.3.1.

Figur 1.8. Netto driftsutgifter til kultur for kommunekonsern, etter fylke. Prosent av totale netto driftsutgifter

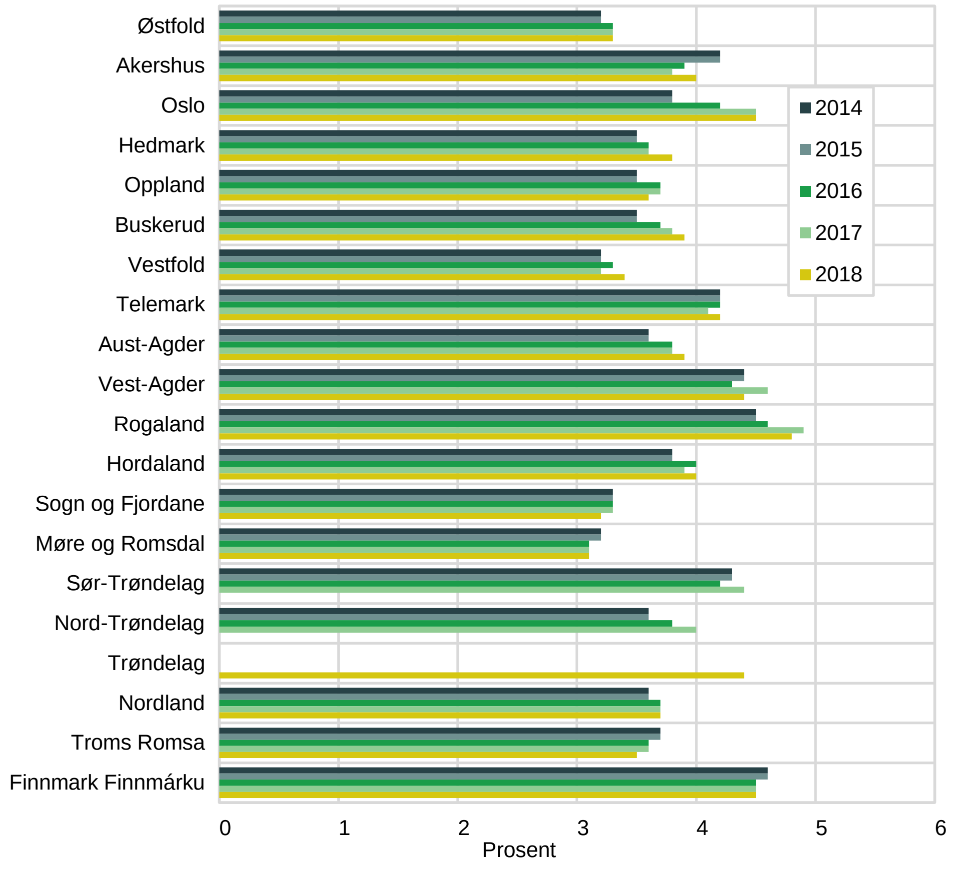

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

1.5. Om statistikken

Dei statlege utgiftene viser i hovudsak utgifter over Kulturdepartementet sitt budsjett slik det går fram av proposisjonen til Stortinget som vert lagt fram i oktober kvart år. Fylkeskommunale og kommunale utgifter tek utgangspunkt i rekneskapane deira som kvart år vert handsama av KOSTRA-systemet. Tala vert publiserte hos Statistisk sentralbyrå (SSB) på www.ssb.no på KOSTRA-sidene og i Statistikkbanken.

KOSTRA (kommune-stat-rapportering)

KOSTRA er eit nasjonalt informasjonssystem som gjev styringsinformasjon om fylkeskommunal og kommunal verksemd. Informasjon om fylkeskommunale og kommunale tenester og bruken av ressursar på ulike tenesteområde vert registrert og samanstilt for å gje relevant informasjon til avgjerdstakarar og andre, både

nasjonalt og lokalt. Informasjonen skal tene som grunnlag for analyse, planlegging og styring, og med dette gjeve grunnlag for å vurdere om nasjonale mål er oppnådde. KOSTRA skal forenkle rapporteringa frå kommunane til staten ved at data berre vert rapporterte ein gong, sjølv om dei skal brukast til ulike føremål. All rapportering frå kommunane til SSB skjer ved elektronisk datautveksling. SSB publiserer ureviderte tal for kommunane 15. mars, og retta tal 15. juni. I nøkkeltala vert data sette saman, både tal som vert rapporterte direkte frå kommunane til SSB og tal henta frå nasjonale register utanfor SSB. Før publiseringa 15. juni har kommunane hatt høve til å rette feil og manglar i dataa sine og SSB har gjennomført kvalitetskontrollar og revisjon av datamaterialet. Dei ureviderte nøkkeltala per 15. mars kan innehalde feil.

Omgrep og definisjonar

Spelemidlane

Kvart år sidan 1948 har speleoverskotet i Norsk Tipping AS gått til samfunns-nyttige føremål. For speleoverskotet i 2018 frå Norsk Tipping gjaldt følgjande fordelingsnøkkel: 52 prosent gjekk til idrettsføremål, 15 prosent til kulturføremål og 15 prosent til samfunnsnyttige og humanitære organisasjonar (Kultur-departementet, 2009). Spelemidlane til idrettsføremål og kulturføremål utanfor statsbudsjettet vart fordelte av Kongen. Midlane til samfunnsnyttige og humanitære organisasjonar vart fordelte etter forskrift 12. juni 2009 nr. 640, sjå tabellane 1.1.2 og 1.1.3 for fordeling av tippemidlane i 2018.

Rekneskapsomfang og om konsern i KOSTRA

Føremålet med publiseringa i KOSTRA er å vise ressursbruken og tenesteproduk-sjonen uavhengig av korleis denne er organisert i den einskilde (fylkes)kommune. I tillegg til å produsere tenesta sjølv kan (fylkes)kommunen velje å organisere heile eller delar av tenesteproduksjonen innanfor dei einskilde sektorane/tenesteområda i eigne organisatoriske einingar (særbedrifter). Desse særbedriftene fører eigne rekneskapar. For å rette seg etter den aukande graden av utskiljing av teneste-produksjonen i eigne einingar, er det difor nødvendig å etablere konserntal for alle tenesteområda i KOSTRA-publiseringa.

Konsern i KOSTRA omfattar dei organisatoriske einingane som juridisk sett er definerte innanfor (fylkes)kommunen som juridisk person. Det vil seie at (fylkes)kommunerekneskapen, (fylkes)kommunale føretak (KF/FKF), samt i tillegg desse som ikkje er ein del av (fylkes)kommunen: inter(fylkes)kommunale selskap (IKS) og inter(fylkes)kommunale samarbeid etter kommunelova § 27, fører særrekneskap.

Særrekneskapane vert rapporterte enkeltvis til SSB og konsolideringa til konsern vert gjort av SSB. Mellom (fylkes)kommunen og KF/FKF er eigarforholdet alltid ein-til-ein, medan fleire kommunar/fylkeskommunar eig IKS saman. Den einskilde (fylkes)kommune sin eigardel i IKS vert fordelt etter registrerte eigardelar i Føretaksregisteret i Brønnøysund. § 27-einingane vert behandla likt med kommunale føretak. (Fylkes)kommunal verksemd som er organisert, som aksjeselskap og stiftingar, inngår ikkje i konsernomgrepet.

Netto driftsutgifter totalt

Netto driftsutgifter viser driftsutgiftene medrekna avskrivingar etter at drifts-inntektene, som blant anna inneheld øyremerkte tilskot frå staten og andre direkte inntekter, er trekte frå. Resten av utgiftene må dekkjast av dei frie inntektene som skatteinntekter, rammeoverføringar frå staten med vidare. Netto driftsutgifter vil vise fylkets, eller kommunens, prioritering av dei frie inntektene i forhold til målgruppa for tenesta.

Brutto driftsutgifter

Brutto driftsutgifter viser dei samla driftsutgiftene medrekna avskrivingar korri-gerte for dobbeltføringar som kjem av vidarefordeling av utgifter/internkjøp med vidare. Brutto driftsutgifter minus brutto driftsinntekter skal ikkje vere lik netto

driftsutgifter. På funksjon/tenesteområde kjem dette av at brutto driftsutgifter vert korrigerte for artane A710 sjukelønsrefusjon og AD729 kompensasjon mva. tillagde i driftsrekneskapen. Tilsvarande korreksjonar vert ikkje gjorde i brutto driftsinntekter. Netto driftsutgifter vert korrigerte for art AI729 kompensasjon mva. tillagde i investeringsrekneskapen. For nærare informasjon, sjå fagleg rettleiing på nettsidene til KOSTRA, https://www.ssb.no/offentlig-sektor/kostra.

Brutto investeringsutgifter

Brutto investeringsutgifter viser investeringsutgifter korrigerte for fordelte utgifter og internsal. For å syne prioritering av nybygging, større utviklingstiltak og andre investeringar vert det brukt brutto investeringsutgifter per innbyggjar.

For fleire definisjonar brukt i KOSTRA, sjå fagleg rettleiing på https://www.ssb.no/offentlig-sektor/kostra.

Rekneskapsfunksjonar til kulturføremål – fylkeskommunar

- 740 Bibliotek
- 760 Museum
- 771 Kunstformidling[1]
- 722 Kunstproduksjon[2]
- 775 Idrett
- 790 Andre kulturaktivitetar[3]

Rekneskapsfunksjonar til kulturføremål – kommunar

- 231 Aktivitetstilbod til born og unge
- 370 Bibliotek
- 373 Kino
- 375 Museum
- 377 Kunstformidling
- 380 Idrett
- 381 Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg
- 383 Kommunale kulturskular
- 385 Andre kulturaktivitetar og tilskot til andre sine kulturbygg[4]
- 386 Kommunale kulturbygg

I tabellane er funksjon 381 slått saman med funksjon 380, og funksjon 386 er slått saman med funksjon 385. Årsaka til samanslåinga er at det har vore dårleg rapportering på desse funksjonane etter at dei vart innførte i kommunerekneskapen frå 2008.

Samanlikningar

Samanlikningar over tid og stad

KOSTRA-tala omfattar tal frå 1999, då kommunane kom med i KOSTRA. Frå og med 2001 er alle kommunane pålagde rapportering til KOSTRA. Både i sjølve prosjektperioden og i ettertid har det vore ein god del endringar i statistikkopplegget. Ei generell kompensasjonsordning for meirverdiavgift innført frå 1. januar 2004 kan føre til brot i tidsserien frå 2003 til 2004. Ordninga vil kunne innebere brot i nokre sentrale rekneskapsomgrep. For nærare forklaring viser ein til fagleg rettleiing til KOSTRA, kapitla 2B–2E. Større brot i tidsseriar kan finnast. Tala i tabellane frå 2007 gjeld kommunekonsern. Tal i Statistikkbanken på www.ssb.no kan avvike frå eldre tal i tabellar i kapittelet, dette har si årsak i oppdateringar av eldre tal i Statistikkbanken.

[1] Utgifter og inntekter knytt til formidling av kunst og kultur til skuleverket og andre.

[2] Støtte til produksjon av profesjonell kunst innanfor teater, musikk, biletkunst, litteratur, i knutepunkts- og landsdelsinstitusjonar og andre institusjonar.

[3] Andre kulturaktivitetar (f790 fylke) omfattar funksjonar som i hovudsak arbeider utoverretta mot kulturorganisasjonar og kulturtiltak i kommunane. Omfattar samfunnshus/allaktivitetshus, støtte til nærkringkasting eller anna lokal medieverksemd.

[4] Andre kulturaktivitetar og tilskot til andre sine kulturbygg (f 385 kommune) omfattar i hovudsak tilskot til organisasjonar, aktivitetar, markeringar, kulturdagar og hendingar som vert drivne av eller er baserte på friviljug medverknad.

Referansar

Kulturdepartementet (2017): For budsjettåret 2018 – Utgiftskapitler: 300–342 Inntektskapitler: 3300–3342 og 5568 (Prop. 1 S KUD 2016-2017). https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-1-s-kud-20162017

Kulturdepartementet (2018): For budsjettåret 2019 -- Utgiftskapitler: 300–342 Inntektskapitler: 3300–3342 og 5568 (Prop. 1 S KUD 2018-2019). https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-1-s-20182019/id2613191/

Kulturdepartementet (2009): Forskrift 12. juni 2009 nr. 640 om tilskudd til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner fra spilleoverskuddet til Norsk Tipping. https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2018-05-04-678?q=tilskudd%20til%20samfunnsnyttige%20og%20humanit%C3%A6re

Norsk Tipping (2019): Års- og samfunnsrapport 2018. https://2018.norsk-tipping.no/året-2018/statistikk/

Meir informasjon

Frivilligregisteret: https://www.brreg.no/lag-og-foreninger/registrering-i-frivillighetsregisteret/

Statistisk sentralbyrå: KOSTRA, kultur, barne- og ungdomstiltak. https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/statistikker/kultur_kostra

Statistisk sentralbyrå: KOSTRA, offentleg sektor. https://www.ssb.no/offentlig-sektor/kostra

Medietilsynet: https://medietilsynet.no/

Norsk Tipping: https://www.norsk-tipping.no/selskapet

Tabell 1.1.1. Utgifter over Kulturdepartementets budsjett. Rekneskapstal, løyvingar. Millionar kroner og prosent

	Millionar kroner						Prosent					
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2013	2014	2015	2016	2017	2018
I alt	**10 614**	**12 460**	**12 791**	**13 150**	**13 694**	**13 951**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**
Administrasjon m.m.	120	144	139	144	166	174	1,1	1,2	1,1	1,1	1,2	1,2
Friviljuge føremål	**1 231**	**1 644**	**1 770**	**1 755**	**1 597**	**1 820**	**11,6**	**13,2**	**13,8**	**13,3**	**11,7**	**13,0**
Kulturføremål i alt	**7 810**	**7 251**	**7 308**	**7 607**	**7 808**	**8 096**	**73,6**	**58,2**	**57,1**	**57,9**	**57,0**	**58,0**
Allmenne kulturføremål	227	219	261	324	481	477	2,1	1,8	2	2,5	3,5	3,4
Kulturrådet/Norsk kulturfond	978	987	960	1 069	1 100	1 178	9,2	7,9	7,5	8,1	8	8,4
Kunstnarføremål	424	449	467	491	507	526	4	3,6	3,6	3,7	3,7	3,8
Bygg og offentlege rom	329	301	316	309	233	215	3,1	2,4	2,5	2,4	1,7	1,5
Musikk- og scenekunstføremål	3 444	2 730	2 826	2 799	2 709	2 825	32,4	21,9	22,1	21,3	19,8	20,2
Språk, litteratur og bibliotekføremål	717	786	717	735	807	826	6,8	6,3	5,6	5,6	5,9	5,9
Museumsføremål og visuell kunst	1 320	1 391	1 387	1 483	1 566	1 623	12,4	11,2	10,8	11,3	11,4	11,6
Arkivføremål	372	387	375	398	404	426	3,5	3,1	2,9	3	3	3,1
Film og media m.m.	**1 207**	**1 224**	**1 241**	**1 294**	**1 300**	**1 366**	**11,4**	**9,8**	**9,7**	**9,8**	**9,5**	**9,8**
Den norske kyrkja og andre trussamfunn m.m. i alt	**246**	**2 197**	**2 333**	**2 349**	**2 824**	**2 669**	**2,3**	**17,6**	**18,2**	**17,9**	**20,6**	**19,1**
Den norske kyrkja[1]		1 913	2 050	2 041	2 488	2 310	.	15,4	16	15,5	18,2	16,6
Andre trus- og livssynssamfunn	246	284	283	308	336	359	2,3	2,3	2,2	2,3	2,5	2,6
Prosent av statlege midlar i alt[2]	**0,6**	**0,8**	**0,8**	**0,8**	**0,8**	**0,8**	**.**	**.**	**.**	**.**	**.**	**.**
Prosent av BNP i alt	**0,3**	**0,4**	**0,4**	**0,4**	**0,4**	**0,4**	**.**	**.**	**.**	**.**	**.**	**.**

[1] I perioden frå 2012 til og med 2013 høyrde Den norske kyrkja til under Fornyings-, administrasjons- og kyrkjedepartementet. I 2017 ble Den norske kyrkja fristilt frå staten og skilt ut som eit eige rettssubjekt. I samband med utskiljinga frå staten vart Den norske kyrkja blant anna tilført tilskot for å dekke eigne pensjonsutgifter, samt eingongstilskot til eigenkapital m.m. [2] Prosenten er rekna av statsbudsjettets samla utgifter i alt medrekna folketrygda.

Kjelde: Kulturdepartementet.

Tabell 1.1.2. Hovudfordeling av spelemidlar til idrettssektoren. Millionar kroner

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
I alt	**1 250**	**1 418**	**1 558**	**1 559**	**1 559**	**1 564**	**1 641**	**1 860**	**2 263**	**2 423**	**2 597**	**2 825**
Idrettsanlegg	695	690	688	750	736	757	801	929	1 131	1 275	1 440	1 566
Nasjonalanlegg/ spesielle anlegg	13	20	26	27	29	13	17	44	82	60	16	34
Forskings- og utviklingsarbeid	24	20	10	20	20	20	21	23	27	26	28	31
Spesielle aktivitetar[1]	41	41	48	50	51	52	57	62	94	87	93	116
Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité	352	354	354	556	566	566	580	593	636	660	684	711
Tilskot til lokale lag og foreiningar	125	125	125	156	156	156	164	209	294	315	337	367
Overgangsmidlar	-	168	308	-	-	-	-	-	-	-	-	-

[1] Spesielle aktivitetar omfattar antidopingarbeid, fysisk aktivitet og inkludering i idrettslag og friluftstiltak for born og ungdom.

Kjelde: Kulturdepartementet.

Tabell 1.1.3. Hovudfordeling av spelemidlar til kultur. Millionar kroner

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
I alt	**416,7**	**416,7**	**416,7**	**416,7**	**416,7**	**416,7**	**500,1**	**494,8**	**636,5**	**681,4**	**730,5**	**794,4**
Den kulturelle skulesekken (DKS)	167,0	167,0	167,0	167,0	167,0	167,0	200,0	197,9	210,2	210,2	270,0	285
Frifond[1]	125,0	125,0	125,0	125,0	125,0	125,0	150,0	148,4	148,4	180,9	199,3	199,3
Kulturbygg i alt	124,7	124,7	124,7	124,7	124,7	124,7	135,1	133,0	102,5	63,7	47,0	51,7
Den kulturelle spaserstokken[2]	-	-	-	-	-	-	14,9	15,4	-	-	-	-
Arkiv-, bibliotek- og museumsføremål[3]	.	.	.	.	.	.	.	.	78,8	83,8	84,8	86,8
Musikkføremål[4]	.	.	.	.	.	.	.	.	63,0	66,0	74,9	75,4
Seglskipa[5]	.	.	.	.	.	.	.	.	22,2	22,6	23,0	-
Andre kulturføremål	.	.	.	.	.	.	.	.	11,4	54,2	31,5	79,6

[1] Frifond er midlar frå overskotet i Norsk Tipping AS og gjeve til born og ungdom som driv med friviljuge aktivitetar innanfor kultur eller andre fritidsaktivitetar.
[2] Ordninga med Den kulturelle spaserstokken er frå 2015 vidareført gjennom ein auke i fylkeskommunane sine frie inntekter. [3] Tilskot til prosjekter som fordelast av Arkivverket, Nasjonalbiblioteket og Kulturrådet. [4] Omfattar tilskot til Musikkutstyrsordninga, ordninga for kjøp av musikkinstrument for skulekorps og barne- og ungdomsorkester, landsomfattande musikkorganisasjonar og aktivitetsmidlar for kor. [5] Tilskot til seglskipet Statsraad Lehmkuhl, skuleskipet Christian Radich og fullriggaren Sørlandet.

Kjelde: Kulturdepartementet.

Tabell 1.2.1. Netto driftsutgifter til kulturføremål i fylkeskommunane, etter fylke. Millionar kroner

	Netto driftsutgifter i alt	Bibliotek	Museum	Kunst-formidling	Kunst-produksjon	Idrett	Andre kultur-aktivitetar
2006	873,8	116,5	230,1	262,8	47,0	85,9	131,5
2007	943,7	124,4	264,9	268,7	56,0	59,9	169,8
2008	972,6	118,5	242,2	249,5	62,9	89,1	210,5
2009[1]	1 022,3	126,6	306,7	280,8	59,0	-8,3	257,5
2010	1 127,2	132,3	316,9	325,0	70,0	60,4	222,7
2011	1 218,6	164,3	328,6	334,2	95,0	67,0	229,4
2012	1 257,5	142,7	354,3	365,7	94,0	82,4	218,3
2013	1 327,9	148,5	375,1	361,9	104,6	103,8	234,1
2014	1 587,2	147,5	386,0	399,2	116,3	250,2	288,0
2015	1 499,9	141,9	400,9	396,1	167,9	157,1	236,1
2016	1 481,2	145,6	432,9	426,3	164,4	11,0	301,1
2017	1 449,8	152,2	448,2	414,1	216,5	23,8	194,9
2018	1 643,0	150,5	452,8	407,4	212,5	97,4	322,5
2018							
Østfold	65,7	6,2	19,9	24,5	9,2	-5,5	11,5
Akershus	153,9	15,4	27,3	19,5	8,2	20,0	63,5
Oslo	-39,4	1,8	0,0	0,0	0,0	-41,2	0,0
Hedmark	61,5	5,8	18,6	34,3	0,8	-17,2	19,2
Oppland	38,6	7,7	13,7	7,0	13,2	-24,0	21,0
Buskerud	71,0	8,0	24,0	20,1	0,4	6,1	12,5
Vestfold	92.0	7,3	34,5	18,8	1,1	7,8	22,5
Telemark	55,2	5,0	15,5	6,2	6,1	6,2	16,2
Aust-Agder	58,1	5,1	18,5	12,8	5,6	8,5	7,5
Vest-Agder	83.4	4,5	17,9	40,4	0,0	15,1	5,6
Rogaland	147,0	6,6	44,9	12,7	50,6	22,8	9,3
Hordaland	221,8	9,1	56,3	51,6	0,0	53,6	51,2
Sogn og Fjordane	62,5	6,7	16,9	14,1	11,6	3,3	9,9
Møre og Romsdal	94,7	11,4	23,8	28,2	16,1	8,9	6,3
Trøndelag	239,6	17,0	66,1	88,9	0,3	39,4	27,8
Nordland	120,3	14,1	33,6	9,1	47,6	-1,7	17,7
Troms Romsa	92,3	11,0	15,6	12,8	36,3	5,2	11,3
Finnmark Finnmárku	24,8	7,7	5,8	6,3	5,3	-9,8	9,4

[1] Frå 2009 gjeld konserntal for fylkeskommunane.

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå. Basert på Statistikkbanken, tabell 12064.

Tabell 1.2.2. Netto driftsutgifter til kulturføremål i fylkeskommunane, etter fylke. Prosent

	Bibliotek	Museum	Kunst-formidling	Kunst-produksjon	Idrett	Andre kulturaktivitetar
2006	13,3	26,3	30,1	5,4	9,8	15,0
2007	13,2	28,1	28,5	5,9	6,3	18,0
2008	12,2	24,9	25,7	6,5	9,2	21,6
2009[1]	12,4	30,0	27,5	5,8	-0,8	25,2
2010	11,7	28,1	28,8	6,2	5,4	19,8
2011	13,5	27,0	27,4	7,8	5,5	18,8
2012	11,3	28,2	29,1	7,5	6,6	17,4
2013	11,2	28,2	27,3	7,9	7,8	17,6
2014	9,3	24,3	25,2	7,3	15,8	18,1
2015	9,5	26,7	26,4	11,2	10,5	15,7
2016	9,8	29,2	28,8	11,1	0,7	20,3
2017	10,5	30,9	28,6	14,9	1,6	13,4
2018	9,2	27,6	24,8	12,9	5,9	19,6
2018						
Østfold	9,4	30,2	37,2	14,0	-8,4	17,5
Akershus	10,0	17,8	12,7	5,3	13,0	41,3
Oslo	-4,6	0,0	0,0	0,0	104,6	0,0
Hedmark	9,4	30,2	55,8	1,3	-28,0	31,3
Oppland	19,9	35,5	18,2	34,3	-62,1	54,3
Buskerud	11,3	33,7	28,3	0,6	8,6	17,5
Vestfold	8,0	37,5	20,5	1,2	8,5	24,4
Telemark	9,1	28,0	11,3	11,1	11,2	29,3
Aust-Agder	8,8	31,9	22,1	9,6	14,7	12,9
Vest-Agder	5,4	21,4	48,5	0,0	18,1	6,7
Rogaland	4,5	30,6	8,6	34,4	15,5	6,3
Hordaland	4,1	25,4	23,3	0,0	24,2	23,1
Sogn og Fjordane	10,7	27,0	22,5	18,6	5,3	15,9
Møre og Romsdal	12,0	25,1	29,8	17,0	9,4	6,6
Trøndelag	7,1	27,6	37,1	0,1	16,4	11,6
Nordland	11,7	27,9	7,5	39,5	-1,4	14,7
Troms Romsa	12,0	16,9	13,9	39,4	5,6	12,3
Finnmark Finnmárku	31,2	23,5	25,3	21,4	-39,5	38,1

[1] Frå 2009 gjeld konserntal for fylkeskommunane.

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå. Basert på Statistikkbanken, tabell 12064 omrekna til prosent av totale netto driftsutgifter til kulturføremål.

Tabell 1.2.3. Netto og brutto driftsutgifter og brutto investeringsutgifter til kulturføremål. Fylkeskommunar. Millionar kroner

	Netto driftsutgifter	Brutto driftsutgifter	Brutto investeringsutgifter
2003	781,7	1 639,3	38,4
2004	788,8	1 624,3	44,0
2005	735,1	1 625,5	56,7
2006	873,8	1 772,2	38,4
2007	943,7	1 856,9	15,5
2008	972,6	1 920,0	64,5
2009[1]	1 022,3	2 290,0	168,3
2010	1 127,2	2 271,0	64,3
2011	1 218,6	2 362,5	62,1
2012	1 257,5	2 477,1	114,2
2013	1 327,9	2 663,7	65,4
2014	1 587,2	3 056,8	25,0
2015	1 499,9	3 140,8	5,6
2016	1 481,2	3 287,2	30,7
2017	1 449,8	3 264,4	12,3
2018	1 643,0	3 611,9	4,3
Gjennomsnitt 2016-2018			
Heile landet	1 524,7	3 387,9	15,8
Østfold	57,3	157,9	0,5
Akershus	135,2	296,2	5,7
Oslo	-27,1	82,0	0,0
Hedmark	80,6	146,2	0,6
Oppland	48,2	124,0	0,2
Buskerud	72,9	160,7	0,1
Vestfold	79,9	162,0	0,0
Telemark	54,0	113,2	0,3
Aust-Agder	53,3	117,9	1,5
Vest-Agder	61,4	136,1	0,0
Rogaland	97,5	273,6	0,0
Hordaland	167,5	316,7	0,0
Sogn og Fjordane	64,3	135,8	1,7
Møre og Romsdal	116,2	217,0	0,0
Sør-Trøndelag	.	.	.
Nord-Trøndelag	.	.	.
Trøndelag	.	.	.
Nordland	123,3	252,1	4,8
Troms Romsa	90,1	195,3	0,0
Finnmark Finnmárku	34,2	94,8	0,3

[1] Frå 2009 gjeld konserntal for fylkeskommunane.

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå. Basert på Statistikkbanken, tabell 12064.

Tabell 1.2.4. Netto driftsutgifter for fylkeskommunar til kultur, etter fylke

	Netto driftsutgifter. Millionar kroner		Kroner per innbyggjar		Endring 2017/2018. Kroner per innbyggjar	Netto driftsutgifter til kultur i prosent av totale netto driftsutgifter	
	2017	2018	2017	2018		2017	2018
I alt	1 450	1 643	274	309	35	1,5	1,6
Østfold	43	66	147	221	74	1,5	2,1
Akershus	109	154	178	247	69	1,8	2,5
Oslo[1]	-8	-39	-12	-58	-46	0,0	-0,1
Hedmark	70	61	357	311	-46	2,9	2,5
Oppland	48	39	251	204	-47	1,9	1,6
Buskerud	71	71	252	251	-1	2,5	2,4
Vestfold	86	92	347	366	19	3,4	3,5
Telemark	54	55	314	318	4	2,8	2,7
Aust-Agder	45	58	382	494	112	3,1	3,9
Vest-Agder	24	83	128	445	317	1,1	3,6
Rogaland	103	147	218	309	91	2,0	2,7
Hordaland	154	222	294	423	129	2,5	3,4
Sogn og Fjordane	59	63	537	569	32	2,6	2,6
Møre og Romsdal	117	95	440	366	-74	2,9	2,3
Sør-Trøndelag	124	.	385	.	.	3,3	.
Nord-Trøndelag	96	.	695	.	.	4,2	.
Trøndelag	.	240	.	519	.	.	4,0
Nordland	120	120	495	494	-1	2,6	2,5
Troms Romsa	89	92	534	552	18	3,1	3,1
Finnmark Finnmárku	44	25	579	330	-249	2,9	1,6

[1] Tal for Oslo viser berre ein del av utgiftene til kultur då Oslo både er kommune og fylkeskommune og rapporterer som begge delar.

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 1.3.1. Netto driftsutgifter for kommunekonsern til kultur, etter fylke

	Netto driftsutgifter. Millionar kroner		Kroner per innbyggjar		Endring 2017/2018. Kroner per innbyggjar	Netto driftsutgifter til kultur i prosent av totale netto driftsutgifter	
	2017	2018	2017	2018		2017	2018
I alt	12 165	12 938	2 297	2 428	131	4,0	4,0
Østfold	523	545	1 771	1 832	61	3,3	3,3
Akershus	1 238	1 395	2 017	2 235	218	3,8	4,0
Oslo	1 886	1 997	2 800	2 932	132	4,5	4,5
Hedmark	416	464	2 113	2 348	235	3,6	3,8
Oppland	426	428	2 245	2 259	14	3,7	3,6
Buskerud	588	636	2 088	2 245	157	3,8	3,9
Vestfold	426	465	1 709	1 852	143	3,2	3,4
Telemark	432	461	2 492	2 659	167	4,1	4,2
Aust-Agder	257	283	2 191	2 403	212	3,8	3,9
Vest-Agder	507	510	2 719	2 718	-1	4,6	4,4
Rogaland	1 288	1 329	2 721	2 795	74	4,9	4,8
Hordaland	1 132	1 225	2 166	2 335	169	3,9	4,0
Sogn og Fjordane	247	249	2 238	2 264	26	3,3	3,2
Møre og Romsdal	494	526	1 852	1 968	116	3,1	3,1
Sør-Trøndelag	769	.	2 396	.	.	4,4	.
Nord-Trøndelag	317	.	2 297	.	.	4,0	.
Trøndelag	.	1 167	.	2 527	.	.	4,4
Nordland	589	614	2 421	2 521	100	3,7	3,7
Troms Romsa	376	386	2 255	2 310	55	3,6	3,5
Finnmark Finnmárku	253	259	3 328	3 411	83	4,5	4,5

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 1.3.2. Netto driftsutgifter for kommunekonsern til kulturføremål, etter fylke. Millionar kroner

	Kultur i alt	Aktivitetstilbod for born og unge	Folke-bibliotek[1]	Kino	Museum	Kunst-formidling	Idrett[2]	Kultur-skular	Andre kultur-aktivitetar[3]
2008	7 452,0	861,1	1 177,5	60,6	273,0	423,2	2 035,5	1 022,7	1 598,4
2009	7 694,9	895,0	1 188,2	48,8	290,4	416,6	2 155,6	1 071,9	1 628,4
2010	8 517,1	948,9	1 237,9	77,7	299,1	422,9	2 598,1	1 105,5	1 827,0
2011	8 916,6	962,7	1 291,4	76,5	344,4	446,6	2 664,4	1 154,5	1 976,1
2012	9 393,8	983,2	1 364,5	49,8	383,1	510,6	2 864,0	1 241,7	1 996,8
2013	9 814,1	1 009,1	1 390,6	38,9	392,0	469,7	3 081,8	1 334,0	2 097,9
2014	10 377,5	1 027,7	1 424,0	65,1	379,1	494,5	3 249,3	1 424,1	2 313,8
2015	10 584,7	1 008,6	1 406,7	34,2	395,0	501,5	3 371,4	1 366,0	2 501,3
2016	11 297,4	1 054,7	1 452,7	8,9	442,0	557,1	3 714,7	1 412,4	2 654,8
2017	12 164,6	1 081,8	1 490,3	41,6	447,2	580,3	4 130,3	1 450,7	2 941,2
2018	12 937,7	1 183,5	1 576,0	39,3	509,1	732,6	4 290,2	1 546,8	3 060,2
2018									
Østfold	545,0	52,2	71,5	6,0	15,1	13,4	169,3	51,9	165,6
Akershus	1 394,9	130,2	179,8	-0,7	16,1	33,9	547,4	178,9	309,3
Oslo	1 997,2	376,4	211,5	0,0	150,3	180,9	648,4	73,6	356,2
Hedmark	463,6	32,7	62,3	4,1	7,3	13,1	142,1	67,3	134,8
Oppland	428,1	27,1	70,2	-3,4	9,2	11,9	135,0	69,0	109,1
Buskerud	635,6	41,6	85,8	4,7	16,3	10,0	227,2	76,3	173,8
Vestfold	464,9	29,9	73,7	-0,8	22,3	6,4	143,0	48,1	142,2
Telemark	460,9	30,0	61,6	3,8	11,7	10,2	126,7	65,0	151,9
Aust-Agder	282,7	15,5	38,5	1,8	16,5	6,0	89,4	28,4	86,7
Vest-Agder	509,9	43,7	57,9	2,9	29,0	57,4	152,4	54,5	112,2
Rogaland	1 329,4	90,5	141,4	1,1	53,6	87,3	461,2	171,9	322,5
Hordaland	1 224,7	91,5	145,6	4,7	58,0	134,6	414,6	154,0	221,8
Sogn og Fjordane	248,5	11,1	40,4	3,7	6,2	6,8	78,4	50,3	51,7
Møre og Romsdal	526,2	19,7	68,9	3,7	21,4	18,9	170,8	110,4	112,4
Trøndelag	1 167,4	94,9	113,6	9,4	27,2	78,7	397,0	171,3	275,2
Nordland	613,5	46,5	71,0	-2,9	25,9	31,1	168,5	87,6	185,8
Troms Romsa	386,2	35,3	49,4	-3,6	13,1	30,4	116,1	58,3	87,3
Finnmark Finnmárku	258,8	14,6	32,9	4,8	10,1	1,7	102,8	30,1	61,8

[1] Gjeld funksjon 370 Bibliotek. Folkebibliotek er den største utgifta totalt, men òg andre typar bibliotek som er lovheimla vert inkluderte. Nokre kommunar har ansvar for fengselsbibliotek i kommunen. [2] Gjeld funksjonane 380 og 381. [3] Gjeld funksjonane 385 og 386.

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 1.3.3. Netto driftsutgifter for kommunekonsern til kulturføremål. Prosent

	Aktivitetstilbod for born og unge	Folke - bibliotek[1]	Kino	Museum	Kunst - formidling	Idrett[2]	Kulturskular	Andre kultur-aktivitetar[3]
2008	11,6	15,8	0,8	3,7	5,7	27,3	13,7	21,4
2009	11,6	15,4	0,6	3,8	5,4	28,0	13,9	21,2
2010	11,1	14,5	0,9	3,5	5,0	30,5	13,0	21,5
2011	10,8	14,5	0,9	3,9	5,0	29,9	12,9	22,1
2012	10,5	14,5	0,5	4,1	5,4	30,5	13,2	21,3
2013	10,3	14,2	0,4	4,0	4,8	31,4	13,6	21,4
2014	9,9	13,7	0,6	3,7	4,8	31,3	13,7	22,3
2015	9,5	13,3	0,3	3,7	4,7	31,8	12,9	23,7
2016	9,3	12,9	0,1	3,9	4,9	32,8	12,5	23,5
2017	8,9	12,3	0,3	3,7	4,8	34,0	11,9	24,2
2018	9,1	12,2	0,3	3,9	5,7	33,2	12,0	23,7
2018								
Østfold	9,6	13,1	1,1	5,8	2,5	31,1	9,5	30,4
Akershus	9,3	12,9	0,0	1,2	2,4	39,2	12,8	22,2
Oslo	18,8	10,6	0,0	7,5	9,1	32,5	3,7	17,8
Hedmark	7,0	13,4	0,9	1,6	2,8	30,7	14,5	29,1
Oppland	6,3	16,4	0,8	2,1	2,8	31,5	16,1	25,5
Buskerud	6,5	13,5	0,7	2,6	1,6	35,8	12,0	27,3
Vestfold	6,4	15,9	0,2	4,8	1,4	30,8	10,4	30,6
Telemark	6,5	13,4	0,8	2,5	2,2	27,5	14,1	33,0
Aust-Agder	5,5	13,6	0,6	5,8	2,1	31,6	10,0	30,7
Vest-Agder	8,6	11,4	0,6	5,7	11,3	29,9	10,7	22,0
Rogaland	6,8	10,6	0,1	4,0	6,6	34,7	12,9	24,3
Hordaland	7,5	11,9	0,4	4,7	11,0	33,9	12,6	18,1
Sogn og Fjordane	4,5	16,3	1,5	2,5	2,8	31,5	20,2	20,8
Møre og Romsdal	3,7	13,1	0,7	4,1	3,6	32,5	21,0	21,4
Trøndelag	8,1	9,7	0,8	2,3	6,7	34,0	14,7	23,6
Nordland	7,6	11,6	0,5	4,2	5,1	27,5	14,3	30,3
Troms Romsa	9,1	12,8	0,9	3,4	7,9	30,0	15,1	22,6
Finnmark Finnmárku	5,7	12,7	1,9	3,9	0,6	39,7	11,6	23,9

[1] Gjeld funksjonen 370 Bibliotek. Folkebibliotek er største utgift totalt, men òg andre typar bibliotek som er lovheimla vert inkluderte. Nokre kommunar har ansvar for fengselsbibliotek i kommunen. [2] Gjeld funksjonane 380 og 381. [3] Gjeld funksjonane 385 og 386.

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 1.3.4. Brutto investeringsutgifter for kommunekonsern, etter rekneskapsfunksjon for kultur. Millionar kroner

	Aktivitetstilbod for born og unge	Folkebibliotek	Kino	Museum	Kunst - formidling	Idrett[1]	Kulturskular	Andre kultur-aktivitetar[2]
2006	50,6	55,1	10,2	71,6	16,9	1 486,8	11,0	405,6
2007	88,0	76,0	35,8	99,7	28,7	2 038,8	11,4	852,7
2008	111,9	61,3	15,0	142,6	36,3	2 523,5	20,7	1 043,0
2009	35,2	72,7	11,3	115,6	79,5	3 308,7	7,6	1 695,9
2010	22,7	65,1	64,1	105,8	108,6	3 435,4	14,5	1 523,0
2011	24,7	64,2	71,3	95,0	123,2	3 124,6	18,5	1 384,5
2012	22,1	127,9	20,5	66,2	41,4	2 894,2	56,8	1 286,4
2013	21,4	166,6	38,2	55,9	27,7	2 671,7	68,0	1 499,2
2014	34,3	141,2	21,5	33,0	60,0	2 837,5	22,4	1 466,8
2015	23,6	98,1	31,5	45,9	61,2	2 843,7	8,4	1 737,0
2016	38,9	66,4	6,1	29,6	45,1	3 317,9	11,2	1 983,7
2017	303,9	86,7	5,2	45,6	45,1	3 909,9	9,2	1 768,3
2018	45,9	64,4	20,5	32,9	46,8	4 366,1	40,5	1 986,3
Gjennomsnitt 2016-2018								
Heile landet	129,6	72,5	10,6	36,1	45,7	3 864,6	20,3	1 912,8
Østfold	0,7	2,2	1,2	0,3	1,5	118,7	1,3	54,5
Akershus	2,1	11,6	0,2	7,9	2,5	499,9	0,8	155,0
Oslo	101,3	15,0	-	1,4	22,3	525,0	0,0	898,6
Hedmark	2,3	1,1	0,7	1,2	1,3	124,7	0,3	21,7
Oppland	1,0	1,2	-	0,0	0,9	81,6	0,3	44,1
Buskerud	1,0	3,5	0,0	0,4	0,5	109,5	0,7	45,6
Vestfold	0,0	3,5	1,0	3,3	0,2	131,9	0,0	41,3
Telemark	0,4	3,5	1,0	1,4	0,5	59,7	0,2	18,5
Aust-Agder	0,8	0,8	0,2	4,6	1,1	93,9	0,2	48,1
Vest-Agder	10,4	8,9	-	0,1	6,5	131,3	0,1	48,9
Rogaland	1,3	8,7	4,2	5,2	2,9	383,0	0,4	121,0
Hordaland	0,7	2,7	0,1	0,2	3,2	373,3	0,5	93,2
Sogn og Fjordane	1,0	0,7	0,0	2,8	0,4	68,7	14,0	12,7
Møre og Romsdal	0,3	1,0	0,1	0,1	0,0	275,1	0,4	63,9
Sør-Trøndelag	.	.	.	.	.	.	.	.
Nord-Trøndelag	.	.	.	.	.	.	.	.
Trøndelag	.	.	.	.	.	.	.	.
Nordland	0,7	2,1	0,1	1,5	0,1	148,8	0,0	83,8
Troms Romsa	0,8	2,8	-0,1	-	0,4	284,9	0,6	24,9
Finnmark Finnmárku	0,6	1,8	1,4	4,8	0,2	105,2	0,1	28,1

[1] Gjeld funksjonane 380 og 381. [2] Gjeld funksjonane 385 og 386.

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 1.3.5. Friviljuge lag og foreiningar som får driftstilskot frå kommunane. KOSTRA-skjema 17[1]

Lag/ foreining	Talet på lag/ foreiningar					Samla driftstilskot. 1 000 kroner				
	2014	2015	2016	2017	2018	2014	2015	2016	2017	2018
I alt	**19 344**	**18 469**	**19 225**	**19 209**	**19 058**	**695 492**	**723 215**	**786 573**	**831 086**	**908 520**
Friviljuge barne- og ungdomsforeiningar	4 911	4 690	4 498	4 433	4 744	156 293	173 480	191 762	197 245	219 903
Idrettslag/skyttarlag	4 915	4 848	5 119	5 107	4 986	368 123	367 575	405 265	427 969	449 460
Andre foreiningar	9 518	8 931	9 608	9 669	9 328	171 076	182 160	189 546	205 872	239 157

[1] Barne- og ungdomstiltak og tilskot til friviljuge lag og foreiningar.

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

2. Friviljug innsats

2.1. Nokre resultat

Satellittrekneskapen for ideelle og friviljuge organisasjonar

Satellittrekneskapen for ideelle og friviljuge organisasjonar vart etablert på grunn av ynskje for auka kunnskap om ideell og friviljug sektor i Noreg. Det er føremålstenleg å kunne systematisere grunnleggjande statistikk om friviljug sektor. Satellittrekneskapen viser dei ulike aktivitetane til desse organisasjonane, korleis dei finansierer tenesteproduksjonen sin og gjer eit overslag på verdien av det friviljuge arbeidet som hushalda gjer gjennom organisasjonane.

63 prosent har gjort friviljug arbeid

Den friviljuge, ulønna innsatsen i satellittrekneskapen byggjer på data frå ei spørjeundersøking gjort av Statistisk sentralbyrå (SSB) på oppdrag for Institutt for samfunnsforsking (ISF) i 2017. Då svarte 63 prosent av dei spurde at dei hadde gjort friviljug arbeid for ein eller fleire organisasjonar dei siste 12 månadene (Fladmoe mfl. 2018).

142 000 friviljuge årsverk i 2017

Satellittrekneskapen for friviljuge og ideelle organisasjonar viser at den friviljuge innsatsen i Noreg utgjorde 142 000 årsverk i 2017. Samanlikna med 2010, då det var 115 000 årsverk, har det vore ein auke i det friviljuge arbeidet på 27 000 årsverk, noko som svarar til ein vekst på 23 prosent i denne perioden. Det var likevel ein nedgang frå 2014 til 2017, då det var nærare 148 000 friviljuge årsverk, sjå tabell 2.1.

Figur 2.1. Talet på årsverk i ideelle og friviljuge organisasjonar

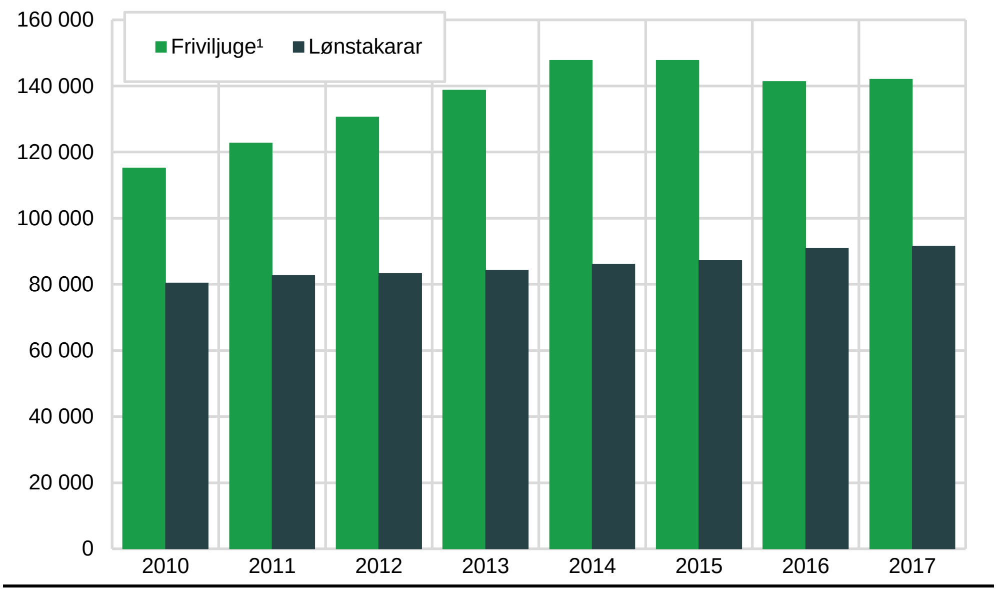

Kjelde: Satellittrekneskap for ideelle og friviljuge organisasjonar, Statistisk sentralbyrå.

25 prosent av dei friviljuge årsverka innanfor idretten

Kultur og fritid er den største gruppa kor vi finn friviljug innsats. I 2017 vart det utført 75 000 friviljuge årsverk innanfor denne gruppa. Det utgjer åleine over halvparten av alle dei friviljuge årsverka. Idretten er den største undergruppa når det gjeld friviljuge årsverk innanfor kultur og fritid. I 2017 stod idretten for 35 000 årsverk, noko som svarar til 25 prosent av dei totale friviljuge årsverka. Den lønte sysselsetjinga i organisasjonane svara til nærare 92 000 årsverk i 2017. Dette er ein auke på 0,7 prosent frå året før.

I tillegg til den friviljuge innsatsen dekte hushalda 44 prosent av driftskostnadane i organisasjonane i 2017, medan staten finansierte 28 prosent, sjå tabell 2.3.

Verdien av friviljug innsats - 75,7 milliardar kroner i 2017

Verdien av den friviljuge innsatsen er utrekna til 75,7 milliardar kroner i 2017, sjå tabell 2.4. Måten det er utrekna på, er å finne kor mykje det ville ha kosta å erstatte det friviljuge arbeidet med løna arbeidskraft, slik at vi finn den såkalla «replacement cost» eller omtala som «lønskostnadsekvivalenten». Verdien av det uløna arbeidet i 2010 vart utrekna til 59,6 milliardar kroner. Dermed har verdien av den friviljuge innsatsen vakse med 16 milliardar kroner, eller 27 prosent, frå 2010 til 2017. Vi ser òg av tabell 2.4 at lønskostnadsekvivalenten for kategorien kultur og fritid er 38,9 milliardar kroner og er den kategorien som i verdi medverkar mest med friviljug innsats.

Dei ideelle og friviljuge organisasjonane står for ei verdiskaping, det vil seie bruttoprodukt inklusive uløna arbeid, på 136 milliardar kroner, sjå tabell 2.4. Dette er den økonomiske meirverdien som følgje av tenesteproduksjonen i organisasjonane.

16 prosent utførte gratisarbeid for idrettslag

Levekårsundersøkinga i 2017 viser at 16 prosent av dei spurde hadde utført gratisarbeid for idrettslag dei siste 12 månadene. Delen menn som utførte gratisarbeid var høgare i høve til delen kvinner, høvesvis 18 prosent menn og 13 prosent kvinner, sjå tabell 2.8 og figur 2.2. Nye tal om deltaking i organisasjonar vil bli publiserte i 2020.

Figur 2.2. Delen som har utført gratisarbeid for idrettslag og friluftsorganisasjonar dei siste 12 månadene fordelt på kjønn og alder. 2017

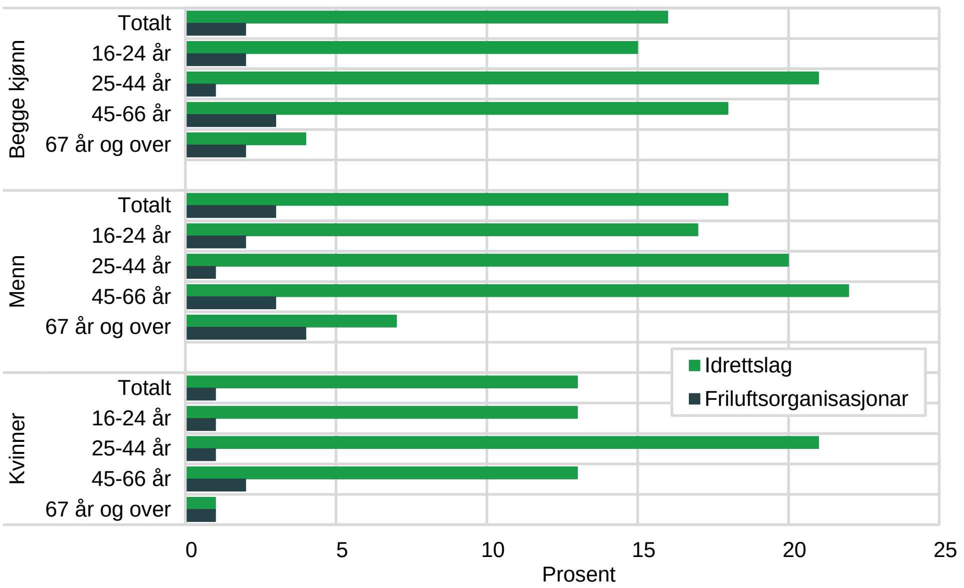

Kjelde: Levekårsundersøkinga, Statistisk sentralbyrå.

2.2. Om statistikken

Satellittrekneskapen

Den ordinære nasjonalrekneskapen tek ikkje med friviljug arbeid. I satellittrekneskapen reknar ein ut verdien av den friviljuge, uløna arbeidsinnsatsen. Satellittrekneskapen inkluderer og verdset uløna arbeidsinnsats og går difor utanfor rammene til den ordinære nasjonalrekneskapen der friviljug arbeid ikkje er verdsett. Det førar med seg at det berre er verdiskapinga til den betalte arbeidskrafta som er direkte samanliknbar med tala frå nasjonalrekneskapen. Utrekninga av friviljug arbeid vert gjort ved å gå ut frå at lønskostnadene per årsverk for friviljug arbeid er dei same som for lønt arbeid innanfor dei høvesvis aktivitetskategoriane. Aktivitetskategoriane fylgjer International Classification of Non-Profit Organisations (ICNPO).

Endring i metode frå 2013 til 2014

Det har vore ein nedgang i lønskostnadsekvivalenten for uløna arbeid frå 2013 til 2014, medan talet på friviljuge årsverk auka i same periode. Dette heng saman med ei metodeendring: For dei fleste aktivitetskategoriane vert det frå og med årgangen 2014 nytta ein ny metode for å verdsetje uløna timeverk når det gjeld gjennomsnittlege lønskostnadar per utførte timeverk for arbeidstakarar med grunnskuleutdanning. Dette gjennomsnittstalet er henta frå samanliknbare næringsaggregat i nasjonalrekneskapen. For tidlegare årgangar har ein derimot ikkje hatt utdanningsfordelte lønskostnadstal i nasjonalrekneskapen, og det uløna arbeidet har vore verdsett på lik linje med det løna.

Satellittrekneskapen byggjer på statistikk frå mange ulike kjelder. Ulike definisjonar og måtar å vidarearbeide tal på, kan føre til at publiserte tal frå satellittrekneskapen naudsyntvis ikkje er nøyaktig like dei publiserte tala frå kjeldestatistikkane.

Dei sameinte nasjonane (SN) har utarbeidd retningsliner for handsaming av friviljuge organisasjonar innanfor nasjonalrekneskapssystemet (SN 2003). Dette rammeverket gjer at ein kan samanlikne friviljug innsats over tid og mellom land. Det er jamvel viktig å vere klar over at land organiserer velferdstenestene sine ulikt. I nokre land vil til dømes sjukehusa vere ein del av offentleg forvaltning, men i andre land kan dei vere organiserte som ideelle verksemder. Ulik grensedraging mellom offentleg forvaltning og ideell verksemd vil dermed påverke tala for ideelle og friviljuge organisasjonar.

Frå og med 2011 omfattar satellittrekneskapen òg inntektene til organisasjonane, og representerer dermed eit fullstendig rekneskapssystem for den friviljuge sektoren.

Revisjon av tal i Nasjonalrekneskapen

Talseriar i Nasjonalrekneskapen er reviderte som følgje av ny informasjon som har vorten arbeidd inn. I satellittrekneskapen for ideelle og friviljuge har det vorte nytta reviderte tal for åra 2016 og 2017, noko som fører med seg at det vil kunne vere store endringar i einskilde kategoriar i høve med årgangane før 2016. Dette gjeld spesielt tala som inngår i kultur og fritid grunna brot i nokre av underseriane. Totalt sett er det derimot meir stabilt. Sjå revisjon av nasjonalregnskapets tallserier for meir informasjon om hovudrevisjonen.

For åra 2016 og 2017 har løn vorten henta frå a-ordninga, noko som fører til relativt store endringar i lønskostnader for nokon av underkategoriane.

Levekårsundersøkinga

Statistisk sentralbyrå gjennomfører årleg levekårsundersøkinga Survey on Income and Living Conditions (EU-SILC). Tema vert tekne opp att med ein syklus på tre år. I 2011, 2014 og 2017 var temaet friluftsliv, organisasjonsaktivitet, politisk deltaking og sosialt nettverk.

Frå og med 2011 er datafangsten for dei nasjonale tema i levekårsundersøkingane samordna med levekårsundersøkinga EU-SILC. EU-SILC er ei europeisk utvalsundersøking om inntekt, sosial ekskludering og levekår som er samordna via Eurostat, statistikkontoret for EU, og forankra i det europeiske statistiske systemet (ESS).

Delar for friviljug arbeid i levekårsundersøkinga og satellittrekneskapen er ulike, og noko av grunnen til dette kan vere at undersøkingane er utførte på ulike måtar. Det kan mellom anna ha innverknad på nivået på friviljug arbeid om det vert målt i ei eiga undersøking eller om det inngår i ei undersøking med andre tema, slik som tilfellet er for levekårsundersøkingane. Undersøkingar, under overskrifta friviljug

arbeid, når i større grad personar som har utført slikt arbeid, medan dei som ikkje har utført slikt arbeid i større grad takkar nei til å ta del (Folkestad mfl., 2015).

Ei anna utfordring har vist seg å vere at respondentar, spesielt i telefonintervju, kan vere mindre viljuge til å svare at dei faktisk ikkje har teke del. Friviljug innsats kan ha eit normativt element i seg som gjer at det er sosialt ynskeleg å seia at ein har delteke i slikt arbeid. Kva folk seier dei gjer er ikkje naudsyntvis det same som det dei faktisk gjer. Levekårsundersøkinga til SSB kan underestimere delen noko, fordi folk ikkje hugsar eller tenkjer over alt dei har gjort. For ein breiare diskusjon om dette, sjå Folkestad mfl. side 18-22.

Referansar

Fladmoe, A., Sivesind, K. H. og Arnesen, D. (2018): Oppdaterte tall om frivillig innsats i Norge, 1998-2017. Senter for forsking på sivilsamfunn og frivillig sektor. https://samfunnsforskning.brage.unit.no/samfunnsforskning-xmlui/bitstream/handle/11250/2557786/Oppdaterte%2btall%2bom%2bfrivillig%2binnsats.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Folkestad, B., Christensen, D. A., Strømsnes, K. og Selle, P. (2015): Friviljug innsats i Noreg 1998-2014. Kva kjenneteiknar dei friviljuge og kva har endra seg? Senter for forsking på sivilsamfunn og friviljug sektor. https://samfunnsforskning.brage.unit.no/samfunnsforskning-xmlui/handle/11250/2445372

SN (2003): Handbook on Non-Profit Institutions in the System of National Account. http://unstats.un.org/unsd/publication/seriesf/seriesf_91e.pdf

Statistisk sentralbyrå: Satellittregnskap for ideelle og frivillige organisasjoner. https://www.ssb.no/nasjonalregnskap-og-konjunkturer/statistikker/orgsat/aar

Statistisk sentralbyrå: Organisasjonsaktivitet, politisk deltakelse og sosialt nettverk, levekårsundersøkelsen. https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/statistikker/orgakt

Meir informasjon

Sandvik, L. og Holseter, Ch. (2017): Levekårsundersøkelsen EU-SILC 2017, Tema: friluftsliv, organisasjonsaktivitet, politisk deltakelse og sosialt nettverk. Dokumentasjonsrapport. Statistisk sentralbyrå, Notater 2018/7. https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/levekarsundersokelsen-eu-silc-2017.tema-friluftsliv-organisasjonsaktivitet-politisk-deltakelse-og-sosialt-nettverk

Tabell 2.1. Lønte og uløna årsverk[1] i ideelle og friviljuge organisasjonar, etter aktivitet (ICNPO). Tal på årsverk

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Lønstakarar og uløna/friviljuge								
I alt	**195 545**	**205 445**	**213 885**	**223 100**	**233 919**	**234 981**	**232 274**	**233 625**
Kultur og fritid	74 558	77 261	79 249	79 809	81 054	81 151	82 034	83 911
Derav idrett	33 353	34 412	35 763	36 801	37 945	38 002	40 839	42 511
Utdanning og forsking	21 228	21 795	22 922	23 663	24 376	24 866	22 847	22 841
Helse	20 952	21 430	22 939	23 692	25 068	25 065	21 733	21 299
Sosiale tenester	24 730	26 647	27 267	30 716	33 050	34 061	37 956	36 452
Miljøvern	2 269	2 994	3 874	5 124	6 627	6 635	5 180	4 967
Lokalmiljø og bustad	14 108	14 053	14 199	13 975	14 278	14 124	14 992	15 773
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	10 046	11 371	11 052	11 973	11 590	10 764	11 640	12 518
Friviljugsentralar	248	258	255	252	255	260	247	228
Internasjonale organisasjonar	5 304	5 749	6 373	5 728	7 540	7 544	6 275	6 248
Religion	10 320	11 551	12 837	14 287	15 567	15 597	14 365	14 147
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	11 783	12 424	12 942	13 862	14 515	14 915	15 007	15 240
Uløna/friviljuge[2]								
I alt	**115 149**	**122 766**	**130 630**	**138 769**	**147 778**	**147 778**	**141 381**	**142 064**
Kultur og fritid	64 211	66 393	68 590	70 539	71 637	71 637	73 522	75 029
Derav idrett	29 679	30 908	32 183	33 357	34 337	34 337	34 675	34 960
Utdanning og forsking	7 452	8 089	8 786	9 503	10 231	10 231	7 373	6 993
Helse	6 006	6 902	7 909	9 028	10 218	10 218	8 778	8 360
Sosiale tenester	3 551	4 331	5 265	6 378	7 665	7 665	6 316	5 997
Miljøvern	2 044	2 709	3 589	4 741	6 217	6 217	4 750	4 542
Lokalmiljø og bustad	12 907	12 742	12 894	13 026	13 067	13 067	14 247	15 034
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	4 605	5 306	5 031	5 534	5 009	5 009	5 500	5 805
Internasjonale organisasjonar	3 410	4 111	4 678	4 246	5 962	5 962	4 463	4 300
Religion	7 396	8 344	9 404	10 555	11 745	11 745	10 381	9 915
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	3 567	3 837	4 485	5 221	6 027	6 027	6 050	6 088
Lønstakarar								
I alt	**80 396**	**82 768**	**83 278**	**84 313**	**86 143**	**87 204**	**90 893**	**91 561**
Kultur og fritid	10 347	10 868	10 659	9 271	9 418	9 515	8 512	8 882
Derav idrett	3 674	3 504	3 580	3 443	3 608	3 664	6 164	6 550
Utdanning og forsking	13 776	13 706	14 136	14 160	14 145	14 635	15 474	15 848
Helse	14 946	14 528	15 029	14 664	14 850	14 847	12 955	12 939
Sosiale tenester	21 179	22 316	22 003	24 339	25 385	26 396	31 640	30 455
Miljøvern	225	285	285	383	410	418	430	426
Lokalmiljø og bustad	1 201	1 310	1 304	949	1 211	1 057	745	739
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	5 441	6 065	6 021	6 439	6 581	5 755	6 139	6 712
Friviljugsentralar	248	258	255	252	255	260	247	228
Internasjonale organisasjonar	1 894	1 638	1 694	1 483	1 579	1 582	1 812	1 948
Religion	2 924	3 207	3 433	3 732	3 822	3 852	3 983	4 232
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	8 216	8 587	8 457	8 641	8 487	8 887	8 957	9 152

[1] Uløna årsverk er berre kartlagde for 2014. For 2014 er det registrert 622 årsverk under restkategorien ICNPO 12 Andre. Desse årsverka er her fordelte proporsjonalt utover på dei resterande elleve kategoriane. For 2010 har vi rekna med ein konstant vekstrate i friviljug innsats grunna i undersøkinga i 2009. Overslaget for friviljuge årsverk i 2010 er ikkje revidert. Vi reknar òg med at vekstraten er konstant for åra 2010-2014 grunna i undersøkinga i 2014. [2] Friviljug, uløna arbeid ved Friviljugsentralar kan førebels ikkje skiljast ut som eigen ICNPO-kategori slik det er gjort for løna årsverk.

Kjelde: Satellittrekneskap for ideelle og friviljuge organisasjonar, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 2.2. Lønte og uløna årsverk[1] i ideelle og friviljuge organisasjonar, etter aktivitet (ICNPO). Endring frå året før. Prosent

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Lønstakarar og uløna/friviljuge								
I alt	**0,4**	**5,1**	**4,1**	**4,3**	**4,9**	**0,5**	**-0,1**	**0,6**
Kultur og fritid	0,3	3,6	2,6	0,7	1,6	0,1	-0,2	2,3
Derav idrett	1,5	3,2	3,9	2,9	3,1	0,2	6,9	1,6
Utdanning og forsking	2,7	2,7	5,2	3,2	3,0	0,2	-3,4	0,0
Helse	3,1	2,3	7,0	3,3	5,8	0,0	-10,9	-2,0
Sosiale tenester	1,1	7,8	2,3	12,6	7,6	3,1	13,4	-4,0
Miljøvern	-0,4	32,0	29,4	32,3	29,3	0,1	-13,9	-4,1
Lokalmiljø og bustad	0,5	-0,4	1,0	-1,6	2,2	-1,1	2,0	5,2
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	-4,2	13,2	-2,8	8,3	-3,2	-7,1	5,7	7,5
Friviljugsentralar	5,1	4,0	-1,2	-1,2	1,2	2,0	-5,1	-7,6
Internasjonale organisasjonar	-7,6	8,4	10,9	-10,1	31,6	0,1	-9,4	-0,4
Religion	0,8	11,9	11,1	11,3	9,0	0,2	-3,9	-1,5
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	-0,9	5,4	4,2	7,1	4,7	2,8	0,5	1,6
Uløna/friviljuge[2]								
I alt	**0,2**	**6,6**	**6,4**	**6,2**	**6,5**	**..**	**-2,7**	**0,5**
Kultur og fritid	0,9	3,4	3,3	2,8	1,6	..	1,2	2,0
Derav idrett	3,2	4,1	4,1	3,6	2,9	..	0,4	0,8
Utdanning og forsking	5,5	8,5	8,6	8,2	7,7	..	-18,2	-5,2
Helse	-4,7	14,9	14,6	14,1	13,2	..	-8,1	-4,8
Sosiale tenester	-6,3	22,0	21,6	21,1	20,2	..	-10,6	-5,0
Miljøvern	-1,0	32,5	32,5	32,1	31,1	..	-15,2	-4,4
Lokalmiljø og bustad	0,0	-1,3	1,2	1,0	0,3	..	4,4	5,5
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	-3,3	15,2	-5,2	10,0	-9,5	..	4,7	5,5
Internasjonale organisasjonar	2,2	20,6	13,8	-9,2	40,4	..	-16,5	-3,6
Religion	-0,4	12,8	12,7	12,2	11,3	..	-6,5	-4,5
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	-1,1	7,6	16,9	16,4	15,4	..	0,0	0,6
Lønstakarar								
I alt	**0,8**	**3,0**	**0,6**	**1,2**	**2,2**	**1,2**	**4,2**	**0,7**
Kultur og fritid	-3,2	5,0	-1,9	-13,0	1,6	1,0	-10,5	4,4
Derav idrett	-10,3	-4,6	2,2	-3,8	4,8	1,6	68,2	6,3
Utdanning og forsking	1,2	-0,5	3,1	0,2	-0,1	3,5	5,7	2,4
Helse	6,6	-2,8	3,4	-2,4	1,3	0,0	-12,7	-0,1
Sosiale tenester	2,5	5,4	-1,4	10,6	4,3	4,0	19,9	-3,7
Miljøvern	5,6	26,7	0,0	34,4	7,0	2,0	2,8	-1,0
Lokalmiljø og bustad	6,2	9,1	-0,5	-27,2	27,6	-12,7	-29,5	-0,7
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	-4,8	11,5	-0,7	6,9	2,2	-12,6	6,7	9,3
Friviljugsentralar	5,1	4,0	-1,2	-1,2	1,2	2,0	-5,1	-7,6
Internasjonale organisasjonar	-21,3	-13,5	3,4	-12,5	6,5	0,2	14,5	7,5
Religion	3,9	9,7	7,0	8,7	2,4	0,8	3,4	6,2
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	-0,8	4,5	-1,5	2,2	-1,8	4,7	0,8	2,2

[1] Uløna årsverk er berre kartlagde for 2014. For 2014 er det registrert 622 årsverk under restkategorien ICNPO 12 Andre. Desse årsverka er her fordelte proporsjonalt utover på dei resterande elleve kategoriane. For 2010 har vi rekna med ein konstant vekstrate i friviljug innsats grunna i undersøkinga i 2009. Overslaget for friviljuge årsverk i 2010 er ikkje revidert. Vi reknar òg med at vekstraten er konstant for åra 2010-2014 grunna i undersøkinga i 2014. [2] Friviljug, uløna arbeid ved Friviljugsentralar kan førebels ikkje skiljast ut som eigen ICNPO-kategori slik det er gjort for lønte årsverk.

Kjelde: Satellittrekneskap for ideelle og friviljuge organisasjonar, Statistisk sentralbyrå

Tabell 2.3. Finansiering etter aktivitet (ICNPO) og finansieringskjelde i 2017. Millionar kroner og prosent

	Alle finansierings-kjelder	Staten	Kommunar og fylkes-kommunar	Hushald	Andre finansierings-kjelder
I alt	**115 443**	**32 428**	**18 197**	**50 517**	**14 300**
Kultur og fritid	16 351	2 995	1 423	10 154	1 779
Derav idrett	8 428	1 466	889	4 798	1 275
Utdanning og forsking	17 494	9 572	1 533	3 609	2 780
Helse	11 235	7 422	3 044	768	0
Sosiale tenester	22 072	5 602	11 094	4 939	438
Miljøvern	692	145	58	364	125
Lokalmiljø og bustad	11 942	0	0	11 942	0
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	10 441	3 910	517	5 490	525
Friviljugsentralar	151	111	25	13	3
Internasjonale organisasjonar	2 295	957	7	1 148	184
Religion	6 596	1 714	497	4 333	52
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	16 173	0	0	7 758	8 415
			Prosent		
I alt	**100,0**	**28,1**	**15,8**	**43,8**	**12,4**
Kultur og fritid	100,0	18,3	8,7	62,1	10,9
Derav idrett	100,0	17,4	10,6	56,9	15,1
Utdanning og forsking	100,0	54,7	8,8	20,6	15,9
Helse	100,0	66,1	27,1	6,8	0,0
Sosiale tenester	100,0	25,4	50,3	22,4	2,0
Miljøvern	100,0	21,0	8,4	52,6	18,1
Lokalmiljø og bustad	100,0	0,0	0,0	100,0	0,0
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	100,0	37,4	5,0	52,6	5,0
Friviljugsentralar	100,0	73,4	16,3	8,3	1,9
Internasjonale organisasjonar	100,0	41,7	0,3	50,0	8,0
Religion	100,0	26,0	7,5	65,7	0,8
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	100,0	0,0	0,0	48,0	52,0

Kjelde: Satellittrekneskap for ideelle og friviljuge organisasjonar, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 2.4. Produksjon, bruttoprodukt og lønskostnadar inklusive uløna arbeid, etter aktivitet (ICNPO). Løpande prisar. Millionar kroner

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Produksjon inklusive uløna arbeid								
I alt	**186 988**	**141 307**	**149 787**	**160 449**	**173 982**	**174 858**	**184 141**	**191 141**
Kultur og fritid	54 216	48 972	48 699	51 651	54 022	51 578	53 725	55 267
Derav idrett	25 236	22 113	22 220	23 859	25 571	25 084	26 551	26 561
Utdanning og forsking	21 421	16 594	17 936	19 144	20 360	19 773	21 561	21 825
Helse	16 982	10 567	11 909	12 907	13 938	15 623	16 063	16 292
Sosiale tenester	24 500	14 792	16 005	17 040	19 261	21 982	23 809	25 700
Miljøvern	3 785	1 601	1 952	2 543	3 491	3 584	3 071	3 048
Lokalmiljø og bustad	17 820	13 777	14 409	15 409	17 074	16 333	18 479	19 770
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	11 846	9 748	11 232	11 354	12 694	12 339	12 344	13 449
Friviljugsentralar	159	126	136	140	145	150	159	151
Internasjonale organisasjonar	5 140	3 230	3 468	3 927	3 634	4 674	4 411	4 534
Religion	12 235	7 892	9 170	10 405	11 937	11 421	11 600	11 762
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	18 884	14 009	14 872	15 930	17 426	17 401	18 922	19 343
Bruttoprodukt inklusive uløna arbeid								
I alt	**101 435**	**108 456**	**117 044**	**127 740**	**125 471**	**130 188**	**130 242**	**136 285**
Kultur og fritid	39 626	38 988	41 440	44 437	41 079	42 129	42 715	44 828
Derav idrett	17 931	17 809	18 977	20 603	19 857	20 389	21 710	22 614
Utdanning og forsking	12 581	13 897	14 840	15 881	15 283	15 955	16 330	16 522
Helse	8 613	10 060	10 964	11 884	13 419	14 513	13 722	14 021
Sosiale tenester	10 831	12 247	13 166	14 852	16 987	18 079	17 852	19 182
Miljøvern	1 390	1 763	2 355	3 229	3 295	3 377	2 751	2 721
Lokalmiljø og bustad	6 813	7 195	7 750	8 073	6 961	7 029	7 640	8 313
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	5 910	6 954	7 024	7 866	7 077	6 698	7 430	8 248
Friviljugsentralar	106	114	117	122	126	132	133	127
Internasjonale organisasjonar	2 341	2 584	2 993	2 787	3 706	3 813	3 309	3 387
Religion	5 853	6 884	7 891	9 116	8 337	8 592	8 353	8 465
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	7 371	7 771	8 505	9 493	9 202	9 871	10 007	10 473
Lønskostnadsekvivalent[1] for uløna arbeid[2]								
I alt	**59 579**	**62 213**	**68 887**	**76 860**	**71 856**	**73 541**	**73 268**	**75 698**
Kultur og fritid	33 403	32 175	34 592	37 768	34 169	34 946	37 060	38 916
Derav idrett	15 034	14 836	15 965	17 389	16 449	16 823	17 478	18 133
Utdanning og forsking	4 265	5 022	5 599	6 022	4 991	5 120	4 490	4 330
Helse	2 790	3 088	3 648	4 359	5 567	5 713	5 140	5 057
Sosiale tenester	1 542	1 870	2 371	2 980	4 177	4 287	3 698	3 628
Miljøvern	1 263	1 567	2 145	2 936	2 974	3 041	2 394	2 356
Lokalmiljø og bustad	6 235	6 524	7 038	7 525	6 241	6 383	7 181	7 828
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	2 410	3 075	3 011	3 432	2 392	2 447	2 772	3 007
Internasjonale organisasjonar	1 437	1 800	2 132	2 005	2 850	2 915	2 250	2 239
Religion	4 027	4 835	5 628	6 546	5 614	5 742	5 233	5 167
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	2 208	2 258	2 725	3 288	2 881	2 947	3 050	3 170
Lønskostnadar lønstakarar og uløna								
I alt	**98 191**	**103 900**	**112 344**	**122 627**	**119 903**	**123 724**	**126 533**	**131 035**
Kultur og fritid	38 212	37 455	39 990	42 757	39 392	40 313	41 543	43 627
Derav idrett	16 704	16 518	17 741	19 184	18 373	18 838	20 691	21 563
Utdanning og forsking	11 885	13 207	14 239	14 985	14 160	15 099	15 093	15 345
Helse	9 130	9 619	10 602	11 442	12 946	13 413	13 289	13 494
Sosiale tenester	10 347	11 472	12 267	14 359	16 460	17 438	18 973	18 773
Miljøvern	1 390	1 732	2 315	3 173	3 234	3 314	2 683	2 652
Lokalmiljø og bustad	6 813	7 195	7 750	8 073	6 961	7 029	7 640	8 313
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	5 472	6 587	6 613	7 424	6 585	6 200	6 907	7 679
Friviljugsentralar	106	113	116	120	124	131	132	125
Internasjonale organisasjonar	2 235	2 517	2 904	2 705	3 616	3 701	3 179	3 272
Religion	5 679	6 693	7 682	8 860	8 050	8 254	7 916	8 113
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	6 922	7 310	7 865	8 729	8 374	8 834	9 177	9 641

[1] Det har vore ein nedgang i lønskostnadsekvivalenten for uløna arbeid frå 2013 til 2014, medan talet på friviljuge årsverk auka i same periode. Dette heng saman med ei metodeendring: For dei fleste aktivitetskategoriane vert det frå og med årgangen 2014 nytta ein ny metode for å verdsetje uløna timeverk: gjennomsnittlege lønskostnadar per utførte timeverk for arbeidstakarar med grunnskuleutdanning. Dette gjennomsnittstalet er henta frå samanliknbare næringsaggregat i nasjonalrekneskapen. For tidlegare årgangar har vi derimot ikkje hatt utdanningsfordelte lønskostnadstal i nasjonalrekneskapen, og det uløna arbeidet har vore verdsett på lik linje med det løna. [2] Friviljug, uløna arbeid ved Friviljugsentralar kan førebels ikkje skiljast ut som eigen ICNPO-kategori slik det er gjort for lønte årsverk.

Kjelde: Satellittrekneskap for ideelle og friviljuge organisasjonar, Statistisk sentralbyrå

Tabell 2.5. Årleg endring i produksjon, bruttoprodukt og lønskostnadar inklusive uløna arbeid, etter aktivitet (ICNPO). Prosent

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Produksjon inklusive uløna arbeid								
I alt	**3,9**	**6,0**	**7,1**	**8,4**	**0,5**	**3,5**	**1,8**	**3,8**
Kultur og fritid	2,8	-0,6	6,1	4,6	-4,5	2,0	2,1	2,9
Derav idrett	2,1	1,0	7,4	7,2	-2,0	1,7	4,1	0
Utdanning og forsking	5,5	8,1	6,7	6,4	-2,9	4,4	4,4	1,2
Helse	-1,7	12,7	8,4	8,0	12,1	7,5	-4,3	1,4
Sosiale tenester	6,2	9,8	6,5	13,0	14,1	7,7	0,5	7,9
Miljøvern	3,7	21,9	30,3	37,3	2,7	2,6	-16,5	-0,7
Lokalmiljø og bustad	7,6	4,0	6,9	10,8	-4,3	4,4	8,4	7,0
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	2,7	14,4	1,1	11,8	-2,8	-8,5	9,3	9,0
Friviljugsentralar	11,5	7,9	2,9	3,6	3,4	5,3	0,7	-4,8
Internasjonale organisasjonar	5,4	7,4	13,2	-7,5	28,6	2,4	-7,8	2,8
Religion	6,6	16,2	13,5	14,7	-4,3	2,4	-0,9	1,4
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	3,8	6,2	7,1	9,4	-0,1	6,3	2,3	2,2
Bruttoprodukt inklusive uløna arbeid								
I alt	**3,7**	**6,6**	**7,9**	**9,1**	**-1,8**	**3,8**	**0,0**	**4,6**
Kultur og fritid	4,0	-1,6	6,3	7,2	-7,6	2,6	1,4	4,9
Derav idrett	4,4	-0,7	6,6	8,6	-3,6	2,7	6,2	4,2
Utdanning og forsking	6,5	10,5	6,8	7,0	-3,8	4,4	2,3	1,2
Helse	-2,3	16,8	9,0	8,4	12,9	8,2	-5,5	2,2
Sosiale tenester	5,5	10,5	7,5	12,8	14,4	6,4	-1,3	7,4
Miljøvern	3,9	25,7	33,6	37,1	2,0	2,5	-18,5	-1,1
Lokalmiljø og bustad	5,0	5,6	7,7	4,2	-13,8	1,0	8,7	8,8
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	2,4	17,7	1,0	12,0	-10,0	-5,4	10,9	11,0
Friviljugsentralar	11,6	7,5	2,6	4,3	3,3	4,8	0,7	-4,8
Internasjonale organisasjonar	-3,6	10,4	15,8	-6,9	33,0	2,9	-13,2	2,4
Religion	5,6	17,6	14,6	15,5	-8,5	3,1	-2,8	1,3
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	3,7	5,4	9,4	11,6	-3,1	7,3	1,4	4,7
Lønskostnadsekvivalent[1] for uløna arbeid[2]								
I alt	**4,3**	**4,4**	**10,7**	**11,6**	**-6,5**	**2,3**	**-0,4**	**3,3**
Kultur og fritid	4,5	-3,7	7,5	9,2	-9,5	2,3	6,0	5,0
Derav idrett	5,8	-1,3	7,6	8,9	-5,4	2,3	3,9	3,7
Utdanning og forsking	10,1	17,7	11,5	7,6	-17,1	2,6	-12,3	-3,5
Helse	-0,8	10,7	18,1	19,5	27,7	2,6	-10,0	-1,6
Sosiale tenester	0,6	21,3	26,8	25,7	40,2	2,6	-13,7	-1,9
Miljøvern	3,4	24,1	36,9	36,9	1,3	2,3	-21,3	-1,6
Lokalmiljø og bustad	4,5	4,6	7,9	6,9	-17,1	2,3	12,5	9,0
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	1,3	27,6	-2,1	14,0	-30,3	2,3	13,3	8,5
Internasjonale organisasjonar	5,4	25,3	18,4	-6,0	42,1	2,3	-22,8	-0,5
Religion	4,1	20,1	16,4	16,3	-14,2	2,3	-8,9	-1,3
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	3,4	2,3	20,7	20,7	-12,4	2,3	3,5	3,9
Lønskostnadar lønstakarar og uløna								
I alt	**4,3**	**5,7**	**8,1**	**9,2**	**-2,2**	**3,2**	**2,3**	**3,6**
Kultur og fritid	4,0	-2,0	6,8	6,9	-7,9	2,3	3,1	5,0
Derav idrett	4,3	-1,1	7,4	8,1	-4,2	2,5	9,8	4,2
Utdanning og forsking	5,4	9,9	7,8	5,2	-5,5	6,6	0,0	1,7
Helse	7,1	5,4	10,2	7,9	13,1	3,6	-0,9	1,5
Sosiale tenester	5,8	10,9	6,9	17,1	14,6	5,9	8,8	-1,1
Miljøvern	4,0	24,6	33,7	37,1	1,9	2,5	-19,0	-1,2
Lokalmiljø og bustad	5,0	5,6	7,7	4,2	-13,8	1,0	8,7	8,8
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	0,0	20,2	0,4	12,3	-11,3	-5,8	11,4	11,2
Friviljugsentralar	11,6	7,6	2,7	3,4	3,3	5,6	0,7	-4,8
Internasjonale organisasjonar	-4,2	12,6	15,4	-6,9	33,7	2,4	-14,1	2,9
Religion	5,4	17,9	14,8	15,3	-9,1	2,5	-4,1	2,5
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	4,2	5,6	7,6	11,0	-4,1	5,5	3,9	5,1

[1] Det har vore ein nedgang i lønskostnadsekvivalenten for uløna arbeid frå 2013 til 2014, medan talet på friviljuge årsverk auka i same periode. Dette heng saman med ei metodeendring: For dei fleste aktivitetskategoriane vert det frå og med årgangen 2014 nytta ein ny metode for å verdsetje uløna timeverk: gjennomsnittlege lønskostnadar per utførte timeverk for arbeidstakarar med grunnskuleutdanning. Dette gjennomsnittstalet er henta frå samanliknbare næringsaggregat i nasjonalrekneskapen. For tidlegare årgangar har vi derimot ikkje hatt utdanningsfordelte lønskostnadstal i nasjonalrekneskapen, og det uløna arbeidet har vore verdsett på lik linje med det lønte. [2] Friviljug, uløna arbeid ved Friviljugsentralar kan førebels ikkje skiljast ut som eigen ICNPO-kategori slik det er gjort for lønte årsverk.

Kjelde: Satellittrekneskap for ideelle og friviljuge organisasjonar, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 2.6. Produksjon, bruttoprodukt og lønskostnadar eksklusive uløna arbeid, etter aktivitet (ICNPO), løpande prisar. Millionar kroner

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Produksjon eksklusive uløna arbeid								
I alt	**81 663**	**86 821**	**90 510**	**97 122**	**103 001**	**107 385**	**110 874**	**115 443**
Kultur og fritid	15 569	16 524	17 059	16 254	17 409	17 688	16 665	16 351
Derav idrett	7 079	7 384	7 894	8 182	8 635	8 694	9 073	8 428
Utdanning og forsking	12 329	12 914	13 545	14 339	14 782	15 529	17 071	17 494
Helse	7 777	8 821	9 260	9 579	10 056	11 075	10 923	11 235
Sosiale tenester	13 032	13 382	13 618	16 282	17 804	19 397	20 111	22 072
Miljøvern	338	385	398	555	610	637	677	692
Lokalmiljø og bustad	7 623	7 885	8 371	9 549	10 092	10 671	11 297	11 942
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	7 410	8 157	8 343	9 261	9 947	8 848	9 571	10 441
Friviljugsentralar	126	136	140	145	150	158	159	151
Internasjonale organisasjonar	1 793	1 668	1 795	1 629	1 824	1 871	2 161	2 295
Religion	3 865	4 335	4 777	5 391	5 807	5 958	6 367	6 596
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	11 801	12 614	13 205	14 138	14 520	15 553	15 872	16 173
Bruttoprodukt eksklusive uløna arbeid								
I alt	**42 125**	**45 890**	**47 674**	**50 881**	**53 616**	**56 645**	**56 974**	**60 588**
Kultur og fritid	6 223	6 813	6 848	6 669	6 910	7 183	5 655	5 911
Derav idrett	2 897	2 973	3 012	3 214	3 408	3 566	4 232	4 481
Utdanning og forsking	8 316	8 875	9 241	9 860	10 291	10 834	11 841	12 191
Helse	5 824	6 972	7 317	7 525	7 852	8 800	8 581	8 964
Sosiale tenester	9 546	10 024	10 312	11 872	12 810	13 791	14 154	15 554
Miljøvern	141	196	210	293	322	336	357	365
Lokalmiljø og bustad	580	671	712	548	720	646	459	485
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	3 497	3 879	4 013	4 434	4 685	4 251	4 657	5 241
Friviljugsentralar	106	114	117	122	126	132	133	127
Internasjonale organisasjonar	904	784	861	782	856	898	1 059	1 148
Religion	1 826	2 049	2 263	2 571	2 723	2 850	3 120	3 298
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	5 163	5 513	5 779	6 205	6 321	6 924	6 958	7 303
Lønskostnadar for lønstakarar								
I alt	**38 758**	**41 687**	**43 457**	**45 765**	**48 047**	**50 184**	**53 265**	**55 337**
Kultur og fritid	4 809	5 280	5 398	4 989	5 223	5 367	4 483	4 711
Derav idrett	1 670	1 682	1 776	1 795	1 924	2 015	3 213	3 430
Utdanning og forsking	7 755	8 185	8 640	8 963	9 169	9 978	10 604	11 015
Helse	6 341	6 531	6 955	7 082	7 379	7 700	8 149	8 437
Sosiale tenester	8 805	9 602	9 897	11 379	12 283	13 151	15 275	15 145
Miljøvern	127	165	170	237	261	272	289	296
Lokalmiljø og bustad	580	671	712	548	720	646	459	485
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	3 073	3 513	3 602	3 991	4 193	3 753	4 134	4 672
Friviljugsentralar	105	113	116	120	124	131	132	125
Internasjonale organisasjonar	798	717	772	700	766	786	929	1 033
Religion	1 652	1 858	2 055	2 315	2 436	2 513	2 683	2 947
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	4 714	5 052	5 140	5 441	5 493	5 887	6 127	6 471

Kjelde: Satellittrekneskap for ideelle og friviljuge organisasjonar, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 2.7. Årleg endring i produksjon, bruttoprodukt og lønskostnadar eksklusive uløna arbeid, etter aktivitet (ICNPO). Prosent

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Produksjon eksklusive uløna arbeid								
I alt	**3,6**	**6,3**	**4,2**	**6,1**	**6,1**	**4,3**	**3,2**	**4,1**
Kultur og fritid	-0,5	6,1	3,2	-4,7	7,1	1,6	-5,8	-1,9
Derav idrett	-5,1	4,3	6,9	3,6	5,5	0,7	4,4	-7,1
Utdanning og forsking	4,1	4,7	4,9	5,9	3,1	5,1	9,9	2,5
Helse	-2,0	13,4	5,0	3,4	5,0	10,1	-1,4	2,9
Sosiale tenester	5,1	2,7	1,8	11,0	9,3	8,9	3,7	9,8
Miljøvern	5,0	13,9	3,4	39,4	9,9	4,4	6,2	2,3
Lokalmiljø og bustad	11,6	3,4	6,2	14,1	5,7	5,7	5,9	5,7
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	4,1	10,1	2,3	11,0	7,4	-11,0	8,2	9,1
Friviljugsentralar	11,5	7,9	2,9	3,6	3,4	5,3	0,7	-4,8
Internasjonale organisasjonar	5,4	-7,0	7,6	-9,2	12,0	2,6	15,5	6,2
Religion	9,2	12,2	10,2	12,9	7,7	2,6	6,9	3,6
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	3,9	6,9	4,7	7,1	2,7	7,1	2,1	1,9
Bruttoprodukt eksklusive uløna arbeid								
I alt	**3,6**	**8,9**	**3,9**	**5,7**	**5,4**	**5,6**	**0,6**	**6,3**
Kultur og fritid	1,5	9,5	0,5	-2,6	3,6	4,0	-21,3	4,5
Derav idrett	-2,8	2,6	1,3	6,7	6,0	4,6	18,7	5,9
Utdanning og forsking	4,8	6,7	4,1	6,7	4,4	5,3	9,3	3,0
Helse	-3,1	19,7	4,9	2,8	4,3	12,1	-2,5	4,5
Sosiale tenester	9,3	5,0	2,9	10,0	7,9	7,7	2,6	9,9
Miljøvern	21,6	39,0	7,1	39,5	9,9	4,3	6,2	2,3
Lokalmiljø og bustad	10,9	15,7	6,1	-23,0	31,4	-10,3	-28,9	5,7
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	3,1	10,9	3,5	10,5	5,7	-9,3	9,5	12,5
Friviljugsentralar	11,6	7,5	2,6	4,3	3,3	4,8	0,7	-4,8
Internasjonale organisasjonar	-15,0	-13,3	9,8	-9,2	9,5	4,9	17,9	8,4
Religion	9,1	12,2	10,4	13,6	5,9	4,7	9,5	5,7
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	3,8	6,8	4,8	7,4	1,9	9,5	0,5	5,0
Lønskostnadar for lønstakarar								
I alt	**4,8**	**7,6**	**4,2**	**5,3**	**5,0**	**4,4**	**6,1**	**3,9**
Kultur og fritid	0,5	9,8	2,2	-7,6	4,7	2,8	-16,5	5,1
Derav idrett	-8,0	0,7	5,6	1,1	7,2	4,7	59,5	6,8
Utdanning og forsking	4,7	5,5	5,6	3,7	2,3	8,8	6,3	3,9
Helse	11,0	3,0	6,5	1,8	4,2	4,4	5,8	3,5
Sosiale tenester	6,7	9,1	3,1	15,0	7,9	7,1	16,2	-0,9
Miljøvern	10,4	29,9	3,0	39,4	10,1	4,2	6,2	2,3
Lokalmiljø og bustad	10,9	15,7	6,1	-23,0	31,4	-10,3	-28,9	5,7
Politiske organisasjonar og interesseorganisasjonar	-0,6	14,3	2,5	10,8	5,1	-10,5	10,2	13,0
Friviljugsentralar	10,5	7,6	2,7	3,4	3,3	5,6	0,7	-4,8
Internasjonale organisasjonar	-17,7	-10,2	7,7	-9,3	9,4	2,6	18,3	11,1
Religion	8,6	12,5	10,6	12,7	5,2	3,2	6,8	9,8
Yrkes-, bransje- og fagforeiningar	4,6	7,2	1,7	5,9	1,0	7,2	4,1	5,6

Kjelde: Satellittrekneskap for ideelle og friviljuge organisasjonar, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 2.8. Gratisarbeid for idrettslag og friluftsorganisasjonar dei siste 12 månadene, kjønn, alder og landsdel. Prosent

	Gratisarbeid for idrettslag			Gratisarbeid for friluftsorganisasjonar		
	2011	2014	2017	2011	2014	2017
Begge kjønn	**16**	**16**	**16**	**3**	**2**	**2**
16-24 år	15	14	15	1	2	2
25-44 år	23	22	21	3	2	1
45-66 år	16	16	18	3	3	3
67 år eller eldre	3	5	4	2	2	2
Menn i alt	**20**	**19**	**18**	**4**	**3**	**3**
16-24 år	19	17	17	2	2	2
25-44 år	23	24	20	4	2	1
45-66 år	22	20	22	5	4	3
67 år eller eldre	6	9	7	3	4	4
Kvinner i alt	**13**	**13**	**13**	**1**	**1**	**1**
16-24 år	11	12	13	1	1	1
25-44 år	23	21	21	2	2	1
45-66 år	10	12	13	1	2	2
67 år eller eldre	1	2	1	1	0	1
Heile landet	**16**	**16**	**16**	**3**	**2**	**2**
Oslo/Akershus	15	13	13	2	2	2
Austlandet elles	17	18	18	4	3	3
Agder og Rogaland	14	16	16	2	2	2
Vestlandet	17	16	16	2	2	2
Trøndelag	21	21	16	2	2	1
Nord-Noreg	17	16	15	2	1	3

Kjelde: Levekårsundersøkinga, Statistisk sentralbyrå.

3. Nærings- og sysselsetjingsstatistikk

3.1. Nokre resultat

3 prosent jobbar innanfor kulturell og kreativ næring

I 2018 arbeidde 3 prosent av dei sysselsette i Noreg i kulturell og kreativ næring. Av desse var 80 prosent sysselset i *privat sektor og offentleg eigde føretak,* medan *offentleg forvaltning* utgjorde 20 prosent. Halvparten av dei sysselsette var kvinner. Kvinnedelen har vore nokså stabil dei siste åra.

Oslo er det klart største fylket med 41 prosent av alle sysselsette innanfor kulturell og kreativ næring. Fylka som omfattar dei største byane i Norge, det vil seie Oslo, Rogaland, Hordaland og Trøndelag, sysselsette til saman 63 prosent av totalen. Sysselsetjingsstatistikken omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande inkludert offentleg forvalting.

Over 43 600 føretak var registrerte aktive per 1. januar 2018 i kulturell og kreativ næring. Omsetnaden i kulturnæringane i 2017 var på 89 milliardar kroner.

3.2. Sysselsetjing

80 600 jobbar i ei kulturnæring

I perioden 2014 til 2016 var det ein nedgang i sysselsette i kulturell og kreativ næring, men talet steig att i 2017 og 2018. I alt var det 80 600 sysselsette i 2018, ein auke med 5 500 eller sju prosent frå 2017. Frå 2014 til 2017 var det ein nedgang på ein prosent sysselsette i alle næringar. Til samanlikning gjekk talet på sysselsette i alle næringar opp med to prosent frå 2017 til 2018, sjå tabell 3.1.

Sysselsette omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald.

Inndelt etter kulturområde fordeler sysselsette seg som vist i figur 3.1 og tabell 3.3. Det er ei overvekt av dei sysselsette som jobbar innanfor næringane kunstnarleg verksemd og underhaldningsverksemd, sjå delkapittel 3.4. Omgrep og definisjonar. Tabell 3.4 viser òg ein inndeling av kulturnæringane på eit meir detaljert nærings-nivå og eit skilje på offentleg forvaltning, privat sektor og offentleg eigde føretak.

I 2018 jobba om lag 21 prosent av dei sysselsette innanfor kulturell og kreativ næring i eit einskildpersonføretak. Delen einskildpersonføretak gjekk ned frå 20 prosent i 2014 til 16 prosent i 2017. Delen aksjeselskap har gått noko ned frå 62 i 2017 til 60 prosent i 2018, sjå figur 3.5.

Stadig nedgang for forlagsverksemd

Forlagsverksemd omfattar utgjeving av bøker, e-bøker, brosjyrar, ordbøker, leksikon, atlas, landkart og sjøkart, lydbøker m.m. på CD-rom. Medrekna er òg verksemder i samband med utgjeving av aviser, vekeblad og andre magasin samt utgjeving av dataspel for alle plattformer. Informasjonen kan gjevast ut på trykk eller i elektronisk form, medrekna på internett. Området hadde 10 000 sysselsette i 2018, ein nedgang på 2 840, eller 22 prosent, sidan 2014, sjå tabell 3.6.

Figur 3.1. Sysselsette i kulturell og kreativ næring etter kulturområde[1], 15-74 år

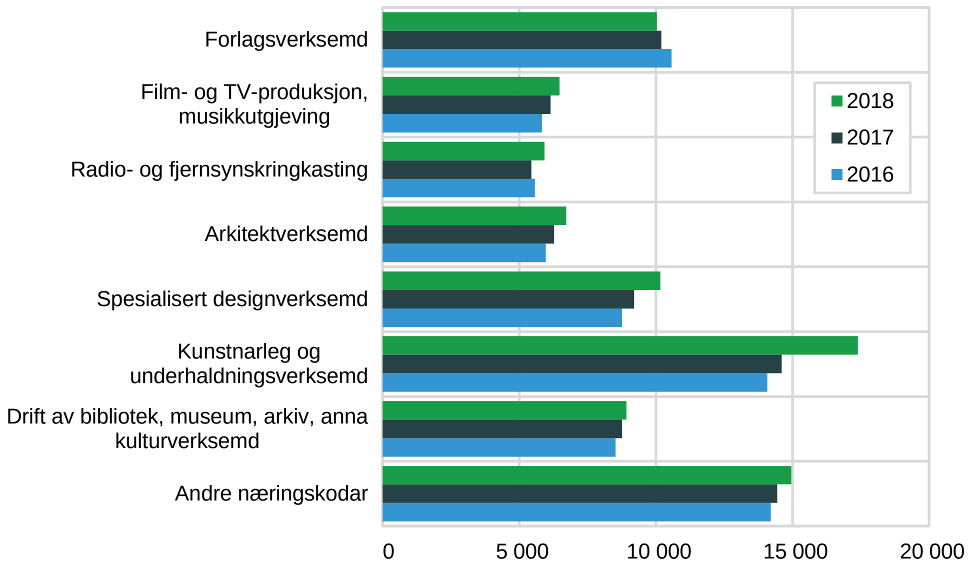

[1] Sjå Omgrep og definisjonar i delkapittel 3.4. Om statistikken.
Kjelde: Registergrunna sysselsetjingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Stadig auke i sysselsette innanfor produksjon av film, video og fjernsyn

Næringa film-, video- og fjernsynsprogramproduksjon, utgjeving av musikk- og lydopptak dekker produksjon av kommersielle og ikkje-kommersielle spelefilmar på film, video eller DVD til direkte framvising i kinoar eller til TV-overføring og tenester i tilknyting til dette som filmredigering, klipping, ettersynkronisering og så vidare. Kulturområdet omfattar òg distribusjon av spelefilm og andre filmproduksjonar til andre bransjar samt framsyning av spelefilmar og andre filmproduksjonar. Kjøp og sal av distribusjonsrettar til spelefilmar og andre filmproduksjonar er inkludert. Næringa omfattar òg lydopptak, til dømes produksjon av originale lydinnspelingar, utgjeving, marknadsføring og distribusjon av desse, musikkutgjevingar samt lydopptak i studio eller andre stader. Datastraumtenester av musikk er ikkje inkludert, denne tenesta ligg under datahandsaming, datalagring og tenester i tilknyting til slik verksemd.

I 2018 auka talet på sysselsette med fem prosent eller 333 personar samanlikna med året før. Det var snautt 6 500 personar sysselsette innanfor dette området. Det har vore ein jamn auke i talet på sysselsette sidan 2014, sjå tabell 3.7. Tabell 3.4 viser ei fordeling av sysselsette etter kulturområde og sektor på 5-siffer næringsnivå.

Auke i talet på sysselsette innanfor radio- og fjernsynskringkasting

Radio- og fjernsynskringkasting omfattar produksjon av innhald eller kjøp av rettar til å distribuere innhald og påfølgjande utsending av t.d. radio-, TV- og dataprogram innanfor underhaldning, nyhende, talkshow og liknande. Dataoverføringa, vanlegvis integrert i radio- eller TV-overføringa, er òg inkludert. Overføringa kan gå ved hjelp av forskjellige teknologiar som trådlaust, via satellitt, kabelnettverk eller internett. Næringa omfattar òg produksjon av spesialiserte program (til dømes nyhende, sports-, undervisnings- og ungdomsprogram) på abonnements- eller honorarbasis til tredjeperson med tanke på overføring til folk flest seinare. Radio- og fjernsynskringkasting hadde ein auke på 477 sysselsette, eller ni prosent frå 2017 til 2018. Talet på sysselsette gjekk ned i perioden frå 2014 til 2017, men gjekk opp att til 5 922 sysselsette i 2018, sjå tabell 3.8.

6 700 sysselsette innanfor arkitektverksemd

Arkitektverksemd inkluderer arkitektrådgjeving, bygningsteikning og prosjekteringsarbeid, byplanlegging og landskapsarkitektur. Dette området hadde 6 719 sysselsette i 2018, ein auke på sju prosent frå 2017, sjå tabell 3.9.

Fleire sysselsette innanfor spesialisert designverksemd

Spesialisert designverksemd omfattar designverksemd innanfor tekstil, klede, sko, smykke, gull- og sølvvarer, møblar og andre interiørartiklar og motevarer. Kulturområdet inneheld òg varer til personleg bruk og til bruk i hushaldet, grafisk design og interiørarkitektverksemd og dessutan industriell design. Næringa omfattar òg fotografverksemd og omsetjings- og tolkeverksemd. Det var nær 10 200 sysselsette i 2018, ein auke på 10 prosent samanlikna med året før, sjå tabell 3.10.

19 prosent fleire sysselsette innanfor kunstnarleg og underhaldningsverksemd

Kunstnarleg og underhaldningsverksemd omfattar drift av fasilitetar og tenester innanfor kultur og underhaldning, det vil seia produksjon, fremjing av og deltaking i liveframsyning, hendingar og utstillingar for folk flest, utvikling av kunstnarlege, kreative eller tekniske emne til produksjon av kunstnarlege produkt og live-framsyning. I liveframsyning inngår teaterframsyningar, konsertar, operaer samt dans og anna sceneframsyning. Frå 2014 til 2017 gjekk talet på sysselsette ned med 10 prosent, men frå 2017 til 2018 var det ein auke på 19 prosent, og talet på sysselsette på dette kulturområdet enda på 17 400, sjå tabell 3.11.

Stabilt tal på sysselsette innanfor drift av bibliotek, arkiv, museum

Drift av bibliotek, arkiv, museum og anna kulturverksemd omfattar bibliotek og arkiv, drift av museum av ein kvar art, botaniske og zoologiske hagar, drift av naturfenomen av historisk, kulturell eller interesse for relevante utdanningar (til dømes verdskulturarv). Kulturområdet har hatt stabile tal på sysselsette i perioden frå 2014 til 2018. Frå 2017 til 2018 var det ein oppgang på to prosent, og talet på sysselsette var 8 900, sjå tabell 3.12.

41 prosent av sysselsette i kulturell og kreativ næring arbeidar i Oslo

18 prosent av alle sysselsette i alle næringar i landet arbeidar i Oslo, medan det for kulturell og kreativ næring er 41 prosent av alle sysselsette som arbeidar i Oslo, sjå tabell 3.14 og figur 3.2. I Oslo hadde over 33 000 personar hovudarbeidet sitt i ei kulturnæring i 2018, sjå tabell 3.5. Oslo, Hordaland og Trøndelag huser til saman 57 prosent av dei sysselsette i kulturell og kreativ næring i Noreg i 2018.

Figur 3.2. Del av sysselsetjing i kulturell og kreativ næring, etter fylke

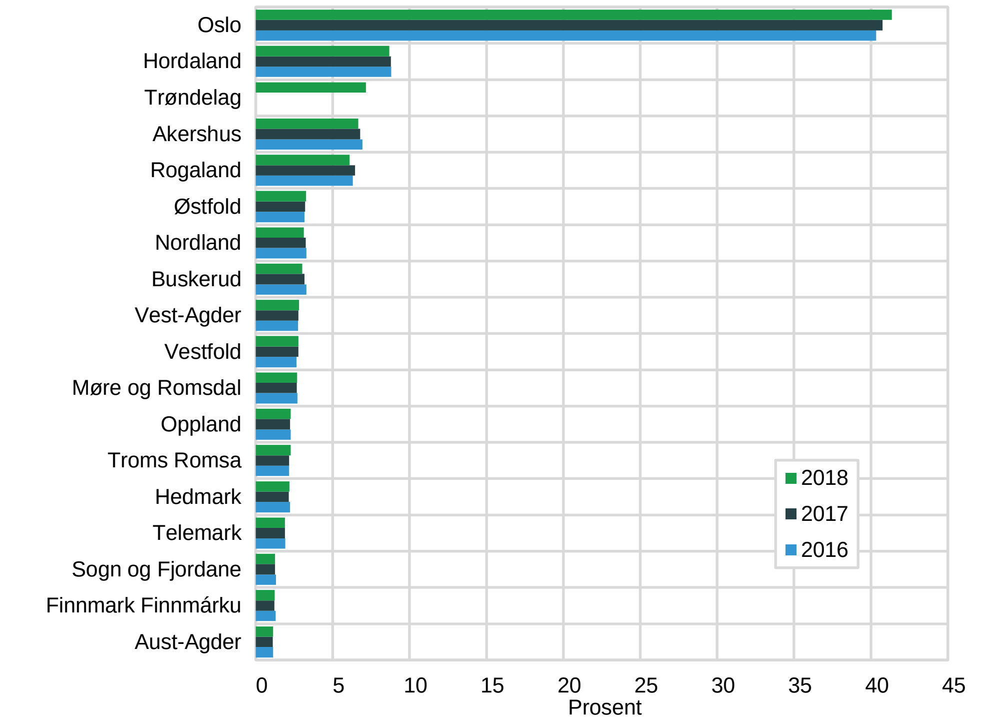

Kjelde: Registergrunna sysselsetjingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Ved å samanlikne sysselsetjinga i kulturell og kreativ næring i fylket med den overordna sysselsetjinga i fylket, får vi eit bilete av innverknaden og omfanget av

kulturen i dei einskilde fylka. I Oslo hadde 6,9 prosent av alle sysselsette hovudjobben sin i ei kulturnæring i 2018. Hordaland, Finnmark, Vest-Agder og Trøndelag hadde sysselsetjingsprosent på 2,5 prosent eller over, men jamvel under heile landet som låg på tre prosent. For dei andre fylka var sysselsetjingsprosenten lågare, sjå figur 3.3.

Figur 3.3. Del av alle sysselsette i fylket som er sysselsett i kulturell og kreativ næring

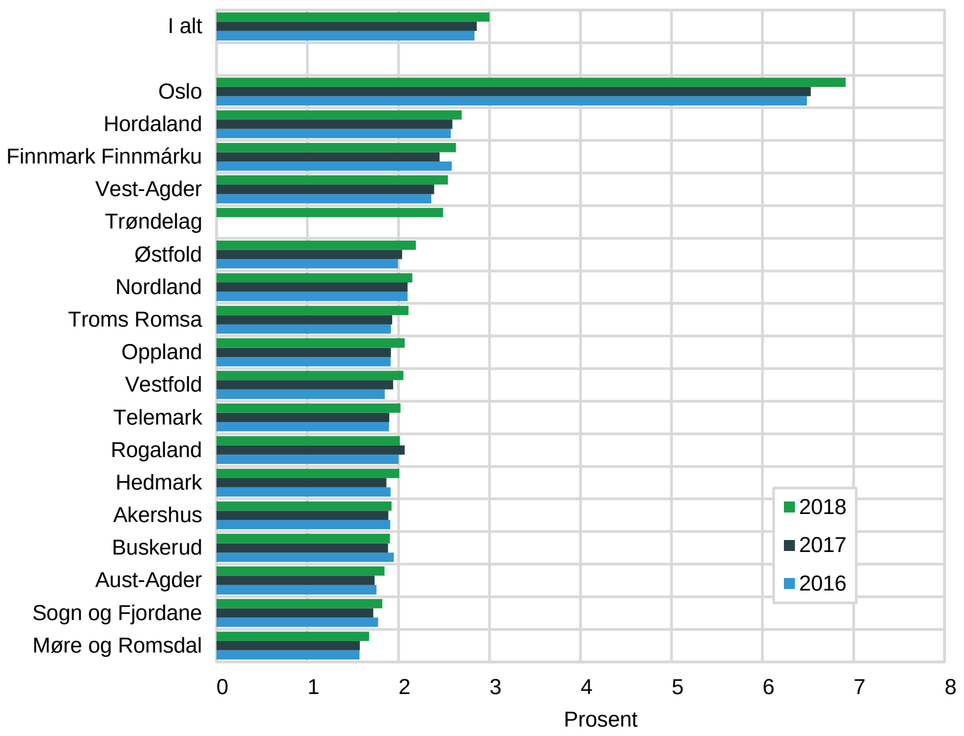

Kjelde: Registergrunna sysselsetjingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Kvinner utgjer halvdelen av dei sysselsette i kulturell og kreativ næring

Rundt halvdelen av dei sysselsette med hovudjobb i kulturell og kreativ næring i 2018 var kvinner, og denne delen har vore stabil sidan 2008.

Innanfor dei ulike kulturområda er det store skilnader i kjønnsfordelinga. Høgast del kvinner var det i kulturområdet drift av bibliotek, arkiv, museum og anna kulturverksemd med 64 prosent kvinner. Lågast del kvinner var det i kulturområdet film, video- og fjernsynsprogramproduksjon, utgjeving av musikk- og lydopptak med 36 prosent. Skilnaden i dei ulike områda har vore relativt stabil sidan 2014, sjå tabell 3.16.

Innvandrarar i nokre utvalde kulturnæringar

Delen med innvandrarbakgrunn varierer i dei ulike næringsgruppene. Høgast del med innvandrarbakgrunn hadde næringane drift av museum og sjølvstendig kunstnarisk verksemd, med høvesvis 13,3 og 12,7 prosent. Næringa radio- og fjernsynskringkasting hadde lågast del med innvandrarbakgrunn, med 5,9 prosent, sjå tabell 3.17 og delkapittel 3.4. Om statistikken.

3.3. Føretak

43 600 kulturføretak

I alt var det 43 600 føretak innanfor kulturell og kreativ næring i 2018. Kulturområdet med flest føretak var kunstnarleg verksemd og underhaldning med 20 600 føretak. Totalt var det 17 400 sysselsette på dette området og 56 prosent av dei var sysselsett i einskildpersonføretak.

Innanfor spesialisert designverksemd var det 10 700 føretak, medan det var 4 100 føretak innanfor film- og TV-produksjon og musikkutgjeving. I tabell 3.18 og 3.23

finst det fleire tal på føretak og sysselsette innanfor dei ulike kulturnæringane, samt meir detaljert næringsgruppering.

Figur 3.4. Talet på føretak i kulturell og kreativ næring. Per 1. januar

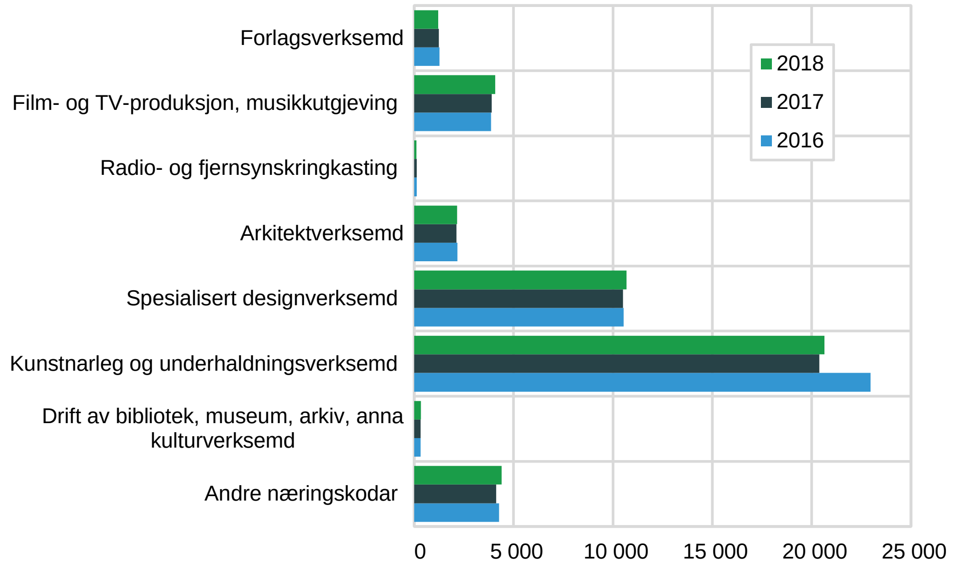

Kjelde: Føretak, Statistisk sentralbyrå.

I kulturell og kreativ næring vart det etablert 9 700 nye føretak i 2018. Samanlikna med 2017 var det ein auke på to prosent.

Som i 2017 var òg tre av fire nye kulturelle og kreative føretak etablert innanfor to område i 2018. Innanfor spesialisert designverksemd, samt kunstnarleg verksemd og underhaldningsverksemd var det høvesvis 2 500 og 4 600 nyetableringar, sjå tabell 3.18.

89 milliardar kroner i omsetnad

Dei 37 600 føretaka i kulturell og kreativ næring i 2017 stod for ein omsetnad på 89 milliardar kroner, unnateke dei offentlege forvaltningsføretaka som ikkje er med i statistikken. Omsetnaden er høgare i høve til 2016, då omsetnaden var på 85 milliardar kroner. Over halvparten av omsetnaden i kulturell og kreativ næring var i Oslo, med 51 milliardar kroner. Den høgaste omsetnaden i 2017 og dei føregåande åra, var i føretaka innanfor området forlagsverksemd, som omsette for nærare 22,5 milliardar kroner i 2017, sjå tabellane 3.19 og 3.21.

I 2018 jobba 60 prosent av dei sysselsette i kulturell og kreativ næring i aksjeselskap, ein liten nedgang frå 2017 då delen var 62 prosent. Samstundes var det 21 prosent som jobba i einskildpersonføretak i 2018, noko som var fem prosentpoeng høgare i høve til året før, sjå tabell 3.23 og figur 3.5.

Figur 3.5. Sysselsette i kulturell og kreativ næring etter organisasjonsform. Prosent

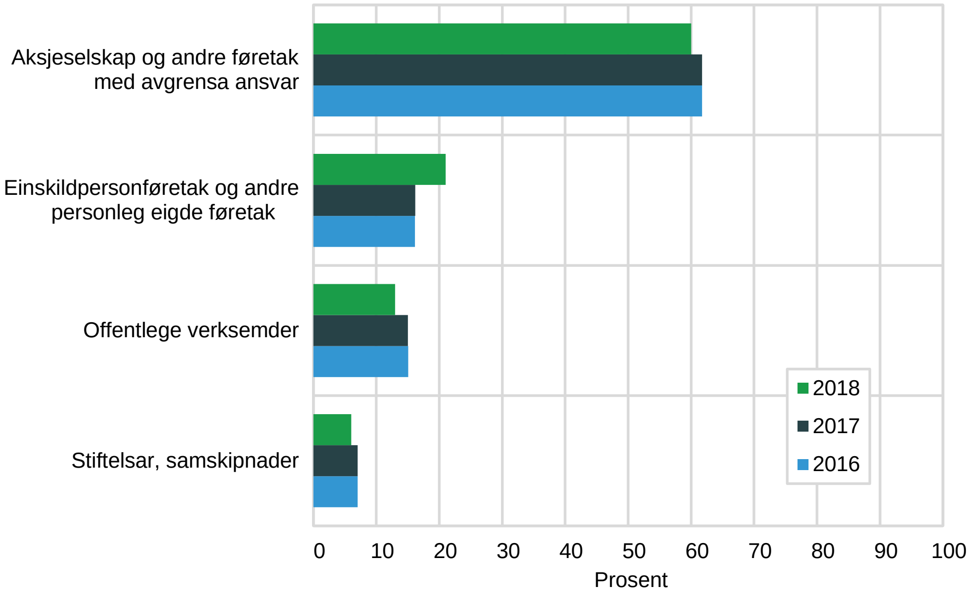

Kjelde: Registergrunna sysselsetjingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

3.4. Om statistikken

Registergrunna sysselsetjingsstatistikk

Den registergrunna sysselsetjingsstatistikken omfattar busette personar i alderen 15-74 år, som har utført arbeid som varar minst ein time i referanseveka.

For sysselsette med fleire arbeidsforhold i referanseveka vert det fastsett eitt som det viktigaste. Opplysningar om jobb- og bedriftsrelaterte kjennemerke til personane gjeld det viktigaste arbeidsforholdet. Sysselsette omfattar lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande.

Registergrunna sysselsetjingsstatistikk er frå og med 2015 grunna på eit delvis nytt datagrunnlag for lønstakarane. Hovudkjelda fram til og med 2014 var Nav sitt Arbeidsgjevar-/arbeidstakarregister (Aa-registeret). I 2015 vart rapporteringa til dette registeret samordna med rapporteringa av løns- og personelldata til Skatteetaten og Statistisk sentralbyrå (SSB). Det felles rapporteringssystemet vert kalla a-ordninga (SSB 8. mars 2018). A-ordninga gjev generelt eit betre datagrunnlag ved at det er meir korrekt på individnivå, samt at det dekkjer fleire lønstakartilhøve samanlikna med Aa-registeret.

Føretak, omsetnad og sysselsetjing

Statistikken er avgrensa ut frå næringa, organisasjonsforma og sektorkoden til føretaka. Føretaksdemografien omfattar statistikk over talet på føretak per 1. januar, nye og nyetablerte føretak, avslutta og nedlagde føretak. Tabellane i denne publikasjonen omfattar føretak innanfor kulturnæringar unnateke offentleg forvalting. Tala per 1. januar i statistikkåret skal omfatte alle føretak med aktiv verksemd i Noreg det føregåande året. Som nyregistrering og nyetablering i statistikkåret vert berre føretak med opplysningar som tilseier at dei vil drive næringsverksemd, rekna med. Det vil seia at einskilde organisasjonsformer vert haldne utanfor demografidelen av statistikken.

Føretak med omsetnad og sysselsetjing (årgangspopulasjonen) er ein årleg strukturstatistikk med omsetnad og sysselsetjing for føretak i alle næringane unnateke offentleg forvalting.

Det er noko uvisse knytt til tala fordi det er mange sjølvstendige i kulturell og kreativ næring. Sjølvstendig næringsdrivande vert identifiserte ved hjelp av informasjon frå skattestatistikk for personar. Grunna rapporteringstidspunkt ligg

opplysningar om næringsverksemda frå året før til grunn for utarbeiding av statistikken. Som følgje av denne forskuvinga i tid kan personar dermed feilaktig verte klassifiserte som sysselsette, dersom dei avslutta verksemda det føregåande året.

Dei viktigaste kjeldene for denne statistikken er Einingsregisteret (ER) og Verksemd- og Føretaksregisteret (VoF). Tal på tilsette vert henta frå rapporteringssystemet a-ordninga. Omsetnad og sysselsetjing er innhenta gjennom SSBs strukturundersøkingar og frå administrative kjelder (SSB 20. september 2019).

Omgrep og definisjonar

Næringsgruppering

Den norske standarden for næringsgruppering SN2007 (SSB januar 2009) er grunna i den europeiske næringsklassifiseringa NACE rev. 2. Næringsstandarden gjeld frå og med statistikkåret 2008 (SSB januar 2009). Hovudformålet med standarden er å gje reglar og retningslinjer for næringsklassifisering og eintydige definisjonar av dei statistiske einingane. Standarden er framfor alt ein statistisk standard. Han dannar grunnlaget for koding av einingar etter den viktigaste hendinga i VoF og for einingar i ER. Han er ein av dei viktigaste standardane i økonomisk statistikk og gjer det mogleg å samanlikne og analysere statistiske opplysningar både nasjonalt og internasjonalt, samt over tid.

Kulturområde og næring

Ein standard for kulturnæring kan nyttast til å sortere ut kultur frå annan økonomisk aktivitet i Noreg. Kulturnæringsstandarden tek utgangspunkt i eit allereie eksisterande system for næring. Systemet for kulturnæring er henta frå eit europeisk samarbeid for kulturstatistikk, Europeisk statistisk systemnettverk for kultur, ESSnett-Kultur (ESSnet-Culture 2012). Kulturnæring er identifisert gjennom arbeid i næring kategorisert som kulturnæring etter SN2007-standard.

Kulturell og kreativ næring inndelt etter kulturområde:

1. Forlagsverksemd
58.11 Utgjeving av bøker
58.13 Utgjeving av aviser
58.14 Utgjeving av blad og tidsskrift
58.21 Utgjeving av programvare for dataspel

2. Film-, video- og fjernsynsprogramproduksjon, utgjeving av musikk- og lydopptak
59.11 Produksjon av film-, video- og fjernsynsprogram
59.12 Etterarbeid i tilknyting til produksjon av film-, video- og fjernsynsprogram
59.13 Distribusjon av film-, video- og fjernsynsprogram
59.14 Filmframvising
59.20 Produksjon og utgjeving av musikk- og lydopptak

3. Radio- og fjernsynskringkasting
60.10 Radiokringkasting
60.20 Fjernsynskringkasting

4. Arkitektverksemd
71.111 Plan- og reguleringsarbeid
71.112 Arkitekttenester i samband med byggverk
71.113 Landskapsarkitekttenester

5. Spesialisert designverksemd
74.101 Industridesign, produktdesign og anna teknisk designverksemd
74.102 Grafisk og visuell kommunikasjonsdesign

74.103 Interiørarkitekt-, interiørdesign- og interiørkonsulentverksemd
74.200 Fotografverksemd
74.300 Omsetjings- og tolkeverksemd

6 . Kunstnarleg verksemd og underhaldningsverksemd
90.011 Utøvande kunstnarar og underhaldningsverksemd innanfor musikk
90.012 Utøvande kunstnarar og underhaldningsverksemd innanfor scenekunst
90.019 Utøvande kunstnarar og underhaldningsverksemd ikkje nemnd annan stad
90.020 Tenester i tilknyting til underhaldningsverksemd
90.031 Sjølvstendig kunstnarleg verksemd innanfor visuell kunst
90.032 Sjølvstendig kunstnarleg verksemd innanfor musikk
90.033 Sjølvstendig kunstnarleg verksemd innanfor scenekunst
90.034 Sjølvstendig kunstnarleg verksemd innanfor litteratur
90.039 Sjølvstendig kunstnarleg verksemd ikkje nemnd annan stad
90.040 Drift av lokale i tilknyting til kunstnarleg verksemd

7. Drift av bibliotek, arkiv, museum og anna kulturverksemd
91.011 Drift av folkebibliotek
91.012 Drift av fag- og forskingsbibliotek
91.013 Drift av arkiv
91.021 Drift av kunst- og kunstindustrimuseum
91.022 Drift av kulturhistoriske museum
91.023 Drift av naturhistoriske museum
91.029 Drift av museum ikkje nemnd annan stad
91.030 Drift av historiske stader og bygningar og liknande som er sjåverdig

8. Andre næringskodar
47.61 Butikkhandel med bøker. Omfattar alle typar bøker
47.62 Butikkhandel med aviser og papirvarer
47.63 Butikkhandel med innspelingar av musikk og video
63.91 Nyhendebyrå
73.11 Reklamebyrå
77.22 Utleige av videofilm, DVD og liknande
85.521 Kommunal kulturskuleundervisning
85.522 Undervisning i kunstfag
85.529 Anna undervisning innanfor kultur

Innvandrarar

SSBs sysselsetjingsstatistikk for innvandrarar tek utgangspunkt i hovudsak på personar som er fødde i utlandet av to utanlandsfødde foreldre. I statistikken inngår òg norskfødde med innvandrarforeldre (SSB 5. mars 2019).

For personar med innvandrarbakgrunn vert det nytta to kategoriar. Dei frå EU-/EFTA-land, Nord-Amerika, Australia og New Zealand som ein kategori og dei frå Europa utanom EU/EFTA, Asia (med Tyrkia), Afrika, Sør og Mellom-Amerika og Oseania utan Australia og New Zealand som den andre kategorien. Innvandrarar vert plasserte i ei av desse to kategoriane. Dersom foreldra er frå ulike land, vert personen plassert i landgruppa for fødelandet til mora.

Referansar

ESSnet-Culture (2012): Europeisk statistisk systemnettverk for kultur. https://ec.europa.eu/eurostat/documents/341465/3199631/essnet-culture.pdf/a6518128-69b3-4d89-82b8-060a3ad0d1d5

Statistisk sentralbyrå (20. september 2019): Føretak. Årleg, føretak etter omsetning og sysselsetting. https://www.ssb.no/virksomheter-foretak-og-regnskap/statistikker/foretak/aarleg-omsetning-og-sysselsetting

Statistisk sentralbyrå (5. mars 2019): Sysselsetting blant innvandrere, registerbasert. https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/statistikker/innvregsys

Statistisk sentralbyrå (25. februar 2019): Sysselsetting, registerbasert. https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/statistikker/regsys/aar

Statistisk sentralbyrå (Januar 2009): Standard for næringsgruppering (SN). http://www.ssb.no/klass/klassifikasjoner/6

Statistisk sentralbyrå (14. oktober 2008): Standard for innvandrargruppering. http://www.ssb.no/omssb/om-oss/nyheter-om-ssb/ny-innvandrergruppering

Tabell 3.1. Sysselsetjingsvekst[1] i kulturnæringane og alle næringane, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal

	2014	2015	2016	2017	2018
Kulturnæringane	78 795	74 892	73 519	75 062	80 586
Alle næringane	2 649 990	2 587 703	2 591 902	2 625 550	2 681 955

[1] Sysselsetjing omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald.

Kjelde: Registergrunna sysselsetjingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.2. Sysselsette[1] i kulturell og kreativ næring, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal

	2014	2015	2016	2017	2018
I alt	78 795	74 892	73 519	75 062	80 586
Forlagsverksemd	12 873	11 138	10 576	10 197	10 030
Film-, video- og fjernsynsprogramproduksjon, utgjeving av musikk- og lydopptak	5 617	5 694	5 833	6 142	6 475
Radio- og fjernsynskringkasting	6 202	5 780	5 574	5 445	5 922
Arkitektverksemd	5 993	5 893	5 976	6 277	6 719
Spesialisert designverksemd	8 362	8 734	8 762	9 201	10 167
Kunstnarleg verksemd og underhaldningsverksemd	16 314	14 484	14 072	14 608	17 394
Drift av bibliotek, arkiv, museum og anna kulturverksemd	8 645	8 428	8 520	8 754	8 926
Andre næringskodar[2]	14 789	14 741	14 206	14 437	14 953

[1] Omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald. [2] Sjå Omgrep og definisjonar i delkapittel 3.4. Om statistikken.

Kjelde: Registergrunna sysselsetjingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.3. Sysselsetjingsvekst[1] i kulturell og kreativ næring, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal. Prosent

	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018
I alt	-5,0	-1,8	2,1	7,4
Forlagsverksemd	-13,5	-5,0	-3,6	-1,6
Film-, video- og fjernsynsprogramproduksjon, utgjeving av musikk- og lydopptak	1,4	2,4	5,3	5,4
Radio- og fjernsynskringkasting	-6,8	-3,6	-2,3	8,8
Arkitektverksemd	-1,7	1,4	5,0	7,0
Spesialisert designverksemd	4,4	0,3	5,0	10,5
Kunstnarleg verksemd og underhaldningsverksemd	-11,2	-2,8	3,8	19,1
Drift av bibliotek, arkiv, museum og anna kulturverksemd	-2,5	1,1	2,7	2,0
Andre næringskodar[2]	-0,3	-3,6	1,6	3,6

[1] Sysselsetjing omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald. [2] Sjå Omgrep og definisjonar i delkapittel 3.4. Om statistikken.

Kjelde: Registergrunna sysselsetjingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.4. Sysselsette[1] i kulturell og kreativ næring, etter kulturområde og sektor, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal

	2017			2018		
	Alle sektorar	Offentleg forvalting	Privat sektor og offentleg eide føretak	Alle sektorar	Offentleg forvalting	Privat sektor og offentleg eide føretak
I alt	**75 062**	**16 043**	**59 019**	**80 586**	**16 430**	**64 156**
Forlagsverksemd	**10 197**	**-**	**10 197**	**10 030**	**-**	**10 030**
58.110 Utgjeving av bøker	1 956	-	1 956	1 904	-	1 904
58.130 Utgjeving av aviser	5 843	-	5 843	5 732	-	5 732
58.140 Utgjeving av blad og tidsskrifter	2 285	-	2 285	2 240	-	2 240
58.210 Utgjeving av programvare for dataspel	113	-	113	154	-	154
Film-, video- og fjernsynsproduksjon, utgjeving av musikk- og lydopptak	**6 142**	**385**	**5 757**	**6 475**	**400**	**6 075**
59.110 Produksjon av film-, video- og fjernsynsprogram	3 717	5	3 712	3 897	6	3 891
59.120 Etterarbeid i tilknyting til produksjon av film-, video- og fjernsynsprogram	355	-	355	340	-	340
59.130 Distribusjon av film-, video- og fjernsynsprogram	109	-	109	110	-	110
59.140 Filmframvising	1 291	380	911	1 397	394	1 003
59.200 Produksjon og utgjeving av musikk- og lydopptak	670	-	670	731	-	731
Radio- og fjernsynskringkasting	**5 445**	**3**	**5 442**	**5 922**	**-**	**5 922**
60.100 Radiokringkasting	424	3	421	410	3	407
60.200 Fjernsynskringkasting	5 021	-	5 021	5 515	-	5 515
Arkitektverksemd	**6 277**	**-**	**6 277**	**6 719**	**-**	**6 719**
71.111 Plan- og reguleringsarbeid	315	-	315	359	-	359
71.112 Arkitekttenester i samband med byggverk	5 681	-	5 681	6 058	-	6 058
71.113 Landskapsarkitekttenester	281	-	281	302	-	302
Spesialisert designverksemd	**9 201**	**133**	**9 068**	**10 167**	**133**	**10 034**
74.101 Industridesign, produktdesign og anna teknisk designverksemd	1 527	-	1 527	1 783	-	1 783
74.102 Grafisk og visuell kommunikasjonsdesign	2 511	-	2 511	2 794	-	2 794
74.103 Interiørarkitekt-, interiørdesign- og interiørkonsulentverksemd	961	-	961	1 107	-	1 107
74.200 Fotografverksemd	1 903	-	1 903	2 216	-	2 216
74.300 Omsetjing- og tolkeverksemd	2 299	133	2 166	2 267	133	2 134
Kunstnarleg verksemd og underhaldning	**14 608**	**4 093**	**10 515**	**17 394**	**4 222**	**13 172**
90.011 Utøvande kunstnarar og underhaldningsverksemd innanfor musikk	3 334	516	2 818	4 333	535	3 798
90.012 Utøvande kunstnarar og underhaldningsverksemd innanfor scenekunst	3 340	2 323	1 017	3 620	2 348	1 272
90.019 Utøvande kunstnarar og underhaldningsverksemd ikkje nemnt annan stad	244	-	244	291	-	291
90.020 Tenester i tilknyting til underhaldningsverksemd	2 143	277	1 866	2 468	285	2 183
90.031 Sjølvstendig kunstnarleg verksemd innanfor visuell kunst	1 894	129	1 765	2 411	124	2 287
90.032 Sjølvstendig kunstnarleg verksemd innanfor musikk	341	6	335	436	5	431
90.033 Sjølvstendig kunstnarleg verksemd innanfor scenekunst	364	235	129	419	258	161
90.034 Sjølvstendig kunstnarleg verksemd innanfor litteratur	1 716	-	1 716	2 107	-	2 107
90.039 Sjølvstendig kunstnarleg verksemd ikkje nemnt annan stad	88	-	88	95	-	95
90.040 Drift av lokale i tilknyting til kunstnarleg verksemd	1 144	607	537	1 214	667	547
Drift av bibliotek, arkiv, museum og anna kulturverksemd	**8 754**	**7 874**	**881**	**8 926**	**8 024**	**902**
91.011 Drift av folkebibliotek	2 645	2 645	-	2 667	2 667	-
91.012 Drift av fag- og forskingsbibliotek	878	868	10	828	817	11
91.013 Drift av arkiv	626	587	39	654	610	44
91.021 Drift av kunst- og kunstindustrimuseum	751	573	178	754	565	189
91.022 Drift av kulturhistoriske museum	2 780	2 328	452	2 889	2 453	436
91.023 Drift av naturhistoriske museum	316	266	50	346	288	58
91.029 Drift av museum ikkje nemnt annan stad	41	24	17	44	18	26
91.030 Drift av historiske stader og bygningar og liknande som er sjåverdig	718	583	135	744	606	138
Andre næringskodar	**14 437**	**3 555**	**10 882**	**14 953**	**3 651**	**11 302**
47.610 Butikkhandel med bøker. Omfattar alle typar bøker	3 117	-	3 117	2 984	-	2 984
47.620 Butikkhandel med aviser og papirvarer	11	-	11	8	-	8
47.630 Butikkhandel med innspelingar av musikk og video	185	-	185	163	-	163
63.910 Nyhendebyrå	292	-	292	286	-	286
73.110 Reklamebyrå	6 486	-	6 486	6 945	-	6 945
77.220 Utleige av videofilm, DVD og liknande	16	-	16	7	-	7
85.521 Kommunal kulturskuleundervisning	3 551	3 547	4	3 651	3 645	6
85.522 Undervisning i kunstfag	726	-	726	849	-	849
85.529 Anna undervisning innanfor kultur	53	8	45	60	6	54

[1] Omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald.

Kjelde: Registergrunna sysselsetjingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.5. Sysselsette[1] i kulturell og kreativ næring, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal

	2014	2015	2016	2017	2018
I alt	**78 795**	**74 892**	**73 519**	**75 062**	**80 586**
Østfold	2 445	2 346	2 324	2 414	2 644
Akershus	5 868	5 139	5 097	5 101	5 375
Oslo	30 687	30 011	29 662	30 591	33 337
Hedmark	1 821	1 641	1 644	1 618	1 770
Oppland	1 880	1 727	1 664	1 667	1 838
Buskerud	2 565	2 464	2 426	2 372	2 430
Vestfold	2 224	2 111	1 944	2 075	2 233
Telemark	1 623	1 437	1 407	1 420	1 531
Aust-Agder	948	870	833	832	907
Vest-Agder	2 229	2 202	2 027	2 081	2 268
Rogaland	4 794	4 721	4 642	4 839	4 924
Hordaland	7 019	6 567	6 483	6 595	7 003
Sogn og Fjordane	1 007	947	961	938	1 002
Møre og Romsdal	2 325	2 100	1 993	2 000	2 168
Sør-Trøndelag	4 759	4 333	4 328	4 432	.
Nord-Trøndelag	1 203	1 099	1 083	1 075	.
Trøndelag	.	.	.	.	5 779
Nordland	2 453	2 494	2 415	2 437	2 524
Troms Romsa	1 841	1 660	1 600	1 632	1 823
Finnmark Finnmárku	1 073	994	953	910	996

[1] Omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald.
Kjelde: Registergrunna sysselsetjingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.6. Sysselsette[1] i kulturområdet forlagsverksemd, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal

	2014	2015	2016	2017	2018
I alt	**12 867**	**11 134**	**10 576**	**10 197**	**10 030**
Østfold	326	235	244	239	239
Akershus	580	498	420	377	367
Oslo	6 117	5 367	5 190	5 170	5 141
Hedmark	372	289	289	260	235
Oppland	281	280	266	284	304
Buskerud	291	264	248	229	208
Vestfold	238	228	270	246	231
Telemark	265	190	169	158	158
Aust-Agder	139	130	127	119	119
Vest-Agder	274	216	207	201	186
Rogaland	632	562	502	486	440
Hordaland	996	861	795	760	726
Sogn og Fjordane	151	137	141	125	123
Møre og Romsdal	426	346	320	287	278
Sør-Trøndelag	550	480	434	396	.
Nord-Trøndelag	232	199	192	178	.
Trøndelag	.	.	.	.	560
Nordland	431	358	319	275	288
Troms Romsa	315	236	207	193	205
Finnmark Finnmárku	251	258	230	208	216

[1] Omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald.
Kjelde: Registergrunna sysselsetjingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.7. Sysselsette[1] i kulturområdet film-, video- og fjernsynsprogramproduksjon, utgjeving av musikk- og lydopptak, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal

	2014	2015	2016	2017	2018
I alt	**5 617**	**5 691**	**5 833**	**6 142**	**6 475**
Østfold	126	163	167	176	197
Akershus	364	286	320	337	378
Oslo	2 997	3 132	3 222	3 500	3 662
Hedmark	99	81	82	97	105
Oppland	65	74	74	70	85
Buskerud	145	142	140	124	119
Vestfold	126	126	107	98	116
Telemark	80	81	93	79	83
Aust-Agder	65	62	70	90	84
Vest-Agder	123	116	114	99	113
Rogaland	267	289	318	326	277
Hordaland	429	403	390	425	408
Sogn og Fjordane	35	46	31	35	34
Møre og Romsdal	104	97	102	89	132
Sør-Trøndelag	238	226	218	219	.
Nord-Trøndelag	59	73	80	83	.
Trøndelag.	.	.	.	.	353
Nordland	106	91	89	93	103
Troms Romsa	129	148	169	159	177
Finnmark Finnmárku	60	55	44	41	48

[1] Omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald.
Kjelde: Registergrunna sysselsetjingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.8. Sysselsette[1] i kulturområdet radio- og fjernsynskringkasting, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal

	2014	2015	2016	2017	2018
I alt	**6 202**	**5 780**	**5 574**	**5 445**	**5 922**
Østfold	99	67	69	56	65
Akershus	49	48	47	9	9
Oslo	3 858	3 632	3 479	3 503	3 924
Hedmark	13	15	21	24	27
Oppland	131	116	101	92	93
Buskerud	98	94	101	96	100
Vestfold	46	33	32	46	46
Telemark	62	66	61	61	57
Aust-Agder	9	10	11	10	7
Vest-Agder	85	81	78	85	78
Rogaland	136	117	112	93	99
Hordaland	697	636	624	557	571
Sogn og Fjordane	58	50	53	49	55
Møre og Romsdal	71	66	56	56	56
Sør-Trøndelag	298	286	277	274	.
Nord-Trøndelag	37	27	25	22	.
Trøndelag	.	.	.	.	301
Nordland	197	201	186	190	200
Troms Romsa	105	91	95	89	90
Finnmark Finnmárku	153	144	146	133	144

[1] Omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald.
Kjelde: Registergrunna sysselsetjingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.9. Sysselsette[1] i kulturområdet arkitektverksemd, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal

	2014	2015	2016	2017	2018
I alt	**5 991**	**5 891**	**5 976**	**6 277**	**6 719**
Østfold	163	156	168	175	175
Akershus	314	302	342	249	257
Oslo	2 554	2 587	2 649	2 976	3 286
Hedmark	140	163	161	168	168
Oppland	121	109	111	113	133
Buskerud	188	183	157	175	159
Vestfold	188	202	218	212	230
Telemark	128	114	122	131	137
Aust-Agder	73	68	62	77	73
Vest-Agder	119	117	113	120	111
Rogaland	425	397	383	381	380
Hordaland	531	547	544	559	600
Sogn og Fjordane	93	92	92	89	102
Møre og Romsdal	192	177	171	154	164
Sør-Trøndelag	522	426	438	444	.
Nord-Trøndelag	76	78	75	78	.
Trøndelag	.	.	.	.	559
Nordland	59	61	64	69	65
Troms Romsa	81	87	77	75	90
Finnmark Finnmárku	24	25	25	29	26

[1] Omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald.
Kjelde: Registergrunna sysselsetjingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.10. Sysselsette[1] i kulturområdet spesialisert designverksemd, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal

	2014	2015	2016	2017	2018
I alt	**8 362**	**8 734**	**8 762**	**9 201**	**10 167**
Østfold	403	408	446	453	473
Akershus	1 150	954	964	959	994
Oslo	2 623	3 153	3 154	3 230	3 668
Hedmark	168	129	116	122	162
Oppland	157	140	144	151	178
Buskerud	375	310	332	319	366
Vestfold	370	351	276	297	337
Telemark	156	130	131	171	177
Aust-Agder	94	82	78	55	92
Vest-Agder	283	422	332	384	425
Rogaland	591	735	756	923	823
Hordaland	683	615	679	711	834
Sogn og Fjordane	78	85	83	91	117
Møre og Romsdal	250	212	191	207	233
Sør-Trøndelag	503	455	508	547	.
Nord-Trøndelag	100	69	71	76	.
Trøndelag	.	.	.	.	748
Nordland	173	321	351	352	346
Troms Romsa	155	109	107	104	133
Finnmark Finnmárku	50	54	43	49	59

[1] Omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald.
Kjelde: Registergrunna sysselsetjingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.11. Sysselsette[1] i kulturområdet kunstnarleg verksemd og underhaldningsverksemd, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal

	2014	2015	2016	2017	2018
I alt	**16 307**	**14 481**	**14 072**	**14 608**	**17 394**
Østfold	511	434	416	438	582
Akershus	1 236	1 038	983	1 042	1 317
Oslo	6 700	5 980	5 904	6 144	7 078
Hedmark	301	278	308	278	367
Oppland	287	223	210	225	310
Buskerud	489	509	484	475	587
Vestfold	495	450	392	437	482
Telemark	338	277	275	258	322
Aust-Agder	164	141	133	126	180
Vest-Agder	545	509	488	470	588
Rogaland	998	920	886	939	1 164
Hordaland	1 603	1 422	1 389	1 434	1 689
Sogn og Fjordane	144	120	113	110	146
Møre og Romsdal	344	288	275	301	368
Sør-Trøndelag	940	847	851	865	.
Nord-Trøndelag	200	188	169	175	.
Trøndelag	.	.	.	.	1 166
Nordland	362	358	327	355	385
Troms Romsa	460	364	326	391	494
Finnmark Finnmárku	190	135	140	140	165

[1] Omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald.

Kjelde: Registergrunna sysselsetjingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.12. Sysselsette[1] i kulturområdet drift av bibliotek, arkiv, museum og anna kulturverksemd, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal

	2014	2015	2016	2017	2018
I alt	**8 635**	**8 428**	**8 520**	**8 754**	**8 926**
Østfold	197	211	221	223	234
Akershus	537	505	521	549	546
Oslo	1 604	1 595	1 604	1 625	1 702
Hedmark	328	292	297	285	310
Oppland	424	400	394	390	400
Buskerud	323	310	316	327	339
Vestfold	247	242	235	246	250
Telemark	205	224	225	231	240
Aust-Agder	152	151	146	164	155
Vest-Agder	297	271	272	271	294
Rogaland	663	650	665	658	672
Hordaland	1 044	1 027	1 052	1 084	1 060
Sogn og Fjordane	196	193	199	207	199
Møre og Romsdal	311	303	304	311	335
Sør-Trøndelag	769	753	761	873	.
Nord-Trøndelag	206	177	188	187	.
Trøndelag	.	.	.	.	1 017
Nordland	699	682	674	686	704
Troms Romsa	237	236	230	240	241
Finnmark Finnmárku	196	195	203	187	216

[1] Omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald.

Kjelde: Registergrunna sysselsetjingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.13. Sysselsette[1] i kulturområdet andre næringskodar[2], etter fylke, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal

	2014	2015	2016	2017	2018
I alt[3]	**14 783**	**14 741**	**14 206**	**14 437**	**14 953**
Østfold	620	672	593	654	679
Akershus	1 638	1 508	1 500	1 579	1 507
Oslo	4 234	4 565	4 460	4 443	4 876
Hedmark	400	394	370	384	396
Oppland	414	385	364	342	335
Buskerud	656	652	648	627	552
Vestfold	514	479	414	493	541
Telemark	389	355	331	331	357
Aust-Agder	252	226	206	191	197
Vest-Agder	503	470	423	451	473
Rogaland	1 082	1 051	1 020	1 033	1 069
Hordaland	1 036	1 056	1 010	1 065	1 115
Sogn og Fjordane	252	224	249	232	226
Møre og Romsdal	627	613	574	595	602
Sør-Trøndelag	939	860	841	814	.
Nord-Trøndelag	293	288	283	276	.
Trøndelag	.	.	.	.	1 075
Nordland	426	422	405	417	433
Troms Romsa	359	389	389	381	393
Finnmark Finnmárku	149	128	122	123	122

[1] Omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald. [2] Sjå Omgrep og definisjonar i delkapittel 3.4. Om statistikken.

Kjelde: Registergrunna sysselsetjingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.14. Sysselsette[1] i heile landet, alle næringar, etter fylke, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal

	2014	2015	2016	2017	2018
I alt	**2 649 990**	**2 587 703**	**2 591 902**	**2 625 550**	**2 681 955**
Østfold	119 124	115 874	116 621	118 319	120 660
Akershus	266 227	263 581	266 759	270 338	279 344
Oslo	457 000	451 379	457 177	468 375	482 160
Hedmark	87 634	86 164	85 959	86 627	88 129
Oppland	87 873	86 785	86 942	86 968	88 942
Buskerud	126 645	123 368	124 591	125 938	127 520
Vestfold	107 228	104 524	105 034	106 931	108 812
Telemark	76 279	73 885	74 251	74 749	75 665
Aust-Agder	48 967	47 333	47 406	47 868	49 150
Vest-Agder	89 462	86 864	85 824	86 997	89 153
Rogaland	248 477	237 079	231 815	233 988	244 147
Hordaland	261 346	253 695	251 894	254 293	259 872
Sogn og Fjordane	55 003	53 768	54 143	54 488	55 039
Møre og Romsdal	131 842	127 702	126 817	127 059	129 240
Sør-Trøndelag	163 837	161 766	163 053	166 481	.
Nord-Trøndelag	62 848	61 741	62 056	62 622	.
Trøndelag	.	.	.	.	232 125
Nordland	117 217	113 940	114 973	116 020	117 280
Troms Romsa	83 125	82 565	83 454	84 533	86 436
Finnmark Finnmárku	37 914	36 596	36 869	37 139	37 836

[1] Omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald.

Kjelde: Registergrunna sysselsetjingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.15. Sysselsette[1] i heile landet, alle næringar, etter fylke og sektor, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal

	2017			2018		
	Alle sektorar	Offentleg forvaltning	Privat sektor og offentleg eigde føretak	Alle sektorar	Offentleg forvaltning	Privat sektor og offentleg eigde føretak
I alt	**2 625 550**	**834 452**	**1 791 107**	**2 681 955**	**849 620**	**1 832 335**
Østfold	118 319	39 221	79 102	120 660	40 151	80 509
Akershus	270 338	77 213	193 125	279 344	79 754	199 590
Oslo	468 375	119 857	348 517	482 160	120 911	361 249
Hedmark	86 627	33 622	53 004	88 129	34 117	54 012
Oppland	86 968	30 773	56 195	88 942	31 529	57 413
Buskerud	125 938	37 255	88 684	127 520	37 473	90 047
Vestfold	106 931	34 617	72 314	108 812	34 972	73 840
Telemark	74 749	27 106	47 642	75 665	27 259	48 406
Aust-Agder	47 868	17 656	30 212	49 150	17 912	31 238
Vest-Agder	86 997	28 895	58 103	89 153	29 761	59 392
Rogaland	233 988	65 489	168 494	244 147	67 336	176 811
Hordaland	254 293	80 914	173 375	259 872	82 665	177 207
Sogn og Fjordane	54 488	19 997	34 493	55 039	20 117	34 922
Møre og Romsdal	127 059	41 494	85 567	129 240	42 524	86 716
Sør-Trøndelag	166 481	59 132	107 345	.	.	.
Nord-Trøndelag	62 622	22 857	39 763	.	.	.
Trøndelag	.	.	.	232 125	83 118	149 007
Nordland	116 020	45 980	70 042	117 280	46 421	70 859
Troms Romsa	84 533	36 451	48 089	86 436	36 953	49 483
Finnmark Finnmárku	37 139	15 533	21 613	37 836	15 601	22 235

[1] Omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald.

Kjelde: Registergrunna sysselsetjingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.16. Sysselsette[1] etter utvalde kulturområde og kjønn. Per 4. kvartal

	2014	2015	2016	2017	2018
Forlagsverksemd					
Menn	6 768	5 860	5 618	5 403	5 258
Kvinner	6 105	5 280	4 958	4 794	4 772
Film-, video- og fjernsynsprogramproduksjon, utgjeving av musikk- og lydopptak					
Menn	3 535	3 564	3 688	3 843	4 113
Kvinner	2 082	2 130	2 145	2 299	2 362
Radio- og fjernsynskringkasting					
Menn	3 425	3 201	3 091	3 027	3 202
Kvinner	2 777	2 578	2 482	2 417	2 722
Arkitektverksemd					
Menn	3 279	3 207	3 204	3 351	3 527
Kvinner	2 714	2 686	2 772	2 926	3 192
Spesialisert designverksemd					
Menn	4 156	4 346	4 405	4 542	5 019
Kvinner	4 206	4 388	4 357	4 659	5 148
Kunstnarleg verksemd og underhaldningsverksemd					
Menn	8 918	7 961	7 754	8 017	9 626
Kvinner	7 396	6 523	6 318	6 591	7 768
Drift av bibliotek, arkiv, museum og anna kulturverksemd					
Menn	3 057	2 980	3 039	3 098	3 184
Kvinner	5 588	5 447	5 480	5 657	5 742
Andre næringskodar[2]					
Menn	6 651	6 586	6 217	6 391	6 695
Kvinner	8 138	8 155	7 989	8 046	8 258

[1] Omfattar både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Der ein person er registrert med fleire jobbar, er hovudjobben vald. [2] Sjå Omgrep og definisjonar i delkapittel 3.4. Om statistikken.

Kjelde: Registergrunna sysselsetjingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.17. Registergrunna sysselsetjingsstatistikk. Ulike næringar innanfor kulturell og kreativ næring. Arbeidstakarar[1], etter innvandringsbakgrunn og kjønn. Per 4. kvartal 2018

	Næringsgruppe 59.1. Film-, video- og fjernsynsprogramproduksjon			Næringsgruppe 60. Radio- og fjernsynskringkasting		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
I alt	**4 757**	**2 804**	**1 953**	**5 909**	**3 189**	**2 720**
Utan innvandringsbakgrunn	4 275	2 547	1 728	5 547	3 001	2 546
Innvandrarar frå EU etc.[2]	232	138	94	160	79	81
Innvandrarar frå Asia, Afrika etc.[3]	250	119	131	202	109	93
I alt	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
Utan innvandringsbakgrunn	89,9	90,8	88,5	93,9	94,1	93,6
Innvandrarar frå EU etc.[2]	4,9	4,9	4,8	2,7	2,5	3,0
Innvandrarar frå Asia, Afrika etc.[3]	5,3	4,2	6,7	3,4	3,4	3,4

	Næring 90.03. Sjølvstendig kunstnarisk verksemd			Næring 90.04. Drift av lokale i tilknytning til kunstnarisk verksemd		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
I alt	**5 565**	**2 678**	**2 887**	**1 199**	**596**	**603**
Utan innvandringsbakgrunn	4 856	2 346	2 510	1039	501	538
Innvandrarar frå EU etc.[2]	523	244	279	72	40	32
Innvandrarar frå Asia, Afrika etc.[3]	186	88	98	88	55	33
I alt	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
Utan innvandringsbakgrunn	87,3	87,6	86,9	86,7	84,1	89,2
Innvandrarar frå EU etc.[2]	9,4	9,1	9,7	6,0	6,7	5,3
Innvandrarar frå Asia, Afrika etc.[3]	3,3	3,3	3,4	7,3	9,2	5,5

	Næring 91.01. Drift av bibliotek og arkiv			Næring 91.02. Drift av museum		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
I alt	**4 148**	**1 194**	**2 954**	**4 025**	**1 651**	**2 374**
Utan innvandringsbakgrunn	3 733	1 059	2 674	3 522	1 459	2 063
Innvandrarar frå EU etc.[2]	231	60	171	344	134	210
Innvandrarar frå Asia, Afrika etc.[3]	184	75	109	159	58	101
I alt	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
Utan innvandringsbakgrunn	90,0	88,7	90,5	87,5	88,4	86,9
Innvandrarar frå EU etc.[2]	5,6	5,0	5,8	8,5	8,1	8,8
Innvandrarar frå Asia, Afrika etc.[3]	4,4	6,3	3,7	4,0	3,5	4,3

[1] Gjeld lønstakarar. [2] Innvandrarar frå EU-/EFTA-land, Nord-Amerika, Australia og New Zealand. [3] Innvandrarar frå Europa utanom EU/EFTA, Asia, (inkl. Tyrkia), Afrika, Sør- og Mellom-Amerika og Oseania utanom Australia og New Zealand.

Kjelde: Registergrunna sysselsetjingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.18. Føretak 1. januar 2017-1. januar 2018, nyetablerte føretak 2017-2018 og nedlagde føretak 2017, etter kulturområde og næring

	Føretak 2017	Nyetablerte føretak 2017	Nedlagde føretak 2017	Føretak 2018	Nyetablerte føretak 2018
I alt	**42 720**	**9 521**	**10 308**	**43 624**	**9 685**
Forlagsverksemd	**1 246**	**141**	**159**	**1 209**	**123**
58.11 Utgjeving av bøker	565	94	99	564	90
58.13 Utgjeving av aviser	313	22	22	301	11
58.14 Utgjeving av blad og tidsskrift	346	23	35	325	18
58.21 Utgjeving av programvare for dataspel	22	2	3	19	4
Film-, video- og fjernsynsprogramproduksjon, utgjeving av musikk- og lydopptak	**3 892**	**936**	**855**	**4 076**	**903**
59.11 Produksjon av film-, video- og fjernsynsprogram	2 708	641	552	2 870	609
59.12 Etterarbeid i tilknyting til produksjon av film-, video- og fjernsynsprogram	230	51	52	239	59
59.13 Distribusjon av film-, video- og fjernsynsprogram	48	5	4	50	2
59.14 Filmframvising	42	7	3	49	3
59.20 Produksjon og utgjeving av musikk- og lydopptak	864	232	244	868	230
Radio- og fjernsynskringkasting	**122**	**10**	**11**	**116**	**19**
60.10 Radiokringkasting	87	7	4	86	16
60.20 Fjernsynskringkasting	35	3	7	30	3
Arkitektverksemd	**2 134**	**258**	**278**	**2 159**	**268**
71.111 Plan- og reguleringsarbeid	105	8	13	104	18
71.112 Arkitekttenester i samband med byggverk	1 910	233	244	1 933	225
71.113 Landskapsarkitekttenester	119	17	21	122	25
Spesialisert designverksemd	**10 506**	**2 620**	**2 611**	**10 685**	**2 500**
74.101 Industridesign, produktdesign og anna teknisk designverksemd	1 534	505	418	1 627	363
74.102 Grafisk og visuell kommunikasjonsdesign	2 936	700	737	2 956	580
74.103 Interiørarkitekt-, interiørdesign- og interiørkonsulentverksemd	1 078	255	241	1 111	311
74.20 Fotografverksemd	3 650	853	888	3 693	894
74.30 Omsetjing- og tolkeverksemd	1 308	307	327	1 298	352
Kunstnarleg verksemd og underhaldningsverksemd	**20 380**	**4 387**	**5 432**	**20 640**	**4 566**
90.011 Utøvande kunstnarar og underhaldningsverksemd innanfor musikk	7 696	1 560	1 991	7 766	1 709
90.012 Utøvande kunstnarar og underhaldningsverksemd innanfor scenekunst	1 707	441	474	1 796	410
90.019 Utøvande kunstnarar og underhaldningsverksemd ikkje nemnt annan stad	665	149	174	673	175
90.02 Tenester i tilknyting til underhaldningsverksemd	2 409	546	503	2 573	565
90.031 Sjølvstendig kunstnarleg verksemd innanfor visuell kunst	2 815	608	845	2 803	679
90.032 Sjølvstendig kunstnarleg verksemd innanfor musikk	900	187	266	891	169
90.033 Sjølvstendig kunstnarleg verksemd innanfor scenekunst	238	49	64	240	62
90.034 Sjølvstendig kunstnarleg verksemd innanfor litteratur	3 703	818	1 063	3 666	767
90.039 Sjølvstendig kunstnarleg verksemd ikkje nemnt annan stad	167	22	45	152	26
90.04 Drift av lokale i tilknyting til kunstnarleg verksemd	80	7	7	80	4
Drift av bibliotek, arkiv, museum og anna kulturverksemd	**323**	**13**	**30**	**336**	**10**
91.011 Drift av folkebibliotek	1	-	-	1	-
91.012 Drift av fag- og forskingsbibliotek	2	-	-	2	-
91.013 Drift av arkiv	12	-	1	12	-
91.021 Drift av kunst- og kunstindustrimuseum	36	3	6	39	4
91.022 Drift av kulturhistoriske museum	100	4	4	108	1
91.023 Drift av naturhistoriske museum	16	-	1	18	1
91.029 Drift av museum ikkje nemnt annan stad	20	4	3	20	1
91.03 Drift av historiske stader og bygningar og liknande som er sjåverdig	136	2	15	136	3
Andre næringskodar	**4 117**	**1 156**	**932**	**4 403**	**1 296**
47.61 Butikkhandel med bøker. Omfattar alle typar bøker	177	7	7	178	9
47.62 Butikkhandel med aviser og papirvarer	10	-	-	8	2
47.63 Butikkhandel med innspelingar av musikk og video	57	5	8	54	2
63.91 Nyhendebyrå	101	1	18	91	5
73.11 Reklamebyrå	2 706	872	557	3 034	988
77.22 Utleige av videofilm, DVD og liknande	9	-	2	5	-
85.521 Kommunal kulturskuleundervisning	9	2	2	7	-
85.522 Undervisning i kunstfag	944	258	304	938	276
85.529 Anna undervisning innanfor kultur	104	11	34	88	14

Kjelde: Føretak, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.19. Føretak. Omsetnad og sysselsetjing. Utvalde kulturområde

	2016			2017		
	Føretak i alt	Omsetnad. 1 000 kroner	Syssel-setjing	Føretak i alt	Omsetnad. 1 000 kroner	Syssel-setjing
I alt	**37 792**	**85 401 844**	**68 594**	**37 619**	**89 110 375**	**69 294**
Forlagsverksemd	1 238	22 805 134	11 453	1 196	22 498 748	10 857
Film-, video- og fjernsynsprogramproduksjon, utgjeving av musikk- og lydopptak	3 591	9 657 226	5 801	3 522	9 911 994	5 812
Radio- og fjernsynskringkasting	130	12 636 065	6 388	120	13 453 339	6 308
Arkitektverksemd	2 028	7 279 869	6 168	2 060	7 994 590	6 538
Spesialisert designverksemd	9 379	8 317 758	9 584	9 075	9 450 274	9 858
Kunstnarleg verksemd og underhaldningsverksemd	17 628	8 883 420	16 079	17 780	9 488 861	16 764
Drift av bibliotek, arkiv, museum og anna kulturverksemd	372	851 527	1 234	379	950 216	1 341
Andre næringskodar[1]	3 426	14 970 845	11 887	3 487	15 362 353	11 816

[1] Sjå Omgrep og definisjonar i delkapittel 3.4. Om statistikken.
Kjelde: Føretak, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.20. Føretak. Talet på føretak i utvalde kulturområde, etter fylke

	Føretak i alt	Forlags-verksemd	Film- og TV-produksjon, musikk-utgjeving	Radio- og fjernsyns-kring-kasting	Arkitekt-verksemd	Spesialisert design-verksemd	Kunstnarleg verksemd. Under-haldning	Bibliotek, museum o.a. kultur-verksemd	Andre nærings-kodar[1]
2013	34 414	1 232	2 959	142	1 918	7 840	16 838	388	3 097
2014	35 972	1 218	3 093	138	1 955	8 198	17 735	347	3 288
2015	39 989	1 263	3 444	132	2 041	9 147	20 161	394	3 407
2016	37 792	1 238	3 591	130	2 028	9 379	17 628	372	3 426
2017	37 619	1 196	3 522	120	2 060	9 075	17 780	379	3 487
2017									
Østfold	1 555	56	103	2	76	379	712	20	207
Akershus	4 190	125	360	6	186	1 200	1 841	21	451
Oslo	12 882	377	1 502	30	694	2 906	6 286	38	1 049
Hedmark	953	33	74	5	58	211	462	13	97
Oppland	931	24	90	6	45	197	460	19	90
Buskerud	1 454	39	118	7	81	396	630	22	161
Vestfold	1 445	47	88	3	78	384	654	20	171
Telemark	852	25	65	5	61	156	440	16	84
Aust-Agder	517	29	33	4	38	139	219	10	45
Vest-Agder	1 087	24	100	7	54	253	505	15	129
Rogaland	2 209	72	158	12	159	588	983	23	214
Hordaland	3 204	104	252	7	171	798	1 574	39	259
Sogn og Fjordane	452	16	27	1	40	118	186	19	45
Møre og Romsdal	1 111	41	100	3	80	288	464	32	103
Sør-Trøndelag	2 022	56	179	5	120	457	1 023	19	163
Nord-Trøndelag	633	28	46	1	19	128	341	12	58
Nordland	898	42	67	8	44	214	424	24	75
Troms Romsa	848	26	101	6	47	177	419	11	61
Finnmark Finnmárku	356	31	56	2	9	77	151	5	25
Svalbard	20	1	3	-	-	9	6	1	-

[1] Sjå Omgrep og definisjonar i delkapittel 3.4. Om statistikken.
Kjelde: Føretak, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.21. Føretak. Omsetnad i utvalde kulturområde, etter fylke. Millionar kroner

	Omsetnad i alt	Forlags-verksemd	Film- og TV-produksjon, musikk-utgjeving	Radio- og fjernsyns-kringkasting	Arkitekt-verksemd	Spesialisert design-verksemd	Kunstnarleg verksemd. Under-haldning	Bibliotek, museum o.a. kultur-verksemd.	Andre nærings-kodar[1]
2013	79 889	25 461	7 844	11 420	6 597	6 589	7 275	756	13 948
2014	80 971	24 796	7 860	12 098	6 768	7 091	7 854	707	13 797
2015	83 069	24 090	8 669	12 433	7 036	7 592	8 369	807	14 073
2016	85 402	22 805	9 657	12 636	7 280	8 318	8 883	852	14 971
2017	89 110	22 499	9 912	13 453	7 995	9 450	9 489	950	15 362
2017									
Østfold	2 092	477	84	3	174	420	333	15	587
Akershus	4 067	698	332	2	287	1 013	772	9	953
Oslo	51 086	13 668	7 309	8 815	4 287	3 654	3 941	176	9 235
Hedmark	1 347	532	110	14	204	115	181	35	156
Oppland	1 363	339	67	323	113	122	206	62	131
Buskerud	2 261	377	132	97	230	339	295	111	679
Vestfold	1 505	405	67	15	215	234	291	31	248
Telemark	1 056	298	48	9	121	123	218	86	153
Aust-Agder	500	195	61	3	54	43	93	8	44
Vest-Agder	1 471	337	145	10	138	216	238	17	370
Rogaland	3 302	946	278	44	359	603	510	52	509
Hordaland	10 489	1 688	628	4 085	652	1 485	884	63	1 005
Sogn og Fjordane	632	193	20	0	126	80	103	26	84
Møre og Romsdal	1 498	447	66	6	177	205	266	63	268
Sør-Trøndelag	3 017	770	304	8	566	395	521	12	441
Nord-Trøndelag	762	278	39	4	84	72	146	4	135
Nordland	1 247	404	72	6	74	183	228	98	184
Troms Romsa	1 031	300	111	5	110	113	195	77	119
Finnmark Finnmárku	356	139	20	4	23	34	68	5	62
Svalbard	29	6	19	-	-	2	0	1	-

[1] Sjå Omgrep og definisjonar i delkapittel 3.4. Om statistikken.

Kjelde: Føretak, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.22. Føretak. Sysselsetjing i utvalde kulturelle og kreative næringar, etter fylke

	Sysselsetjing i alt	Forlags-verksemd	Film- og TV-produksjon, musikk-utgjeving	Radio- og fjernsyns-kringkasting	Arkitekt-verksemd	Spesialisert design-verksemd	Kunstnarleg verksemd. Under-haldning	Bibliotek, museum o.a. kultur-verksemd	Andre nærings-kodar[1]
2013	60 648	12 839	4 216	6 093	5 925	6 750	13 124	927	10 774
2014	61 720	12 210	4 652	6 291	6 001	7 178	13 727	950	10 711
2015	67 129	12 144	5 508	6 205	6 191	8 307	16 069	1 248	11 457
2016	68 594	11 453	5 801	6 388	6 168	9 584	16 079	1 234	11 887
2017	69 294	10 857	5 812	6 308	6 538	9 858	16 764	1 341	11 816
2017									
Østfold	2 230	258	83	12	170	559	622	11	515
Akershus	4 423	418	297	7	266	1 034	1 548	59	794
Oslo	33 122	5 085	3 393	5 032	3 135	3 316	6 455	217	6 489
Hedmark	1 427	353	83	10	198	142	394	42	205
Oppland	1 238	178	46	89	101	166	460	52	146
Buskerud	1 979	215	151	71	179	340	504	204	315
Vestfold	1 850	272	77	15	226	313	591	39	317
Telemark	1 130	176	44	11	127	135	383	91	163
Aust-Agder	621	131	63	11	56	66	203	14	77
Vest-Agder	1 649	180	139	25	126	389	461	21	308
Rogaland	3 424	432	234	39	344	800	991	69	515
Hordaland	6 590	1 381	569	914	511	893	1 536	67	719
Sogn og Fjordane	691	139	35	-	122	107	145	38	105
Møre og Romsdal	1 547	319	69	7	177	248	396	94	237
Sør-Trøndelag	3 016	396	226	23	506	553	898	28	386
Nord-Trøndelag	833	199	40	5	81	83	284	13	128
Nordland	1 729	299	79	15	83	534	378	138	203
Troms Romsa	1 186	198	118	16	96	129	362	128	139
Finnmark Finnmárku	587	222	59	6	34	47	150	14	55
Svalbard	22	6	7	-	-	4	3	2	-

[1] Sjå Omgrep og definisjonar i delkapittel 3.4. Om statistikken.

Kjelde: Føretak, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.23. Sysselsette etter kulturområde og organisasjonsform. 4. kvartal

	Einskildpersonføretak og andre personleg eigde føretak	Aksjeselskap og andre føretak med avgrensa ansvar	Stiftelsar, samskipnader mv.	Offentlege verksemder	Uopp-gjevne
2013					
I alt	**14 189**	**44 131**	**4 630**	**10 004**	**281**
Forlagsverksemd	252	13 181	231	-	-
Film- og TV-produksjon, musikkutgjeving	1 244	3 698	132	362	-
Radio- og fjernsynskringkasting	15	6 175	87	3	-
Arkitektverksemd	566	5 365	19	-	9
Spesialisert designverksemd	1 419	871	1	-	4
Kunstnarleg verksemd, underhaldning	9 291	4 159	1 184	947	251
Bibliotek, museum o.a. kulturverksemd	26	866	2 878	4 825	-
Andre næringskodar[1]	1 376	9 816	98	3 867	17
2014					
I alt	**14 392**	**43 504**	**4 629**	**9 885**	**274**
Forlagsverksemd	252	12 384	237	-	-
Film- og TV-produksjon, musikkutgjeving	1 250	3 871	127	369	-
Radio- og fjernsynskringkasting	17	6 104	80	1	-
Arkitektverksemd	544	5 425	16	-	8
Spesialisert designverksemd	1 405	842	1	-	3
Kunstnarleg verksemd underhaldning	9 588	4 294	1 185	999	248
Bibliotek, museum o.a. kulturverksemd	36	896	2 894	4 819	-
Andre næringskodar[1]	1 300	9 688	89	3 697	15
2015					
I alt	**11 821**	**41 827**	**4 486**	**10 091**	**-**
Forlagsverksemd	179	10 712	249	-	-
Film- og TV-produksjon, musikkutgjeving	1 009	4 124	133	428	-
Radio- og fjernsynskringkasting	12	5 674	91	2	-
Arkitektverksemd	542	5 337	14	-	-
Spesialisert designverksemd	1 318	749	-	-	-
Kunstnarleg verksemd underhaldning	7 665	4 429	1 229	1 161	-
Bibliotek, museum o.a. kulturverksemd	15	857	2 663	4 892	-
Andre næringskodar[1]	1 081	9 945	107	3 608	-
2016					
I alt	**10 765**	**41 176**	**4 698**	**10 054**	**-**
Forlagsverksemd	154	10 138	284	-	-
Film- og TV-produksjon, musikkutgjeving	915	4 364	126	428	-
Radio- og fjernsynskringkasting	:	5 472	89	:	-
Arkitektverksemd	505	5 457	14	-	-
Spesialisert designverksemd	1 177	773	-	-	-
Kunstnarleg verksemd underhaldning	7 022	4 609	1 253	1 188	-
Bibliotek, museum o.a. kulturverksemd	6	829	2 822	4 862	-
Andre næringskodar[1]	986	9 534	110	3 576	-
2017					
I alt	**10 960**	**41 843**	**4 769**	**10 182**	**-**
Forlagsverksemd	156	9 764	277	-	-
Film- og TV-produksjon, musikkutgjeving	948	4 631	134	429	-
Radio- og fjernsynskringkasting	:	5 348	87	:	-
Arkitektverksemd	467	5 804	6	-	-
Spesialisert designverksemd	1 180	723	-	-	-
Kunstnarleg verksemd underhaldning	7 238	4 918	1 276	1 176	-
Bibliotek, museum o.a. kulturverksemd	7	878	2 881	4 989	-
Andre næringskodar[1]	964	9 777	108	3 588	-
2018					
I alt	**17 117**	**48 121**	**4 748**	**10 603**	**-**
Forlagsverksemd	184	9 574	272	0	-
Film- og TV-produksjon, musikkutgjeving	1 278	4 629	131	437	-
Radio- og fjernsynskringkasting	16	5 832	74	3	-
Arkitektverksemd	531	6 180	8	0	-
Spesialisert designverksemd	4 157	5 869	8	133	-
Kunstnarleg verksemd underhaldning	9 702	5 191	1 240	1 261	-
Bibliotek, museum o.a. kulturverksemd	12	923	2 907	5 084	-
Andre næringskodar[1]	1 237	9 923	108	3 685	-

[1] Sjå Omgrep og definisjonar i delkapittel 3.4. Om statistikken.

Kjelde: Registergrunna sysselsetjingsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

4. Kulturelle tiltak og vederlag

I dette kapittelet ser vi nærare på kven og kva innanfor kultur som får løyvingar og stipend, samt korleis fond vert fordelte. Kulturrådet gjev midlar til ulike kulturelle føremål gjennom Norsk Kulturfond og Fond for lyd og bilete, og dette kapittelet viser løyvingane gjevne gjennom desse ordningane. I tillegg ser vi på ulike tilskot frå Statens kunstnarstipend.

4.1. Nokre resultat

Kulturfondet har vorte større

Midlar frå Norsk Kulturfond har vorte tredobla over dei siste ti åra, frå 300 millionar kroner i 2007 til 950 millionar kroner i 2018, sjå tabell 4.1. Eksakt vart det gjeve løyve på til saman 949 millionar kroner i 2018, ein auke på 5,6 prosent samanlikna med året før. Det var ein stor auke frå 2014 til 2015 (sjå figur 4.1) som i stor grad skuldast overføring av driftsstøttemiddel frå Kulturdepartementet til Kulturfondet. Auken frå 2015 til 2016 var òg ganske stor samanlikna med tidlegare år og kjem i hovudsak av at dei tidlegare knutepunktinstitusjonane vart overførte til Norsk kulturfond i 2016 (Kulturrådet 2017).

Figur 4.1. Årleg løyving til Norsk kulturfond i nominell kroneverdi

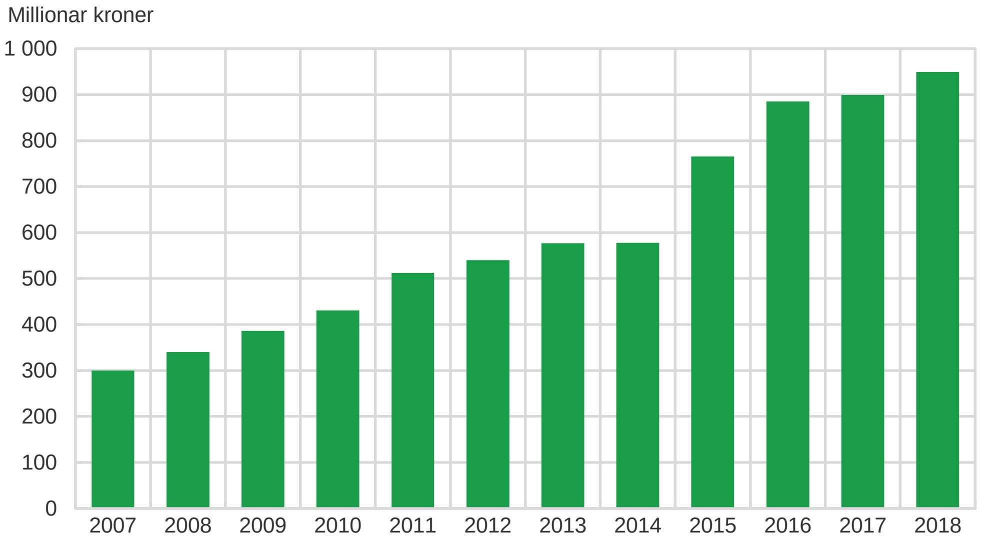

Kjelde: Kulturrådet.

Løyvingar til dei ulike føremåla

150 millionar kroner til musikkfestivalar

Størstedelen av løyvinga frå Kulturfondet i 2018 gjekk til musikkføremål. Tildelinga var på 380 millionar kroner og dette utgjer 40 prosent av den totale summen, sjå figur 4.2, noko som er same del som i 2017. Tildelinga som fekk størst løyving, var tilskotsordninga for musikkfestivalar med 149,7 millionar kroner eller 39 prosent av sum tilskot til musikkføremål. Talet på tildelingar var jamvel berre 105. Tilskotsordning for musikkensemble og tilskotsordning for musikarar er frå og med 2017 slått saman til ei ordning; tilskotsordning for musikarar og musikkensemble. Den nye ordninga fekk 68,5 millionar kroner, som svarar til 18 prosent av totalbeløpet og summen vart fordelt på 282 tildelingar. Tilskotsordninga for arrangørar hadde flest tildelingar med 293 og sum tilskot til denne gruppa var på 34,5 millionar kroner, sjå tabell 4.5.

184 millionar kroner til litteraturføremål

I 2018 vart det gjeve 184 millionar kroner til litteraturføremål og det var om lag 6 millionar kroner meir enn året før, sjå tabell 4.1. Løyvinga til litteraturføremål utgjorde 19 prosent av totalsummen og var den nest største tildelinga i 2018, slik det òg var i 2017. Sett over ein tiårs periode har delen av løyvingar til litteraturføremål gått ned kvart år, frå 37 prosent i 2008 til 19 prosent i 2018.

Innanfor posten tidsskrifter og periodiske publikasjonar var det ein stor nedgang mellom 2015 og 2016, med ein reduksjon til under halvparten av tildelingane. Tilskot til vekeaviser vart overført til Medietilsynet i 2016, noko som forklarer den store nedgangen.

Fleire titlar kjøpt igjennom innkjøpsordningane

Det vart i alt kjøpt inn 631 titlar i 2018 innanfor innkjøpsordningane for litteratur under Norsk Kulturfond. I høve til året før var dette ein auke på 25 titlar, sjå tabell 4.2. Den største auken hadde posten for ny norsk skjønnlitteratur for vaksne, med 18 fleire titlar enn i 2017. To postar opplevde nedgang i innkjøp av titlar frå 2017. Innkjøpsordninga for born og unge hadde ein reduksjon på 20 titlar og landa på 93 titlar i 2018. Talet på innkjøpte titlar for fagbøker for born og unge vart redusert frå 24 til 21 titlar i 2018.

Allmenne kulturføremål

I 2018 vart det gjeve 65 millionar kroner i løyving til allmenne kulturføremål (til dømes *Tverrfaglege tiltak*, *Aspirantordninga* og *Rom for kunst – kunstarenaer og kulturbygg*). Denne posten utgjorde i underkant av sju prosent av totalen, noko som er same nivå som i 2017, sjå tabell 4.1. Tidlegare var delen som gjekk til allmenne kulturføremål større og sidan 2012 har delen av desse løyvingane vorte mindre for kvart år. Frå og med 2016 har ikkje Norsk kulturfond hatt ei eiga avsetning til barne- og ungdomskultur under denne posten. Denne har i staden vorte fordelt på dei andre postane.

Framleis auke i tilskot til visuell kunst

Tilskot til området visuell kunst hadde ein auke frå 2017 til 2018 på snautt sju prosent. Totalt vart det gjeve løyve på 131 millionar kroner. Det har vore ein auke i tilskotet til visuell kunst dei siste ti åra og frå 2014 til 2015 var det ei dobling av tildelingssummen. Den auken kjem i hovudsak av tidlegare post 74 (driftsstøtte) kapittel 320 i statsbudsjettet, sjå tabell 4.3.

Driftsstøtte var den største posten av støtteordningane for visuell kunst med 75,6 millionar kroner i avsette midlar. Dermed har 58 prosent av dei totale midlane til visuell kunst gått til verksemder under denne støtteordninga. Den nest største posten var ymse tiltak, som i 2018 hadde eit omfang på 21,7 millionar kroner. I 2017 vart det etablert ei ny støtteordning. Kunstnarassistentordninga har til føremål å gje kunstnarar i etableringsfasen høve til å arbeide som assistent for ein meir etablert kollega i 50 prosent stilling i eit år. Denne nye ordninga vart tildelt 4,1 millionar kroner.

Figur 4.2. Avsetnader til ulike kulturføremål etter hovudområde. 2018. I millionar kroner og prosent

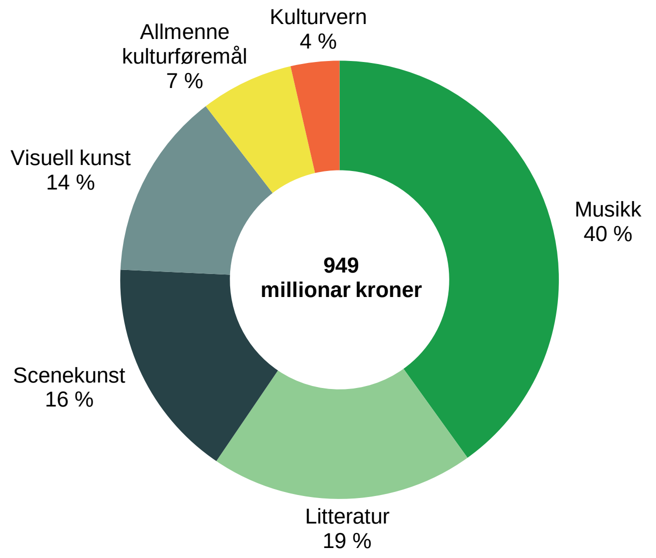

Kjelde: Kulturrådet.

Færre tildelingar til scenekunstføremål

Av dei totale løyvingane frå Norsk Kulturfond i 2018 var avsetnader til scenekunstføremål det tredje største hovudområdet med snautt 16 prosent, eller 154 millionar kroner, sjå figur 4.2. Auka frå året før var på 3 prosent, medan talet på tildelingar gjekk ned med 3 prosent, eller 10 i talet. I alt vart det gitt 352 tildelingar i 2018.

Den største delen av totalsummen gjekk til kategorien Basisfinansiering av frie scenekunstgrupper, sjå tabell 4.4. Her vart det delt ut tilskot på til saman 47 millionar kroner i 2018 fordelte på 6 tildelingar. Tilskot til Fri scenekunst, teater og Fri scenekunst, dans ende på høvesvis 30 og 26 millionar kroner. Begge kategoriane opplevde ein nedgang i tilskot på høvesvis 0,4 og 1,7 prosent samanlikna med 2017. Fri scenekunst, teater fekk 68 tildelingar, medan Fri scenekunst, dans hadde 48 tildelingar.

34 millionar kroner til kulturvern

Det har vore ein auke på 2 millionar kroner i avsetnaden til kulturvernføremål samanlikna med i 2017. Totalt beløp vart 34 millionar kroner og utgjorde nær fire prosent av dei totale midlane frå Norsk Kulturfond i 2018, sjå tabell 4.1. Kulturvern var det minste hovudområdet som fekk løyving.

Fleire tildelingar frå Fond for lyd og bilete

I 2018 vart det gjeve 608 tildelingar frå Fond for lyd og bilete, ein auke på 22 tildelingar frå 2017. Av tabell 4.6 ser vi at det er berre to gonger dei siste 15 åra det har vorte gitt fleire tildelingar, 632 i 2003 og 621 i 2004. Tilskotet ende på drygt 40 millionar kroner og dette var ein auke på 1,3 millionar kroner samanlikna med 2017.

Nærare om stipendordningane

Statens kunstnarstipend

Totalt i 2018 vart det gjeve 287,8 millionar kroner i støtte frå Statens Kunstnarstipend, sjå tabell 4.7. Statens kunstnarstipend gjev støtte til kunstnarar gjennom fleire ulike stipendordningar. Arbeidsstipend var den ordninga som utgjorde størstedelen av midlane i 2018 med 45 prosent av den totale summen. Tidlegare, det vil seie før 2014, var det garanti-inntekta som utgjorde den største delen av tildelingane til kunstnarane. Denne ordninga vert fasa ut og vidareførast berre for dei som allereie er i ordninga (Kulturrådet 2017).

Stipend for etablerte kunstnarar og seniorkunstnarar har teke meir og meir over for garanti-inntekt ordninga, sjå tabell 4.7. I 2018 vart det gjeve stipend til denne gruppa kunstnarar for 84,4 millionar kroner. Det utgjorde 29 prosent av dei totale midlane og saman med arbeidsstipend gjekk 74 prosent av støtta frå Statens Kunstnarstipend til desse to ordningane.

Halvparten av midlane til biletkunstnarar og kunsthandverkarar

Biletkunstnarane var den kunstnargruppa som fekk størst del av midlane frå Statens kunstnarstipend, med totalt 110,9 millionar kroner i stipend og garanti-inntekter i 2018. Kunstnargruppa med nest størst beløp i støtte var kunsthandverkarane med 42,6 millionar kroner. Til saman fekk desse to gruppene 53 prosent av totalt utdelt beløp. Resten av midlane vart fordelt på ein rekke andre kunstnargrupper, sjå tabell 4.7.

I alt 1 761 stipend vart gjeve totalt frå Statens kunstnarstipend i 2018 og talet ligg på same nivå som tidlegare år, jamfør tabell 4.8. I samanheng med tildelte midlar i tabell 4.7 var det talet på stipend til biletkunstnarar som var høgast, med i alt 541 stipend, medan kunsthandverkarane vart tildelt 218 stipend. Tala inkluderer tildelingar frå tidlegare år som framleis var aktive.

Flest arbeidsstipend og diversestipend

Ein nærare kikk på dei ulike stipendtypane visar at det vart gjeve flest arbeidsstipend og deretter diversestipend, høvesvis 28 og 21 prosent av alle stipend. Medan talet på garanti-inntekt gjekk ned så gjekk talet på stipend til etablerte kunstnarar og senior-kunstnarar opp. Samstundes har det vore ein reduksjon i talet

på stipend til yngre kunstnarar frå 2017 til 2018. Det vart gjeve 2 færre arbeidsstipend for yngre/nyetablerte kunstnarar i 2018 i høve til 2017 og talet på diversestipend til nyutdanna kunstnarar vart redusert med 23 i same periode, sjå tabell 4.8.

I 2018 vart det delt ut 336 stipend for etablerte kunstnarar og senior-kunstnarar og nær halvparten av desse gjekk til biletkunstnarane. Totalt sett var det kunstnargruppene teatermedarbeidarar og journalistar som fekk færrast med 2 kvar. Dei fire stipenda var av typen Diversestipend og utgjorde til saman 109 000 kroner av dei totale midlane på 287,8 millionar kroner.

Figur 4.3. Talet på stipend og garantiinntekter[1]. 2018. Prosent

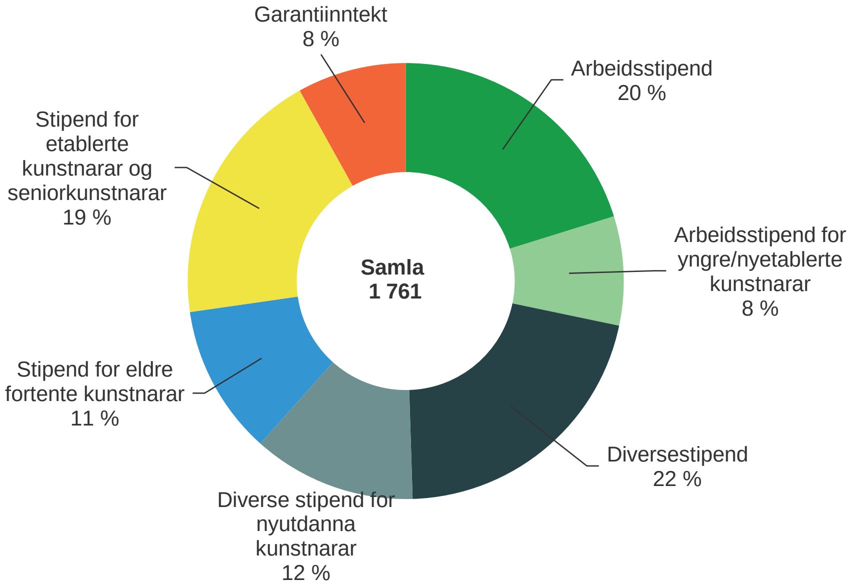

[1] Tala inkluderer stipend tildelte tidlegare år som framleis var aktive. Det vart ikkje tildelt nye garantiinntekter eller nye stipend for eldre fortente kunstnarar i 2017.
Kjelde: Statens kunstnarstipend.

Innkravde og utbetalte vederlag

Over 1,5 milliardar kroner i innkravde midlar i 2018

Forvaltning av opphavsrett er ein del av eit kulturelt krinsløp. Gjennom avtaler med vederlagsorganisasjonar sikrast alle brukare lovleg tilgang til åndsverk samstundes som rettshavar får betalt. Alle organisasjonane vidareformidlar innkravde vederlag til rettshavarane. Totalt var det innkravd vederlag for over 1,5 milliardar kroner i 2018 og det var ein auke frå året før med 5,7 prosent. Dei to største aktørane når det gjeld midlar, var TONO og Kopinor som høvesvis innkravde 697 og 373 millionar kroner og sto for 69 prosent av innkravde vederlag.

Tilsvarande sto TONO og Kopinor òg for brorparten av utbetalte vederlag med til saman 826 millionar kroner eller 66 prosent av utbetalingane. Totalt vart det utbetalt vederlag for 1,25 milliardar kroner i 2018 og det var 11 prosent meir i høve til året før.

4.2. Om dei ulike organisasjonane og ordningane

Kulturrådet

Stortinget vedtek den nasjonale kulturpolitikken og løyver pengar til diverse kulturføremål, mellom anna Kulturrådet. Kulturrådet forvaltar Norsk kulturfond, Fond for lyd og bilete, Statens kunstnarstipend og andre statlege støtteordningar på kulturfeltet. I tillegg har rådet oppgåver innanfor utvikling og forvaltning i museumssektoren, immateriell kulturarv, FoU-arbeid og internasjonale oppgåver knytte til EU sitt kulturprogram og kulturutvekslingsprogram innanfor EØS-finansieringsordningane. Kulturrådet er òg eit rådgivande organ for staten og det

offentlege i kulturspørsmål. Kulturrådet har som føremål å stimulere samtidas mangfaldige kunst- og kulturuttrykk, medverka til at kunst og kultur vert skapt, tatt vare på og dokumentert, samt gjera kunst og kultur tilgjengeleg for flest mogleg.

Norsk kulturfond

Kunstnarar, kunstnargrupper og kulturverksemder kan søke støtte frå dei ulike støtteordningane til Kulturrådet. På Kulturrådet sine internettsider vert intensjonane til fondet definerte mellom anna slik: «Norsk kulturfond skal styrke samtidens kunst- og kulturuttrykk, bevare, dokumentere og formidle kulturarv og gjøre kunst og kultur tilgjengelig for flest mulig.»

Statens kunstnarstipend

Statens kunstnarstipend er eit av statens sentrale verkemiddel for å fremje eit mangfaldig og nyskapande kunstliv. Stipendordninga skal gjennom tilskot til einskildkunstnarar gjera etablering enklare og skal stimulere til utvikling av profesjonelt kunstnarisk virke. Tildeling av stipend skal berre grunnast i kunstnarisk kvalitet og aktivitet og medverka til føreseielege rammer for kunstnarane.

Fond for lyd og bilete

Fond for lyd og bilete skal fremje produksjon og formidling av innspelingar av lyd- og filmopptak, og vert fordelte til beste for rettshavarane innanfor musikk, scene, film og biletkunst. Fondet er i tillegg oppretta for å gi rimeleg godtgjering til rettshavarar for den lovlege kopieringa av verka deira til privat bruk. Gjeldande forskrift for Fond for lyd og bilete tredde i kraft i januar 2010. Den gjorde det tydlegare kven som har rett til støtte.

Vederlagsorganisasjonar

Forvalting av opphavsrett er ein del av det kulturelle krinsløp. Gjennom avtalar med vederlagsorganisasjonane sikrast alle brukarar enkel og lovleg tilgang til åndsverk - samstundes som rettshavarar får betalt så nye verk kan skapast. Alle organisasjonane formidlar innkravde vederlag til rettshavarane.

Dei ulike vederlagsorganisasjonane og deira arbeidsområde (Informasjonssentral for opphavsrett og klarering, Clara):

- BONO forvaltar opphavsretten til over 2200 norske og 80 000 utanlandske visuelle kunstnarar i Noreg. BONO lisensierer og inngår avtaler om bruk av verk, og sørgjer for individuell fordeling av vederlag til opphavsmenn og rettshavarar. Lisensområdet omfattar redaksjonell og kommersiell bruk i trykte og digitale media som f.eks. bøker, film, kringkasting, nettstader, databasar, merchandise mv. BONO er òg innkrevings- og fordelingsorganisasjonen for følgjerettsvederlaget, og sikrar at kunstnarar og rettshavarar mottar vederlag når deira verk vert selt vidare.
- FONO er interesseorganisasjonen for uavhengige norske plateselskap. Organisasjonen arbeider for betre vilkår for norsk musikk generelt og for norsk musikkproduksjon spesielt. FONO er bindeleddet mellom og talerøret til over ett hundre frittstående selskap.
- Gramo fordelar vederlag individuelt til musikarar, artistar og plateprodusentar når deira innspelingar vart brukt i kringkasting og annan offentleg framføring (butikkar, hotell, kaféar etc.). Gramo har over 19 000 norske medlemmer, og representerer i tillegg alle aktuelle rettshavarar i Noreg og utlandet. I Gramo-statistikken som vert publisert kvart år, finnast informasjon om gjennomsnittleg vederlag, høgaste utbetaling, mest spilte låt, mest spilte artist etc.
- Kopinor er ein organisasjon av opphavsmenn og utgjevarar i til saman 22 medlemsorganisasjonar. Kopinor forhandlar og inngår avtaler om kopiering og annan bruk av åndsverk i skuleverket, universitet og høgskular, statleg og kommunal administrasjon, kyrkjer og trussamfunn og store delar av organisasjons- og næringslivet. Dei fleste avtalene omfattar

både fotokopiering og digital kopiering. Ein eigen avtale med Nasjonalbiblioteket gir tillating til å leggje ut bøker i fulltekst (Bokhylla.no). Vederlaget for kopiering vert fordelt til rettshavarar i inn- og utland.

- Norwaco er ein paraplyorganisasjon som lisensierer bruk av lyd og bilete. Norwaco har 35 medlemsorganisasjonar med 60 000 individuelle rettshavarar: opphavsmenn, utøvande kunstnarar, fotografer og produsentar. Norwaco har forvaltningsoppdrag og inngår avtaler på konkrete område:
    - Distribusjon av TV og radio via tredjepart
    - Bruk av TV, radio og musikk i undervisning
    - NRK-arkivet og annan bruk i arkiv, bibliotek og museum
    - Fordeler statleg kompensasjon for lovleg privatkopiering

  Vederlaga som vert kravd inn, vert fordelt til medlemsorganisasjonane som står føre for vidare utbetaling til rettshavarar.

- TONO er eit non-profit samvirkeforetak, stifta i 1928, som vert eiga og styrt av sine medlemmer: Komponistar, låtskrivarar, tekstforfattarar og musikkforlag. TONO forvaltar framføringsrettar for musikkverk i Noreg og innkasserer vederlag for offentleg framføring av dei. TONO representerer i dag ca. 26 000 norske komponistar, tekstforfattarar og musikkforlag. Gjennom gjensidige representasjonsavtalar med tilsvarande selskap i andre land forvaltar TONO i praksis heile verdensrepertoaret i Noreg. Som non-profit foretak vert TONOs resultat overført vidare til rettshavararne i fremførte verk.

Om opphavsrett i åndsverkloven

I åndsverkloven § 2 står det følgjande om opphavsrett:

«Den som skaper et åndsverk, har opphavsrett til verket, og betegnes som opphaver.

Med åndsverk forstås i denne loven litterære eller kunstneriske verk av enhver art som er uttrykk for original og individuell skapende åndsinnsats, slik som
a) tekster av alle slag, blant annet av skjønnlitterær og faglitterær art
b) muntlige foredrag
c) sceneverk, både dramatiske, musikkdramatiske og foregrafiske verk, pantomimer og hørespill
d) musikkverk, med eller uten tekst
e) filmverk
f) fotografiske verk
g) malerier, tegninger, grafikk og lignende billedkunst
h) skulptur av alle slag
i) bygningskunst, både tegninger og modeller, og selve byggverket
j) billedvev og gjenstander av kunsthåndverk og kunstindustri, både forbildet og selve verket
k) kart, samt tegninger og grafiske og plastiske avbildninger av vitenskapelig eller teknisk art
l) datamaskinprogrammer
m) oversettelser og andre bearbeidelser av verk som er nevnt foran.

For fotografiske bilder som ikke er åndsverk gjelder § 23.» (Lovdata)

Referansar

Informasjonssentral for opphavsrett og klarering, Clara: http://www.clara.no/

Kulturdepartementet (2016): For budsjettåret 2017 - Utgiftskapitler: 300-342 Inntektskapitler: 3300-3342 og 5568 (Prop. 1 S KUD 2016-2017). https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-1-s-kud-20162017/id2514232/?q=Prop 1 2016-2017

Kulturdepartementet (2017): For budsjettåret 2018 – Utgiftskapitler: 300–342 Inntektskapitler: 3300–3342 og 5568 (Prop. 1 S KUD 2017–2018). https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-1-s-kud-20172018/id2574640/sec1

Kulturrådet (2018) Årsrapport 2017. https://www.kulturradet.no/vis-publikasjon/-/arsrapport-kulturradet-2017

Kulturrådet (2019) Årsrapport 2018. https://www.kulturradet.no/vis-publikasjon/-/arsrapport-kulturradet-2018

Lovdata: LOV 2018-12-20: Lov om opphavsrett til åndsverk mv. (åndsverkloven). https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-15-40?q=Lov om opphavsrett til åndsverk

Tabell 4.1. Norsk kulturfond. Løyvingar, etter område. Millionar kroner[1]

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015[2]	2016	2017	2018
I alt	**300**	**340**	**387**	**431**	**512**	**540**	**577**	**577**	**766**	**885**	**899**	**949**
Musikk	87	94	115	126	156	165	187	177	258	355	359	380
Litteratur	101	125	139	150	155	161	164	155	177	178	178	184
Derav												
Tidsskrifter og periodiske publikasjonar[3]	4	20	23	24	24	24	25	23	23	10	10	10
Scenekunst	48	57	62	77	99	106	113	130	131	148	149	154
Visuell kunst	14	16	20	25	28	29	34	45	98	113	122	131
Kulturvern	9	9	11	10	10	10	10	10	31	32	32	34
Allmenne kulturføremål	42	40	40	43	67	69	70	61	70	60	59	65
Derav												
Rom for kunst	14	15	16	18	19	19	20	23	22	22	22	20
Barne- og ungdomskultur[4]	11	14	15	16	16	17	17	21	25	4	3	3
Aspirantordninga	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	5	4
Forsking og utvikling	-	-	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3
Andre føremål	17	11	7	7	29	30	7	8	18	16	18	17
Andre føremål overførte tiltak	-	-	-	-	-	-	23	7	-	5	-	-

[1] Totalsummane kan avvike noko grunna avrunding av delsummar. [2] Den store auken kjem i stor grad av overføring av driftsstøttemiddel inn i Kulturfondet i 2015. [3] Frå og med 2008 er ymse publikasjonar inkluderte. Frå og med 2016 er tilskot til vekeaviser overført til Medietilsynet. [4] Frå 2016 er avsetninga fordelt på alle fagområda.

Kjelde: Kulturrådet.

Tabell 4.2. Innkjøpsordningane for litteratur under Norsk kulturfond. Innkjøpte titlar

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
I alt	**557**	**536**	**465**	**629**	**621**	**625**	**573**	**591**	**606**	**631**
Innkjøpsordninga for ny norsk skjønnlitteratur, vaksne[1]	228	198	123	233	250	246	236	238	253	271
Innkjøpsordninga for ny norsk skjønnlitteratur, born og unge	135	127	119	141	128	133	118	123	113	93
Innkjøpsordninga for omsette bøker	100	117	122	133	126	129	116	108	111	124
Innkjøpsordninga for sakprosa	65	69	74	84	82	79	67	83	91	104
Innkjøpsordninga for fagbøker, born og unge	29	25	27	24	24	20	20	22	24	21
Innkjøpsordninga for teikneseriar[2]	-	-	-	14	11	18	16	17	14	18

[1] Under innkjøpsordninga for vaksne vart det i perioden 2012-2014 kjøpt inn både papirbøker og e-bøker som ei prøveordning. Ordninga gjeld enno per 27.05.2019. [2] Innkjøpsordning for nye norske teikneseriar vart oppretta i 2012.

Kjelde: Kulturrådet.

Tabell 4.3. Støtteordningar for visuell kunst under Norsk kulturfond. Avsette midlar. 1 000 kroner[1]

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
I alt	**16 076**	**19 829**	**24 579**	**28 300**	**29 200**	**33 852**	**44 519**	**98 399**	**112 666**	**122 406**	**130 626**
Ymse tiltak	-	-	-	21 500	22 200	26 680	28 599	26 766	23 457	23 479	21 670
Prosjektstøtte til visuell kunst[2]	9 446	11 149	15 621	-	-	-	-	-	-	-	-
Kunst og teknologi	2 550	2 600	2 683	2 600	2 700	2 680	2 680	2 000	1 500	1 500	-
Kunstfestivalar[3]	-	1 000	1 032	1 500	1 500	1 650	2 000	-	-	-	-
Utstillingsstøtte til kunstnarar i etableringsfasen	900	1 400	1 445	1 400	1 400	1 502	1 800	2 000	2 500	3 000	2 500
Utstyrsstøtte til fellesverkstadar	780	1 280	1 321	1 300	1 300	1 340	1 000	1 000	1 500	1 500	1 500
Statens utstillingsstipend	3 800	3 800	3 800	-	-	-	-	-	-	5 200	5 200
Kulturelle endringsprosessar og samtidskunsten	2 400	2 400	2 477	-	-	-	-	-	-	-	-
Overførte tiltak	-	-	-	-	-	-	8 440	9 190	7 130	7 130	-
Arrangørstøtte for kunstnardrivne visningsstadar og kunstfestivalar[4]	-	-	-	-	-	-	-	15 000	15 000	15 000	16 000
Driftsstøtte, tidlegare post 74	-	-	-	-	-	-	-	42 443	61 579	68 727	75 648
Kunstnerassistentordninga[5]	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4 000	4 108

[1] Totalsummane kan avvike noko grunna avrunding av delsummar. [2] Prosjektstøtte til visuell kunst er det same som ymse tiltak frå og med 2011. [3] Går inn under arrangørstøtte for kunstnardrivne visningsstadar og kunstfestivalar i 2015. [4] Ny ordning frå og med 2015. [5] Ny ordning frå og med 2017.

Kjelde: Kulturrådet.

Tabell 4.4. Tilskot til scenekunstføremål under Norsk kulturfond. Tal på tildelingar og beløp

	2014		2015		2016		2017		2018	
	1 000 kroner	Tal på tildelingar	1 000 kroner	Tal på tildelingar	1 000 kroner	Tal på tildelingar	1 000 kroner	Tal på tildelingar	1 000 kroner	Tal på tildelingar
I alt	**130 019**	**342**	**131 168**	**347**	**147 660**	**326**	**148 960**	**362**	**154 150**	**352**
Fri scenekunst, teater	29 000	52	27 500	48	28 214	56	30 450	57	30 338	68
Fri scenekunst, dans[1]	23 500	48	23 000	42	24 000	48	25 950	45	25 500	48
Basisfinansiering av frie scenekunstgrupper[2]	37 500	11	40 500	12	47 000	2	46 500	20	47 043	6
Regionale kompetansesenter for dans[3]	4 100	10	4 500	11	4 700	3	5 000	13	5 300	8
Forprosjekt scenekunst	5 000	77	5 000	88	5 500	69	6 000	72	6 577	85
Gjestespel	7 487	88	7 500	99	8 100	96	9 000	95	9 000	87
Fleirårige tiltak	12 632	6	6 133	4	2 790	1	-	-	-	-
Kompetansehevande tiltak scenekunst (tidlegare Andre scenekunsttiltak)	3 800	39	3 848	27	5 836	37	4 184	37	4 184	27
Arr. støtte dans/scenekunst[4]	7 000	11	8 500	16	9 500	7	11 600	18	15 600	16
Evalueringar FoU	-	-	400	..	800	..	-	-	-	-
Driftsstøtte, tidlegare post 74	-	-	4 287	..	7 018	6	10 276	5	10 608	7
Overført knutepunktinstitusjon – Peer Gynt Stemnet	-	-	-	-	4 202	1	-	-	-	-

[1] I tillegg hadde fem prosjekt tidlegare tilsegn om løyving for budsjettåret 2016. [2] I tillegg hadde 12 kompani tidlegare tilsegn om løyving for budsjettåret 2016. [3] I tillegg hadde ti tiltak tilsegn om løyving frå tidlegare år. [4] I tillegg hadde elleve tiltak tilsegn om løyving for budsjettåret 2016.

Kjelde: Kulturrådet.

Tabell 4.5. Tilskot til musikkføremål under Norsk kulturfond. Tal på tildelingar og beløp

	2014		2015		2016		2017		2018	
	1 000 kroner	Tal på tildelingar	1 000 kroner	Tal på tildelingar	1 000 kroner	Tal på tildelingar	1 000 kroner	Tal på tildelingar	1 000 kroner	Tal på tildelingar
I alt	**177 397**	**1 140**	**257 858**	**1 328**	**355 319**	**1 332**	**358 577**	**1 309**	**380 040**	**1 340**
Tilskotsordning for musikkfestivalar	45 000	90	47 945	98	48 808	109	139 664	92	149 684	105
Tilskotsordning for arrangørar	28 000	214	28 588	303	28 102	316	29 102	284	34 513	293
Tilskotsordning for musikkensemble	28 793	60	41 517	65	48 264	130	-	-	-	-
Tilskotsordning for kyrkjemusikk	8 020	63	8 188	65	8 335	92	8 335	95	8 436	78
Tilskotsordning for musikarar	16 300	221	16 642	203	16 940	159	-	-	-	-
Publiseringsstøtte for musikkinnspelingar[1]	22 100	247	22 564	252	22 970	262	22 970	272	23 247	322
Andre føremål musikk	29 184	245	31 035	312	33 940	216	34 650	259	36 044	274
Driftsstøtte, tidlegare post 74	-	-	61 379	30	63 260	33	58 632	32	59 629	29
Overførte knutepunktinstitusjoner[2]	-	-	-	-	83 700	15	-	-	-	-
Tilskotsordning for musikarar og musikkensemble[3]	-	-	-	-	-	-	65 204	275	68 487	282
Utgreiingsprosjekt om arrangørfeltet musikk	-	-	-	-	1 000	..	-	-	-	-

[1] Den tidlegare innkjøpsordninga for musikk heiter frå 2012 publiseringsstøtte for musikkinnspelingar. [2] Overført til Kulturrådet frå 2016. [3] Består av to tidlegare tilskotsordningar: Musikkensemble og Musikarordninga.

Kjelde: Kulturrådet.

Tabell 4.6. Fond for lyd og bilete, talet på tildelingar og beløp. 1 000 kroner

	Talet på tildelingar	Beløp
2002	529	26 623
2003	632	27 143
2004	621	26 724
2005	566	21 089
2006	572	23 604
2007	546	26 634
2008	607	28 465
2009	582	29 171
2010	511	30 522
2011	523	32 265
2012	517	32 980
2013	555	34 525
2014	469	34 128
2015	550	37 451
2016	583	38 400
2017[1]	586	38 755
2018[2]	608	40 096

[1] Beløpet inkluderer tildeling på kr 38 050 000 frå Kulturdepartementet og ubrukte midlar frå tidlegare år på kr 705 000 i 2017. [2] Beløpet inkluderer tildeling på kr 38 880 000 frå Kulturdepartementet og ubrukte midlar frå tidlegare år på kr 1 191 126 i 2018.

Kjelde: Fond for lyd og bilete.

Tabell 4.7. Statens kunstnarstipend. Beløp, etter stipendtype og kunstnargruppe. 1 000 kroner

	Totalt beløp	Arbeidsstipend[1]			Diverse-stipend. Totalt beløp	Diverse-stipend for ny-utdanna kunst-narar	Stipend for eldre fortente kunst-narar[1]	Stipend for etablerte kunstnarar og senior-kunstnarar[1]	Garanti-inntekt[1]
		Beløp i alt	Arbeids-stipend	Arbeids-stipend for yngre/ nyetablerte kunstnarar					
2000	127 637	49 590	..	..	9 275	..	5 620	..	63 152
2001	135 780	51 475	..	..	11 375	..	5 620	..	67 310
2002	132 342	51 800	..	..	11 509	..	5 620	..	63 413
2003	140 373	57 196	..	..	12 564	..	5 620	..	64 993
2004	148 812	58 776	..	..	11 351	..	5 620	..	73 065
2005	155 691	62 457	..	..	11 786	..	5 620	..	75 828
2006	159 060	63 111	35 807	27 305	12 136	..	5 620	..	78 193
2007	165 834	65 378	37 239	28 140	12 493	..	5 620	..	82 343
2008	175 987	68 288	38 896	29 392	13 092	..	5 620	..	88 987
2009	186 013	74 958	43 896	31 062	13 801	..	5 560	..	91 694
2010	192 542	78 678	47 616	31 062	14 437	..	5 620	..	93 807
2011	200 839	81 510	49 780	31 730	14 577	..	5 620	..	99 132
2012	209 152	88 788	56 056	32 732	14 655	..	5 590	..	100 119
2013	218 556	96 758	63 024	33 734	14 670	4 356	5 190	..	97 582
2014	237 351	101 270	67 035	34 235	18 150	7 021	4 810	12 276	93 825
2015	248 648	103 950	68 880	35 070	15 650	16 121	4 550	48 916	59 461
2016	263 067	115 493	78 297	37 197	15 152	16 514	4 310	64 845	46 753
2017	271 490	123 138	86 442	36 696	15 813	15 543	4 020	71 427	41 549
2018	287 796	130 770	92 323	38 446	15 710	15 738	3 940	84 444	37 195
2018									
Biletkunstnarar	110 881	34 000	20 662	13 338	4 241	6 434	360	40 965	24 881
Kunsthandverkarar	42 632	15 954	10 985	4 969	1 620	1 365	320	17 090	6 283
Skjønnlitterære forfattarar	25 736	15 169	11 769	3 400	1 531	-	240	7 288	1 508
Barne- og ungdomslitterære forfattarar	6 410	3 400	2 354	1 046	528	-	220	2 262	-
Dramatikarar	4 025	2 877	2 354	523	425	-	220	503	-
Skjønnlitterære omsetjarar	2 633	1 569	1 308	262	381	-	180	503	-
Faglitterære forfattarar og omsetjarar	1 807	1 046	1 046	-	178	-	80	503	-
Musikarar, songarar og dirigentar	17 055	10 200	7 585	2 615	1 587	716	280	3 770	503
Komponistar	8 335	3 923	3 138	785	402	934	60	1 759	1 257
Skodespelarar og dokkespelarar	12 547	6 800	3 662	3 138	968	2 760	260	1 759	-
Sceneinstruktørar	2 783	1 569	1 046	523	235	256	220	503	-
Scenografar og kostymedesignarar	2 391	1 308	523	785	174	307	100	503	-
Teatermedarbeidarar	51	-	-	-	51	-	-	-	-
Dansekunstnarar	17 064	8 631	5 492	3 138	767	2 380	260	3 518	1 508
Kritikarar	3 597	3 400	3 400	-	97	-	100	-	-
Journalistar	58	-	-	-	58	-	-	-	-
Fotografar	8 173	5 231	4 969	262	640	-	40	1 257	1 005
Filmkunstnarar	6 309	4 446	3 138	1 308	552	588	220	503	-
Arkitektar	185	-	-	-	65	-	120	-	-
Interiørarkitektar	240	-	-	-	60	-	180	-	-
Andre kunstnargrupper	6 459	4 185	3 662	523	335	-	180	1 508	251
Folkekunstnarar	2 175	1 831	1 308	523	204	-	140	-	-
Populærkomponistar	6 253	5 231	3 923	1 308	611	-	160	251	-

[1] Beløpa inkluderer stipend tildelte tidlegare år som framleis var aktive.

Kjelde: Statens kunstnarstipend.

Tabell 4.8. Statens kunstnarstipend. Tal på stipend, etter stipendtype og kunstnargruppe

	I alt	Arbeidsstipend[1]			Diverse-stipend	Diverse-stipend for ny-utdanna kunst-narar	Stipend for eldre fortente kunst-narar[1]	Stipend for etablerte kunst-narar og senior-kunst-narar[1]	Garanti-inntekt[1]
		Arbeids-stipend i alt	Arbeids-stipend	Arbeids-stipend, yngre/ nyetablerte kunstnarar					
2000	1 531	342	..	..	363	..	281	..	545
2001	1 601	355	..	..	420	..	281	..	545
2002	1 594	350	..	..	419	..	281	..	544
2003	1 606	362	..	..	426	..	281	..	537
2004	1 560	372	..	..	393	..	281	..	514
2005	1 582	382	..	..	412	..	281	..	507
2006	1 608	386	219	167	434	..	281	..	507
2007	1 598	388	221	167	424	..	281	..	505
2008	1 608	388	221	167	432	..	281	..	507
2009	1 609	403	236	167	422	..	281	..	503
2010	1 651	423	256	167	444	..	281	..	503
2011	1 656	434	267	167	442	..	281	..	499
2012	1 689	453	286	167	466	..	281	..	489
2013	1 747	479	312	167	441	74	265	..	453
2014	1 802	494	327	167	474	88	243	53	429
2015	1 814	495	328	167	404	203	230	220	262
2016	1 822	503	341	162	362	255	218	278	206
2017	1 798	500	351	149	376	237	201	307	177
2018	1 761	500	353	147	366	214	197	336	148
2018									
Biletkunstnarar	541	130	79	51	59	72	18	163	99
Kunsthandverkarar	218	61	42	19	31	17	16	68	25
Skjønnlitterære forfattarar	134	58	45	13	29	-	12	29	6
Barne- og ungdomslitterære forfattarar	40	13	9	4	7	-	11	9	-
Dramatikarar	40	11	9	2	16	-	11	2	-
Skjønnlitterære omsetjarar	32	6	5	1	15	-	9	2	-
Faglitterære forfattarar og omsetjarar	15	4	4	-	5	-	4	2	-
Musikarar, songarar og dirigentar	141	39	29	10	62	9	14	15	2
Komponistar	55	15	12	3	12	13	3	7	5
Skodespelarar og dokkespelarar	119	26	14	12	23	50	13	7	-
Sceneinstruktørar	32	6	4	2	9	4	11	2	-
Scenografar og kostymedesignarar	20	5	2	3	4	4	5	2	-
Teatermedarbeidarar	2	-	-	-	2	-	-	-	-
Dansekunstnarar	117	33	21	12	14	37	13	14	6
Kritikarar	23	13	13	-	5	-	5	-	-
Journalistar	2	-	-	-	2	-	-	-	-
Fotografar	39	20	19	1	8	-	2	5	4
Filmkunstnarar	50	17	12	5	12	8	11	2	-
Arkitektar	8	-	-	-	2	-	6	-	-
Interiørarkitektar	12	-	-	-	3	-	9	-	-
Andre kunstnargrupper	39	16	14	2	7	-	9	6	1
Folkekunstnarar	27	7	5	2	13	-	7	-	-
Populærkomponistar	55	20	15	5	26	-	8	1	-

[1] Tala inkluderer stipend tildelte tidlegare år som framleis var aktive.

Kjelde: Statens kunstnarstipend.

Tabell 4.9. Opphavsrett. Innkravde og utbetalte vederlag, etter organisasjon. 1 000 kroner

	I alt	BONO[1]	TONO	Kopinor[2]	Norwaco[2,4]	Gramo[2]	FONO	LINO[3]
Innkravde vederlag								
2002	631 589	4 886	223 010	204 638	112 312	83 462	1 257	2 025
2003	666 087	4 315	245 761	194 622	115 236	101 653	1 315	3 186
2004	694 219	7 561	258 025	197 502	117 575	109 452	1 334	2 770
2005	717 496	6 581	266 619	194 809	143 411	101 885	1 421	2 770
2006	734 815	6 029	282 493	173 051	150 140	119 646	1 456	2 000
2007	820 836	12 798	291 601	222 686	162 508	127 368	1 622	2 253
2008	853 399	11 488	304 728	222 046	178 650	130 700	1 959	3 828
2009	963 471	10 424	359 152	233 994	221 251	135 200	1 883	1 567
2010	1 002 331	9 349	385 806	238 540	228 258	138 460	1 918	-
2011	995 057	10 545	409 574	240 823	184 823	146 661	2 631	-
2012	1 053 527	10 591	429 991	275 326	196 361	139 005	2 253	-
2013	1 102 590	11 848	464 087	288 761	188 441	146 265	3 188	-
2014	1 148 433	12 454	490 955	290 244	193 072	158 492	3 216	-
2015	1 323 417	10 388	582 207	312 548	248 933	166 042	3 299	-
2016	1 305 701	11 508	531 876	328 484	257 898	172 723	3 212	-
2017	1 470 974	11 142	652 086	348 994	280 806	173 786	4 160	-
2018	1 554 411	14 397	697 426	372 955	292 097	173 355	4 181	-
Utbetalte vederlag								
2002	574 710	3 811	184 532	215 295	119 266	48 880	1 006	1 920
2003	569 939	3 285	186 408	177 647	124 229	74 414	1 052	2 904
2004	561 585	5 524	219 497	182 882	113 072	36 984	1 067	2 559
2005	593 899	4 921	210 229	183 223	106 042	85 862	1 065	2 557
2006	581 667	4 482	240 981	142 996	123 927	66 390	1 091	1 800
2007	681 138	9 218	247 642	174 154	164 881	81 834	1 298	2 111
2008	733 153	8 193	247 400	207 454	162 920	102 000	1 567	3 619
2009	760 334	7 607	257 144	204 770	188 305	99 600	1 507	1 401
2010	866 588	6 783	313 080	203 188	195 503	146 500	1 534	-
2011	859 472	7 343	342 524	204 951	172 244	130 305	2 105	-
2012	810 265	7 421	357 312	207 191	119 976	116 875	1 802	-
2013	867 573	8 155	360 750	262 188	131 107	102 823	2 550	-
2014	850 254	8 792	362 821	255 125	103 920	117 026	2 570	-
2015	1 154 495	7 231	391 765	254 708	392 921	105 231	2 639	-
2016	1 106 201	7 853	461 763	269 342	249 352	115 322	2 569	-
2017	1 123 825	7 802	504 738	280 243	229 922	97 792	3 328	-
2018	1 246 459	10 161	527 531	298 186	275 284	132 930	2 367	-

[1] Auken frå 2006 til 2007 kjem av at BONO frå og med 2007 forvaltar den såkalla følgjerettsordninga i Noreg; eit prosentvis vederlag som vert betalt når opphavsrettsleg verna kunst vert vidareselt. Innkravde vederlag er ekskl. finansinntekter og mekaniske rettskrav, men medrekna prosent komponistfond og utland. [2] I summane er utlandet medrekna. [3] Med verknad frå november 2009 vart LINOs og Kopinors verksemd samordna. [4] Norwaco sender midlar til TONO, difor er ikkje summen av innkravde vederlag summen av organisasjonanes innkravde vederlag. Det same gjeld utbetalte vederlag.

Kjelde: Dei einskilde organisasjonane..

5. Musikk og scenekunst

5.1. Tal på konsertar og tilhøyrarar

490 tilhøyrarar per konsert

Musikkinstitusjonane som er medlemmer i Norsk teater- og orkesterforening (NTO) gav over 1 300 konsertar for til saman 639 000 tilhøyrarar i 2018. Det var 102 færre konsertar, men nær 11 000 fleire tilhøyrarar enn året før. Dette gav i gjennomsnitt 43 fleire tilhøyrarar per konsert i 2018 enn 2017, 490 mot 447, sjå tabell 5.1. Ein institusjon rapporterte ikkje sine tall i 2018.

Talet på konsertar retta mot born og unge gjekk ned til 295 konsertar i 2018, det vil seie 50 færre konsertar enn året før. Tilhøyrartalet på konsertane retta mot born og unge gjekk derimot opp frå 81 900 til 90 600.

På konsertane som NTOs medlemmer hadde i samarbeid med Kulturtanken om Den kulturelle skulesekken (DKS), var det til saman 22 400 tilhøyrarar. Talet er ikkje samanliknbar med tidlegare år grunna mangelfull rapportering i 2018.

318 turnékonsertar

Talet på turnékonsertar var på sitt høgaste i 2015 då det ble heldt 345 konsertar. Etter to år med nedgang gjekk talet på turnékonsertar opp til 318 i 2018, en auke på 100 turnékonsertar samanlikna med året før. Derimot gjekk talet på tilhøyrarar ned frå 106 800 i 2017 til 97 000 i 2018.

I perioden frå og med 2015 til og med 2017 ble det halde i gjennomsnitt 1 345 konsertar med 595 000 tilhøyrarar. Talet på konsertar var lågare, medan talet på tilhøyrarar var høgare i 2018 enn gjennomsnittet for dei tre føregåande åra. Figur 5.1 viser detaljar for dei einskilde medlemer i NTO, gjennomsnitt for åra 2015-2017 samanlikna med 2018.

Figur 5.1. Orkester og kor. Tilhøyrarar per konsert

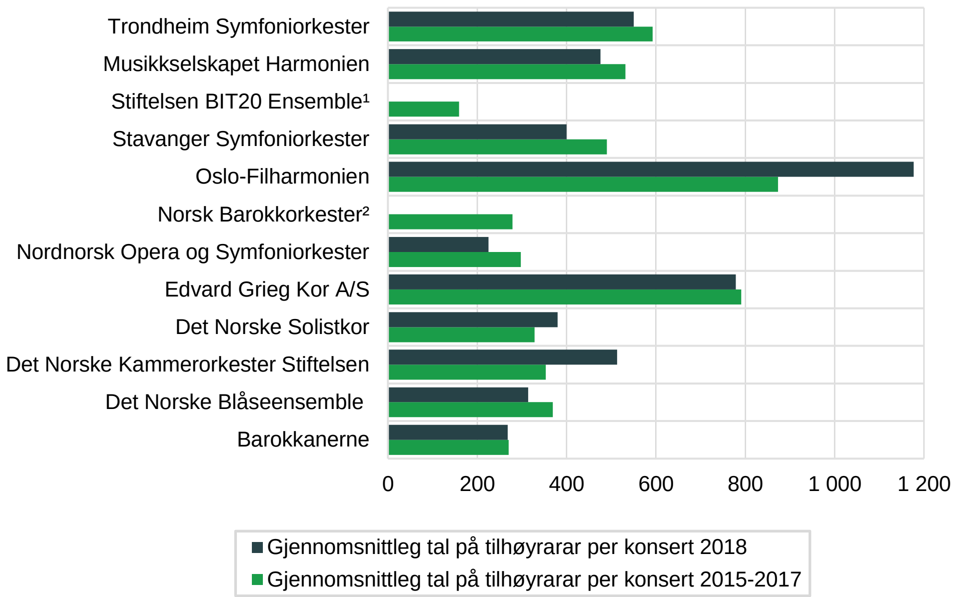

[1] Stiftelsen BIT20 Ensemble har ikkje rapportert tal for 2018. [2] Norsk Barokkorkester gjekk saman med Barokkanerne i 2018.
Kjelde: Kulturrådet.

Oslo Filharmonien hadde flest tilhøyrarar per konsert

Oslo Filharmonien hadde flest (1 177) tilhøyrarar per konsert i 2018. Dernest hadde Edvard Grieg Kor i gjennomsnitt 779 tilhøyrarar per konsert. Desse institusjonane hadde òg høgst gjennomsnitt med høvesvis 873 og 791 tilhøyrarar per konsert i perioden 2015-2017.

Oslo Filharmonien og Det Norske Kammerorkester Stiftelsen hadde i gjennomsnitt høvesvis 304 og 160 fleire tilhøyrarar per konsert i 2018 enn gjennomsnittet for perioden 2015-2017. På den andre sida av skala hadde Stavanger Symfoniorkester 90 færre tilhøyrarar per konsert i 2018.

Både institusjonane og aktiviteten og formata deira er særs ulike. Ei direkte samanlikning mellom institusjonar kan difor gjeve eit noko skeivt bilee.

2 700 kor og 77 600 korsongarar

Ni kororganisasjonar i Koralliansen rapporterte 2 700 kor med 77 600 songarar i 2018, sjå tabell 5.2. Tala frå 2018 er ikkje samanliknbare med tal frå året før då berre seks kororganisasjonar hadde rapportert sine tal. Figur 5.2 viser at Norges Korforbund framleis er den største organisasjonen i alliansen. Forbundet hadde 1 026 kor med 30 400 korsongarar. Desse utgjorde 38 prosent av alle kor og 39 prosent av alle korsongarar i 2018.

Norsk sangerforum organiserte over 10 500 songarar i 378 kor, medan Ung i kor hadde nær 10 400 songarar i 283 kor. Songarane i desse to organisasjonane til saman utgjorde 24 prosent av alle kor og 27 prosent av alle korsongarane i 2018.

I gjennomsnitt var det 29 songarar per kor. Ung i kor hadde høgast gjennomsnitt med 37 songarar, medan KFUM-KFUK hadde lågast gjennomsnitt med 21 songarar per kor.

Figur 5.2. Talet på kor i Koralliansen, fordelt på organisasjonane. 2018

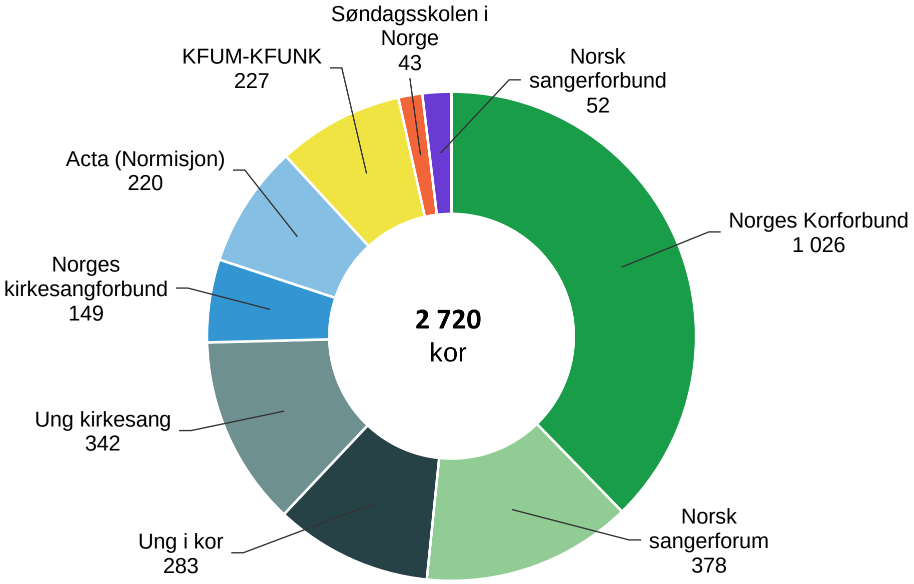

Kjelde: Norges Korforbund/Koralliansen.

Flest korsongarar finn ein i Østfold, følgt av Hordaland, med høvesvis 11 300 og 8 800 songarar. Tabell 5.4 viser fordelinga på type kor, men i denne tabellen er ikkje alle kororganisasjonane representerte.

I tillegg til tala for kora vi presenterer her, finst det òg ein del uorganiserte kor, mellom anna i form av skulekor, verksemdskor og liknande. Desse kora har vi ikkje oversikt over.

58 900 medlemmer i musikkorps

Det var til saman 1 636 korps med i alt 58 900 medlemmer i skulekorps og amatørkorps i 2018. Over 51 000 eller 87 prosent av medlemmene var utøvande medlemmer, medan 23 prosent var andre medlemmer. Andre medlemmer er i hovudsak støttemedlemmer og føresette til utøvande born og unge. Talet på

utøvande og andre medlemmer i amatørkorps har heldt seg stabilt, men talet på utøvande og andre medlemmer i skulekorps har gått ned sidan 2003, sjå figur 5.3.

Figur 5.3. Medlemmer i Norges Musikkorps Forbund

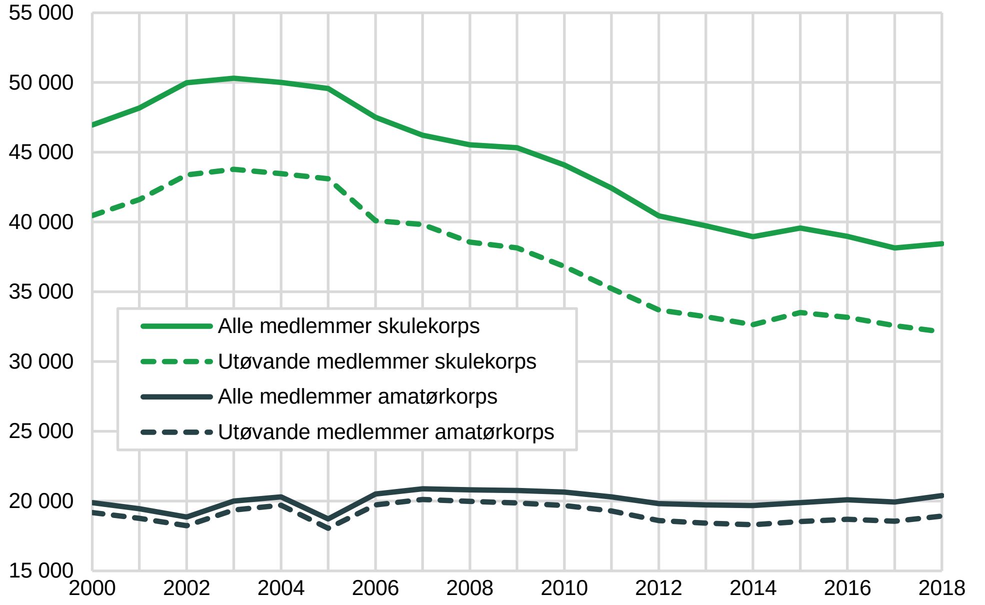

Kjelde: Norges Musikkorps Forbund.

Det var til saman 14 færre skule- og amatørkorps, men 770 fleire medlemer i 2018 enn året før. Dermed heldt talet på medlemer per korps seg nesten uendra.

Ifølgje tal frå Norges Musikkorps Forbund, var det 1 036 skulekorps i Noreg i 2018. Det er det lågaste talet på skulekorps i heile perioden 2000-2018. Samstundes var talet på amatørkorps i 2018 (600 korps) det høgaste talet sida år 2000 då det var 607 amatørkorps i Noreg, sjå tabell 5.5.

Oppgangen i tilskodartal heldt fram

Medlemmer i Norsk teater- og orkesterforening (NTO) hadde til saman nær 2,17 millionar tilskodarar ved sine teater- og operaframsyningar i 2018. Talet kan inkludere dublettar. Samanlikna med 2017 var talet på besøkande ved teater og opera 112 600 høgare i 2018. I dei siste 20 åra har besøkstala for teater og opera auka jamt, sjå tabell 5.6.

Dei totale tilskodartala på nær 2,17 millionar inkluderer òg publikumstalet på framsyningar retta mot born og unge siste året. I 2018 var 648 000 tilskodarar på framsyningar retta mot born og unge.

14 700 framsyningar

I 2018 hadde teater- og operainstitusjonane i NTO til saman meir enn 14 700 framsyningar, 942 fleire framsyningar i høve til året før. Talet på framsyningar retta mot born og ungdom gjekk opp med 125. I alt vart det sett opp 4 042 oppsetjingar for born og unge. Det var i gjennomsnitt 147 tilskodarar per framsyning totalt, og 160 tilskodarar per framsyning retta mot born og unge, sjå tabell 5.8.

Talet på turneframsyningar gjekk opp, frå 2 866 i 2017 til 4 198 framsyningar i 2018. Med andre ord var det 1 332 fleire turneframsyningar i 2018 enn i året før.

Den Norske Opera & Ballet med flest besøk

Figur 5.4 viser besøkstala i einskilde scenekunstinstitusjonar i åra 2016-2018. Den Norske Opera & Ballet hadde som dei føregåande åra flest besøk med 377 000 tilskodarar i 2018. Dernest hadde Det Norske Teatret og Nationaltheatret flest besøk med høvesvis 282 000 og 247 000. Det Norske Teatret hadde med 57 000 fleire besøk høgast auke i besøkstal frå 2017.

Figur 5.4. Tilskodarar ved teater og opera, ikkje korrigert for gjestespel. I 1 000

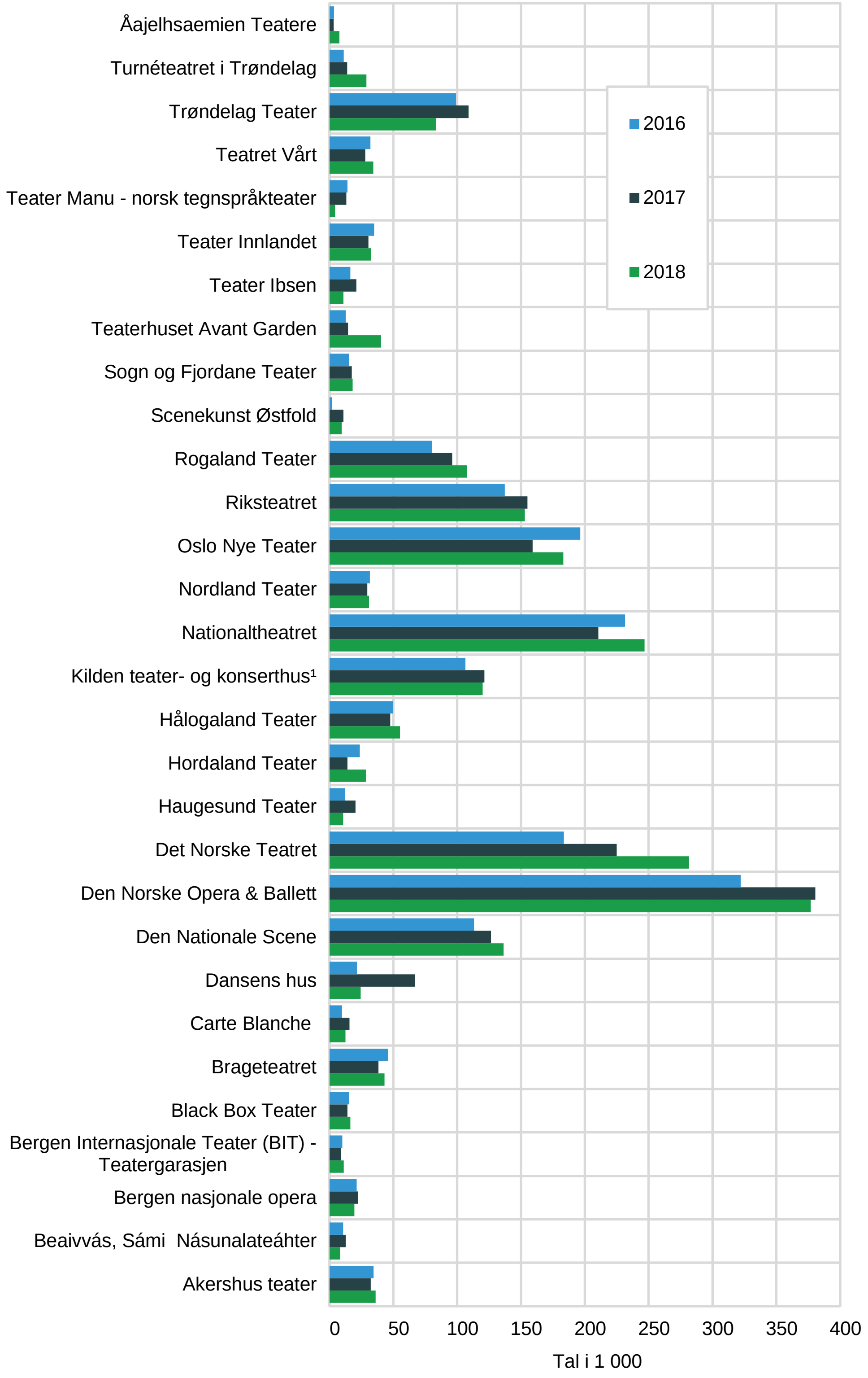

[1] Kilden Teater og Konserthus rapporterer som ei- verksemd frå og med 2016.Tidlegare rapporterte institusjonen som tre verksemder: Kilden – Agder Teater, Kilden – Opera Sør og Kilden – Kristiansand Symfoniorkester (musikkinstitusjon).
Kjelde: Kulturrådet

918 400 besøkte frie teater- og dansegrupper

146 frie danse- og teatergrupper rapporterte sine aktivitetar i 2018 til Kulturrådet innan fristen. Desse hadde til saman 3 949 framsyningar, 1 415 i dans og 2 534 i teater. Det var i alt 918 400 besøk ved desse framsyningar, 512 200 ved dans- og 406 200 ved teaterframsyningar. Desse tala inkluderer òg framsyningar av dei frie teater- og dansegrupper i utlandet, samt gjennom Den kulturelle skulesekken

(DKS), sjå tabell 5.7. Det var i gjennomsnitt 97 besøk per framsyning for born og unge, 43 fleire besøk per framsyning enn året før.

238 000 tilskodarar ved Norsk Scenekunstbruk

Norsk Scenekunstbruk formidlar fri profesjonell scenekunst og er òg den nasjonale aktøren i formidlinga av scenekunst i DKS. Norsk Scenekunstbruk hadde 77 produksjonar på speleplan i 2018, med til saman 2 609 framsyningar og om lag 238 300 tilskodarar på framsyningane. Samanlikna med året før, hadde Norsk Scenekunstbruk 6 fleire produksjonar, 268 fleire framsyningar og 25 400 tilskodarar i 2018, sjå tabell 5.8.

5.2. Statlege utgifter til musikk- og scenekunstføremål

2,8 milliardar kroner til musikk- og scenekunstføremål

Statlege utgifter til musikk- og scenekunstføremål over Kulturdepartementet (KUD) sitt budsjett utgjorde til saman over 2,8 milliardar kroner i 2018, sjå tabell 5.9. Dette var en auke på 116 millionar kroner frå 2017. Noko av denne auka skyldast at frå og med 2018 dekkes 40 prosent av utgiftene til drift av fire av korpsa i Forsvarets musikk over KUD sitt budsjett.

Den største delen av utgifter til musikk- og scenekunstføremål, 52 prosent, gjekk til nasjonale institusjonar. Region-/landsdelsinstitusjonar og ymse faste tiltak fekk tildelt høvesvis 27 og 11 prosent av desse midla.

Statlege tilskot til ulike musikk- og scenekunstføremål vert òg løyva over andre budsjettkapittel i høve til KUD. Tabell 5.10 gjev ei meir detaljert oversikt over dei statlege utgiftene til dei ulike orkester- og musikkinstitusjonane. Totaltala for perioden 2013-2015 i tabell 5.10 inkluderer òg midla til Knutepunktordningar.

Statstilskotet utgjer framleis 73 prosent av inntektene til orkestera

Tabell 5.11 viser inntekter og utgifter for dei orkestera og musikkinstitusjonane som mottek statlege pengar, og korleis inntektene er samansette. I 2018 hadde desse institusjonane ei inntekt på til saman 762 millionar kroner, 16,7 millionar kroner meir enn året før.

Statlege tilskot utgjorde 554 millionar kroner av orkestera og musikk-institusjonanes inntekter i 2018. Dette var om lag 12 millionar kroner meir enn året før. Regionale tilskot til orkestera og musikkinstitusjonane auka med 3,8 millionar, frå 109 i 2017 til 113 millionar kroner i 2018. Statlege og regionale tilskot utgjorde like stor del av inntektene i 2018 som i 2017, høvesvis 73 og 15 prosent.

Orkestera og musikkinstitusjonane hadde i tillegg om lag 95 millionar kroner i andre inntekter. Dette utgjorde 12 prosent av inntektene. Merk at andre inntekter inkluderer òg statlege ad-hoc midlar til institusjonane som for eksempel integreringsmidlar, tilleggstilskot og statstilskot til husleige.

Ser vi på dei einskilde institusjonane, viser det seg at medan statleg tilskot utgjer 87 prosent av inntektene til Oslo-Filharmonien og 79 prosent av inntektene til Musikkselskapet Harmonien, utgjer denne typen tilskot omlag 63-65 prosent av inntektene til dei andre institusjonane.

149 millionar kroner i tilskot til festivalar

Tabell 5.12 gjev ein oversikt over tilskota til festivalar gjennom Kulturrådet/ Norsk kulturfond det siste året. Tala i denne tabellen kan ikkje samanliknast med tal i tilsvarande tabell i tidlegare publikasjonar då 2018 var første år kor midlar frå dei tidlegare knutepunktfestivalane for musikk har blitt lagt til avsetninga. Dette dreiar seg om 83,7 millionar kroner. Desse festivalane ble overført til Norsk kulturfond frå 2016, men har i påvente av ein revidert festivalordning blitt vidareført i ein eigen ordning for 2016 og 2017.

I 2018 fekk 144 festivalar tilskot på til saman 149 millionar kroner. Kategorien fleire sjangre musikk fekk med sine 18 festivalar høgast tilskot på 52 millionar kroner, medan kategorien klassisk musikk/kammer-/samtidsmusikk var registrert med 33 festivalar og over 26 millionar kroner. 35 prosent av festivalane var registrert innanfor sjangeren populærmusikk, men tilskotet deira utgjorde 13 prosent av utdelingane i 2018.

1,68 milliardar kroner til tilskotsteater

19 av dei 35 scenekunstinstitusjonane som er medlemmer i NTO hadde til saman driftsinntekter på nær 2,5 milliardar kroner, sjå tabell 5.13. Tilskotet frå staten til desse institusjonane var på 1,68 milliardar kroner, og utgjorde 68 prosent av deira driftsinntekter. Regionale driftstilskot utgjorde 9 prosent, medan andre inntekter utgjorde 23 prosent av inntektene. Andre inntekter inkluderer òg statlege ad-hoc midlar til institusjonane som for eksempel integreringsmidlar, tilleggstilskot og statstilskot til husleige. Figur 5.5 viser fordelinga av dei statlege, regionale og andre tilskota for desse institusjonane sidan 2005.

Figur 5.5. Teater og opera. Inntekter for tilskotsteatra, etter type inntekt. I 1 000 kroner

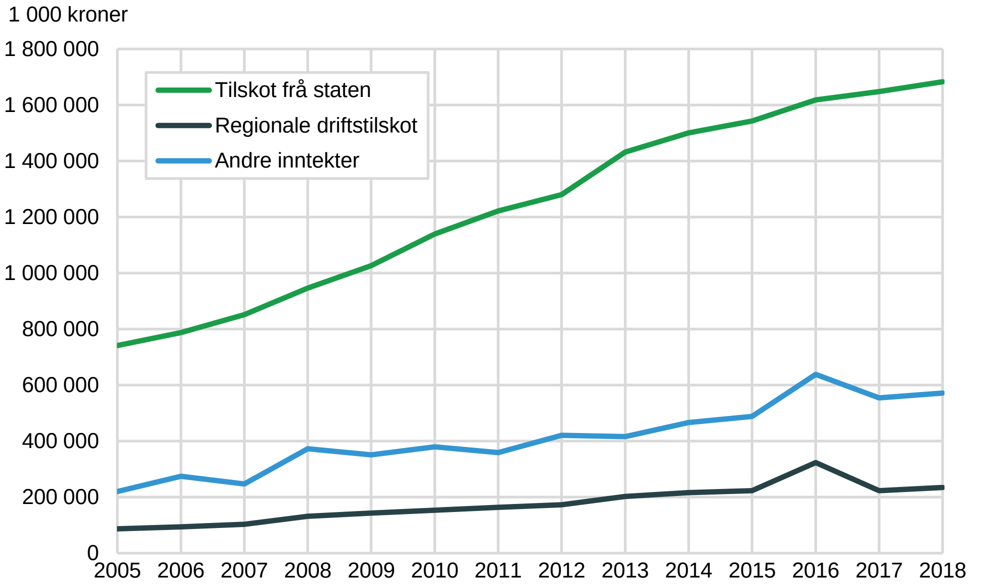

Kjelde: Kulturdepartementet.

5.3. Om statistikken og dei ulike musikk- og scenekunstorganisasjonane

Norsk teater- og orkesterforening

Norsk teater- og orkesterforening (NTO) er ein arbeidsgjevar- og interesseorganisasjon for profesjonell musikk og scenekunst. Medlemmene i NTO er nasjonale og regionale institusjonar innanfor teater, opera, orkester og dans og offentleg støtta programmerande teater, produserande teater og scener, profesjonelle kor, ensemble og orkester. Foreininga representerer ein omfattande infrastruktur av forskjellege verksemder.

Tala som vert presenterte i tabellar og figurar, kan ikkje heilt samanliknast frå år til år, men siste året har medlemstalet i NTO vore stabilt. Tala om medlemmer i NTO blir innhenta frå Kulturrådet frå og med 2018.

Frie teater- og dansegrupper

Danse- og teatersentrum (DTS) er eit kompetansesenter som fremjar profesjonell scenekunst nasjonalt og internasjonalt. DTS arbeider primært med fri scenekunst i Noreg. Organisasjonen vart etablert som interesseorganisasjon i 1977 på initiativ frå kunstnarar i det frie scenekunstfeltet. Hovudmålet var å få etablert ei støtteordning for scenekunstgrupper som arbeidde utanfor institusjonane.

Norsk Scenekunstbruk

Norsk Scenekunstbruk AS er den største og viktigaste landsdekkjande formidlaren av scenekunst for aldersgruppa 0-20 år. Norsk Scenekunstbruk er òg den største aktøren i formidling av scenekunst i Kulturtanken – Den kulturelle skulesekken. Norsk Scenekunstbruk har eit medlemsnettverk av fylkeskommunar og deira lokale arrangørar. Det vert lagt stor vekt på aktive og medverkande arrangørar for å auke kompetansen og interessa for scenekunst lokalt.

Koralliansen/Norges Korforbund

Koralliansen fekk sitt formelle namn i 2015. Det hadde allereie eksistert eit samarbeid mellom fleire kororganisasjonar i nokre år. Koralliansen skal mellom anna arbeide med felles saker og saman vere ei sterkare røyst for alle korsongarar, dirigentar og friviljuge i heile landet.

Tala i tabellane 5.2. og 5.3 representerer dei fleste kora i Koralliansen og er i hovudsak tilrettelagd av Norges Korforbund på bakgrunn av felles rapporterings-system.

Norges Korforbund er ein landsomfattande interesseorganisasjon for kor og kor-dirigentar med om lag 1 000 kor. Verksemda til Norges Korforbund er tufta på friviljug medverknad. Det overordna målet til Norges Korforbund er å gjere korsongen meir kjend og auke kvaliteten. Gjennom Norges Korforbund har kora tilgang på ei rekkje opplæringstilbod, både for koristar, dirigentar og tillitsvalde. I 2015 gjekk Norges Korforbund med i Koralliansen.

Norsk kulturfond – musikkfestivalar

Kulturrådet forvaltar gjennom tilskotsordninga midlar til musikkføremål. Tilskot vert mellom anna gjeve til musikkfestivalar som vert arrangerte årleg eller annakvart år, som går over minst to dagar, og som får offentleg tilskot frå eigen region. Tilskotsordninga har som føremål å halde i gang og vidareutvikle festivalar på eit høgt kunstnarisk og profesjonelt nivå, gjere sitt til at musikk kan verte tilgjengeleg for eit breitt publikum, stimulere til kunstnarisk fornying, fremje bruken av samtidsmusikk og formidle musikk til born og unge (Kulturrådet).

Tabell 5.12 gjev oversikt over talet på festivalar som får tilskot det einskilde året, samt totalt tilskotsbeløp for kvar sjanger-/kategorisamansetnad. Tal frå 2017 er ikkje samanliknbare med tal frå tidlegare år då tala inkluderer både «tidlegare tilsegn», «løyvingar» og «tidlegare tilsegn – ikkje søkt til denne runde». Det har dei siste åra ikkje vore ein fast kategorisamansetnad. Ifølgje Kulturrådet vart det for 2015 reduksjon av talet på moglege sjangrar i samband med innføring av digital søknadsprosess. Dette gjev både samanslåingar og oppdelingar av sjangrar som var nytta tidlegare. Samstundes er òg oppgåva med å definere kva for ein sjanger ein festival høyrer til vorte flytta frå administrasjon til søkjar.

Knutepunktordninga for festivalar vart avvikla i 2015 og 12 festivalar på musikk og festspel vart overførte til Norsk kulturfond frå og med 2016.

Referansar

Kulturrådet: http://www.kulturradet.no

NMF – Norges Musikkorps Forbund: http://musikkorps.no/om-nmf/

Norges Korforbund/Koralliansen: http://www.kor.no

Oslo Filharmonien, Årsrapport 2018: https://ofo.no/no/om-oss/arsrapport

Meir informasjon

Danse- og teatersentrum (DTS): http://www.danseogteatersentrum.no/

Norsk musikkråd: http://www.musikk.no

Norsk teater- og orkesterforening (NTO): http://www.nto.no/

Norsk Scenekunstbruk: http://www.scenekunstbruket.no

Tabell 5.1. Musikkinstitusjonar i NTO. Konsertar, turnékonsertar og tilhøyrarar

	Konsertar			Tilhøyrarar på konsert				Tilhøyrarar per konsert	
	I alt	Derav retta mot born og unge	Derav turné-kon-sertar[1]	I alt	Derav retta mot born og unge	Derav Den kulturelle skule-sekken	Derav tilhøyrarar på turné-konsertar[1]	I alt	Derav på konsertar retta mot born og unge
2010	1 087	405	256	414 552	103 561	..	75 794	381	256
2011	1 203	282	218	500 464	107 991	57 931	71 547	6 416	383
2012	1 097	281	189	475 896	88 344	30 701	86 330	434	314
2013	1 189	257	259	511 457	84 981	29 264	93 120	430	331
2014	1 376	266	305	517 358	88 168	28 640	117 534	376	331
2015	1 224	222	345	550 460	76 500	27 962	117 450	450	345
2016	1 405	315	234	606 727	102 540	30 261	109 455	432	326
2017	1 405	345	218	627 933	81 857	43 183	106 829	447	237
2018[2]	1 303	295	318	638 817	90 635	22 358	97 008	490	307
2018									
Barokkanerne[3]	29	1	20	7 764	298	-	2 376	268	298
Det Norske Blåseensemble	63	8	32	19 778	3 440	1 790	8 209	314	430
Det Norske kammerorkester	56	1	35	28 738	500	-	21 355	513	500
Det Norske Solistkor	32	1	31	12 154	486	-	5 310	380	486
Edvard Grieg Kor	32	4	2	24 932	1 964	-	244	779	491
Arktisk Filharmoni[4]	194	46	48	43 570	8 065	3 178	6 564	225	175
Oslo Filharmonien	168	15	22	197 666	16 742	-	23 324	1 177	1 116
Stavanger Symfoniorkester	199	30	106	79 628	17 931	-	4 712	400	598
Musikkselskapet Harmonien	282	164	13	134 165	20 482	7 861	22 306	476	125
Trondheim Symfoniorkester	129	25	9	70 930	19 997	9 529	2 608	550	800

[1] Medrekna konsertar i utlandet. [2] Tala omfattar konsertar i regi av Riksscenen. [3] Norsk Barokkorkester gjekk saman med Barokkanerne i 2018. [4] Nordnorsk Opera og Symfoniorkester skifta namn til Arktisk Filharmoni i 2018

Kjelde: Kulturrådet.

Tabell 5.2. Talet på kor og korsongarar, etter organisasjonar

	2016		2017		2018	
	Talet på kor	Talet på songarar	Talet på kor	Talet på songarar	Talet på kor	Talet på songarar
I alt	2 470	72 681	2 199	64 497	2 720	77 550
Norges Korforbund	1 003	29 901	1 007	29 464	1 026	30 428
Norsk sangerforum	374	10 669	370	10 683	378	10 537
Ung i Kor	249	10 088	290	10 845	283	10 386
Ung Kirkesang	342	8 471	326	8 621	342	9 207
Norges kirkesangforbund	153	3 612	154	3 598	149	3 540
NMS U	37	1 230	..	..	..	..
KFUM-KFUK	223	6 246	..	..	220	4 570
Acta (Normisjon)	..	..	..	..	227	6 068
Norsk Sangerforbund	57	1 273	52	1 286	43	1 181
Søndagsskolen i Norge	32	1 191	..	..	52	1 633

Kjelde: Norges Korforbund/Koralliansen.

Tabell 5.3. Talet på kor og korsongarar etter fylke[1]

	2016		2017		2018	
	Talet på kor	Talet på songarar	Talet på kor	Talet på songarar	Talet på kor	Talet på songarar
I alt	**2 470**	**72 681**	**2 199**	**64 497**	**2 720**	**77 550**
Østfold	133	3 617	124	3 747	333	11 314
Akershus	193	6 685	159	5 497	207	6 387
Oslo	291	9 847	280	9 598	139	4 007
Hedmark	116	3 005	107	2 928	95	2 476
Oppland	94	2 478	88	2 268	119	3 141
Buskerud	94	2 613	80	2 001	116	2 789
Vestfold	82	2 352	61	1 934	84	2 513
Telemark	47	1 364	44	1 294	50	1 676
Aust-Agder	47	1 401	36	1 026	43	1 235
Vest-Agder	65	2 148	52	1 494	80	2 075
Rogaland	190	5 870	154	4 546	226	7 007
Hordaland	313	9 051	269	7 447	326	8 840
Sogn og Fjordane	84	1 988	74	1 700	110	2 459
Møre og Romsdal	167	5 013	143	4 256	167	4 998
Trøndelag	159	5 261	253	7 908	273	8 082
Nordland	96	2 596	146	3 737	185	4 727
Troms Romsa	166	4 008	102	2 417	124	2 697
Finnmark Finnmárku	103	2 585	27	699	43	1 127

[1] Talet på kor og korsongarar kan være mangelfulle grunna manglande rapportering.
Kjelde: Norges Korforbund/Koralliansen.

Tabell 5.4. Talet på kor[1] og korsongarar etter type kor. 2018

	I alt	Blandakor	Damekor	Mannskor	Barne- og ungdomskor	Vokalgrupper
Kor	2 668	1 037	239	221	1 080	91
Songarar	55 423	42 821	4 271	4 452	21 362	571

[1] Alle kor og korsongarar er ikkje med i denne tabellen (sjå tabell 5.2).
Kjelde: Norges Korforbund/Koralliansen.

Tabell 5.5. Norges Musikkorps Forbund. Korps og medlemmer

	Skulekorps/generasjonskorps				Amatørkorps			
	Talet på korps	Talet på medlemmer i alt	Utøvande medlemmer	Andre medlemmer	Talet på korps	Talet på medlemmer i alt	Utøvande medlemmer	Andre medlemmer
2000	1 132	46 949	40 475	6 474	607	19 881	19 180	701
2001	1 131	48 173	41 610	6 563	586	19 446	18 764	682
2002	1 119	49 997	43 392	6 605	584	18 851	18 234	617
2003	1 128	50 311	43 783	6 528	584	20 007	19 366	641
2004	1 128	50 003	43 476	6 527	583	20 304	19 697	607
2005	1 117	49 579	43 101	6 478	583	18 726	18 054	672
2006	1 118	47 522	40 090	7 432	585	20 511	19 723	788
2007	1 115	46 235	39 819	6 416	590	20 883	20 118	765
2008	1 107	45 542	38 553	6 989	589	20 813	19 977	836
2009	1 076	45 342	38 151	7 191	583	20 773	19 875	898
2010	1 068	44 092	36 819	7 273	581	20 643	19 686	957
2011	1 049	42 451	35 243	7 208	567	20 310	19 299	1 011
2012	1 047	40 445	33 695	6 750	565	19 830	18 608	1 222
2013	1 044	39 725	33 225	6 500	569	19 731	18 423	1 308
2014	1 044	38 960	32 655	6 305	579	19 696	18 316	1 380
2015	1 044	39 566	33 517	6 049	586	19 902	18 532	1 370
2016	1 042	38 982	33 183	5 799	586	20 102	18 708	1 394
2017	1 057	38 145	32 579	5 566	593	19 948	18 555	1 393
2018	1 036	38 460	32 135	6 325	600	20 403	18 937	1 466

Kjelde: Norges Musikkorps Forbund.

Tabell 5.6. Framsyningar og tilskodarar[1] ved teater[2] og opera

	Framsyningar			Tilskodarar				Tilskodarar per framsyning	
	I alt	Derav framsyningar retta mot born og ungdom	Derav turnéframsyningar	I alt	Derav framsyningar retta mot born og ungdom	Derav tilskodarar på DKS framsyningar	Derav tilskodarar på turnéframsyningar[3]	I alt	Derav framsyningar retta mot born og ungdom
2004	8 149	3 455	2 668	1 621 290	670 996	..	448 377	198	194
2006	9 624	3 884	3 346	1 781 755	651 160	..	461 115	185	168
2008	9 803	4 198	3 125	1 858 855	717 027	..	452 732	190	171
2010	9 683	3 408	2 890	1 820 370	584 779	..	388 533	188	172
2011	10 676	4 264	3 951	1 845 231	659 773	..	510 200	173	155
2012	10 209	3 775	2 339	1 932 846	683 218	154 202	339 360	189	181
2013	10 428	3 890	2 493	1 816 378	591 590	170 357	337 866	174	152
2014	10 326	3 766	1 968	1 779 633	534 014	139 789	276 540	172	142
2015	10 845	4 718	3 398	1 930 764	764 495	170 111	436 658	178	162
2016	10 997	4 539	3 253	1 896 561	692 519	176 840	427 963	172	153
2017	13 801	3 917	2 866	2 058 257	586 141	175 760	469 236	149	150
2018	14 743	4 042	4 198	2 170 900	647 889	149 889	487 386	147	160
2018									
Akershus teater	640	616	382	36 041	34 981	14 785	26 057	56	57
Beaivvás, Sámi Násunalateáhter	151	136	126	8 347	3 010	1 960	6 160	55	22
Bergen Nasjonale Opera	66	30	36	19 333	2 598	2 598	2 097	293	87
BIT Teatergarasjen	187	12	-	11 079	473	158	-	59	39
Black Box Teater	256	7	19	16 221	6 174		9 064	63	882
Brageteatret	486	427	357	42 965	38 800	35 602	31 362	88	91
Carte Blanche Norges nasjonale kompani for samtidsdans	86	-	48	12 394	-	449	8 124	144	-
Dansens hus	292	14	175	24 317	8 421	1 687	9 128	83	602
Den Nationale Scene	757	297	45	136 385	43 904	0	10 677	180	148
Den Norske Opera & Ballett	3 303	320	16	376 975	49 981	4 584	6 000	114	156
Det Norske Teatret	1 351	144	135	281 726	43 147	12 076	43 436	209	300
Haugesund Teater	127	63	16	10 653	6 803	1 217	1 277	84	108
Hordaland Teater	204	43	49	28 465	1 849	914	3 669	140	43
Hålogaland Teater	369	135	132	55 144	18 512	2 987	12 991	149	137
Kilden teater- og konserthus[4]	410	250	210	119 852	48 362	28 434	22 321	292	193
Nationaltheatret	955	161	24	246 809	42 747	4 387	5 020	258	266
Nordland Teater	351	119	101	30 776	11 096	922	10 094	88	93
Oslo Nye Teater	584	12	-	183 106	88 449	-	-	314	7 371
Riksteatret	559	299	505	153 009	86 060	1 336	141 166	274	288
Rogaland Teater	714	152	106	107 673	33 806	2 629	13 287	151	222
Scenekunst Østfold	126	27	127	9 439	2 181	879	9 439	75	81
Sogn og Fjordane Teater	285	85	200	18 032	4 539	3 510	13 935	63	53
Teaterhuset Avant Garden	429	17	304	40 252	2 730	2 730	32 241	94	161
Teater Ibsen	180	61	98	10 909	4 521	157	5 988	61	74
Teater Innlandet	299	128	236	32 527	8 554	1 155	21 279	109	67
Teater Manu - norsk tegnspråkteater	51	1	32	4 384	520	-	3 028	86	520
Teatret Vårt	506	281	178	34 200	16 942	4 876	8 754	68	60
Trøndelag Teater	444	46	9	83 266	21 132	8 195	554	188	459
Turnéteateret i Trøndelag[5]	234	32	202	28 951	12 402	9 004	23 571	124	388
Åajelhsaemien Teatere	341	127	330	7 670	5 195	2 658	6 667	22	41

[1] Tala i tabellen inkluderer òg diverse arrangement som ikkje er framsyning. [2] Gjeld dei teatra som er medlemmer i NTO. [3] Medrekna turnéar i utlandet. [4] Kilden Teater og Konserthus rapporterer som ei verksemd frå og med 2016. Tidlegare rapporterte institusjonen som tre verksemder: Kilden – Agder Teater, Kilden – Opera Sør og Kilden – Kristiansand Symfoniorkester (musikkinstitusjon). [5] Endra namn frå Nord-Trøndelag Teater til Turnéteatret i Trøndelag i 2017.

Kjelde: Kulturrådet.

Rettet 12. februar 2020 (lagt til fotnote 1).

Tabell 5.7. Frie teater- og dansegrupper med grunnfinansiering[1]. 2018

	Grupper i alt	Framsyningar		Besøk	
		I alt	Derav for born og unge	I alt	Derav for born og unge
I alt	**146**	**3 949**	**1 792**	**918 378**	**173 292**
Dans	59	1 415	530	512 204	35 699
Teater	87	2 534	1 262	406 174	137 593

[1] Tala inkluderer produksjonar med prosjektilskot frå Kulturrådet som har rapportert til Kulturrådet innan den årlege fristen. Tala inkluderer framsyningar og publikum i utlandet samt gjennom Den kulturelle skulesekken (DKS).

Kjelde: Kulturrådet.

Tabell 5.8. Norsk Scenekunstbruk. Produksjonar i deira speleplan. Framsyningar og tilskodarar

	Produksjonar	Framsyningar	Tilskodarar
2002	..	902	87 258
2004	53	1 946	190 519
2006	57	2 350	228 383
2008	65	2 649	243 159
2010	64	2 911	269 518
2011	62	2 636	263 898
2012	68	2 887	272 202
2013	56	2 462	251 623
2014	64	2 444	243 169
2015	62	2 500	245 339
2016	123	2 471	221 906
2017	71	2 341	212 871
2018	77	2 609	238 257
2018			
Østfold	15	447	35 629
Akershus	5	167	15 442
Oslo	0	0	0
Hedmark	12	189	16 290
Oppland	4	74	4 780
Buskerud	3	95	8 782
Vestfold	21	337	32 188
Telemark	11	235	22 715
Aust-Agder	4	84	5 645
Vest-Agder	0	0	0
Rogaland	3	49	6 030
Hordaland	6	134	9 461
Sogn og Fjordane	6	109	8 510
Møre og Romsdal	13	332	31 968
Trøndelag	7	85	12 156
Nordland	7	85	11 774
Troms Romsa	8	156	15 456
Finnmark Finnmárku	2	31	1 431

Kjelde: Norsk Scenekunstbruk.

Tabell 5.9. Statlege utgifter til musikk- og scenekunstføremål. Rekneskap. 1 000 kroner

	2018
I alt	**2 825 246**
Driftsutgifter[1]	92 629
Spesielle driftsutgifter[2]	65 195
Forsvarets musikk[3]	46 400
Landsdelsmusikerordninga i Nord-Noreg	21 120
Nasjonale institusjonar	1 463 865
Region-/landsdelsinstitusjonar	774 210
Region- og distriktsopera	59 760
Ymse faste tiltak	302 067

[1] Løyvinga dekker i hovudsak driftsutgifter ved Riksteatret, i tillegg til husleige for Riksscene og utgifter til evaluerings- og kvalitetsutviklingsarbeid i Kulturdepartementets regi. [2] Gjelder utgifter til Riksteatrets turneverksemd. [3] Frå og med 2018 dekkes 40 prosent av utgiftene ti drift av korpsene i Forsvarets musikk over Kulturdepartementets budsjett. Dei resterande 60 prosent dekkes over Forsvarsdepartementets budsjett.

Kjelde: Kulturdepartementet.

Tabell 5.10. Statlege utgifter til orkester- og musikkinstitusjonar. Rekneskap. 1 000 kroner[1]

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
I alt	**547 276**	**573 731**	**601 943**	**532 134**	**658 690**	**673 000**
Nasjonale institusjonar	**253 675**	**265 154**	**279 779**	**287 547**	**292 600**	**298 920**
Oslo Filharmonien	137 831	143 855	152 678	158 031	160 800	164 280
Musikkselskapet Harmonien	115 844	121 299	127 101	129 516	131 800	134 640
Region-/landsdelsinstitusjonar	**216 684**	**227 668**	**240 026**	**244 587**	**366 090**	**374 080**
Trondheim Symfoniorkester[2]	73 479	77 951	80 752	82 286	84 700	86 550
Stavanger Symfoniorkester	74 081	76 674	79 445	80 955	82 350	84 150
Kilden Teater- og konserthus for Sørlandet[3]	.	.	.	.	116 300	118 800
Arktisk Filharmoni [4]	46 726	49 861	56 112	57 178	58 150	59 450
Det Norske Blåseensemble	22 398	23 182	23 717	24 168	24 590	25 130

[1] Totaltala for perioden 2013-2015 inkluderer òg utgifter til knutepunktinstitusjonar. [2] Musikkteater i Trondheim og operasatsinga i Trondheim er no ein del av Trondheim Symfoniorkesters verksemd. [3] Kristiansand Symfoniorkester, Agder Teater og Opera Sør er fusjonert til Kilden Teater- og Konserthus for Sørlandet. Denne eininga får tilskot samla frå kapittel 324 post 71. [4] Nordnorsk Opera og Symfoniorkester skifta namn til Arktisk Filharmoni i 2018.

Kjelde: Kulturdepartementet.

Tabell 5.11. Orkester og musikkinstitusjonane som mottek statlege pengar. Inntekter og utgifter. 1 000 kroner

Orkester	Inntekter i alt	Stats-tilskot	Regionale tilskot	Andre inntekter[1]	Andre inntekter i prosent av inntekter i alt	Drifts-utgifter
2005	398 860	285 795	54 337	58 728	14,7	-
2006	429 999	302 088	59 063	68 848	16,0	-
2007	469 416	321 050	62 139	86 288	18,4	477 288
2008	494 418	347 665	67 588	79 165	16,0	493 438
2009	544 294	385 918	80 904	77 472	14,2	541 707
2010	595 835	440 413	93 923	61 499	10,3	560 318
2011	636 896	466 329	100 126	70 441	11,1	631 379
2012	691 040	499 507	110 280	81 253	11,8	693 441
2013	631 027	470 359	92 865	67 803	10,7	633 700
2014	665 602	494 895	98 002	72 705	10,9	630 546
2015	723 934	520 305	103 194	100 435	13,9	722 483
2016	723 293	533 555	107 257	82 481	11,4	610 788
2017	745 400	542 390	109 256	93 754	12,6	731 669
2018	762 072	554 200	113 026	94 846	12,4	745 479
2018						
Det norske Blåseensemble	39 040	25 130	10 770	3 140	8,0	39 688
Oslo Filharmonien	188 554	164 280	925	23 349	12,4	174 481
Arktisk Filharmoni[2]	91 963	59 450	25 477	7 036	7,7	92 050
Stavanger Symfoniorkester	133 612	84 150	36 616	12 846	9,6	131 714
Musikkselskapet Harmonien	170 716	134 640	693	35 383	20,7	170 920
Trondheim Symfoniorkester[3]	138 187	86 550	38 545	13 092	9,5	136 626

[1] Andre inntekter inkluderer òg statlege ad-hoc midlar til institusjonane som for eksempel integreringsmidlar, tilleggstilskot og statstilskot til husleige. [2] Nordnorsk Opera og Symfoniorkester skifta namn til Arktisk Filharmoni i 2018. [3] Musikkteater i Trondheim og operasatsinga i Trondheim inngår no som ein del av Trondheim Symfoniorkesters verksemd.

Kjelde: Kulturdepartementet.

Tabell 5.12. Utdelingar til musikkfestivalar, etter kategori. Talet på festivalar og tilskot. 2018

	Talet på festivalar	Tilskot (1 000 kroner)
I alt	**144**	**149 350**
Folkemusikk	11	5 540
Jazz	25	22 175
Klassisk-/kammer-/ samtidsmusikk	33	26 370
Populærmusikk	50	19 885
Verdsmusikk	7	23 450
Fleire sjangre musikk	18	51 930

Kjelde: Kulturrådet.

Tabell 5.13. Økonomiske nøkkeltal for tilskotsteatre. 1 000 kroner

	Driftsinntekter i alt	Tilskot frå staten	Regionale driftstilskot	Andre inntekter[1]	Drifts-kostnader	Årsverk
2004	1 007 248	713 929	83 109	210 210	997 988	1 536
2006	1 155 862	787 079	94 119	274 664	1 144 229	1 636
2008	1 451 405	946 586	131 709	373 110	1 473 136	1 791
2010	1 672 375	1 139 253	153 463	379 659	1 619 602	1 849
2011	1 744 367	1 221 786	163 542	359 039	1 718 851	1 848
2012	1 873 973	1 280 222	173 141	420 610	1 895 309	1 911
2013	2 051 103	1 432 444	202 199	416 460	2 053 391	2 046
2014	2 183 701	1 500 752	216 232	466 717	2 197 966	2 043
2015	2 254 236	1 542 974	223 492	487 770	2 317 577	2 032
2016	2 579 883	1 618 098	323 464	638 321	2 898 087	2 543
2017	2 424 983	1 648 290	222 715	553 978	2 419 998	2 134
2018	2 489 439	1 683 015	234 885	571 539	2 486 933	2 167
2018						
Dansens Hus	52 546	42 125	-	10 421	52 667	30
Den Nationale Scene	163 477	122 100	82	41 295	159 027	148
Den Norske Opera og Ballett	785 600	624 700	2 848	158 052	784 145	613
Det Norske Teatret	254 980	175 470	-	79 510	256 371	250
Nationaltheatret	285 366	199 050	-	86 316	288 193	254
Brageteatret	27 272	14 850	8 650	3 772	27 131	22
Carte Blanche A/S	41 536	27 080	11 607	2 849	42 219	34
Haugesund Teater	19 729	12 630	5 436	1 663	19 689	23
Hordaland Teater	32 285	15 780	6 783	9 722	29 406	19
Hålogaland Teater	81 803	50 700	21 728	9 375	83 925	70
Kilden Teater- og Konserthus for Sørlandet[2]	252 984	118 800	50 914	83 270	248 558	269
Nordland Teater	45 686	27 590	11 825	6 271	46 007	32
Turnéteatret i Trøndelag[3]	27 289	15 100	8 481	3 708	27 690	24
Rogaland Teater	119 629	61 300	28 550	29 779	117 874	110
Sogn og Fjordane Teater	29 592	19 410	8 319	1 863	29 592	29
Teater Ibsen	41 165	26 820	12 488	1 857	40 601	25
Teater Innlandet	45 567	24 630	11 167	9 770	45 972	34
Teatret Vårt	59 273	32 480	14 894	11 899	60 332	27
Trøndelag Teater	123 660	72 400	31 113	20 147	127 534	154

[1] Andre inntekter inkluderer òg statlege ad-hoc midlar til institusjonane som for eksempel integreringsmidlar, tilleggstilskot og statstilskot til husleige. [2] Kilden Teater- og Konserthus for Sørlandet er Agder Teater, Opera Sør og Kristiansand Symfoniorkester. Rekneskapstal for Kilden Teater- og Konserthus er samla for orkester, teater, opera og kulturhusdrifta. [3] Nord-Trøndelag Teater endra namn til Turneteateret Trøndelag i 2017.

Kjelde: Kulturdepartementet.

6. Museum og samlingar

6.1. Samlingar

Museumssamlingane – talet på objekt og fotografi held seg stabilt

Samlingane i norske museum består av ulike typar objekt og fotografi og er ein viktig dokumentasjon av den norske kulturarven. I 2018 var storleiken på samlingane på 57,4 millionar objekt og fotografi, om lag det same som året før.

Framleis er det samlingane av arkeologiske gjenstandar som aukar mest. I 2018 var det samla talet på arkeologiske objekt i samlingane over 7,7 millionar, ein auke med 6 prosent frå 2017. Dei arkeologiske gjenstandane utgjer 13 prosent av dei totale samlingane, medan dei naturhistoriske gjenstandane utgjer 18 prosent, om lag den same prosentvise fordelinga som året før. Fotografi utgjer framleis største del av samlingane med 61 prosent, 35 millionar foto. Talet på kulturhistoriske og kunsthistoriske objekt har halde seg stabilt dei siste åra og utgjer høvesvis 6 prosent og 1 prosent av samlingane.

Figur 6.1. Samlingar i norske museum[1]. 2018. Prosent

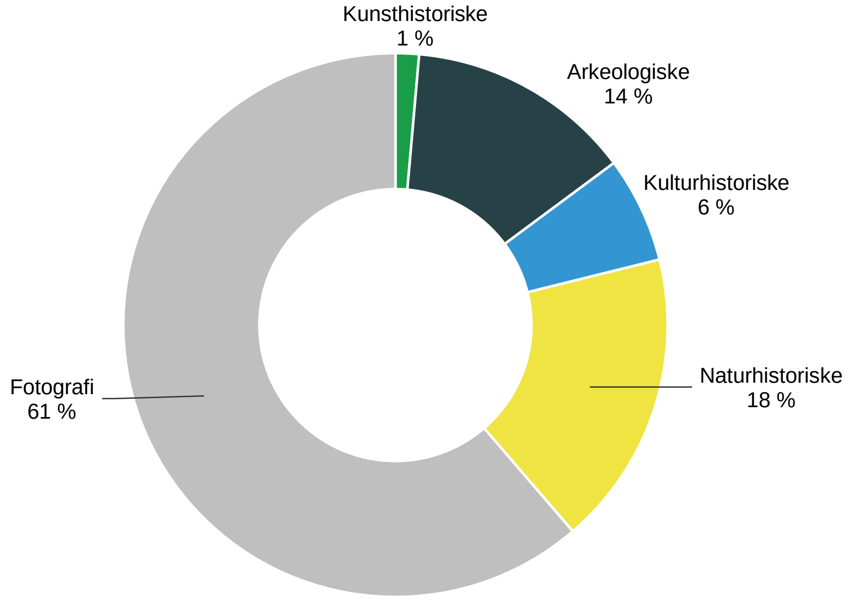

[1] Tala i figuren omfattar dei musea som var opne for publikum og hadde over eit årsverk fast tilsette.
Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

Talet på registrerte objekt og fotografi har auka jamt i heile det siste tiåret. Frå år til år kan noko av endringane førast attende til endringar i registreringspraksis. Generelt reknar vi med at det har skjedd ei kvalitetsheving av metodikk for registrering og teljing over tid. Lengre tidsseriar er difor betre eigna for å vurdere utviklinga i samlinga. Dei siste ti åra har talet på registrerte objekt og fotografi auka med over 14 millionar, frå 43 til 57,4 millionar, sjå figur 6.2 og tabell 6.1.

I 2018 er over 38 prosent av samlingane elektronisk registrert, medan 17 prosent er digitalisert, sjå tabell 6.1.

Figur 6.2. Samlingar i norske museum[1]. I 1 000

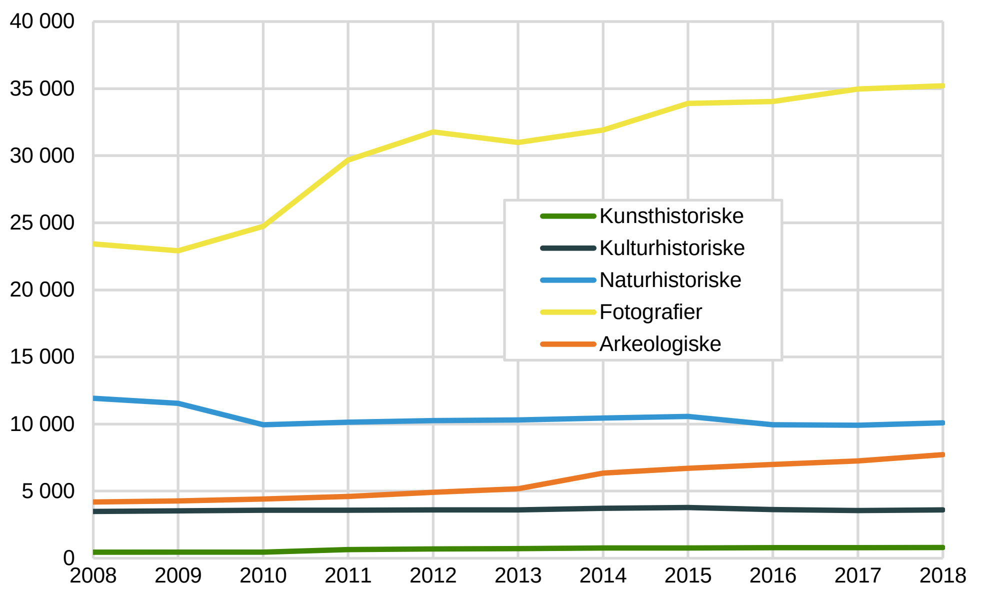

[1] Tala i figuren omfattar dei musea som var opne for publikum og hadde over eit årsverk fast tilsette.
Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6.2 viser dei kulturhistoriske bygningane og farkostane i musea. Musea forvaltar om lag 5 000 kulturhistoriske bygningar, og litt under 2 500 av desse var opne for publikum i 2018. Det siste året har samlingane auka med 8 kulturhistoriske bygningar, medan 45 færre bygningar har vore opne for publikum, ein liten nedgang på om lag 2 prosent frå året før. I tillegg til objekt og bygningar forvaltar musea òg farkostar. I 2018 hadde musea 1 973 farkostar, dei fleste av desse var farkostar på land.

I tillegg til desse samlingane, har musea òg store samlingar av private arkiv, sjå kapittel 8, tabellane 8.1 og 8.2.

6.2. Utstillingar og andre aktivitetar

Talet på utstillingar i musea held fram med å minke

Frå 2016 er basisutstillingar og temporære utstillingar slått saman til éin kategori – utstillingar, sjå delkapittel 6.6. I 2018 var det totalt 2 650 utstillingar i musea, 46 mindre enn i 2017. Av dei var 191 utstillingar, eller 7 prosent, eigenproduserte vandreutstillingar i drift, medan resten var ordinære utstillingar. Det samla talet på utstillingar har minka over fleire år. I 2018 er talet på utstillingar i dei norske musea det lågaste sidan 2004.

Figur 6.3 viser oversikt over talet på utstillingar frå 2004 til 2018. Nærare detaljar om dei ulike utstillingskategoriane fordelte på fylke er å finne i tabell 6.3.

Figur 6.3. Utstillingar i norske museum

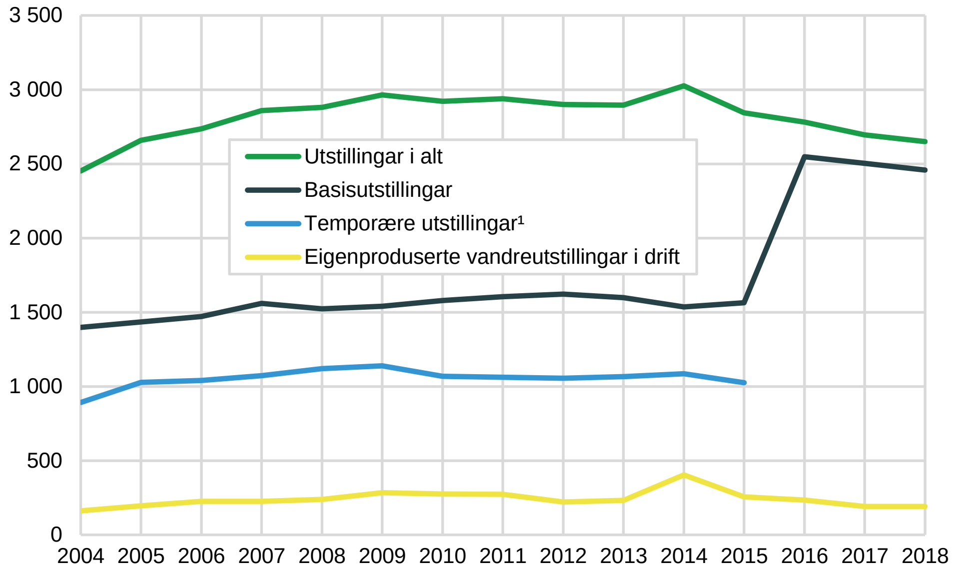

[1] Avslutta tidsserie. Frå 2016 er basisutstillingar og temporære utstillingar slått saman til ein ny kategori kalla Utstillingar.
Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

Andre aktivitetar i musea – stadig fleire opne møte

Dei ulike musea har utstrekt tilbod om opne møte, foredrag, seminar og liknande. Tabell 6.4 viser at i 2018 vart omkring 7 100 slike arrangement haldne i musea, ein auke på 4 prosent frå året før. Det var om lag 1 700 konsertar og 287 ulike teateroppsetjingar med til saman om lag 4 900 framsyningar. Talet framsyningar har auka med 1 081, eller om lag 28 prosent frå året før.

6.3. Besøk

Talet på museumsbesøk held seg stabilt

Både i 2016 og 2017 var det registrert om lag 11 millionar besøk i dei norske musea. Samla vart det registrert 10,9 millionar besøk på musea i Noreg i 2018.

Talet på einskildbesøk til musea utgjorde 80 prosent av dei i alt 10,9 millionar museumsbesøka i 2018. Drygt halvparten av museumsbesøka, om lag 51 prosent, er i 2018 betalte besøk. Totalt var det om lag 2,2 millionar besøk i grupper i 2018. For meir informasjon sjå figur 6.4. og tabell 6.5.

Figur 6.4. Besøk i norske museum[1]

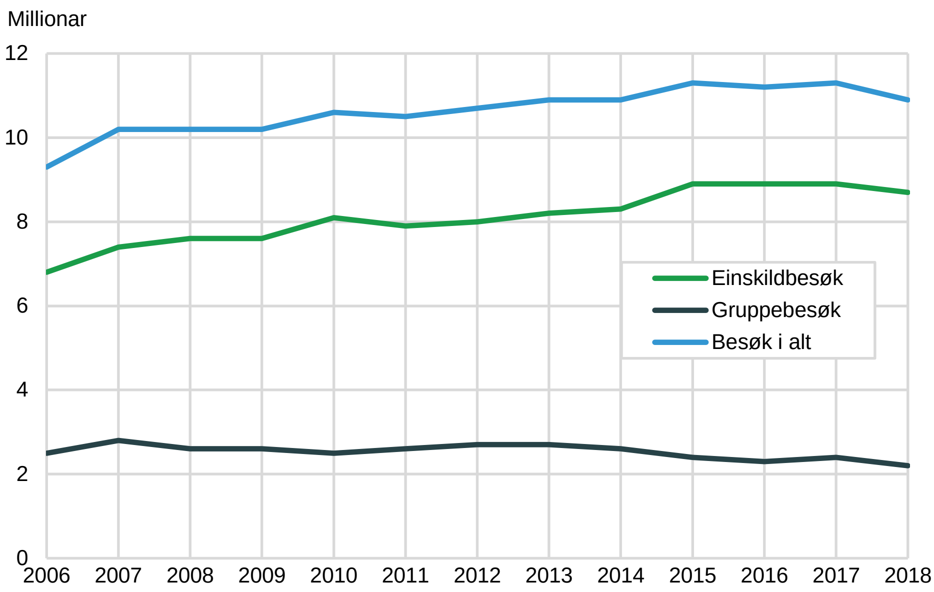

1 Talet på museum vil variera frå år til år. Til dømes kan nokre heilt nye einingar kome med, medan andre einingar av og til ikkje leverer til den årlege statistikken. Dette vil kunne påverk samanlikninga over tid.
Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

41 prosent av alle museumsbesøk var på musea i Oslo, med 4,5 millionar besøk. Musea i Trøndelag hadde 9 prosent av alle museumsbesøka. Musea på Svalbard og i Aust-Agder hadde lågast del av museumsbesøka i 2018 med høvesvis 63 000 besøkjande og 68 000 besøkjande, begge med ein prosentdel på 0,6 prosent.

Musea i Akershus hadde den største prosentvise auken i besøkstalet samanlikna med året før, ein auke på 42 prosent og 119 000 fleire vitjande. Musea i Hedmark og Hordaland fylke hadde ein auke på høvesvis 8 og 7 prosent fleire besøk i høve til året før. I 2018 har òg nokre av musea opplevd ein nedgang i talet på besøk. Musea i Nordland hadde 41 000, eller 8 prosent, færre besøkjande.

Kvar innbyggjar var i gjennomsnitt 2,1 gonger på besøk på eit museum i 2018. Gjennomsnittsbesøket per innbyggjar har vore stabilt sidan 2005. Utrekninga av gjennomsnitt per innbyggjar tek ikkje høgde for talet turistar som vitja musea. Seks fylke skil seg ut med høgare besøk per innbyggjar samanlikna med gjennomsnittet. Oslo hadde høgast gjennomsnitt med 6,6 museumsbesøk per innbyggjar. I den andre enden av skalaen finn ein Østfold med om lag 0,4 museumsbesøk per innbyggjar. Sjå figur 6.5. og tabell 6.5. for meir informasjon.

Oslo hadde 52 prosent av alle besøk på kunstarenaer

Tabell 6.7 gir oversyn over 61 kunstarenaer i museumslandskapet i 2018. Desse kunstarenaene fordeler seg utover i landet unnateke i Hedmark og Aust-Agder. Med kunstarenaer i museumsstatistikken meiner vi arenaer som i hovudsak formidlar kunst-, kunstindustri- og designhistorie. Det kan likevel vere nokre museum som har definert visuell kunst noko vidare.

Musea i Oslo har rapportert om vel 930 000 besøk på 13 slike arenaer. Dette utgjorde 52 prosent av dei 1,8 millionane som besøkte landets kunstarenaer i 2018.

Figur 6.5. Museumsbesøk i alt per innbyggjar, etter fylke. 2018

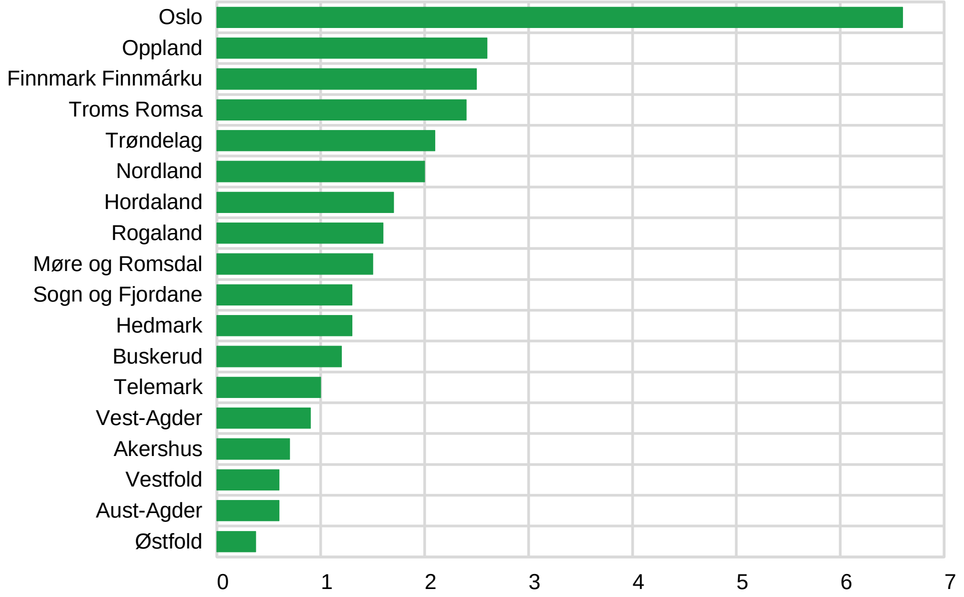

Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

6.4. Universell utforming

Universell utforming – 87 prosent tilrettelagt

Sidan 2010 har musea svara på spørsmål om universell utforming når det gjeld lokala og formidlinga. I 2018 svara 87 prosent at musea er lagt til rette for funksjonshemma, 77 prosent av musea hadde lagt formidlinga si til rette for funksjonshemma og 63 prosent av musea sine heimesider følgjer WAI-standarden. Dette er ein standard for universelt tilgjengelege nettstadar, sjå tabell 6.7.

6.5. Økonomi og drift

Positivt driftsresultat for musea i 2018

Det totale driftsresultatet for musea gjekk i pluss med 235 millionar kroner i 2018. Dette er 93 millionar meir enn i 2017, sjå tabell 6.8.

Dei totale driftsinntektene for musea i Noreg låg på 5,4 milliardar kroner i 2018. Dette er ein auke i driftsinntektene frå 2017 på 281 millionar kroner, eller om lag 5,5 prosent. Eigeninntektene til musea i 2018 var 1,6 milliardar kroner, ein auke frå året før på 89 millionar kroner, eller 6 prosent. Billettinntektene utgjorde 25 prosent av eigeninntektene, sponsorinntekter og gåver utgjorde høvesvis 4 og 13 prosent av eigeninntektene. Andre eigeninntekter enda på 27 prosent.

Dei offentlege tilskota, både dei ordinære driftstilskota og andre offentlege tilskot, utgjorde om lag 3,8 milliardar kroner, eller 70 prosent av driftsinntektene. Tabellen viser ein auke i dei offentlege løyvingane frå 2017 til 2018 på 130 millionar kroner, eller omlag 4 prosent. Tilskot frå staten, både ordinært driftstilskot og andre tilskot, utgjorde 2,8 milliardar i 2018, litt over halvparten av driftsinntektene og ein auke på 5 prosent frå 2017. Sjå tabell 6.8 og figur 6.6 for meir informasjon.

Figur 6.6. Driftsinntekter, etter inntektstype. Prosent

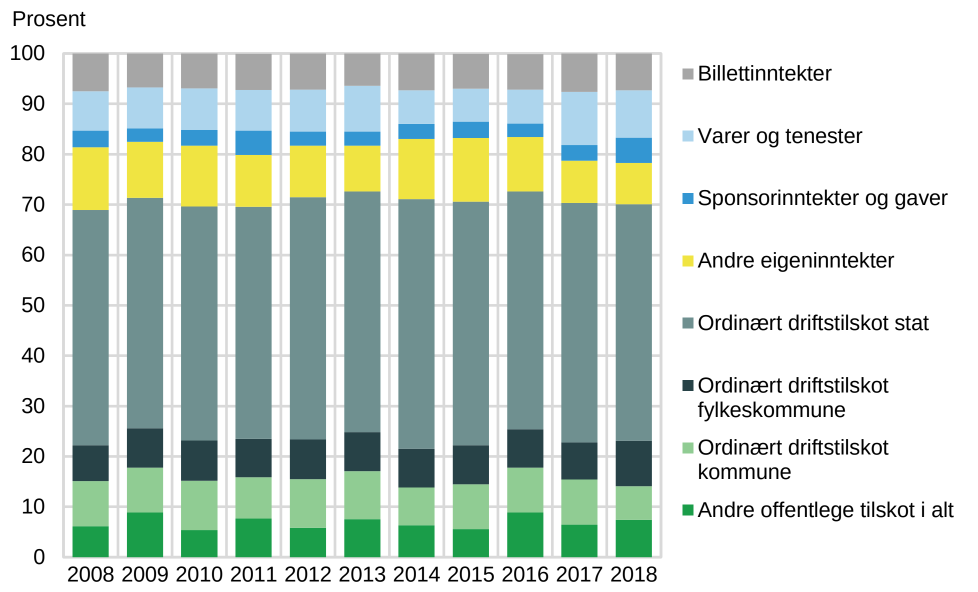

Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

Driftskostnadene for musea utgjorde 5,2 milliardar i 2018, ein oppgang på 3,7 prosent frå 2017. Løns- og pensjonskostnader utgjorde den største delen av driftskostnadene, med 64 prosent. Dette utgjer ein høgare del av dei totale driftskostnadene i høve til førre år. Talet på utgifter til løn og pensjon auka med 126 millionar frå 2017 til 2018, sjå tabell 6.8 og figur 6.7.

Figur 6.7. Driftsutgifter, etter kostnadstype. Prosent

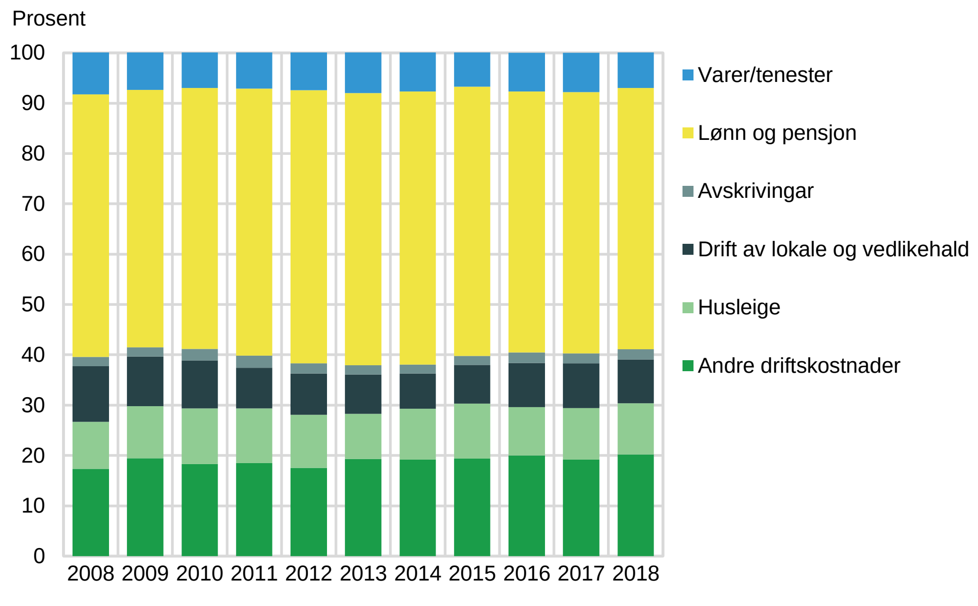

Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

4 056 lønte årsverk i 2018

Det vart utført om lag 4 126 årsverk i musea i 2018, på nivå med året før. 4 056 årsverk var lønte i 2018, og dette utgjer 98 prosent av dei totale årsverka.

Kvinnedelen i dei lønte årsverka var 57 prosent i 2018, på same nivå som dei to føregåande åra. Frå 2006 har delen kvinnelege årsverk variert lite, mellom 52 og 56 prosent, sjå tabell 6.9.

Over halvparten av dei lønte årsverka var kunst- og kulturfagleg personale, med 55 prosent av dei tilsette[5]. Teknisk personale utgjorde 17 prosent, administrativt personale 20 prosent og dagleg leiar utgjorde 3 prosent av dei tilsette, sjå tabell 6.10.

Talet på administrative einingar har gått ned

Tal på norske museum har gått ned frå 188 i 2005 til 100 administrative einingar i 2018. Nedgangen har si hovudårsak i konsolideringsprosessar der museum slår seg saman og dannar større organisasjonar. I 2016 blei fem einingar tekne ut av museumspopulasjonen fordi verksemda deira ikkje lenger reknast å ligge innanfor det som er museumsdrift, i hovudsak fordi dei ikkje har eigne samlingar. Dette påverkar kor samanliknbare tala i tidsseriane vil vere. I 2018 har talet på einingar gått ned med ytterlegare sju museum. Utover dette vil museumspopulasjonen variera noko frå år til år all den tid tala i statistikken berre omfattar dei musea som var opne for publikum og hadde meir enn eit årsverk fast tilsette.

6.6. Om statistikken

Museum og samlingar er ein årleg statistikk som vert publisert av Statistisk sentralbyrå (SSB). Føremålet med museumsstatistikken er å gje ei årleg oversikt over aktiviteten på området. Statistikken gjev òg nødvendig informasjon for stat, fylke, kommune og andre som er involverte i drifta eller finansieringa av musea. SSB har publisert statistikken årleg sidan 1983, unnateke av åra 1984 og 1990. Statistikken har vore publisert i samarbeid med Statens museumsråd, Norsk Museumsutvikling (NMU) og ABM-utvikling – Statens senter for arkiv, bibliotek og museum og frå statistikkrapporteringa i 2011, i samarbeid med Kulturrådet.

Omfang og publisering

Det finst ikkje nokon eintydig definisjon for museum i Noreg. Til og med 2001-statistikken betydde dette at alle samlingar som var opne for publikum, kunne vere inkluderte i populasjonen (sjå elles ICOMs definisjon av eit museum: NOU 1996:7 Museum - mangfald, minne, møtestad, side 35). For konsoliderte museum med fleire avdelingar er det ei samla statistikkrapportering (eitt skjema). Frå og med statistikkåret 2002 består statistikken av ein delpopulasjon av dei norske musea. I tillegg til at musea skal vere opne for publikum, har vi avgrensa populasjonen til å gjelde berre dei musea som har minst eitt fast løna årsverk i statistikkåret. Dette som eit ledd i å gjere populasjonen meir stabil.

Det har òg gått føre seg ein omfattande konsolideringsprosess i museumssektoren. Denne prosessen førte til at talet på administrative einingar som skulle rapportere, fall år for år i ein periode, men ein reknar likevel med at statistikken dekkjer dei same musea.

Ser ein bort frå konsolideringa, ser ein likevel at populasjonen varierer frå år til år ved at til dømes nokre heilt nye einingar kjem til, samstundes med at andre einingar av og til ikkje leverer til den årlege statistikken. Om dei musea som ikkje leverer er små eller store einingar vil sjølvsagd kunne påverka statistikken frå år til år.

I 2016 blei fem einingar tekne ut av museumspopulasjonen fordi verksemda deira ikkje lenger reknast å ligge innanfor det som er museumsdrift, i hovudsak fordi dei ikkje har eigne samlingar

Datakjelder og datainnsamling

Kulturrådet har ansvaret for å samle inn data frå dei einskilde museumseiningane. Fram til 2004 vart data rapporterte på skjema. SSB stod for registrering, revidering,

[5] Ikkje alle musea rapporterer på type stilling.

kvalitetssikring og publisering av data. Dei siste åra har datainnsamlinga gått føre seg elektronisk (frå 2017 via Altinn), og SSB får ei samla elektronisk datafil for heile populasjonen via Kulturrådet. Fila dannar grunnlaget for publisering frå SSB.

Omgrep og definisjonar

Museum

I hovudsak byggjer definisjonen av museum seg på International Council of Museums' (ICOM) definisjon:

> *«Et museum er en permanent institusjon, ikke basert på profitt, som skal tjene samfunnet og dets utvikling og være åpent for publikum; som samler inn, bevarer/konserverer, forsker i, formidler og stiller ut materielle og immaterielle vitnesbyrd om mennesker og deres omgivelser i studie-, utdannings- og underholdningsøyemed.» (ICOM 2007).*

Type museum

Frå statistikkåret 2011 vert ikkje musea lenger delte inn i museumstypar. I statistikkane frå 2007 til 2010 vart musea delte inn i fem museumstypar: kunst- og kunstindustri, kulturhistorisk, naturhistorisk, blanda kultur- og naturhistorisk og blanda kunst- og kulturhistorisk. Denne inndelinga er ikkje lenger føremålstenleg på grunn av at fleire museum har slått seg saman og danna større organisasjonar.

Besøk

Med besøk meiner ein at ein person oppsøkjer museet for å sjå på og bruke museets utstillingar og formidlingstenester. Besøk på friluftsmuseum er personar som oppsøker museets område i opningstida for bruk av museets formidling på området. Besøk av personar som oppheld seg i museets lokale og friluftsområde i forbindelse med arrangement som ikkje aktivt kan knytast til museets formidling og verksemd, skal ikkje reknast med. For utstillingar i andre lokale som ikkje er museets eigne, reknast besøk av personar dersom det primære føremålet er å aktivt oppsøke utstillinga til museet. Dei som besøker museets stand på ei messe, skal ikkje reknast med. Personar som berre passerer objekt eller fotografi i eit offentleg lokale utan å oppsøkje utstillinga skal heller ikkje reknast med. Virtuelle besøk som til dømes internettutstillingar, reknast ikkje med.

Deltakarar i pedagogisk verksemd skal òg vera inkluderte i besøkstala.
Dersom museet ikkje skil mellom born og vaksne, einskildbesøk og gruppebesøk ved teljing, skal besøkstalet registrerast som *einskildbesøk vaksne*.

Universell utforming – nedsett funksjonsevne

Universell utforming er tilrettelegging av lokale eller formidling for alle besøkande. Å leggje til rette kan vere merking med blindeskrift, teiknspråk, teleslynge, heis, rullestolrampe, storskrift og lettlesen informasjon. For nettsider er det ein standard for universell utforming, WAI-standarden. Nedsett funksjonsevne eller funksjonshemming vert av Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon skildra som ein konflikt mellom føresetnadene individet har og krava som miljøet og samfunnet har til funksjon på område som er vesentlege for å etablere og halde oppe sjølvstendet og det sosiale tilværet til einskildmennesket.

Andre omgrep

Inntekter totalt inkluderer offentlege løyvingar, billettinntekter, gåver og andre inntekter.

Løna årsverk i alt omfattar faste stillingar, mellombels engasjerte (ikkje på arbeidsmarknadstiltak), engasjerte gjennom arbeidsmarknadstiltak, lærlingar og sivilarbeidarar.

Utgifter i alt inkluderer løn, sosiale utgifter, andre driftsutgifter og investeringar.

Gjenstandar og objekt kan vere kunsthistoriske, kulturhistoriske, naturhistoriske, arkeologiske og fotografi.

Utstillingar – Frå 2016 er basisutstillingar og temporære utstillingar slått saman til ein ny kategori kalla Utstillingar. Utstillingar kan vere basisutstilling eller temporær utstilling. *Basisutstilling* er fast utstilling som er ein del av det faste opplegget til museet når det gjeld formidling. Eit museum kan ha fleire basisutstillingar. Eit tun eller friluftsmuseum med fleire bygningar blir rekna som éi basisutstilling. *Temporær utstilling* er utstilling som er montert og som skal visast ei avgrensa tid. Visingstida kan variere frå nokre få dagar og inntil eit år.

Kulturhistoriske bygningar er bygningar som har kunnskaps- og kjeldeverdi ved at dei vitnar om lokal kunnskap, estetikk, tradisjonar, levesett, arkitektur og økonomiske føresetnader. Bygningane kan vere ein sjølvstendig del av utstillingane til museet og formidling, men òg kulturhistorisk viktige bygningar som rommar utstillingar, skal ein telje her. Omgrepet «kulturhistoriske bygningar» bruker ein her både for bygningar som er freda eller blir vurderte som verneverdige.

Farkostar er ei nemning på opne båtar/fartøy/skip som er ein del av samlingane til museet. Farkostar omfattar både farkostar på vatn og på land og som er ein del av utstillingane til museet. Det er inga øvre eller nedre grense for storleiken på farkosten så lenge han kan bli kategorisert som båt/fartøy/skip (Statistikkskjema for norske museum og samlingar for året 2015).

Feilkjelder og uvisse

Det kan oppstå feil ved utfylling av skjema i dei einskilde musea, og ved arbeidet hos SSB. Dei fleste slike feil blir funne og retta ved maskinelle og manuelle kontrollar. Nokre museum lar vere å svare på einskilde spørsmål i skjemaet.

Samanlikningar

Fordi populasjonen ikkje har vore eintydig, og på grunn av svært varierande svarprosent frå år til år, har det vore vanskeleg å samanlikne aktiviteten over tid. Frå og med statistikkåret 2002 er populasjonen meir eintydig, og samanlikningar vil difor kunne gjerast frå og med 2002. Med avgrensinga av populasjonen er museumsstatistikken òg blitt enklare å samanlikne med statistikken til dei andre nordiske landa.

Referansar

ICOM 2007. ICOMs statutter, artikkel 3, paragraf 1: http://norskicom.no/hva-er-icom/vedtekter/

Statistisk sentralbyrå: Museum og samlingar. https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/statistikker/museer

WAI-standarden: http://www.w3.org/WAI/

Meir informasjon

Digitalt Museum: http://digitaltmuseum.no/

Kulturrådet: https://www.kulturradet.no/publikasjoner

Norges museumsforbund: https://museumsforbundet. no

Tabell 6.1. Museum[1] og samlingar. Storleik på samlingane. I 1 000

	Gjenstandar/objekt							
	I alt	Kunst-historiske	Arkeo-logiske	Kultur-historiske	Natur-historiske	Fotografi	Material som er elektronisk registrert. Prosent	Material som er digitalisert. Prosent
2002	26 776	551	-	5 137	11 226	9 862	-	.
2003	26 925	560	-	4 884	11 284	10 197	-	.
2004	32 098	314	-	5 350	11 546	14 888	-	.
2005	34 297	471	-	6 141	11 640	16 046	-	.
2006	35 103	505	-	6 287	11 220	17 091	24,1	.
2007	38 378	453	4 658	3 469	11 856	17 942	22,7	.
2008	43 484	451	4 192	3 489	11 921	23 431	21,2	.
2009	42 732	453	4 280	3 543	11 542	22 914	19,6	.
2010	43 130	452	4 405	3 589	9 954	24 731	26,1	.
2011	48 665	643	4 612	3 590	10 139	29 682	26,1	.
2012	51 233	692	4 922	3 595	10 250	31 774	26,5	.
2013	50 766	716	5 176	3 606	10 294	30 975	27,2	.
2014	53 180	760	6 347	3 728	10 437	31 907	33,3	.
2015	55 697	767	6 706	3 780	10 559	33 886	34,0	.
2016	55 383	783	6 992	3 634	9 947	34 027	32,0	23,8
2017	56 498	799	7 260	3 555	9 912	34 972	35,6	23,3
2018	57 442	800	7 719	3 595	10 098	35 209	38,2	16,9
2018								
Østfold	1 121	5	0	111	1	1 004	17,0	3,1
Akershus	5 675	8	0	94	0	5 573	8,4	0,5
Oslo	16 502	599	2 290	828	5 936	6 848	44,1	19,8
Hedmark	5 184	2	10	208	2	4 964	11,8	1,5
Oppland	2 165	14	0	191	4	1 955	40,9	6,1
Buskerud	512	5	0	179	10	318	83,8	9,8
Vestfold	1 754	7	1	115	1	1 630	32,2	2,3
Telemark	3 436	10	1	135	1	3 290	8,6	2,3
Aust-Agder	193	0	1	90	12	90	63,0	15,5
Vest-Agder	266	3	0	57	0	206	14,9	4,4
Rogaland	3 130	16	1 369	302	25	1 419	61,0	47,2
Hordaland	5 171	53	1 886	342	2 138	752	58,1	4,6
Sogn og Fjordane	163	5	0	111	7	40	51,2	13,6
Møre og Romsdal	1 944	2	1	136	1	1 805	22,1	3,8
Trøndelag	6 213	40	1 795	292	1 383	2 704	55,0	50,6
Nordland	1 683	1	0	272	24	1 385	38,8	4,2
Troms Romsa	1 995	30	315	89	552	1 011	62,1	44,0
Finnmark Finnmárku	254	2	0	58	2	191	38,0	12,1
Svalbard	81	0	49	5	0	26	99,7	13,5

[1] Tala i tabellen omfattar dei opne musea.

Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6.2. Museum[1] og samlingar. Tal på kulturhistoriske bygningar og farkostar

	Einingar i alt	Kulturhistoriske bygningar	Opne kulturhistoriske bygningar	Flytande farkostar	Farkostar på land
2006	175	4 894	2 942	-	-
2007	173	4 785	2 971	-	-
2008	166	4 782	2 918	-	-
2009	148	4 866	2 970	-	-
2010	137	4 974	2 862	-	-
2011	134	4 982	2 925	-	-
2012	128	5 019	2 877	-	-
2013	127	4 926	2 855	222	1 644
2014	118	4 915	2 824	219	1 681
2015	115	4 940	2 829	231	1 695
2016	107	5 014	2 443	198	1 757
2017	107	5 020	2 519	187	1 787
2018	100	5 028	2 474	209	1 764
2018					
Østfold	2	78	34	3	52
Akershus	3	223	114	30	106
Oslo	17	201	92	8	173
Hedmark	3	651	241	3	76
Oppland	8	582	283	10	46
Buskerud	4	404	236	3	1
Vestfold	2	28	22	3	18
Telemark	3	285	84	4	13
Aust-Agder	2	99	59	1	16
Vest-Agder	2	102	58	4	23
Rogaland	7	243	109	4	58
Hordaland	10	506	220	19	169
Sogn og Fjordane	2	152	104	1	143
Møre og Romsdal	6	320	170	39	223
Trøndelag	8	435	184	29	193
Nordland	7	408	262	28	269
Troms Romsa	6	187	149	17	90
Finnmark Finnmárku	6	123	53	3	92
Svalbard	2	1	0	0	3

[1] Tala i tabellen omfattar dei musea som var opne for publikum og hadde meir enn eit årsverk fast tilsette.

Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6.3. Museum[1] og samlingar. Tal på utstillingar

	Einingar i alt	Utstillingar i alt	Basis-utstillingar	Temporære utstillingar	Eigenproduserte vandreutstillingar i drift
2002	274	2 387	1 383	754	237
2003	263	2 420	1 377	795	248
2004	234	2 452	1 398	892	162
2005	188	2 658	1 434	1 028	196
2006	175	2 737	1 471	1 040	226
2007	173	2 858	1 559	1 073	226
2008	166	2 881	1 523	1 119	239
2009	148	2 964	1 541	1 139	284
2010	137	2 922	1 578	1 068	276
2011	134	2 939	1 605	1 061	273
2012	128	2 899	1 622	1 056	221
2013	127	2 896	1 598	1 066	232
2014	118	3 026	1 536	1 086	404
2015	115	2 844	1 563	1 026	255
2016	107	2 782	2 548	-	234
2017	107	2 696	2 504	-	192
2018	100	2 650	2 459	-	191

	Einingar i alt	Utstillingar i alt	Utstillingar[2]	Eigenproduserte vandreutstillingar i drift
2018				
Østfold	2	24	20	4
Akershus	3	134	126	8
Oslo	17	315	291	24
Hedmark	3	98	90	8
Oppland	8	154	152	2
Buskerud	4	135	129	6
Vestfold	2	34	33	1
Telemark	3	98	98	0
Aust-Agder	2	59	59	0
Vest-Agder	2	71	68	3
Rogaland	7	191	184	7
Hordaland	10	249	239	10
Sogn og Fjordane	2	55	54	1
Møre og Romsdal	6	185	144	41
Trøndelag	8	251	222	29
Nordland	7	305	290	15
Troms Romsa	6	142	119	23
Finnmark Finnmárku	6	136	128	8
Svalbard	2	14	13	1

[1] Tala i tabellen omfattar dei musea som var opne for publikum og hadde over eit årsverk fast tilsette. [2] Frå 2016 er basisutstillingar og temporære utstillingar slått saman til ny kategori, utstillingar.

Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6.4. Museum[1] og samlingar. Tal på ulike aktivitetar i musea, etter type aktivitet og fylke

	Museums-einingar i alt	Tal på opne møte, foredrag, seminar o.l.	Tal på konsertar	Tal på oppsetjingar (skodespel, teater)	Tal på framføringar (skodespel, teater)
2013	127	5 536	1 613	250	3 116
2014	118	5 910	1 653	300	1 940
2015	115	6 023	1 623	278	3 095
2016	107	6 278	1 654	274	4 639
2017	107	6 810	1 718	272	3 839
2018	100	7 097	1 684	287	4 920
2018					
Østfold	2	198	8	2	5
Akershus	3	249	66	17	63
Oslo	17	771	110	85	890
Hedmark	3	339	82	20	47
Oppland	8	516	77	15	2 630
Buskerud	4	279	69	4	26
Vestfold	2	131	6	5	27
Telemark	3	245	31	10	12
Aust-Agder	2	105	34	2	5
Vest-Agder	2	195	19	1	16
Rogaland	7	529	60	10	18
Hordaland	10	1 207	660	10	18
Sogn og Fjordane	2	112	21	0	0
Møre og Romsdal	6	575	54	10	136
Trøndelag	8	509	223	59	548
Nordland	7	547	85	31	683
Troms Romsa	6	210	37	5	62
Finnmark Finnmárku	6	171	45	4	6
Svalbard	2	18	3	0	0

[1] Tala i tabellen omfattar dei musea som var opne for publikum og hadde over eit årsverk fast tilsette.

Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6.5. Museum[1] og samlingar. Tal på besøk

	Einingar i alt	Besøk: I alt	Besøk: Av desse som einskildbesøk	Betalte besøk	Besøk i alt per innbyggjar[2]
			1 000		
2002	274	8 336	4 128	3 872	1,8
2003	263	8 523	4 592	4 119	1,9
2004	234	8 553	5 681	4 564	1,9
2005	188	9 061	6 344	4 732	2,0
2006	175	9 331	6 786	4 462	2,0
2007	173	10 194	7 409	5 387	2,2
2008	166	10 196	7 553	5 055	2,2
2009	148	10 184	7 633	4 870	2,1
2010	137	10 548	8 070	5 142	2,2
2011	134	10 574	7 925	5 703	2,1
2012	128	10 666	7 990	5 727	2,1
2013	127	10 945	8 207	5 369	2,2
2014	118	10 862	8 278	5 918	2,1
2015	115	11 315	8 878	5 870	2,2
2016[3]	107	11 217	8 884	5 597	2,0
2017	107	11 301	8 892	5 870	2,1
2018	100	10 913	8 724	5 532	2,1
2018					
Østfold	2	107	90	36	0,4
Akershus	3	403	330	116	0,7
Oslo	17	4 477	3 809	2 267	6,6
Hedmark	3	247	195	133	1,3
Oppland	8	492	387	292	2,6
Buskerud	4	342	286	145	1,2
Vestfold	2	161	124	75	0,6
Telemark	3	179	140	110	1,0
Aust-Agder	2	68	54	23	0,6
Vest-Agder	2	167	110	72	0,9
Rogaland	7	745	530	341	1,6
Hordaland	10	884	675	512	1,7
Sogn og Fjordane	2	146	128	24	1,3
Møre og Romsdal	6	390	220	198	1,5
Trøndelag	8	980	817	567	2,1
Nordland	7	478	355	316	2,0
Troms Romsa	6	394	288	145	2,4
Finnmark Finnmárku	6	190	145	106	2,5
Svalbard	2	63	40	53	-

[1] Tala i tabellen omfattar dei musea som var opne for publikum og hadde over eit årsverk fast tilsette. [2] Frå og med 2010 er innbyggjartala grunna i middelfolkemengde og ikkje på tal per 1. januar. [3] Frå 2016 er fem museum tatt ut av museumspopulasjonen.
Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6.6. Kunstarenaer[1], ulike typer besøk etter fylke i 2018

	Talet på kunstarenaer	Besøk i alt	Einskildbesøk		Gruppebesøk		Del av besøk med inngangs-pengar
			Vaksne	Born og unge	Vaksne	Born og unge	
I alt	61	1 790 012	1 445 079	134 123	91 744	119 066	51,7
Østfold	3	23 777	18 421	1 805	952	2 599	33,9
Akershus	2	102 994	81 289	21 348	87	270	55,4
Oslo	13	935 952	828 119	62 698	9 831	35 304	59,3
Hedmark	-	-	-	-	-	-	-
Oppland	1	28 399	21 645	3 078	645	3 031	68,8
Buskerud	5	62 018	47 896	4 054	2 130	7 938	
Vestfold	3	50 617	32 402	3 694	2 022	12 499	50,9
Telemark	5	17 095	7 322	1 669	6 876	1 228	55,0
Aust-Agder	-	-	--	-	-	-	-
Vest-Agder	1	44 490	16 574	2 790	636	24 490	40,4
Rogaland	4	97 821	74 175	6 690	8744	8 212	28,2
Hordaland	5	183 025	146 689	16 796	14 022	5 518	39,3
Sogn og Fjordane	5	12 853	8 788	657	1 713	1 695	40,0
Møre og Romsdal	2	39 011	27 615	2 013	7 789	1 594	49,0
Sør-Trøndelag	2	48 469	35 129	2 935	2 360	8 045	75,5
Nord-Trøndelag	2	25 713	21 579	954	471	2 709	14,4
Nordland	1	15 254	5 634	196	9 023	401	92,8
Troms Romsa	3	32 643	29 989	85	470	2 099	2,5
Finnmark Finnmárku	2	14 918	11 516	770	1 228	1 404	58,8
Svalbard	2	54 963	30 297	1 891	22 745	30	9,8

[1] Gjeld museum som har svara at dei formidlar kunst-, kunstindustri- og designhistorie i 2018. Tala i tabellen omfattar dei opne musea.
Kjelde: Kulturrådet

Tabell 6.7. Museum[1] som er lagde til rette for funksjonshemma

	Talet på museum	Er museets lokale lagt til rette for funksjonshemma?		Er museets formidling lagt til rette for funksjonshemma?		Følgjer museets heimesider WAI-standarden?	
		Ja	Nei	Ja	Nei	Ja	Nei
2010	137	102	35	76	61	.	.
2011	134	97	37	70	64	.	.
2012	128	94	34	82	46	55	73
2013	127	93	34	82	45	60	67
2014	118	88	30	80	38	46	72
2015	115	85	30	72	43	55	60
2016	107	81	26	65	42	51	56
2017	107	87	20	79	28	52	44
2018	100	87	13	77	23	63	34

[1] Tala i tabellen omfattar dei musea som var opne for publikum og hadde meir enn eit årsverk fast tilsette.
Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6.8. Museum og samlingar. Driftsinntekter og driftskostnader. Millionar kroner

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Driftsresultat	110	73	156	172	142	235
Totale driftsinntekter	**4 186**	**4 417**	**4 781**	**4 914**	**5 155**	**5 436**
Totale eigeninntekter	1 147	1 278	1 403	1 346	1 536	1 625
Billettinntekter	269	323	331	351	397	399
Varer og tenester	380	295	313	331	547	512
Sponsorinntekter	118	132	67	55	48	62
Gåver	-	-	93	79	109	211
Andre eigeninntekter	381	529	600	531	435	441
Totalt ordinært offentleg driftstilskot	2 722	2 860	3 109	3 109	3 281	3 411
Ordinært driftstilskot staten	1 999	2 187	2 315	2 321	2 448	2 557
Ordinært driftstilskot fylkeskommune	325	340	368	373	381	489
Ordinært driftstilskot kommune	398	333	426	439	453	366
Totalt andre offentlege tilskot	317	279	269	435	337	400
Andre offentlege tilskot, staten	187	154	193	333	251	283
Andre offentlege tilskot, fylke	105	110	48	64	49	57
Andre offentlege tilskot, kommune	24,9	15,7	27,8	38,6	37	60
Totale driftskostnader	**4 075**	**4 344**	**4 625**	**4 743**	**5 014**	**5 201**
Varer/ tenester	360	379	353	367	387	422
Løn	2 020	2 154	2 229	2 236	2 364	2 464
Pensjon	185	203	247	220	236	262
Avskrivingar	72	77	85	98	100	102
Drift lokale	157	163	175	176	205	219
Vedlikehald lokale	162	143	183	242	239	205
Husleige	368	440	489	456	509	513
Andre driftskostnader	787	832	899	949	973	1 013
- Offentlege refusjonar[1]	36	46	35	..[1]	..	..

[1] Offentlege refusjonar vert ikkje lenger trekte frå driftskostnadene.

Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6.9. Årsverk ved museum og samlingar

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Årsverk i alt	3 768,1	3 842,0	3 840,8	3 934,2	3 977,8	3 972,7	4 064,8	4 052,8	4 213,1	4 150,9	4126,2	4 126,2
Årsverk, lønt personale	3 568,2	3 638,6	3 633,5	3 726,9	3 782,4	3 778,1	3 862,9	3 864,6	4 015,5	3 954,8	3 966,8	4 056,4
Derav												
Årsverk, faste stillingar	2 656,6	2 674,9	2 715,6	2 792,3	2 844,0	2 868,1	2 952,4	2 998,7	3 085,5	3 069,2	3 109,6	3 169,0
Friviljuge årsverk	199,9	203,4	207,3	207,4	195,4	194,6	201,7	1188,2	197,8	196,1	203,1	70,2
Årsverk, lønt personale[1]												
Kvinner	1 921,9	1 908,5	1 921,7	1 946,3	2 006,4	2 032,9	2 078,2	2 110,6	2 217,7	2 177,3	2 221,7	2 320,8
Menn	1 846,2	1 730,1	1 711,8	1 778,9	1 776,0	1 745,2	1 784,2	1 753,2	1 797,1	1 776,9	1 744,3	1 735,2

[1] Frå 2008 er friviljuge årsverk ikkje medrekna.

Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6.10. Årsverk, etter type stilling[1]

	Dagleg leiar	Kunst- og kulturfagleg personale	Administrativt personale	Teknisk personale
2012	153,7	1 960,6	709,9	914,7
2013	151,2	2 036,3	680,2	853,0
2014	148,9	2 033,2	734,8	804,3
2015	169,5	2 029,7	805,6	848,1
2016	139,7	2 113,3	787,2	749,2
2017	139,3	2 119,9	804,3	716,2
2018	137,3	2 251,0	829,2	705,6
2018				
Østfold	2,0	44,7	15,6	14,7
Akershus	3,0	67,2	32,1	32,6
Oslo	18,0	548,0	339,9	141,9
Hedmark	3,0	77,7	38,1	30,5
Oppland	7,0	88,8	27,7	52,3
Buskerud	4,0	52,1	25,2	30,2
Vestfold	9,0	46,2	14,0	9,08
Telemark	3,0	65,6	11,8	22,6
Aust-Agder	2,0	38,9	7,6	12,0
Vest-Agder	10,0	45,3	8,6	7,0
Rogaland	7,0	212,9	39,10	38,08
Hordaland	10,0	210,1	89,0	149,7
Sogn og Fjordane	9,0	21,10	11,6	14,1
Møre og Romsdal	6,0	76,0	19,4	11,1
Trøndelag	8,0	379,3	70,9	74,6
Nordland	7,0	106,9	36,0	44,3
Troms Romsa	6,0	108,3	20,0	9,2
Finnmark Finnmárku	6,0	60,1	20,7	9,7
Svalbard	2,0	2,0	2,0	2,0

[1] Ikkje alle musea rapporterer type stilling.

Kjelde: Museum og samlingar, Statistisk sentralbyrå.

7. Bibliotek

Biblioteka er i dag allsidige arenaer og har mange ulike tilbod og arrangement utover utlån av bøker. Nye tenester som er grunna i digitale system er ein viktig del av aktiviteten. Biblioteka, så vel folkebibliotek som fag- og forskingsbibliotek, fungerer òg som læringsarena og arena for kultur og andre arrangement. Sjølv om utlån har ein fallande kurve, så er det framleis dei som utgjer hovudaktiviteten i biblioteka.

7.1. Nokre resultat

Framleis nedgang i utlån av bøker og andre medium

Tal på førstegongslån av bøker frå folkebiblioteka i 2018 enda på 11,9 millionar bøker, ein marginal auke frå 2017. Det finst tal på førstegongslån frå 2014 og dei viser ein nedgang på 328 000 bøker i perioden fram til 2018. Totalt utlån, det vil seie førstegongslån og fornying, finst det tal på fram til 2016. Det medfører at tal i tabellar og figurar frå og med 2017 er førstegongslån, sjå tabell 7.1, og figur 7.1.

Totalt utlån av andre medium går ned i 2018. Til dømes gjekk utlån av film ned med 212 000 eksemplar og utlån av lydbøker gjekk ned med 177 000 eksemplar frå 2017 til 2018, sjå tabell 7.2. Tal for e-bøker er ikkje tatt med i årets publikasjon då overgang til nye system for nedlasting av e-bøker i mange bibliotek har ført til mangelfulle tal.

To bøker per innbyggjar

I 2018 vart gjennomsnittstal på utlån utrekna til 2,2 bøker per innbyggjar, det same som i 2017. Frå og med 2017 omfattar utlån berre førstegongslån. Utlån av bøker per innbyggjar har gått ned jamt og trutt sidan 1999. Då låg talet på 4 bøker i snitt, men inkluderte òg fornyingar, sjå tabell 7.1. Utlån av andre medium hadde ein liten topp i åra 2009 til 2011, men etter den tid har snitt-talet gått ned der òg.

7.2. Bibliotekbruk

Fleire utlån av bøker for born i høve til vaksne

Det er fleire utlån av bøker for born enn av bøker for vaksne, og i 2018 vart ein million fleire barnebøker enn bøker for vaksne lånt ut. Dette er ein trend som har halde seg dei siste fem åra, medan det i åra frå 1999 og til 2013 vart lånt ut fleire bøker for vaksne samanlikna med bøker for born. Troms og Sogn og Fjordane er dei fylka som har høgst del av utlån av bøker for born i 2018, medan Oppland og Østfold har høgst del av utlån av bøker for vaksne, sjå tabell 7.1.

Meir skjønnlitteratur enn faglitteratur

I løpet av dei siste femten åra har fordelinga vore omtrent den same mellom utlån av faglitteratur og utlån av skjønnlitteratur for born. Nær ni av ti førstegongslån av barnelitteratur i 2018 var skjønnlitteratur. Same fordeling var det året før. I 2014 og tidlegare var åtte av ti barnebøker innanfor skjønnlitterær sjanger. Bøker for vaksne har òg hatt fleire utlån av skjønnlitterære bøker i høve til faglitterære bøker, men ikkje like stor del som for born. Seks av ti førstegongslån av bøker for vaksne var skjønnlitteratur i 2018 og omlag same del har det vore dei siste ti åra, sjå tabell 7.1.

Figur 7.1. Folkebibliotek. Utlån[1] av bøker etter type litteratur

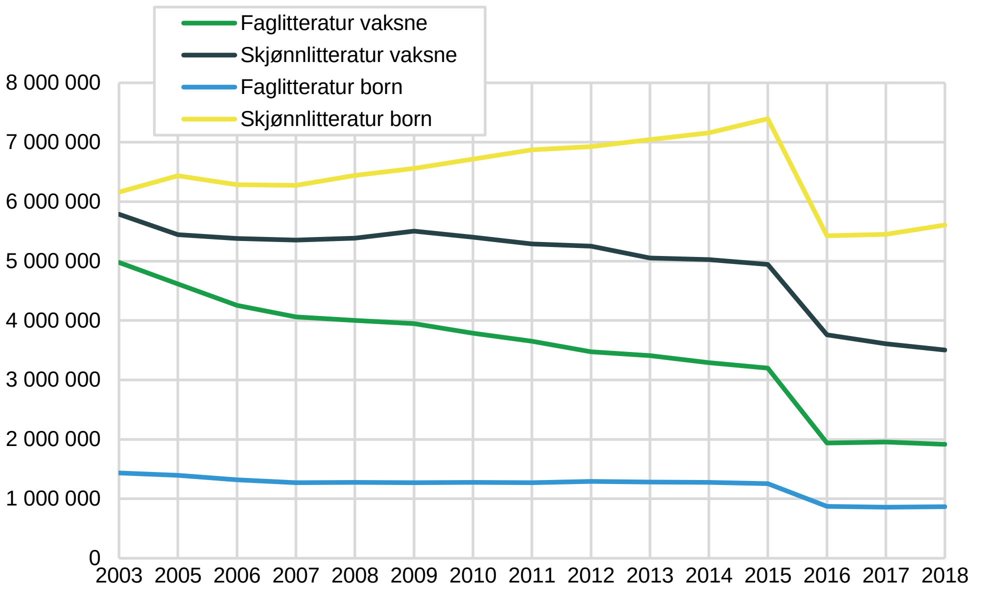

[1] Frå og med 2017 er tal på utlån i figuren berre førstegongslån og tal kan ikkje fullt ut samanliknast med tidlegare år.
Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Folkebibliotek

Framleis auke i besøka i folkebiblioteka

I 2018 var det 667 folkebibliotek i Noreg, ein reduksjon med sju bibliotek frå året før. Totalt blei dei norske folkebiblioteka besøkt nær 25 millionar gonger, noko som var ein vekst på 2 prosent frå 2017. I gjennomsnitt var det 4,7 besøk per innbyggjar i Noreg til folkebiblioteka, mot 4,6 i 2017, sjå tabell 7.3.

Dei fleste av fylka har hatt liten endring i besøkstala det siste året. Nokre har noko færre besøk i 2018 i høve til i 2017, medan andre har hatt ein auke. Størst auke har vore i Buskerud. Der var det 1,1 besøk meir per innbyggjar enn i 2017, frå 4,3 til 5,4. Svalbard har det høgste besøkstalet per innbyggjar med 17,4. På fastlandet er det Rogaland som ligg høgst med 6,5 besøk per innbyggjar. Færrast besøk til folkebiblioteka hadde Østfold og Møre og Romsdal, begge fylka med 3,2 besøk per innbyggjar.

Figur 7.2. Folkebibliotek. Besøk per innbyggjar, etter fylke. 2018

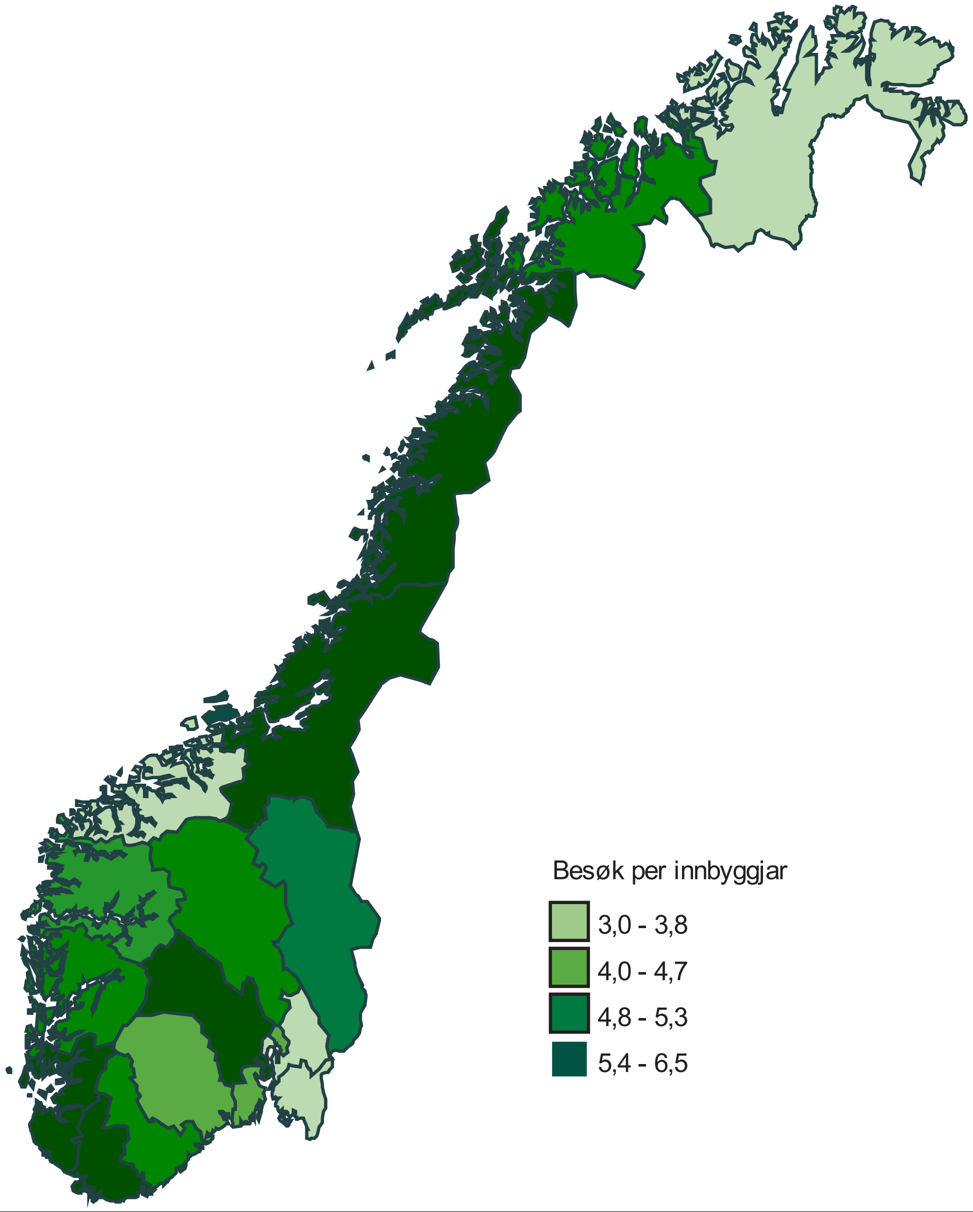

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Bokbestanden gjekk ned i folkebiblioteka

Bokbestanden i dei 667 folkebiblioteka i 2018 var på 15,2 millionar bøker, ein nedgang på 3,2 prosent frå året før, sjå tabell 7.4. Sidan 2001 har bestanden vorte redusert med 5,5 millionar bøker. Når det gjeld bestanden av musikk har den gått ned kvart år sidan 2012 og ligg no på om lag 440 000. Bestanden av lydbøker og film har auka for kvart år dei siste åra, men i 2018 gjekk bestanden ned. Bestanden av lydbøker gjekk ned med 12 600 frå 2017, til 757 000, og film gjekk ned 4 000, til 842 000.

Figur 7.3. Folkebibliotek. Bokbestand per 31. desember

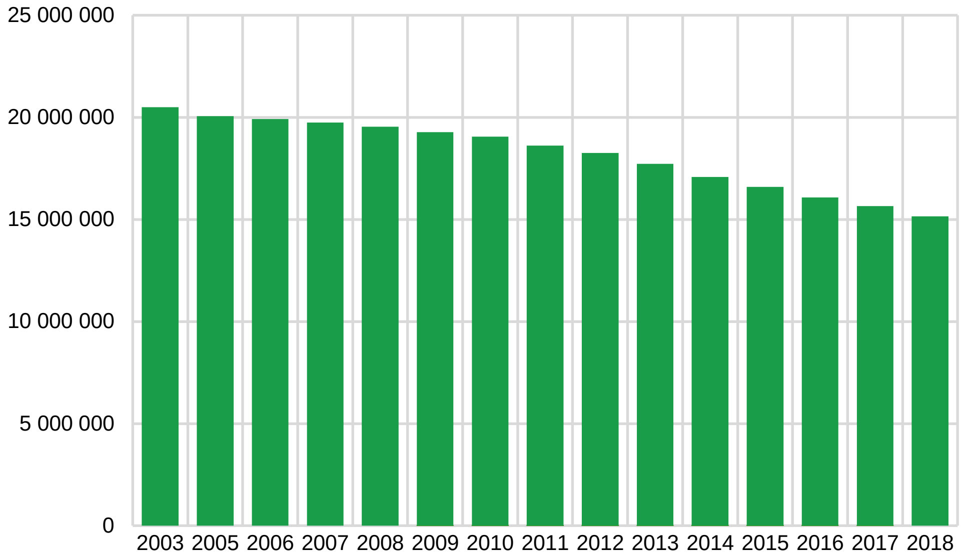

Kjelde: Nasjonalbiblioteket. KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Stadig auke i arrangement

Bokbestanden går ned i folkebiblioteka og dei fysiske besøka går opp. Ei årsak til auka i besøk er nok først og fremst at talet på arrangement går opp. Arrangementa kan vere både i regi av biblioteket eller i samarbeid med andre, samt andre aktørar som held opne arrangement. Dei ulike arrangementa kan til dømes vera kultur-arrangement, samtale- og debattarrangement og opplæring.

Over 24,8 millionar besøk vart talt opp i 2018 og det var om lag 60 000 arrangement i folkebiblioteka. I høve til året før var det ein auke på 499 000 besøk og nær 10 000 arrangement, sjå tabell 7.5. Tal på deltakarar enda på 1,5 millionar og det var ein auke på 213 000 deltakare, eller 16 prosent, samanlikna med 2017. I snitt var det 26 deltakare på kvart arrangement helde i folkebibliotek. I Østfold og Vest-Agder var det flest deltakare i gjennomsnitt per arrangement med høvesvis 38 og 38 deltakare.

Folkebibliotek – 3 009 innbyggjarar per årsverk

I 2018 var det 1 743 årsverk i folkebiblioteka, og det var 10 årsverk færre i høve til året før. Talet gjeld dei årsverka som utfører teneste i biblioteka (ikkje støtte-funksjonar/andre årsverk). I 2018 var det 3 042 innbyggjarar per årsverk, som var 33 fleire i høve til 2017. Løns- og medieutgiftene i folkebiblioteka per innbyggjar var 255 kroner i 2018, noko som var ein auke på 7 kroner samanlikna med året før.

Fylkesbibliotek

Utlån frå fylkesbiblioteka går noko opp

I 2018 enda utlån frå fylkesbibliotek på 281 000, mot 272 300 i 2017. Talet er delt mellom 204 000 eksemplar i direkte utlån og 77 000 i fjernlån frå eigne og primærbiblioteka sine samlingar. Samla utlån har elles gått ned for kvart år sidan 2002 og berre på dei siste sju åra har utlånstalet vorte halvert. Talet på fjernlån gjekk ned med 15 400 einingar frå 2017 medan talet på direkte utlån gjekk opp med 24 000. Delen av utlån til mobile einingar utgjorde 61 prosent av dei direkte utlåna i 2018, sjå tabell 7.8.

Tabellen viser òg at fylkesbiblioteka hadde 151 millionar kroner i brutto driftsutgifter i 2018, om lag 6,7 millionar kroner meir samanlikna med året før. Rekneskapen viser at utgifter til bøker og anna materiell var på om lag 7,0 millionar kroner i 2018, ein liten oppgang på 0,6 millionar kroner frå året før.

Fengselsbibliotek

Nedgang i bestanden på fengselsbibliotek

Det var 40 fengselsbibliotek i Noreg i 2018, eitt bibliotek mindre enn i 2017. Det var til saman 218 800 bøker og audiovisuelle einingar, noko som var ein nedgang på 2 000 einingar frå året før, sjå tabell 7.9. Talet på utlånte einingar enda på 469 900, ein nedgang på 48 700 einingar frå 2017. Tre av fire utlån var utlån av audiovisuelle medium.

Fag- og forskingsbibliotek

15,6 millionar bøker og tidsskrifter i fag- og forskingsbiblioteka

Fag- og forskingsbiblioteka hadde 45 millionar fysiske einingar i 2018. Av desse var det 15,7 millionar bøker og periodika og som utgjorde 35 prosent av dei totale fysiske einingane, sjå tabell 7.10. Dei største samlingane av bøker og tidsskrifter finst på bibliotek ved universitet og høgskular. Desse biblioteka hadde 9,6 millionar, eller 61 prosent, av alle bøker og tidsskrifter til saman i 2018, sjå figur 7.4. Nasjonalbiblioteket hadde 3,8 millionar bøker og periodika, noko som svarar til 24 prosent av totalen.

Figur 7.4. Fag- og forskingsbibliotek. Bøker og periodika, etter bibliotektype. 2018. Prosent

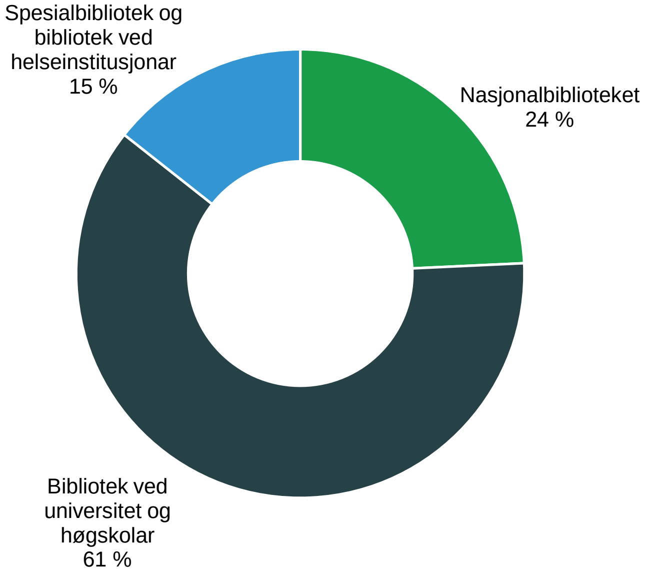

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

1,4 millionar utlån

Tabell 7.10 viser tal for bestand og noko av aktivitetane i fag- og forskingsbiblioteka. Talet på utlån i fysisk form, nærare bestemt effektuerte utlån (gjeld førstegongslån) frå biblioteka sine eigne samlingar enda på 1,4 millionar i 2018. I tillegg var det 274 000 effektuerte fjernlån til andre bibliotek. Brorparten av dei effektuerte utlåna var ved biblioteka ved universitet og høgskular, med 88 prosent av det samla talet for utlån.

Stadig auke i talet på nedlastingar

I tillegg til utlånsaktiviteten i fag- og forskingsbiblioteka viser statistikken òg noko av den digitale bruken ved desse biblioteka. Talet på nedlastingar har auka jamt dei siste åra og i 2018 vart det til saman lasta ned over 47 millionar dokument frå fag- og forskingsbiblioteka i Noreg. Det gjeld både nedlastingar frå fulltekstdatabasar og frå institusjonsarkiv. Ein fulltekstdatabase er ei samling av originaldokument der heile eller delar av dokumentet er elektronisk tilgjengeleg. Eit dokument kan mellom anna vere bøker, periodika, rapportar og artiklar i tidsskrifter. Institusjonsarkiv er eit ope tilgjengeleg arkiv for lagring av ein institusjon eller ei gruppe av institusjonar sine publikasjonar i elektronisk utgåve. Det kan omfatte doktoravhandlingar, studentoppgåver, ulike typar vitskapelege publikasjonar, forskingsrapportar med meir.

Det var totalt 2 071 tilsette ved fag- og forskingsbiblioteka i Noreg i 2018 og til saman vart det utført 1 584 årsverk. 94 prosent av årsverka var knytt til ein bibliotekfagleg stilling.

Ei av fire kroner brukt på innkjøp av materiale til samlingane

Fag- og forskingsbiblioteka brukte til saman 566 millionar kroner til innkjøp av materiale til samlingane i 2018. Dette utgjer 26 prosent av dei samla utgiftene som enda på 2,2 milliardar kroner, og det er 14 millionar mindre enn i 2017. Dei samla inntektene til fag- og forskingsbiblioteka enda på 2,2 milliardar kroner i 2018 og var ein nedgang på 48 millionar kroner i høve til 2017.

83 prosent av det totale beløpet som vart brukt til innkjøp av materiale gjekk til bibliotek ved universitet og høgskular. Spesialbibliotek og bibliotek ved helseinstitusjonar brukte 37 prosent av deira utgifter på innkjøp av materiale. Biblioteka ved universitet og høgskular brukte 33 prosent av utgifta på innkjøp av materiale til samlingane.

Skulebibliotek

Skulebiblioteka med stabil bokbestand

Siste tilgjengelege tal for skulebibliotek for grunnskule og vidaregåande skule er frå 2017 då skulebibliotekstatistikken for 2018 ikkje er ferdig utarbeidd. Skulebiblioteka har hatt om lag same nivå på sin bokbestand dei siste tre åra og i 2017 var bokbestanden på til saman 14,4 millionar bøker. Talet gjeld bokbestandane i både grunnskular og vidaregåande skular.

For biblioteka i grunnskulen var det ein oppgang i bokbestanden frå 2016 til 2017 med 190 500 bøker. Det er ein liten nedgang i bestanden per elev, frå 22,9 til 22,1. Tilbodet av bøker til elevane har lege på om lag det same nivået dei siste tre åra før 2017, nær 23 bøker per elev, sjå tabell 7.11.

Bokbestanden i vidaregåande skule hadde ein auke på 15 000 bøker frå 2016 til 2017, medan tala per elev viser ein liten nedgang. Det var 16,9 bøker per elev i 2017 mot 17,1 året før. Samstundes auka talet på utlån per elev, frå 4,5 utlån i 2016 til 4,7 i 2017. Totalt utlån auka med fem prosent, der auka kjem frå utlån av audiovisuelle medium medan utlån av bøker gjekk ned, sjå tabell 7.12.

7.3. Pliktavlevering

Færre pliktavleveringar, men talet er ikkje samanliknbart med tidlegare år

Nasjonalbiblioteket er ansvarleg for registrering av pliktavlevert materiale i Noreg. I 2018 vart det registrert 574 millionar avleveringar av materiale til Nasjonalbiblioteket, sjå tabell 7.13. Norske vevdokument utgjer største delen av det pliktavleverte materialet, men talet for 2018 er ikkje samanliknbart med tidlegare år. Dette skyldast overgangen til ny innhaustingsplattform for internettressursar og ei stans i innhaustinga. I 2017 var det i underkant av 2,4 milliardar pliktavleverte vevdokument, medan det var 3,5 milliardar i 2016, ein nedgang på 32 prosent mellom desse to åra.

Talet på anna avlevert materiale gjekk opp i 2018. Held vi vevdokument utanfor var det samla talet på 280 000 pliktavleveringar, altså ein auke på om lag 12 100 samanlikna med 2017. Både bøker og e-bøker opplevde stigning med høvesvis 69 og 487 fleire avleverte eksemplar, men det var talet på filer for digitalt fjernsyn som auka mest i høve til året før, med 2 661 fleire avleveringar.

Talet på pliktavleverte filer til digital radio gjekk opp til 131 400 filer i 2018, 7 300 fleire enn i 2017.

7.4. Om statistikken

Nasjonalbiblioteket er ansvarleg for innsamling av statistikk for dei ulike biblioteka: folkebiblioteka, fylkesbiblioteka, skulebiblioteka, fengselsbiblioteka og mobile einingar, samt frå fag- og forskingsbiblioteka. Statistikken for folkebibliotek er heimla i Lov om folkebibliotek (Lovdata 2019a). Statistikken for fag- og forskingsbibliotek viser verksemda til biblioteka, mellom anna om bok- og mediebestand, utlån, besøk og kostnader.

All statistikk om biblioteka si verksemd har vore ein del av kulturstatistikken i Statistisk sentralbyrå (SSB) sidan 1982.

Omfang og publisering

Folkebibliotek

Alle folkebiblioteka er med i folkebibliotekstatistikken. For 2018 var det til saman 667 folkebibliotekavdelingar (hovudbibliotek og filialar til saman). Hovudbiblioteket i kommunen er rapporterande eining. Det hender frå år til år at nokre kommunar ikkje leverer statistikk, medan nokre kommunar leverer ufullstendig statistikk. Delar av folkebibliotekstatistikken vert publiserte på SSB sine Internettsider gjennom KOSTRA, førebelse tal 15. mars og endelege tal 15. juni (SSB 2019a).

Skulebibliotek

Skulebibliotekstatistikken omfattar bibliotek ved offentlege og private (offentleg godkjende) vidaregåande skular og bibliotek i grunnskulen. 2018-tala for skulebibliotek ved grunnskulen og den vidaregåande skulen er ikkje oppdaterte.

Fag- og forskingsbibliotek

Det einskilde bibliotek er kjelde for sine data og statistikken vert henta inn til Nasjonalbiblioteket ved hjelp av eit elektronisk skjema på internett. Ein har prøvd å lage statistikkskjemaet med tanke på at data skal vere tilgjengelege i dei bibliotekfaglege systema, til dømes BIBSYS og ALMA. Undersøkinga er meint å dekkje heile sektoren. 137 bibliotek har rapportert for 2018.

Fag- og forskingsbibliotek vert publisert som eigen statistikk i SSB (SSB 2019b).

Datakjelder og datainnsamling

Det er Nasjonalbiblioteket som i det store og heile handsamar og kvalitetssikrar folkebibliotekstatistikken, medan SSB er engasjert i dette arbeidet når det gjeld statistikken for fag- og forskingsbiblioteka. SSB får ei elektronisk fil frå Nasjonalbiblioteket og går gjennom kvaliteten før data vert publiserte.

Omgrep og definisjonar

Besøk

- *Folkebibliotekstatistikken* – Eit bibliotekbesøk vil seie at ein person går inn i lokala til folkebiblioteket for å nytte tilbodet til biblioteket. Rutinane til folkebiblioteka for registrering/teljing av besøk kan variere noko. Det er to måtar å telje besøk i folkebiblioteka på:

  a) Manuell teljing to veker i året (stikkprøveteljing). Frå denne teljinga utreknar ein det årlege talet på besøk etter ein gjeve formel forklart i rettleiinga.
  b) Mekanisk/automatisk teljing. Tala kan vere noko usikre og manuell teljing kan nyttast for å korrigere eventuelle feilkjelder. Ein reknar jamvel med at tala på besøk er truverdige.

- *Fag- og forskingsbibliotekstatistikken* – Eit besøk vert definert som ein person som kjem til biblioteket for å nytte samlingane eller tenestene (ISO 2.2.40). Talet på registrerte besøk er grunna i teljeapparat. Kvar bibliotekeining rapporterer registrerte besøk, sjå Rettleiing til statistikk om fag- og forskingsbibliotek under *Om statistikken* for Fag- og forskingsbibliotek (SSB 2019b).

Andre omgrep

- *Periodika* – Publikasjonar som vert gjeve ut med jamne eller ujamne mellomrom med same tittel. Dei einskilde einingane i seriane har eit nummer og/eller ein dato for utgjeving. Omfattar mellom anna tidsskrifter, nyhendebrev, aviser, vekeblad, årbøker, notat- og rapportseriar, samt nettsider.

- *Institusjonsarkiv* – Eit ope tilgjengeleg arkiv for lagring av ein institusjon eller ei gruppe av institusjonar sine publikasjonar i elektronisk utgåve. Det kan omfatte doktoravhandlingar, studentoppgåver, ulike typar vitskapelege publikasjonar, forskingsrapportar med meir.

Utlån

- *Folkebibliotekstatistikken* – Ein tel utlån av medium frå den faste bestanden ved avdelinga og frå sirkulasjons- eller depotsamlingar. Dette inkluderer utlån til andre bibliotek ved fjernlån. I bibliotek med fotomekanisk utlånssystem eller som ikkje fører ein spesifisert utlånsstatistikk, kan stadfesting av utlån til born/vaksne og på dei einskilde medium gjerast ved stikkprøveundersøkingar, sjå Rettleiing til statistikk om kulturtilbod under *Om statistikken* for Kulturtilbod (SSB 2019a).

- *Fag- og forskingsbibliotekstatistikken* – Lån frå eiga samling er utlån til einskildpersonar og institusjonar (ikkje bibliotek). Lån til andre avdelingar (hushaldslån) vert ikkje talde. Lokale kopiar vert heller ikkje talde. Det vert skilt mellom førstegongslån og fornying. Fjernlån er lån/kopi til eit anna bibliotek under anna administrativ eining, medan innlån er lån frå eit anna bibliotek under anna administrativ eining, sjå Rettleiing til statistikk om fag- og forskingsbibliotek under *Om statistikken* for Fag- og forskingsbibliotek (SSB 2019b).

Pliktavlevering

Tal på pliktavlevering i dette kapittelet vert innhenta frå Nasjonalbiblioteket som er ansvarleg for registrering av pliktavlevert materiale i Noreg.

Pliktavlevert materiale til Nasjonalbiblioteket er regulert i eiga lov, Lov om avleveringsplikt for allment tilgjengelege dokument, pliktavleveringsloven (Lovdata 2019b). Alle dokumenta som er laga for spreiing ut over ein privat krins, er avleveringspliktige uavhengig av medietype. Formålet med lov om pliktavlevering er å tryggje avleveringa av dokument med allmenn tilgjengeleg informasjon til nasjonale samlingar, slik at det vert mogleg å ta vare på desse vitnemåla om norsk kultur og samfunnsliv og gjere dei tilgjengelege som kjeldemateriale for forsking og dokumentasjon (Nasjonalbiblioteket 2019).

Småtrykk i statistikken for det pliktavleverte materialet er den typen materiale som går inn i den såkalla Småtrykksamlinga. I denne samlinga vert dokumenta grupperte etter utgjevar, og dei einskilde dokumenta vert ikkje gitt ei bibliografisk forklaring. Småtrykk er reklametrykk, brosjyrar, katalogar, programmer, kalender og liknande publikasjonar.

Avlevering av kringkasting

Etter pliktavleveringslova skal Nasjonalbiblioteket ta imot alt Norsk rikskringkasting (NRK) sender, både rikssendingar og lokalsendingar. Nasjonalbiblioteket kan krevje avlevering frå andre kanalar som har konsesjon i Noreg. Førebels vert det kravd inn frå riksdekkjande sendingar, dvs. TV2, TVNorge, P4 og Radio Norge. Lokal-TV leverer inn fem veker i året; dei med vekenummer som endar på 0. Dokumenta skal avleverast utan vederlag. Nasjonalbiblioteket tek imot pliktavleverte opptak frå norske kringkastarar, arkiverer dei og gjer kopiar tilgjengelege for forsking og dokumentasjon innanfor rammene av pliktavleveringslova og dei opphavsrettslege reglane som gjeld til kvar tid.

Referansar

Lovdata (2019a): LOV-1985-12-20-108: Lov om folkebibliotek (folkebibliotekloven). https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1985-12-20-108

Lovdata (2019b): LOV-1989-06-09-32: Lov om avleveringsplikt for allment tilgjengelege dokument (pliktavleveringslova). https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1989-06-09-32?q=pliktavleveringsloven

Nasjonalbiblioteket: https://www.nb.no/

Statistisk sentralbyrå (2019a): Kulturtilbod. https://www.ssb.no/kultur_kostra

Statistisk sentralbyrå (2019b): Fag- og forskingsbibliotek. https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/statistikker/ffbibl

Tabell 7.1. Folkebibliotek. Utlån av bøker, etter fylke

	Utlån (førstegongslån og fornying) i alt	Derav førstegongslån	Per innbyggjar[1]	Utlån bøker for vaksne			Utlån bøker for born		
				I alt	Fag-litteratur	Skjønn-litteratur	I alt	Fag-litteratur	Skjønn-litteratur
1999	18 522 095	..	4,2	10 875 116	5 220 853	5 654 263	7 646 979	1 439 765	6 207 214
2001	17 898 878	..	4,0	10 686 812	4 987 725	5 699 087	7 212 066	1 343 978	5 868 088
2003	18 361 942	..	4,0	10 766 452	4 977 985	5 788 467	7 595 490	1 435 071	6 160 419
2005	17 897 958	..	3,9	10 065 467	4 617 521	5 447 946	7 832 491	1 394 038	6 438 453
2006	17 238 496	..	3,7	9 637 697	4 254 801	5 382 896	7 600 799	1 317 497	6 283 302
2007	16 954 660	..	3,6	9 410 966	4 059 449	5 351 517	7 543 694	1 271 162	6 272 532
2008	17 107 927	..	3,6	9 387 638	4 002 438	5 385 200	7 720 289	1 278 465	6 441 824
2009	17 283 494	..	3,6	9 451 331	3 945 724	5 505 607	7 832 163	1 273 357	6 558 806
2010	17 184 397	..	3,5	9 190 205	3 786 090	5 404 115	7 994 192	1 275 745	6 718 447
2011	17 085 783	..	3,4	8 941 477	3 651 508	5 289 969	8 144 306	1 270 437	6 873 869
2012	16 944 281	..	3,4	8 724 891	3 471 590	5 253 301	8 219 390	1 293 586	6 925 804
2013	16 787 344	..	3,3	8 460 890	3 408 396	5 052 494	8 326 454	1 281 385	7 045 069
2014	16 755 804	12 219 252	3,3	8 318 458	3 291 230	5 027 228	8 437 346	1 278 094	7 159 252
2015	16 796 801	12 195 366	3,3	8 146 831	3 199 911	4 946 920	8 649 970	1 254 250	7 395 720
2016	16 785 735	12 001 543	3,2	8 012 449	3 072 265	4 940 184	8 773 286	1 215 234	7 558 052
2017[2]	..	11 867 797	2,2	5 560 554	1 953 972	3 606 582	6 307 243	858 895	5 448 348
2018	..	11 891 369	2,2	5 421 184	1 917 195	3 503 989	6 470 185	865 213	5 604 972
2018									
Østfold	..	617 266	2,1	311 653	99 379	212 274	305 613	41 777	263 836
Akershus	..	1 324 257	2,1	610 606	256 175	354 431	713 651	76 842	636 809
Oslo	..	1 243 293	1,8	545 869	255 723	290 146	697 424	89 718	607 706
Hedmark	..	497 056	2,5	246 770	89 288	157 482	250 286	39 221	211 065
Oppland	..	498 613	2,6	267 600	93 334	174 266	231 013	32 197	198 816
Buskerud	..	535 498	1,9	251 121	75 336	175 785	284 377	38 220	246 157
Vestfold	..	697 471	2,8	339 226	115 348	223 878	358 245	45 787	312 458
Telemark	..	410 732	2,4	199 557	61 874	137 683	211 175	27 462	183 713
Aust-Agder	..	265 839	2,3	119 346	37 631	81 715	146 493	17 938	128 555
Vest-Agder	..	535 573	2,9	239 294	77 113	162 181	296 279	36 068	260 211
Rogaland	..	1 130 732	2,4	451 470	146 468	305 002	679 262	89 522	589 740
Hordaland	..	1 111 700	2,1	497 559	187 056	310 503	614 141	89 528	524 613
Sogn og Fjordane	..	310 628	2,8	119 113	34 677	84 436	191 515	27 261	164 254
Møre og Romsdal	..	562 529	2,1	266 910	63 983	202 927	295 619	41 150	254 469
Trøndelag	..	1 192 672	2,6	517 303	172 132	345 171	675 369	93 281	582 088
Nordland	..	479 530	2,0	240 572	75 035	165 537	238 958	34 663	204 295
Troms Romsa	..	356 581	2,1	139 127	57 299	81 828	217 454	35 663	181 791
Finnmark Finnmárku	..	121 399	1,6	58 088	19 344	38 744	63 311	8 915	54 396

[1] Utlån per innbyggjar er rekna på tal frå fastlands-Noreg og ikkje med Svalbard. [2] Frå og med 2017 er tal på utlån berre førstegongslån. Tal for 2017 og 2018 kan difor ikkje fullt ut samanliknast med tidlegare år.

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 7.2. Folkebibliotek. Utlån av andre medium[1] og nedlastingar e-bøker, etter fylke

	Lydbøker	Musikk	Film	Andre fysiske medium	Nedlastingar e-bøker, born og vaksne[2]
2016	1 200 594	216 802	1 958 509	566 427	567 977
2017	1 058 634	175 915	1 701 217	552 120	642 294
2018	881 487	132 448	1 490 963	546 802	..
2018					
Østfold	45 549	2 206	96 565	35 548	..
Akershus	113 298	11 017	167 825	62 003	..
Oslo	67 046	37 013	166 189	19 204	..
Hedmark	37 637	4 634	59 109	14 088	..
Oppland	47 956	1 405	61 589	26 046	..
Buskerud	48 310	3 809	62 481	24 965	..
Vestfold	53 727	5 270	81 725	20 958	..
Telemark	34 101	3 885	52 569	13 458	..
Aust-Agder	23 082	1 319	32 120	24 353	..
Vest-Agder	36 163	726	80 290	25 758	..
Rogaland	74 523	12 397	168 930	56 461	..
Hordaland	76 696	28 672	137 534	42 234	..
Sogn og Fjordane	17 313	787	22 812	17 260	..
Møre og Romsdal	43 598	1 516	53 262	37 453	..
Trøndelag	86 187	12 310	146 960	65 668	..
Nordland	43 055	2 358	62 280	22 506	..
Troms Romsa	23 290	2 542	29 882	27 279	..
Finnmark Finnmárku	9 956	582	8 841	11 560	..

[1] Ikkje registrert ved alle biblioteka. [2] Tal for e-bøker er ikkje tatt med i årets tabell då overgang til nye system for nedlasting av e-bøker har ført til mangelfulle tal.
Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 7.3. Folkebibliotek. Besøk totalt og besøk per innbyggjar[1], etter fylke

	Besøk totalt						Besøk per innbyggjar					
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Totalt	**21 331 536**	**21 906 269**	**22 404 180**	**23 947 593**	**24 325 416**	**24 861 513**	**4,2**	**4,2**	**4,3**	**4,6**	**4,6**	**4,7**
Østfold	897 913	867 309	915 459	908 810	957 621	943 372	3,2	3,0	3,2	3,1	3,2	3,2
Akershus	2 296 153	2 445 606	2 409 518	2 416 390	2 507 501	2 364 995	4,0	4,2	4,1	4,0	4,1	3,8
Oslo	2 097 515	2 150 078	2 158 313	2 467 859	2 590 268	2 837 732	3,3	3,3	3,3	3,7	3,8	4,2
Hedmark	890 805	992 837	917 286	932 286	990 181	965 471	4,6	5,1	4,7	4,8	5,0	4,9
Oppland	872 635	873 710	861 777	854 807	863 554	752 576	4,6	4,6	4,6	4,5	4,5	4,0
Buskerud	1 090 912	1 067 667	1 083 494	1 487 419	1 223 478	1 537 920	4,0	3,9	3,9	5,3	4,3	5,4
Vestfold	1 107 220	1 101 494	1 005 789	1 048 801	1 086 549	1 055 087	4,6	4,5	4,5	4,7	4,8	4,7
Telemark	728 361	767 680	730 666	747 776	726 796	698 516	4,2	4,5	4,2	4,3	4,2	4,0
Aust-Agder	496 067	512 793	502 433	530 346	495 512	562 773	4,4	4,5	4,3	4,5	4,2	4,8
Vest-Agder	1 095 938	1 130 530	1 076 441	1 156 029	963 577	1 163 045	6,1	6,3	5,9	6,3	5,2	6,2
Rogaland	2 240 794	2 31 898	3 009 421	2 973 390	3 342 397	3 072 658	4,9	5,9	6,4	6,3	6,9	6,5
Hordaland	2 003 142	1 982 418	2 220 499	2 281 897	2 224 538	2 164 492	4,0	3,9	4,3	4,4	4,3	4,1
Sogn og Fjordane	519 236	494 529	463 066	515 907	518 790	556 474	4,8	4,5	4,2	4,7	4,7	5,1
Møre og Romsdal	831 322	820 431	806 746	802 634	833 581	850 007	3,2	3,1	3,0	3,0	3,1	3,2
Sør-Trøndelag	1 511 275	1 424 061	1 443 328	1 391 985	1 476 128	.	4,9	4,6	4,7	4,4	4,6	.
Nord-Trøndelag	650 169	587 064	653 286	1 173 002	1 066 907	.	4,8	4,3	4,8	8,5	7,7	.
Trøndelag	.	.	.	.	.	2 686 842	.	.	.	.	.	5,8
Nordland	788 127	782 964	1 014 346	1 036 748	1 275 412	1 499 373	3,3	3,2	4,2	4,3	5,2	6,2
Troms Romsa	905 969	896 498	872 438	943 200	910 538	893 536	5,6	5,5	5,3	5,7	5,5	5,3
Finnmark Finnmárku	307 983	276 702	259 874	278 307	272 088	256 644	4,1	3,	3,4	3,7	3,6	3,4

[1] Kvart år er det nokre bibliotek som ikkje rapporterer tal på besøk.
Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 7.4. Folkebibliotek. Bøker og anna fysisk materiale, etter fylke

	Bibliotek i alt[1]	Bokbestand per 31.12. i alt	Aviser og tidsskrifter	Fonogram		Film	Andre medium
				Musikk	Lydbøker		
2001	974	20 642 273	42 093	330 268	285 627	240 526	478 852
2003	892	20 488 405	40 751	371 837	359 769	309 222	451 843
2005	832	20 060 340	36 158	447 621	448 245	407 827	478 966
2006	815	19 923 195	34 866	470 286	489 429	460 442	481 253
2007	807	19 738 178	34 447	508 922	536 492	500 752	469 114
2008	798	19 538 744	32 382	548 014	575 931	538 221	500 990
2009	784	19 266 727	32 402	594 101	603 236	576 088	511 416
2010	768	19 051 387	29 646	644 644	630 330	614 773	491 058
2011	744	18 618 559	29 619	675 697	654 793	659 061	504 353
2012	742	18 256 014	28 011	678 683	687 012	708 818	554 585
2013	715	17 721 712	27 784	650 328	712 412	760 002	544 580
2014	686	17 074 620	27 859	616 220	732 305	800 201	518 163
2015	676	16 595 136	37 723	568 101	751 352	828 335	493 770
2016	676	16 080 207	26 389	531 534	765 389	841 138	477 050
2017	674	15 659 466	19 906	483 173	769 775	846 400	486 327
2018	667	15 169 764	19 069	442 393	757 131	842 243	484 531
2018							
Østfold	22	606 776	869	9 230	32 612	38 512	12 563
Akershus	33	1 012 634	1 816	30 111	67 609	75 701	32 643
Oslo	20	941 277	960	53 506	27 047	47 955	22 097
Hedmark	28	795 109	1 277	22 029	35 298	36 778	50 431
Oppland	38	857 053	1 097	9 050	45 051	40 314	11 753
Buskerud	33	569 748	610	17 990	39 318	40 405	21 959
Vestfold	15	560 880	796	16 378	31 603	35 290	17 635
Telemark	27	748 163	697	24 495	34 885	42 650	25 656
Aust-Agder	19	372 984	572	3 721	18 383	18 845	6 964
Vest-Agder	32	592 584	740	5 560	31 224	37 187	15 267
Rogaland	48	1 265 416	1 299	67 804	65 215	86 466	60 472
Hordaland	60	1 251 840	1 652	69 151	61 358	70 658	70 732
Sogn og Fjordane	52	786 505	980	11 939	31 009	36 217	9 840
Møre og Romsdal	51	1 090 244	1 208	11 571	53 200	48 139	19 124
Trøndelag	68	1 503 155	1 630	45 685	90 043	81 481	49 134
Nordland	62	1 166 996	1 477	25 287	54 120	59 065	29 586
Troms Romsa	36	568 811	885	9 045	20 552	27 997	19 830
Finnmark Finnmárku	22	460 698	466	9 830	17 546	16 868	8 621
Svalbard	1	18 891	38	11	1 058	1 715	224

[1] Inkludert hovudbibliotek.
Kjelde: Nasjonalbiblioteket. KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 7.5. Aktivitet i folkebibliotek. Besøk, arrangement og tal på deltakare på arrangement, etter fylke

	Fysiske besøk i folkebibliotek	Tal på arrangement	Tal på deltakare på arrangement
2016	23 947 593	47 076	1 170 538
2017	24 325 416	49 835	1 326 173
2018	24 861 513	59 874	1 541 506
2018			
Østfold	943 372	1 729	58 903
Akershus	2 364 995	4 994	137 351
Oslo	2 837 732	9 193	210 768
Hedmark	965 471	2 700	67 065
Oppland	752 576	2 414	66 390
Buskerud	1 537 920	2 668	63 340
Vestfold	1 055 087	2 209	56 504
Telemark	698 516	1 280	28 373
Aust-Agder	562 773	1 871	43 738
Vest-Agder	1 163 045	1 438	54 180
Rogaland	3 072 658	5 106	169 301
Hordaland	2 164 492	5 550	123 636
Sogn og Fjordane	556 474	1 093	28 988
Møre og Romsdal	850 007	2 260	54 203
Trøndelag	2 686 842	7 201	197 042
Nordland	1 499 373	4 103	100 598
Troms Romsa	893 536	2 538	50 491
Finnmark Finnmárku	256 644	1 527	30 635

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 7.6. Folkebibliotek. Bøker for vaksne og born, etter fylke

	Bøker for vaksne			Bøker for born		
	I alt	Faglitteratur	Skjønnlitteratur	I alt	Faglitteratur	Skjønnlitteratur
1999	14 892 045	6 815 455	8 076 590	5 895 727	1 210 673	4 685 054
2001	14 694 512	6 849 363	7 845 149	5 947 761	1 248 998	4 698 763
2003	14 395 902	6 697 422	7 698 480	6 092 503	1 317 898	4 774 605
2005	13 935 928	6 537 282	7 398 646	6 124 412	1 339 501	4 784 911
2006	13 746 458	6 416 206	7 330 252	6 176 737	1 350 669	4 826 068
2007	13 531 279	6 299 185	7 232 094	6 206 899	1 353 134	4 853 765
2008	13 327 904	6 196 286	7 131 618	6 210 840	1 349 917	4 860 923
2009	13 009 085	6 084 397	6 924 688	6 257 642	1 368 108	4 889 534
2010	12 762 393	5 910 589	6 851 804	6 288 994	1 389 986	4 899 008
2011	12 353 439	5 738 075	6 615 364	6 265 120	1 388 711	4 876 409
2012	11 988 046	5 624 978	6 363 068	6 267 968	1 380 441	4 887 527
2013	11 445 884	5 367 714	6 078 170	6 275 828	1 358 231	4 917 597
2014	11 063 887	5 234 055	5 829 832	6 010 733	1 314 210	4 696 523
2015	10 604 934	4 979 582	5 625 352	5 990 202	1 297 712	4 692 490
2016	10 172 578	4 762 020	5 410 558	5 907 629	1 258 337	4 649 292
2017	9 807 110	4 569 261	5 237 849	5 833 924	1 217 366	4 616 558
2018	9 463 329	4 395 632	5 067 697	5 687 544	1 183 749	4 503 795
2018						
Østfold	385 153	182 841	202 312	221 623	44 842	176 781
Akershus	626 175	293 254	332 921	386 459	74 320	312 139
Oslo	537 561	321 555	216 006	403 716	84 982	318 734
Hedmark	534 415	253 535	280 880	260 694	59 646	201 048
Oppland	565 900	253 965	311 935	291 153	63 131	228 022
Buskerud	342 329	154 608	187 721	227 419	47 506	179 913
Vestfold	354 774	175 411	179 363	206 106	41 427	164 679
Telemark	505 555	238 832	266 723	242 608	51 049	191 559
Aust-Agder	236 167	101 881	134 286	136 817	28 571	108 246
Vest-Agder	349 018	153 929	195 089	243 566	45 761	197 805
Rogaland	731 129	352 544	378 585	534 287	113 914	420 373
Hordaland	756 432	364 390	392 042	495 408	105 836	389 572
Sogn og Fjordane	471 516	188 503	283 013	314 989	64 931	250 058
Møre og Romsdal	710 907	304 353	406 554	379 337	80 450	298 887
Trøndelag	935 805	328 576	516 891	567 350	116 140	451 210
Nordland	770 685	328 576	442 109	396 311	80 562	315 749
Troms Romsa	342 185	171 602	170 583	226 626	48 005	178 621
Finnmark Finnmárku	307 623	136 939	170 684	153 075	32 676	120 399

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 7.7. Folkebibliotek. Løns- og medieutgifter (1 000 kr), etter fylke

	Lønsutgifter	Medieutgifter
2016	1 143 777	134 636
2017	1 171 126	136 838
2018	1 219 831	133 433
2018		
Østfold	62 371	6 621
Akershus	135 249	13 907
Oslo	156 765	10 351
Hedmark	51 411	5 889
Oppland	48 655	7 009
Buskerud	63 312	6 304
Vestfold	60 611	6 727
Telemark	45 639	5 032
Aust-Agder	29 231	3 236
Vest-Agder	45 982	5 727
Rogaland	113 837	13 089
Hordaland	112 685	12 484
Sogn og Fjordane	28 954	4 680
Møre og Romsdal	52 033	6 880
Trøndelag	94 002	11 347
Nordland	54 994	7 057
Troms Romsa	37 529	4 464
Finnmark Finnmárku	26 571	2 629

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 7.8. Fylkesbibliotek. Utlån og rekneskap

	Utlån				Rekneskap	
	Samla utlån (fjernlån og direkte utlån)	Fjernlån frå eigne og primær-biblioteka sine samlingar	Direkte utlån, totalt[1]	Derav utlån frå mobile einingar	Brutto driftsutgifter	Utgifter til bøker og anna materiell
					1 000 kroner	
2000	824 147	224 560	-	432 009	95 884	11 667
2001	808 578	220 743	-	430 857	101 510	12 335
2002	823 574	220 124	-	449 789	104 001	11 274
2003	821 513	208 193	-	471 764	112 094	10 391
2004	755 857	200 326	-	427 073	113 264	10 167
2005	707 471	195 042	-	366 328	111 429	9 823
2006	651 419	176 082	-	348 016	105 383	9 924
2007	638 897	175 932	-	343 484	121 793	10 456
2008	633 249	188 822	-	342 137	119 501	9 197
2009	603 752	177 549	426 203	305 305	126 918	8 988
2010	543 548	198 709	344 839	233 119	126 924	8 261
2011	502 468	188 529	313 939	215 585	134 590	7 952
2012	463 430	161 337	302 093	206 744	137 827	7 553
2013	448 738	165 203	283 535	184 874	143 743	9 975
2014	407 289	151 823	255 466	192 707	149 886	8 307
2015	333 536	128 240	205 296	134 840	140 867	5 928
2016	307 558	118 620	188 938	102 033	145 785	6 643
2017	272 278	92 452	179 826	101 912	144 809	6 342
2018	281 000	77 017	203 983	125 198	151 471	6 981
2018						
Østfold	5 806	-	5 806	-	6 175	59
Akershus	112 515	37 738	74 777	59 477	15 517	997
Hedmark	-	-	-	-	5 538	99
Oppland	11 720	-	11 720	11 720	7 490	78
Buskerud	11 831	-	11 831	-	8 399	214
Vestfold	-	-	-	-	6 901	60
Telemark	-	-	-	-	5 666	145
Aust-Agder	-	-	-	-	5 888	342
Vest-Agder	-	-	-	-	4 165	69
Rogaland	-	-	-	-	6 620	620
Hordaland	12 007	-	12 007	9 822	9 640	344
Sogn og Fjordane	10 321	-	10 321	-	7 332	56
Møre og Romsdal	-	-	-	-	11 137	10
Trøndelag	56 753	15 558	41 195	16 214	16 722	1 189
Nordland	33 757	18 802	14 955	9 709	14 107	1 218
Troms Romsa	22 918	4 069	18 849	18 256	12 707	1 352
Finnmark Finnmárku	3 372	850	2 522	-	7 466	126

[1] Inkluderer utlån av klassesett, depot-utlån, utlån frå mobile einingar, til institusjonar og fengsel.
Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 7.9. Fengselsbibliotek[1]. Bestand og utlån

	Fengsels-bibliotek, i alt	Bøker og AV-medium i alt	Utlån				
			I alt	Faglitteratur	Skjønnlitteratur	AV-medium	Per innsett
2001	14	74 299	129 658	67 888	42 081	19 689	89,2
2002	15	76 998	136 630	66 355	50 931	19 344	86,4
2003	15	77 966	139 460	65 493	47 799	26 168	86,7
2004	15	80 466	158 573	72 985	49 477	36 111	100,1
2005	13	80 785	144 711	59 536	38 508	46 667	87,3
2006	15	88 128	141 895	61 441	34 476	45 978	77,4
2007	15	95 713	166 412	67 817	37 715	60 880	92,3
2008	22	117 323	200 301	60 551	40 370	99 380	86,4
2009	23	123 914	241 318	66 997	46 895	127 426	100,2
2010	27	141 020	256 583	60 132	50 351	146 100	97,8
2011	36	173 857	330 432	57 390	54 581	218 461	104,9
2012	40	190 918	365 745	67 277	50 889	247 579	111,6
2013	40	199 126	370 401	63 685	54 632	252 084	113,9
2014	40	196 174	407 077	59 546	52 941	294 590	121,2
2015	40	200 277	471 768	68 285	54 044	349 439	139,1
2016	41	199 309	519 993	72 653	52 943	388 937	155,4
2017	41	220 891	518 635	77 603	48 093	389 051	155,9
2018	40	218 853	469 953	73 742	42 419	353 792	148,3

[1] Nokre bibliotektenester grunna i heilt eller delvis på depot frå folkebiblioteket.
Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 7.10. Fag- og forskingsbibliotek. Hovudtabell. 2018[1]

	I alt	Nasjonal-biblioteket	Bibliotek ved universitet og høgskular[2]	Spesialbibliotek og bibliotek ved helseinstitusjonar
Bibliotek i alt	**137**	**1**	**32**	**104**
Samlingar				
Fysiske einingar	45 496 060	32 617 095	10 035 992	2 842 973
Bøker og periodika, talet på bind i alt	15 664 722	3 800 442	9 612 302	2 251 978
Derav				
Brutto tilvekst	764 116	630 621	107 286	26 209
Manuskript	16 068 098	16 000 000	8 679	59 419
Musikaliar	279 814	81 288	193 164	5 362
AV-dokument	4 336 689	4 116 507	198 464	21 718
Anna bibliotekmateriale	9 146 737	8 618 858	23 383	504 496
Løpande periodikatitlar				
Tidsskrifter, trykte	18 135	3 861	8 440	5 834
Aviser, trykte	2 169	241	1 599	329
Utlån				
Effektuerte utlån, frå eiga samling	1 381 471	69 725	1 215 926	95 820
Effektuerte utlån, fjernlån	273 896	159 233	107 257	7 406
Fjernlån, fornying	..	..	..	..
Fornying frå eiga samling	..	..	..	..
Innlån				
Utsende tingingar	99 789	3 868	80 060	15 861
Innlån[3] i alt, fysiske einingar	100 016	8 190	76 141	15 685
Nedlastingar				
Nedlastingar frå fulltekstdatabasar	22 192 357	..	21 727 864	464 493
Nedlastingar frå institusjonsarkiv	24 963 928	..	22 919 004	2 044 924
Personale				
Talet på tilsette i alt	2 071	512	1 295	264
Derav				
..Bibliotekfagleg stilling	1 966	512	1 245	209
..Anna stilling	104	-	50	54
Utførte årsverk i alt	1 584	407	946	231
Derav				
Bibliotekfagleg stilling	1 481	407	900	174
Anna stilling	103	-	46	57
Økonomi				
Utgifter, i alt (i 1 000 kr)	2 192 626	531 964	1 413 526	247 136
Derav				
Innkjøp av materiale til samlingane	566 034	6 205	467 600	92 229
Inntekter, i alt (i 1 000 kr)	2 079 308	526 402	1 385 159	167 747

[1] Frå 2017 til 2018 fekk fleire institusjonar endra type-tilhøyring. I same periode gjekk fire bibliotek permanent ut av populasjonen. I 2019 er det seks bibliotek som ikkje har levert tal til statistikken for 2018. Tala for 2018 vil dermed ikkje være direkte samanliknbare med føregåande år. [2] Medrekna bibliotek ved universitet, vitskapelege høgskular og andre høgskular. [3] Tal på fornying er ikkje inkludert.

Kjelde: Fag- og forskingsbibliotek, Statistisk Sentralbyrå.

Tabell 7.11. Skulebibliotek. Grunnskular. Bokbestand og utlån, etter fylke[1,2]

	Bokbestand	
	I alt	Per elev
2002	8 690 591	15,1
2004	8 997 164	17,3
2005	8 864 430	16,7
2006	9 497 960	17,5
2007	9 459 703	18,8
2008	9 918 321	19,4
2009	10 030 268	20,2
2010	10 094 757	20,1
2011	10 508 800	20,8
2012	10 754 900	21,7
2014	10 806 825	22,8
2015	11 130 334	22,6
2016	11 064 198	22,9
2017	11 254 698	22,1
2017		
Østfold	602 816	19,8
Akershus	1 495 094	20,6
Oslo	834 171	14,6
Hedmark	472 019	27,2
Oppland	417 612	25,2
Buskerud	379 181	18,8
Vestfold	671 449	26,2
Telemark	217 543	19,3
Aust-Agder	332 644	24,1
Vest-Agder	586 092	26,8
Rogaland	1 328 805	25,1
Hordaland	1 204 906	23,2
Sogn og Fjordane	191 838	20,9
Møre og Romsdal	530 156	19,1
Trøndelag	1 232 675	27,6
Nordland	322 533	21,6
Troms Romsa	325 761	31,0
Finnmark Finnmárku	109 403	22,1

[1] Tabellen femner skular som hadde eige skulebibliotek eller skulebibliotek i kombinasjon med folkebibliotek. [2] Tal for 2013 og 2018 er ikkje publiserte.
Kjelde: Nasjonalbiblioteket

Tabell 7.12. Skulebibliotek[1]. Vidaregåande skular. Bokbestand og utlån, etter fylke

	Bokbestand		Utlån			
	I alt	Per elev	I alt	Utlån bøker	Utlån AV-medium og anna	Per elev
1999	2 193 001	13,7	655 217	615 342	42 125	4,1
2001	2 302 735	14,7	724 526	661 115	63 411	4,6
2002	2 447 234	15,3	723 673	650 895	72 778	4,5
2004	2 624 550	16,2	787 369	651 439	135 930	4,9
2005	2 653 179	16,1	794 472	641 155	151 317	4,8
2006	2 795 873	16,3	830 898	662 028	168 870	4,8
2007	2 931 060	16,5	929 734	688 762	240 972	5,2
2008	2 955 550	16,7	980 813	708 553	272 260	5,6
2009	3 169 403	17,5	1 120 715	765 853	354 862	6,2
2010	3 201 050	17,7	1 090 670	753 030	337 640	6,0
2011	3 382 351	17,9	1 088 385	807 763	280 622	5,8
2012	3 345 028	17,8	1 057 033	806 937	250 096	5,6
2013[2]	..	..	..	..	..	..
2014	3 448 793	18,1	1 036 011	844 972	191 039	5,4
2015	3 230 235	17,3	1 036 011	701 609	162 089	4,6
2016	3 165 453	17,1	835 665	683 627	152 038	4,5
2017	3 180 246	16,9	875 545	675 221	200 324	4,7
2017						
Østfold	194 668	17,4	64 935	47 800	17 135	5,8
Akershus	404 920	16,6	125 120	98 541	26 579	5,1
Oslo	165 374	11,7	60 646	52 334	8 312	4,3
Hedmark	111 389	16,1	34 304	19 190	15 114	5,0
Oppland	88 472	12,0	21 681	17 483	4 198	2,9
Buskerud	126 762	14,8	45 235	40 637	4 598	5,3
Vestfold	158 057	16,6	44 625	39 134	5 491	4,7
Telemark	106 502	17,5	27 331	18 090	9 241	4,5
Aust-Agder	70 337	14,6	13 942	11 751	2 191	2,9
Vest-Agder	104 955	14,9	36 684	19 083	17 601	5,2
Rogaland	303 029	16,1	78 383	58 620	19 763	4,2
Hordaland	246 815	12,1	46 027	39 401	6 626	2,3
Sogn og Fjordane	64 264	14,6	5 643	5 159	484	1,3
Møre og Romsdal	159 785	17,8	34 970	26 207	8 763	3,9
Sør-Trøndelag	172 663	16,5	40 808	31 456	9 352	3,9
Nord-Trøndelag	98 034	14,4	39 602	34 423	5 179	5,8
Nordland	280 817	31,2	86 931	63 870	23 061	9,7
Troms Romsa	209 154	33,8	54 665	39 577	15 088	8,8
Finnmark Finnmárku	114 249	37,0	14 013	12 465	1 548	4,5

[1] Nokre skular har ikkje bibliotek og nokre skular har ikkje levert data. Svarprosenten ligg på om lag 90 prosent, men kan variere noko frå år til år. [2] Tal for 2013 og 2018 er ikkje publiserte.
Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 7.13. Pliktavlevering av materiale til Nasjonalbiblioteket

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
I alt	**964 633 802**	**5 213 805 757**	**7 696 276 940**	**3 453 263 279**	**2 363 267 720**	**573 743 792**
Norske vevdokument[1]	964 400 000	5 213 538 187	7 696 000 000	3 453 000 000	2 363 000 000	573 464 00
Periodika, løpande	10 480	10 053	10 053	8 283	7 957	7 213
Bøker	10 238	10 100	10 863	9 298	10 074	10 143
Nettmonografiar, E-bøker	2 048	4 688	2 911	3 192	4 114	4 601
Videoar	439	194	126	201	267	69
Film	253	238	186	169	167	206
Kombidokument	..	..	..	..	..	..
Lydbøker	347	334	206	277	335	234
Småtrykk	16 740	16 505	15 111	12 880	12 686	13 722
Postkort	1 006	1 413	495	64	214	842
Plakatar	1 418	1 836	1 263	1 064	1 070	839
Kringkasta materiale	-	-	-	-	..	..
Digital radio, talet på filer	87 490	120 679	133 079	129 917	124 090	131 385
Digital fjernsyn, talet på filer	101 009	98 935	99 995	95 827	104 540	107 201
Notetrykk	204	423	185	352	322	393
Kart	233	161	266	319	151	347
Innspela musikk	1 643	1 755	1 945	1 190	1 487	2 350
Cd-Rom og diskettar	..	..	..	..	..	..
Aviser	254	256	256	246	247	247

[1] På grunn av overgang til ny innhaustingsplattform for internettressursar i 2018 og ei stans i innhaustinga er ikkje dette talet samanliknbart med åra før.
Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

8. Arkiv

8.1. Ivaretaking

Totalt 571 000 hyllemeter arkivmateriale

Arkivstatistikken for 2018 omfattar 144 institusjonar som tek vare på historiske arkiv. Dei norske arkivinstitusjonane, bibliotek og museum tok vare på 571 083 hyllemeter med arkivmateriale. 91 prosent av dette vert teke vare på i arkivinstitusjonar. Arkivverket bevarte 47 prosent av den samla mengda arkiv. Kommunale og fylkeskommunale arkivinstitusjonar bevarte 42 prosent, medan museum og bibliotek tok vare på 9 prosent av den samla mengda arkivmateriale i 2018. Attverande arkivmateriale vart oppbevart av andre arkivinstitusjonar, sjå tabell 8.1 og figur 8.1.

Figur 8.1. Bestand i arkivinstitusjonar, bibliotek og museum. 2018. Hyllemeter i prosent

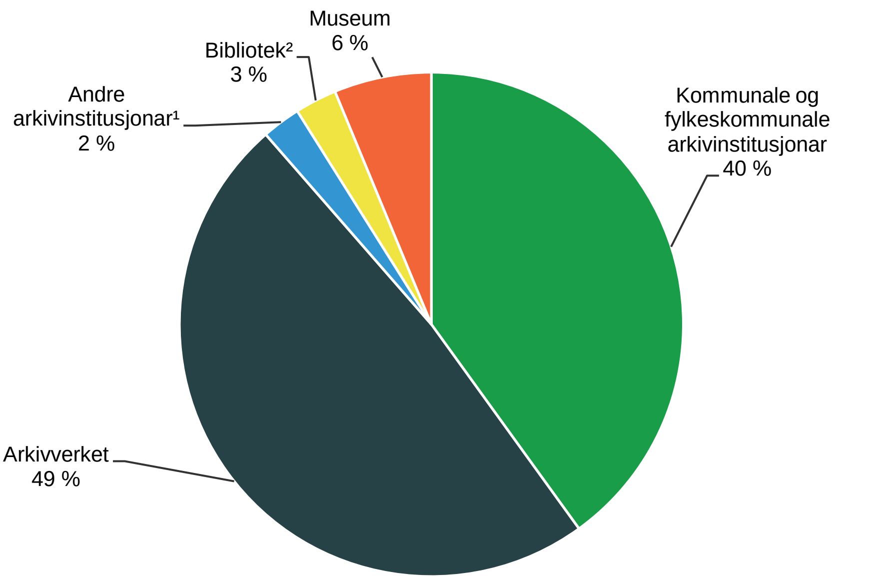

[1] Inkl. Stortingsarkivet. [2] Inkl. Nasjonalbiblioteket og mindre lokalhistoriske arkiv/samlingar.
Kjelde: Arkivverket.

8.2. Avlevering

I 2018 fekk dei arkivbevarande institusjonane samla sett avlevert 23 778 hyllemeter papirbasert arkivmateriale for bevaring. Kommunale og fylkeskommunale arkivinstitusjonar stod for heile 75 prosent av tilveksten. Det var 417 606 hyllemeter, eller 73 prosent av papirbasert bestand i 2018, som var ordna. Tilveksten av ordna bestand var på 17 032 hyllemeter og utgjorde 72 prosent av den totale tilveksten.

Arkiv frå verksemder, organisasjonar og einskildpersonar utgjer om lag 22 prosent

Samla arkivmengde som er privatarkiv er på 125 498 hyllemeter, om lag 22 prosent av den totale bestanden. Tilveksten av privatarkiva utgjer 4 757 hyllemeter, eller om lag 20 prosent av den samla tilveksten for 2018 (Arkivverket 2019).

Det er i talet på einskildarkiv bevart om lag like mange privatarkiv som offentlege arkiv. Men mange av desse arkiva er svært små, og vi veit at mange bevarte arkiv berre utgjer delar av arkiv. Det er òg ei skeivfordeling i det som er bevart både geografisk og sektormessig. Privatarkiv vert bevart i til saman 136 bevaringsinstitusjonar – 28 arkivinstitusjonar, 65 museum, 10 fagbibliotek, 22 folkebibliotek og 11 lokalhistoriske samlingar. Mengda i institusjonane varierer frå 1 hyllemeter til 37 200 hyllemeter i Arkivverket (Arkivverket 2019). Målt i hyllemeter oppbevarer Arkivverket 30 prosent av privatarkivmaterialet,

kommunearkivinstitusjonane i overkant av 25 prosent og musea i overkant av 23 prosent, sjå figur 8.2.

Figur 8.2. Privatarkivbestand i arkivinstitusjonar, bibliotek og museum. 2018. Hyllemeter i prosent

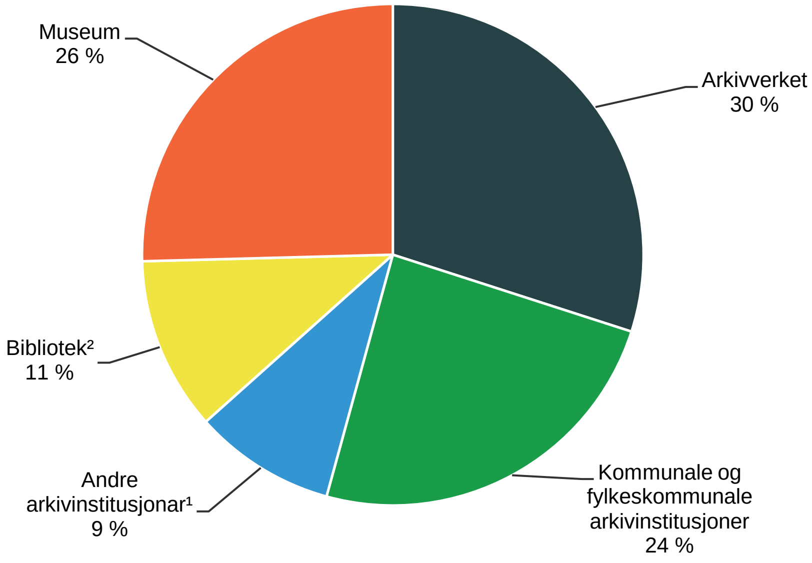

[1] Inkl. Stortingsarkivet. [2] Inkl. Nasjonalbiblioteket og mindre lokalhistoriske arkiv/samlingar.
Kjelde: Arkivverket.

Det er relativt få institusjonar som bevarer ein viss storleik av privatarkiv. Dei 25 største institusjonane bevarer 85 prosent av materialet, altså 106 670 hyllemeter av totalen på 125 498 hyllemeter per 2018. Dei største einskildinstitusjonane for privatarkiv er Arkivverket, Bergen byarkiv/ArkiVest og Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek (Arbark).

8.3. Publisering

Trass i at 78 prosent av einskildarkiva er registrert i fagsystemet Asta (de facto fagsystem for informasjon om arkiv i Noreg), er berre 53 prosent publiserte på Arkivportalen.no. Dette er ein auke frå 48 prosent i 2017. Arkivportalen.no er den nasjonale søkjetenesta for informasjon om einskildarkiv (metadata og opplysningar om innhaldet i arkiva) for alle typar arkivbrukarar. Arkivverket har publisert informasjon om 98 prosent av sine einskildarkiv, medan prosentdelen som i snitt er publisert, er 52 prosent for dei kommunale og fylkeskommunale arkivinstitusjonane og berre 20 prosent for musea og 11 prosent for biblioteka, sjå tabell 8.2.

8.4. Digitalt skapte arkiv

Dei siste 20-25 åra er dei fleste nye arkiva skapte digitalt. Svært få av desse er overførte til depot. I alt 2 680 uttrekk[6] er overførte frå offentleg sektor og 260 frå privat sektor til depot (Arkivverket 2019).

8.5. Digitalisering

I 2018 vart det oppbevart nær 43 millionar foto i arkiva, medrekna arkiv i museum og bibliotek, sjå tabell 8.3. 830 000 av desse var digitalt skapte (Arkivverket 2019). Fototala for *museum* i arkivstatistikken gjeld berre foto i privatarkiva som musea

[6] Eit "uttrekk" er ein arkivdel med informasjon som er overført frå eit opphavleg datasystem til ein struktur eigna for langtidslagring.

har ansvar for. Statistiske opplysningar om resten av fotosamlingane i musea kjem fram av tabell 7.2 til museumsstatistikken.

84 millionar sider digitalisert papirbasert arkivmateriale

Digitalisert papirbasert materiale gjeld digitalisering av mellom anna protokollar, folketeljingar, kyrkjebøker, saksmapper og teikningar. Det var registrert 84 millionar sider digitalisert papirbasert arkivmateriale i 2018, ein auke på 11 millionar frå 2017. 68 prosent av dette var registrert i Arkivverket, og 31 prosent i kommunale og fylkeskommunale arkivinstitusjonar, sjå tabell 8.3.

Institusjonane oppbevarte nær 2 millionar digitaliserte foto[7]. Musea og dei kommunale og fylkeskommunale arkivinstitusjonane hadde flest digitaliserte foto. Institusjonane hadde 6 356 digitaliserte film- og videoopptak, samt 71 304 digitaliserte lydopptak. Musea hadde flest digitaliserte film- og videoopptak, samt flest digitaliserte lydopptak, sjå tabell 8.3.

8.6. Arkivbesøk

24 100 besøkte lesesalane ved arkivinstitusjonane

I 2018 vart det totalt registrert 24 100 lesesalbesøk på statlege, kommunale, fylkeskommunale og andre arkivinstitusjonar. Arkivverket hadde flest lesesalvitjingar med 14 800 besøkande på lesesal. Kommunale og fylkeskommunale arkivinstitusjonar hadde nesten 7 700 lesesalvitjingar medan andre arkivinstitusjonar hadde 1 600 besøkande, sjå tabell 8.4.

Arkivinstitusjonane rapporterte ca. 2,3 millionar unike besøkande på nettstadene sine i 2018. Besøkande på Arkivverket sin nettstad (inkl. Digitalarkivet) stod for 44 prosent av talet på besøkande på nettstader, sjå tabell 8.4 og 8.5. Ein del kommunale og fylkeskommunale institusjonar har ikkje rapportert, kan hende fordi dei er del av større nettstader og har problem med å skilje ut sin del.

I arkivinstitusjonane var det 52 100 førespurnader om innsyn og bruk frå publikum i 2018, ein tydeleg auke frå 2017 med 9 900 fleire, sjå tabell 8.4. Av desse vart 21 100 førespurnadene retta til kommunale og fylkeskommunale arkivinstitusjonar, og 29 300 vart tekne imot av Arkivverket[8]. Det vart utført like over 700 årsverk ved arkivinstitusjonane i 2018, sjå tabell 8.4. Dessutan vart 35 og 50 arkivfaglege årsverk utførte i høvesvis bibliotek og museum (Arkivverket 2019).

Digitalarkivet.no hadde 1 million unike besøkande og 5,9 millionar besøk

Det er framleis høg interesse for digitalisert arkivmateriale. I 2018 vart det på Digitalarkivet.no registrert 1 millionar unike besøkande fordelte på 5,9 millionar besøk, og i overkant av 141 millionar nedlasta sider frå databasar og skanna kjelder. Talet på søk (nedlastingar) frå Digitalarkivet var 39,7 millionar, sjå tabell 8.5.

8.7. Om statistikken

Arkivstatistikken omfattar 144 institusjonar som tek vare på historiske arkiv. 29 av desse er arkivfaglege institusjonar – organisasjonar som har som kjerneoppgåve å ta vare på og forvalte arkiv og gjere desse tilgjengelege for brukarane. 67 er museum og 48 er bibliotek (inkl. fag- og folkebibliotek (til dømes Nasjonalbiblioteket) og lokalhistoriske samlingar).

[7] Reduksjonen frå 2017 skyldast i hovudsak at Nasjonalbiblioteket ikkje har oppgitt tal for digitalisert arkivmateriale for 2018.

[8] Frå og med 2018 gjev Arkivverket opp totale tal på førespurnader – både førespurnader som går til Publikumsavdelinga (innsyn) og førespurnader som går til andre delar av etaten (til dømes førespurnader om rettleiing i dokumentasjonsforvaltning).

Arkiv Eit arkiv (einskildarkiv) er dokument som er resultat av verksemda til arkivskaparen. Dokumenta i arkivet er laga av, har kome inn til eller er samla av ein einskild arkivskapar som eit ledd i verksemda hans. Offentlege verksemder skaper offentlege arkiv, medan privatarkiv vert skapte av private verksemder, som til dømes ei bedrift, ein organisasjon (foreining, lag), ein person eller ein privat institusjon. Det er pålagd etter lova å bevare offentlege arkiv, medan privatarkiv er friviljug å ta vare på.

Arkivmateriale Eit arkiv kan omfatte ulike materialtypar og dokument i ulike format, til dømes papir, lydband, videoband, foto eller datauttrekk lagra på magnetband, CD eller på harddisk. Arkivet kan innehalde til dømes møtebøker, protokollar, inngåande og utgåande korrespondanse, rekneskap, medlemslister og manuskript. Papirbasert arkivbestand vert målt i hyllemeter. I tillegg kjem elektronisk materiale, som vert målt i uttrekk, som er ein eksport av det interne databaseinnhaldet i eit system til ein annan struktur som er meir eigna for langtidsbevaring i digitalt depot.

Arkivinstitusjonar Arkivverket omfattar Riksarkivet, åtte statsarkiv, Samisk arkiv og Norsk helse-arkiv. Fylkeskommunale og kommunale arkivinstitusjonar er by- og fylkesarkiv og interkommunale arkivinstitusjonar – i alt 23. Andre arkivinstitusjonar er til dømes Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek, Misjons- og diakoniarkivet, VID mfl. – i alt fem.

Arkivbevarande institusjonar Arkivinstitusjonar, museum og bibliotek.

Arkivstatistikk Alle tala for 2018 er innhenta frå Arkivverket. Tala for 2013 i tabell 8.1 er både frå Arkivverket og frå Kulturrådet (bibliotek, fag- og forskingsbibliotek og museum). I 2008 og 2009 vart tala henta frå arkivstatistikken i ABM-utvikling – Statens senter for arkiv, bibliotek og museum som publiserte denne statistikken. Frå og med 2009 omfatta arkivstatistikken alle arkivbevarande institusjonar, både reine arkivfaglege institusjonar, bibliotek, museum og andre som tek vare på arkiv. Frå 2010 vart ansvaret for arkivstatistikken flytta til Kulturrådet. Frå 2013 var det Arkivverket som har ansvaret for det meste av arkivstatistikken, medan arkivstatistikken for bibliotek, fag- og forskingsbibliotek og museum framleis var tillagt Kulturrådet. Frå og med 2014 har all innsamlinga av arkivstatistikk vorte overført til Arkivverket.

Referansar

Arkivverket (2015): Arkivstatistikk 2008-2015. https://www.arkivverket.no/arkivutvikling/tall-og-data-statistikk/arkivstatistikken-amb/tidligere-ar--publikasjoner-og-radata

Arkivverket (2016): Arkivstatistikk 2016. https://www.arkivverket.no/arkivutvikling/tall-og-data-statistikk/arkivstatistikken-amb/tall-fra-2016-abm

Arkivverket (2018): Arkivstatistikk 2017. https://www.arkivverket.no/arkivutvikling/tall-og-data-statistikk/arkivstatistikken-amb/tall-og-analyser-fra-2017

Arkivverket (2019): Arkivstatistikk 2018. https://www.arkivverket.no/arkivutvikling/tall-og-data-statistikk/arkivstatistikken-amb/tal-og-analyser-fra-2018

Digitalarkivet: https://www.digitalarkivet.no

Tabell 8.1. Arkivbestand i arkivinstitusjonar, bibliotek og museum

	Arkiv-bevarande institusjonar i alt	Papir-basert bestand i hyllemeter	Tilvekst papirbasert bestand i hyllemeter	Ordna bestand	Tilvekst ordna bestand	Privatarkiv-bestand i hyllemeter	Privatarkiv ordna i hyllemeter	Elek-troniske arkiv[1] i alt	Elek-troniske arkiv, privatarkiv
2008	130	374 179	13 261	..	..	73 173	..	..	..
2009	135	392 620	19 857	277 500	6 150	80 961	48 285	..	..
2010	142	414 221	11 489	141 455	7 380	87 607	37 377	..	..
2011[2]	213	451 875	10 321	255 874	5 167	95 172	40 769	..	..
2012	216	478 848	17 288	265 673	6 722	98 620	46 150	..	..
2013	208	493 175	20 568	348 420	12 215	102 704	55 980	..	..
2014	191	504 925	28 987	367 854	13 207	109 801	73 176	1 860	11
2015	143	508 650	19 438	344 759	14 488	110 507	73 882	2 174	30
2016	144	532 053	17 046	371 962	10 855	117 181	78 565	2 519	205
2017	146	551 460	18 435	400 141	14 368	121 725	80 903	2 683	237
2018	144	571 083	23 778	417 606	17 032	125 498	84 636	2 940	260
2018									
Kommunale og fylkes-kommunale arkiv-institusjoner	23	238 432	17 741	162 512	11 700	31 736	17 378	1 359	35
Arkivverket	1	268 879	1 187	209 218	218	37 180	26 744	1 397	41
Andre arkivinstitusjonar	5	13 970	2 294	12 707	2 773	12 000	10 938	7	7
Bibliotek	48	16 399	645	12 222	1 770	15 262	11 045	36	36
Museum	67	33 403	1 911	20 947	571	29 320	18 531	141	141

[1] Målt i talet på uttrekk. [2] Frå 2011 er arkivpopulasjonen utvida med bibliotek med arkivfunksjonar.

Kjelde: Kulturrådet og Arkivverket.

Tabell 8.2. Tilgang til arkivmateriale

	Arkiv-bevarande institusjonar i alt	Tal på einskildarkiv	Tal på einskildarkiv frå privat sektor	Tal på publiserte arkiv[1]	Publiserte arkiv. Prosent
2014	191	74 350	50 021	39 188	53
2015	143	95 206	52 713	45 173	47
2016	144	105 319	54 129	47 837	45
2017	146	106 877	55 770	51 139	48
2018	144	110 185	56 024	58 547	53
2018					
Kommunale og fylkeskommunale arkivinstitusjonar	23	49 498	11 887	25 931	52
Arkivverket	1	25 474	10 571	24 888	98
Andre arkivinstitusjonar	5	2 858	2 828	2 185	77
Bibliotek	48	11 235	10 829	1 249	11
Museum	67	21 120	19 909	4 294	20

[1] Publisert på Arkivportalen.no.

Kjelde: Arkivverket.

Tabell 8.3. Arkivbevarande institusjonar. Bestand og digitalisering av papirdokument og ulike medium

	Foto[1]	Film/ video-opptak[2,5]	Film/ video-berarar	Lyd-festingar/ opptak[2]	Lyd-berarar	Digitalisering[3] Papir[4]	Foto	Film/ video-opptak	Film/ video berarar	Lyd-opptak	Lyd-berarar
2008	8 206 428	18 841	..	159 500	..	..	..	..		..	
2009	8 864 752	64 873	..	250 150	..	..	..	..		..	
2010	13 324 156	177 235	..	269 050	..	..	..	..		..	
2011	13 285 519	92 618	..	319 646	..	..	..	..		..	
2012	13 788 937	147 703	..	195 470	..	..	..	..		..	
2013	14 980 169	140 391	..	342 761	..	..	..	..		..	
2014	19 688 693	62 430	..	295 594	..	..	..	..		..	
2015	37 141 532	419 284	..	520 549	..	64 656 925	2 546 632	27 816		130 562	
2016	39 645 710	76 036	..	341 128	..	57 040 194	1 941 469	13 441		61 202	
2017	42 686 065	39 757	240 314	147 631	455 927	72 384 810	3 394 830	5 600	5 972	47 616	7 244
2018	42 771 424	24 724	249 639	108 850	282 169	83 942 094	1 966 086	6 356	1 197	71 304	4 870
2018											
Kommunale og fylkeskommunale arkivinstitusjonar	7 886 666	11 856	2 687	25 663	4 747	25 679 210	549 300	931	223	20 349	783
Arkivverket	6 500 000	0	4 542	24 437	7 750	57 228 987	51 854	255	0	4 133	1 762
Andre arkiv-institusjonar	4 873 435	70	12 780	0	9 918	231 600	94 162	370	46	420	4
Bibliotek	11 666 278	1 622	209 781	2 324	226 852	127 079	458 072	167	621	218	101
Museum	11 845 045	11 176	19 849	56 426	32 902	675 218	812 698	4 633	307	46 184	2 220

[1] Musea leverer opplysningar om foto i eiga samling til museumsstatistikken. [2] Film, video og lyd vart talde i minutt eller timar frå 2009 til 2014. Arkivverket og seks andre institusjonar gav talet i fysiske einingar i 2013. I 2015 og 2016 er film, video og lyd talte i tal på opptak. For 2017 blei institusjonane bedt om å gje opp film, video og lyd i einingane opptak, fysiske einingar (berarar) og timar (eit samarbeid med sektoren om kartlegging av audiovisuelt arkivmateriale). Her visast tal som er innrapportert under einingane opptak og berarar. [3] For 2016 rapporterte ikkje Nasjonalbiblioteket digitalisert materiale. [4] Talde i talet på sider.
[5] For 2016 rapporterte ikkje Nasjonalbiblioteket talet på film-/videoopptak.

Kjelde: Arkivverket.

Tabell 8.4. Arkivinstitusjonar. Besøk, formidling, årsverk og økonomital

	Arkiv-institusjonar i alt	Besøk lesesal[1]	Besøkande på nett-stader[2,6]	Unike brukarar på nett-stader	Føre-spurnader frå publikum[3]	Opne arrange-ment	Årsverk, totalt[4]	Drifts-inntekter[5,7]	Drifts-kostnader[5,7]
2010	59	87 936	1 378 649	…	75 871	298	623	484 667	516 288
2011	68	77 768	1 894 284	…	77 030	271	700	530 152	557 343
2012	68	82 963	6 224 872	…	77 700	285	1 561	1 553 444	1 593 593
2013	69	87 916	8 969 716	…	83 536	349	1 601	1 619 272	1 737 207
2014	56	31 504	8 813 751	…	80 877	357	917	666 044	675 076
2015	49	32 030	…	2 903 073	97 966	356	686	736 533	688 183
2016	30	23 988	16 718 935	2 184 679	68 819	233	681	687 182	671 798
2017	30	25 027	17 656 522	2 502 583	42 236	477	699	729 642 237	682 160 331
2018	29	24 114	15 797 765	2 250 222	52 105	349	708	743 210 656	754 724 031
2018									
Kommunale og fylkeskommunale arkivinstitusjonar	23	7 712	5 329 593	298 624	21 096	111	413	315 611 347	335 097 088
Arkivverket	1	14 769	7 550 000	1 340 000	29 295	165	252	400 484 000	393 617 000
Andre arkivinstitusjonar	5	1 633	2 918 172	611 598	1 714	73	43	27 115 309	26 009 943

[1] Besøkstala for 2010 og 2011 skil seg frå tala frå Kulturrådet sidan SSB har gjort imputeringar av manglande data. [2] Talet inkluderer talet på sidevisningar på nettstaden Digitalarkivet.no. [3] Skriftlege førespurnader som gjeld saker om innsyn i og bruk av arkiv. [4] Inkluderer faste og mellombelse stillingar. [5] Oppgjeve i heile 1 000. [6] Tala for 2012, 2013 og 2014 skil seg frå tala frå Kulturrådet sidan Arkivverket har retta opp i feil og manglar i datagrunnlaget. [7] I 2012 og 2013 inkluderer økonomitala ved ei forgløyming òg tal frå Statens Kartverk.

Kjelde: Kulturrådet og Arkivverket.

Tabell 8.5. Digitalarkivet. Talet på brukarar, besøk, søk/nedlastingar. Millionar

	Tal på unike brukarar	Tal på besøk	Totalt tal på nedlasta sider frå databasar og skanna kjelder	Talet på søk (nedlastingar) frå Digitalarkivet[1]
2000	..	..	24	23,7
2001	..	..	38	37,5
2002	..	..	39	38,8
2003	..	..	48	47,5
2004	..	..	51	50,8
2005	..	..	43	42,8
2006	..	..	80	45,0
2007	..	..	145	56,2
2008	..	..	179	72,9
2009	..	..	181	68,7
2010	..	..	180	68,9
2011	..	..	228	91,9
2012	..	..	196	62,4
2013	..	..	249	64,5
2014	1,1	5,3	171	53,5
2015	1,5	4,9	198	64,5
2016	1,3	5,4	154	49,2
2017	1,6	6,8	153	44,6
2018[2]	1,0	5,9	141	39,7

[1] Talet på søk i transkriberte data, tek ikkje med skanna materiale. [2] Sommaren 2017 ble tenestene for Digitalarkivet samla på eit domene, noko som gjer at trafikken frå og med rapporteringsåret 2018 telles samla og meir einsarta. Dette gjer meir riktig tall av faktisk bruk enn tidlegare år då tenesta var spreidd på fleire domene.

Kjelde: Digitalarkivet.

9. Bøker

9.1. Utgjevingar

8 300 ulike boktitlar

I 2018 vart det totalt gjeve ut bøker med 8 300 ulike boktitlar. Av dette er det om lag 5 900 norske utgjevingar og 2 400 originalt utanlandske bøker i omsetjingar utgjevne i Noreg. Av dei 8 300 utgjevne boktitlane er det om lag 7 700 som er klassifiserte etter emne. Ikkje klassifiserte publikasjonar er ikkje med i tala. Dette gjeld publikasjonar av intern karakter eller med avgrensa omfang.

Mellom dei bøkene som er klassifiserte etter emne som vist i figur 9.1, var dei litterære boktitlane i overveldande fleirtal dei siste tre åra. Litteratur omfattar både skjønnlitteratur og litteraturvitskaplege utgjevingar. Talet på utgjevne bøker under emne litteratur sank likevel med 3,5 prosent frå førre år. I 2018 var 3 200 av dei totalt 7 700 emneinndelte titlane innanfor kategorien litteratur. Dei største gruppene etter litteratur var samfunnsvitskap med om lag 1 200 titlar, og bruksretta vitskap med om lag 900 utgjevne klassifiserte bøker.

Figur 9.1. Utgjevne bøker, etter emne

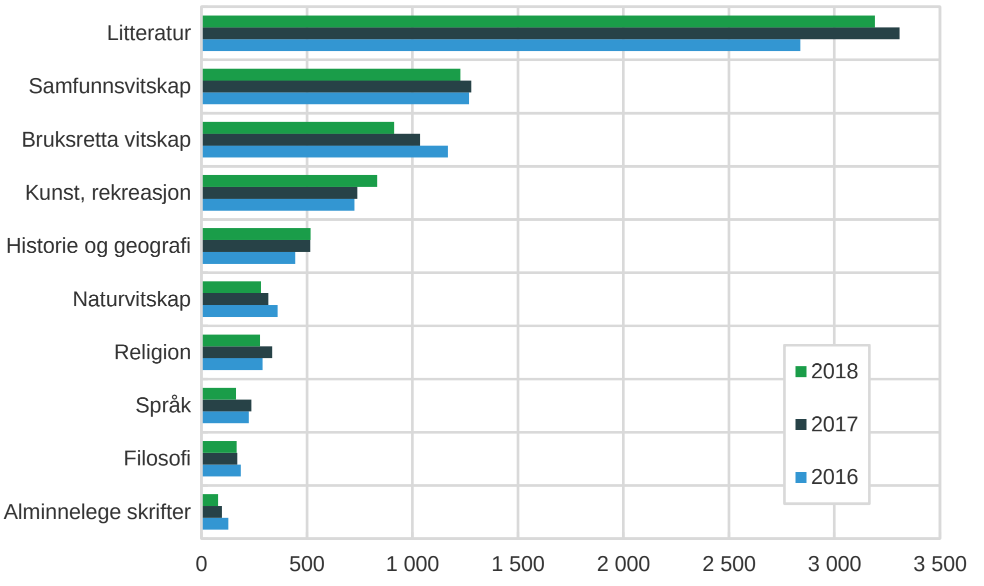

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

9.2. Språk

Når vi vurderer språk i bøker som er gjevne ut, tek vi ikkje med bøker som er publiserte i andre land, og som deretter vert importerte til Noreg som ferdige produkt. Difor vil talet på bøker som er tilgjengelege for kundar i bokhandelen vera høgare samanlikna med talet på publiserte bøker i Noreg. Fordelinga av språk vil vera annleis i handelen fordi det der vil vera fleire bøker på internasjonalt store språk, særskild vil engelske bøker vera direkte importerte. Språk fordelt på emne viser prioriteringar og vurderingar gjort av norske bokutgjevarar.

Tabell 9.4 viser at nær 6 500 av dei 8 100 emneinndelte boktitlane inneheldt tekst på bokmål, nær 500 inneheldt tekst på nynorsk og 900 inneheldt engelsk tekst. Ei bok kan vere på fleire språk slik at den difor ikkje er klassifisert etter eit språk. Difor er talet på utgjevne bøker klassifisert etter språk noko mindre i høve til det totale talet på utgjevne bøker.

Meir enn 90 prosent av litteratur på bokmål

Innanfor emnet litteratur inneheldt 2 900 av 3 200 bøker tekst på bokmål, det vil seia 91 prosent av alle bøkene som vart registrerte og utgjevne på dette emnet i

Noreg i 2018. Religion var den kategorien med størst del utgjevingar på bokmål. Tett fylgd av litteratur med 91 prosent, og der nest filosofi og historie og geografi begge med 82 prosent. Av kategoriane i tabell 9.4 har språk den høgste delen nynorsk med 17 prosent. Kategorien bruksretta vitskap og religion har den lågaste delen på nynorsk, begge med 3 prosent av dei utgjevne bøkene.

I kategorien bruksretta vitskap, er 35 prosent av bøkene på engelsk og dermed den kategorien med høgast del engelsk som utgjevarspråk. Det er òg i denne kategorien det totalt sett vert gjeve ut mest på engelsk, med over 300 bøker.

Talet utgjevne bøker på samisk ned med 38 prosent

Mellom dei registrerte bøkene i 2018 inneheldt 44 bøker samisk. Dette er 38 prosent av talet i 2017, då det vart gjeve ut 116 bøker med samisk

I 2018 var det uavhengig av språk 1 900 romanar og 920 barne- og ungdomsbøker mellom dei 3 300 skjønnlitterære boktitlane. I kategoriane drama og dikt var det høvesvis 60 og 190 titlar. Av dei skjønnlitterære boktitlane var 49 prosent norske, medan 51 prosent var utanlandske, sjå tabell 9.5.

Av dei registrerte boktitlane var det 2 400 omsette bøker i 2018, ein nedgang i høve til 2017 og det lågaste talet sidan 2015. Fleirtalet av titlane er omsette frå engelsk og utgjer 64 prosent. Talet på bøker omsette frå engelsk har halde seg jamt frå 2017. Nest størst var svensk, med 12 prosent av alle omsette bøker. Sjå tabell 9.6 for tal på omsette bøker etter originalspråk.

Talet utgjevne titlar innanfor barne- og ungdomslitteratur ned med 15 prosent

Det vart utgjeve 1 300 titlar innanfor barne- og ungdomslitteratur i 2018, ein nedgang på 15 prosent frå 2017 og det lågaste talet på utgjevne titlar sidan 2006. Drygt 900 titlar var skjønnlitteratur og nær 400 var faktabøker. Av alle fakta- og skjønnlitterære utgjevingar for born og ungdom inneheldt 1 100 bøker bokmål. Dette er mykje meir i høve til nynorsk og andre språk. Til samanlikning inneheldt 100 bøker nynorsk. Ei bok kan innehalde fleire språk, difor vil ikkje prosentdelane verte 100 prosent til saman dersom ein brukar prosent, sjå tabell 9.7.

9.3. Omsetnad

Tala for 2018 frå Den Norske Forleggerforening viser at den totale omsetnaden av bøker var på 5,2 milliardar kroner målt i utsalsprisar, sjå tabell 9.8. Dette er ein nedgang på 6 prosent frå 2017. Vi må heilt attende til 2004 for å finne lågare omsetnad. Medlemsforlaga i Den Norske Forleggerforening stod for 76 prosent av bokomsetnaden i Noreg med drygt 3,9 milliardar kroner. Dette var ein nedgang på om lag 8 prosent frå 2017, noko som er høgare i høve til den generelle nedgangen i omsetnaden av bøker, sjå figur 9.2 og tabell 9.8. Omsetnaden mellom medlemsforlaga vil variera noko i takt med inn- og utmeldingar i foreininga. I 2018 hadde både bokklubbar og bokimportørar ein nedgang i omsetnaden, medan andre forlag hadde ein svak auke frå 2017 til 2018. For bokklubbane har det vore ein fallande trend heilt sidan 2003.

Figur 9.2 viser korleis bokomsetnaden fordeler seg. Gruppa andre forlag var nest største på denne marknaden og stod for 12 prosent av omsetnaden i 2018. Frå 2017 til 2018 auka bokomsetnaden til utsalsprisarar for andre forlag, med 5 millionar kroner, tilsvarande nær 1 prosent.

Figur 9.2. Bokomsetnad, etter distributør. 2018. Prosent

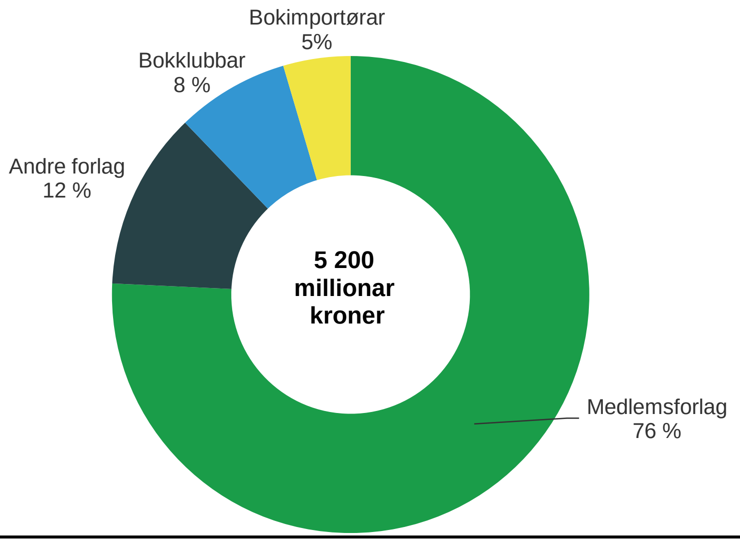

Kjelde: Den Norske Forleggerforening.

I 2018 selde medlemsforlaga i Den Norske Forleggerforening drygt 20,2 millionar eksemplar, sjå tabell 9.9. Dette er ein forsiktig nedgang på 1 prosent samanlikna med 2017.

Billegbøker er den bokgruppa med flest eksemplar i 2018

Den største marknaden i talet på eksemplar innanfor bøker er billegbøker som selde over 3,9 millionar eksemplar, drygt 56 prosent fleire enn nummer to på lista. I 2018 har Lydbøker og andre digitale produkt teke over andreplassen med drygt 2,5 millionar selde eksemplar. Nummer tre på lista er norsk sakprosa for vaksne, som hadde eit sal på 2,2 millionar eksemplar i 2018, ein nedgang på 10 prosent frå 2017, sjå tabell 9.9.

Talet på selde lydbøker og digitale produkt held fram med å vekse

Trass i den generelle nedgangen av talet selde eksemplar fann vi at gruppa for lydbøker og andre digitale produkt held fram med ein markant prosentvis vekst på heile 39 prosent i 2018 samanlikna med året før. I gruppa for lydbøker og andre digitale produkt vert det i 2018 seld totalt 2,5 millionar eksemplar.

For omsetnaden i kroner viser alle tala brutto omsetnad og vert heretter omtala som omsetnad. Norsk skjønnlitteratur for born var ein av dei få gruppene med vekst i 2018. Med ein brutto omsetnad på drygt 244 millionar kroner er dette ein auke med 12 prosent frå året før. Sjølv om bokgruppa verk var ein av gruppene med lågast omsetnad, på totalt 2,3 millionar kroner, er det ein markant vekst i omsetnad førre år med heile 40 prosent. I marknaden for lydbøker og andre digitale produkt har det vore ein gradvis auke i omsetnad frå 2015 til 2018, sjå figur 9.3 og tabell 9.9. I det siste året har auka vore på 12 prosent, med ein total omsetnaden på 499 millionar kroner.

Heller ikkje marknaden for e-bøker er stor samanlikna med marknaden for dei andre gruppene, men omsetnaden av e-bøker for allmennmarknaden held fram med å auke i 2018. Med ein total omsetnad på 47 millionar kroner i 2018, har talet selde eksemplar auka med 13 prosent frå året før. Av tabell 9.9 kan vi sjå at talet på selde eksemplar av e-bøker for undervisnings- og profesjonsføremål fortsett i ein nedgåande trend i 2018 med ein nedgang på heile 40 prosent frå året før, ein total omsetnad på 1,4 millionar kroner. Omsetnaden av e-bøker for undervisnings- og profesjonsføremål har auka frå 1,2 til 1,4 millionar kroner i 2018, kor berekna pris per eksemplar har auka i same periode frå 266 til 430 kroner. Den aller største nedgangen i omsetning i 2018 finn vi i salet av sakprosa på originalspråket med 63 prosent frå året før.

Gjennomsnittleg utsalspris for bøker har gått noko ned frå 2017, og ligg på 180 kroner. Lågast prisnivå finn vi for lydbøker og omsette underhaldningsromanar. Desse ligg på høvesvis på 74 og 94 kroner.

Figur 9.3. Bruttoomsetnad[1], fordelt på bokgruppe. I millionar kroner

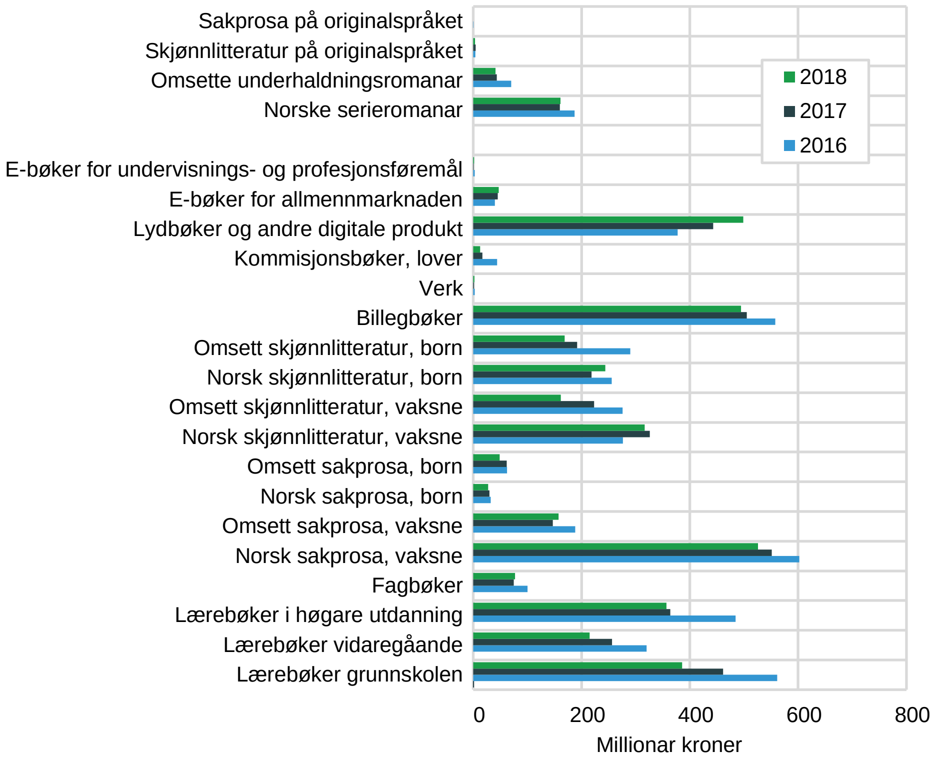

[1] Bruttoomsetnaden er estimert på bakgrunn av nettoomsetnaden.
Kjelde: Den Norske Forleggerforening.

9.4. Opphavspersonar

Flest kvinnelege opphavspersonar til barnebøker

Det var registrert 8 700 opphavspersonar til originale norske utgjevingar i 2018. Av dette var 47 prosent kvinner, ein svak auke frå året før. For barnebøker var kvinner i fleirtal i 2018, slik som året før. Av dei totalt 1 135 opphavspersonane til barnebøker, var 643 kvinner, noko som utgjorde 57 prosent, sjå tabell 9.10. Det har frå og med 2010 vore flest kvinnelege opphavspersonar til barnebøker, unnateke for i 2015.

Av emneinndelte bøker er kategoriane historie og geografi, og alminnelege skrifter dei kategoriane med lågast del kvinner, høvesvis 28 og 36 prosent. Innanfor kategorien språk finn ein 66 prosent kvinnelege opphavspersonar i 2018, sjå tabell 9.11.

9.5. Lesing

Tal frå Norsk mediebarometer 2018 viser at kvar nordmann i gjennomsnitt brukte 14 minutt på boklesing på fritida per dag. I 2018 las 24 prosent av befolkninga i alderen 9-79 ei bok på fritida ein gjennomsnittsdag, sjå tabell 9.13.

Kvinner mellom 67-79 år er dei som gjennomsnittleg brukar mest tid til boklesing

Som tidlegare år er det i 2018 framleis fleire kvinner i høve til menn som las bøker på fritida og skilnaden veks. I tabell 9.13 kan vi sjå at det totalt i 2018 var 32 prosent kvinner og 16 prosent menn som las bøker på fritida. I tabell 9.12 kan vi sjå at dei som las gjennomsnittleg mest av alle i 2018 var kvinner i alderen 67-79 år, med 27 minutt. Mellom dei som les bøker er det menn i alderen 16-24 år som bruker gjennomsnittleg flest minutt til boklesing, med 96 minutt. Tala i tabell 9.13

viser at mellom dei med høgare utdanning las ein større del bøker samanlikna med dei med lågare utdanning. Til dømes las høvesvis 32 og 27 prosent av dei med kort og lang universitets- eller høgskuleutdanning bøker ein gjennomsnittsdag, mot 19 prosent av dei med vidaregåande utdanning, sjå tabell 9.13.

I 2018 valde flest boklesarar å lese ein roman eller novelle ein gjennomsnittsdag, heile 63 prosent. Dette er ein auke på 4 prosentpoeng frå 2017 og den høgaste delen sidan 2014. Av dei som las ein roman/novelle var 69 prosent kvinner. Dei færraste vel å lese skodespel eller dikt på en gjennomsnittsdag, berre 1 prosent. Sjå tabell 9.14 for meir informasjon om kva boklesarar vel å lese.

9.6. Om statistikken

Nasjonalbiblioteket

Statistikken frå Nasjonalbiblioteket viser talet på bøker som er gjeve ut i Noreg i eit år og registrert i nasjonalbibliografien. Rolla til Nasjonalbiblioteket inneber mellom anna administrering av pliktavleveringslova som seier at alle dokument som vert produserte i Noreg skal pliktavleverast. Bokstatistikken frå Nasjonalbiblioteket er utarbeidd for å kunne gje eit bilete av kva som er kome inn til Nasjonalbiblioteket av norske pliktavleverte bøker.

I statistikken legg ein til grunn at alt som er gjeve ut året før er avlevert og registrert innan mai året etter. Produksjonen av statistikken skjer difor normalt i mai året etter teljeåret. Desse tala vert rekna som endelege sjølv om det kan hende at det kjem inn nokre få registreringar frå utgjevingar frå tidlegare år lenge etter året utgjevinga var.

Ein del bøker er ikkje klassifiserte fordi det kan finnast bøker som inneheld fleire ulike emne og/eller fleire språk. Difor vil totaltalet i tabellane variere noko alt etter kva tabellen er klassifisert etter, til dømes om klassifiseringa er etter emne eller språk.

Frå Bibsys til Alma – skifte av biblioteksystem

Noko av statistikken er teke ut frå Alma, og 2016 var det første heile året med nytt biblioteksystem etter at mange bibliotek i 2015 skifta system frå Bibsys til Alma. Problem i overgangsfasen førte til at statistikken for dei to siste månadene i 2015 er berekna. Ifølgje opplysningar frå Nasjonalbiblioteket er det sannsynleg at ikkje alle utgjevingane for 2015 er komne med. Tala for 2015 kan difor vere noko låge.

Frå og med 2010 skil ikkje statistikken mellom bøker og det som i tidlegare statistikk vart kalla småtrykk. Bøker som hadde under 49 sider vart før kalla småtrykk. Skulebøker for grunnskule og vidaregåande opplæring er frå og med 2010 inkluderte i statistikken.

Den Norske Forleggerforening

Statistikken frå Den Norske Forleggerforening angjev talet på bøker som er seld i Noreg i statistikkåret og kor stor omsetnaden av bøker har vore. Talet på selde bøker er henta frå den årlege bransjestatistikken. Foreininga byggjer tala for bokomsetnad på opplysningar henta inn frå medlemsforlag, bokklubbar og andre aktørar i bokmarknaden. Omsetnaden til forlag som ikkje er medlemmer av foreininga, byggjer dels på innrapporterte tal og dels på estimat. Forlaget Vigmostad og Bjørke har sidan 2017 ikkje rapportert inn tal til denne statistikken. Dette inneber eit skifte i tala frå og med 2017. Dette vil sjølvsagt ha fylgjer for tala som er lagt fram og i mange tilfelle kan det bli vanskeleg å samanlikne tala frå 2016 og tidlegare.

Mediebruksundersøkingane

Tala som omhandlar boklesing og boklesarar, er henta frå Norsk mediebarometer 2018. Norsk mediebarometer er ein publikasjon som er basert på Statistisk sentralbyrå sine årlege undersøkingar om bruk av massemedium. I desse

undersøkingane svarar eit representativt utval av befolkninga på omtrent 1 800 personar i alderen 9-79 år på spørsmål om bruk av ulike massemedium.

Kjennemerke som er nytta i tabellane 9.13 og 9.14, er yrkesstatus og utdanning.

Yrkesstatus
Grupperinga for yrke byggjer på Standard for yrkesklassifisering (SSB 2011).

Yrkesgruppe 1-2:	Administrative leiarar og politikarar, akademiske yrke
Yrkesgruppe 3:	Yrke med kortare høgskule- og universitetsutdanning og teknikarar
Yrkesgruppe 4-5:	Kontor- og kundeserviceyrke, sals-, service- og omsorgsyrke
Yrkesgruppe 6-9:	Yrke innanfor jordbruk, skogbruk og fiske, handverkarar o.l., prosess- og maskinoperatørar og transportarbeidarar o.l., yrke utan krav til utdanning
Yrkesgruppe 0:	militære yrke og uoppgjevne: Desse blir koda om slik at meinige og uoppgjevne vert plasserte i yrkesgruppe 9, befal 1 i yrkesgruppe 3, og befal 2 i yrkesgruppe 1-2.

Utdanning
Utdanning er gruppert etter Norsk standard for utdanningsgruppering (SSB 2019).

Vidaregåande opplæring:
Dette er nivået mellom grunnskule og universitet og høgskule. I standarden vert nivået «påbygging til vidaregåande utdanning» inkludert, noko som omfattar utdanningar som byggjer på vidaregåande opplæring, men som ikkje er godkjent som høgare utdanning.

Universitet og høgskule, kort:
Dette er universitets- og høgskuleutdanningar på lågare nivå og er i statistikken definert til å vere utdanningar som tek fire år eller mindre. Bachelorgrader kjem inn under denne kategorien.

Universitet og høgskule, lang:
Dette er universitets- og høgskuleutdanningar på høgare nivå og er utdanningar som tek meir enn fire år, til dømes mastergrader. Forskarutdanningar kjem òg inn under lang høgare utdanning.

Endelege tal frå 2010

Inntil 2009 var tala frå Nasjonalbiblioteket rekna som førebelse, og tala frå tidlegare år kunne dermed verte oppdaterte kvart år. Frå 2010 er tala frå Nasjonalbiblioteket endelege. Tala frå pliktavleveringa kan likevel vere litt ulike frå nasjonalbibliografien (Norbok). Ein grunn til dette kan vere at statistikken gjeld det året som bøkene vart gjevne ut, og dette fell ikkje alltid saman med når bøkene vart registrerte ved Nasjonalbiblioteket.

På grunn av restansar i registreringa av bøker i Norbok bakover i tid vil ikkje alle tala stemme med det som faktisk vart gjeve ut. Statistikken er oppdatert frå 2004 til i dag, men frå 2003 og bakover er det framleis materiale som ikkje er registrert.

Referansar

Den Norske Forleggerforening (2019): Den norske bransjestatistikken. https://forleggerforeningen.no/bransjefakta/statistikk/

Lovdata. LOV 1989-06-09-32: Lov om avleveringsplikt for allment tilgjengelege dokument (pliktavleveringslova). https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1989-06-09-32

Nasjonalbiblioteket: http:/www.nb.no

Schiro, Emma Castillo (2019): Norsk mediebarometer 2018, Statistiske analyser 161, Statistisk sentralbyrå. https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/norsk-mediebarometer-2018

Statistisk sentralbyrå (2011): Standard for yrkesklassifisering. https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/artikler-og-publikasjoner/standard-for-yrkesklassifisering-styrk-08

Statistisk sentralbyrå (2019): Norsk standard for utdanningsgruppering (NUS). https://www.ssb.no/klass/klassifikasjoner/36

Tabell 9.1. Norske bøker og originalt utanlandske bøker i omsetjingar utgjevne i Noreg. Talet på titlar

	I alt	Derav førsteutgåver	Utgjevne på originalspråket	Omsette[1]
2000	6 477	5 524	4 443	2 034
2001	6 377	5 462	4 340	2 037
2002	6 864	5 745	4 670	2 194
2003	7 446	6 306	5 160	2 286
2004	7 164	5 984	4 747	2 417
2005	8 431	7 032	5 696	2 735
2006	8 477	7 123	5 696	2 781
2007	8 442	7 038	5 814	2 628
2008	8 835	7 483	6 288	2 547
2009	7 919	6 606	5 361	2 558
2010[2]	…	…	…	…
2011	…	…	…	…
2012	…	…	…	…
2013	…	…	…	…
2014	…	…	…	…
2015[3]	8 423	…	6 203	2 220
2016	8 629	…	6 138	2 491
2017	8 755	…	6 207	2 548
2018	8 318	…	5 931	2 387

[1] Gjeld ikkje omsetjingar mellom norske språk (bokmål, nynorsk og samisk). [2] Tal for perioden 2010-2014 vil bli oppdatert i samband med neste års publikasjon.
[3] I 2015 er tala for dei to siste månadane berekna.
Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 9.2. Utgjevne bøker[1] klassifisert etter emne. Talet på titlar. 2018

	Klassifiserte bøker	Originalt norske utgjevingar	Originalt utanlandske bøker i omsetjingar utgjevne i Noreg
I alt	**7 653**	**5 274**	**2 379**
Alminnelege skrifter	79	72	5
Filosofi	167	119	48
Religion	278	198	80
Samfunnsvitskap	1 228	1 115	113
Språk	164	139	25
Naturvitskap	282	189	93
Bruksretta vitskap	913	768	145
Kunst, rekreasjon	833	591	242
Litteratur[2]	3 192	1 660	1 532
Historie og geografi	517	423	94

[1] Ikkje klassifiserte publikasjonar er ikkje med i tabellen. Dette gjeld publikasjonar av intern karakter eller med avgrensa omfang. [2] Kategorien litteratur omfattar både skjønnlitteratur og litteraturvitskaplege utgjevingar.
Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 9.3. Andre typar utgjevingar. Talet på titlar

	2006	2007	2008	2009	2010[1]	2011[2]	2012	2013	2014	2015[3]	2016	2017	2018
I alt	**377**	**420**	**484**	**405**	**503**	**505**	**412**	**810**	**1 008**	**671**	**245**	**277**	**211**
Lydbøker	335	370	439	389	438	443	335	298	324	256	241	275	204
CD-ROM	14	20	16	5	63	56	70	59	63	55	-	-	1
Kombidokument[4]	28	30	29	11	2	6	7	11	5	1	1	1	1
Nettdokument og e-bøker	.	.	.	.	.	48	195	442	616	359	3	1	5

[1] I perioden 2010-2015 er datagrunnlaget produsert frå BIBSYS-databasen. [2] Frå 2011 er nettdokument og e-bøker for første gong rapportert inn, difor manglar tal frå tidlegare år. [3] I 2015 er tala for dei to siste månadane berekna. [4] Dokument som er på ein kombinasjon av ulike format.
Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 9.4. Utgjevne bøker klassifisert etter utgjevarspråk[1] og emne[2]

	I alt	Bokmål	Nynorsk	Samisk	Engelsk	Andre språk
2000	6 477	5 323	452	19	592	91
2001	6 377	5 212	459	18	624	64
2002	6 864	5 471	480	20	830	63
2003	7 446	5 992	591	19	775	69
2004	7 164	5 869	383	19	813	80
2005	8 431	6 844	492	39	968	88
2006	8 477	6 844	498	44	1 010	81
2007	8 442	6 637	517	44	1 135	109
2008	8 835	6 864	511	33	1 320	107
2009	7 919	6 280	429	35	1 115	60
2010[3]	8 906	6 637	598	59	1 389	223
2011	9 520	7 085	636	72	1 514	213
2012	9 399	6 851	639	45	1 674	190
2013	9 448	6 817	672	70	1 705	184
2014	9 679	7 180	654	71	1 608	166
2015[4]	7 298	5 556	477	15	1 121	129
2016	8 068	5 865	649	63	1 323	168
2017	8 422	6 499	620	116	1 026	161
2018	8 115	6 494	490	44	898	189
2018						
Alminnelege skrifter	77	46	5	1	25	0
Filosofi	165	136	8	1	19	1
Religion	273	252	8	1	8	4
Samfunnsvitskap	1 180	928	64	6	159	23
Språk	151	58	25	7	19	42
Naturvitskap	279	167	14	7	88	3
Bruksretta vitskap	903	550	27	0	318	8
Kunst, rekreasjon	782	637	46	3	68	28
Litteratur	3 152	2 875	217	17	21	22
Historie og geografi	505	414	54	1	14	22

[1] Ei bok kan innehalde fleire emne og vere på fleire språk. [2] Bøker frå 2000 til 2009 er summen av bøker og småtrykk slik dei var talde opp i Kulturstatistikk 2009, revidert tidsserie i denne utgåva. [3] I perioden 2010-2015 er datagrunnlaget produsert frå BIBSYS-databasen. [4] I 2015 er tala for dei to siste månadene berekna.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 9.5. Norske og utanlandske skjønnlitterære bøker, etter genre/type. Talet på titlar

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
I alt	**3 143**	**3 442**	**3 317**	**3 436**	**3 625**	**3 012**	**2 988**	**3 198**	**3 312**
Dikt	176	184	167	195	217	163	167	180	194
Drama	87	125	106	93	140	50	68	16	61
Romanar	1 863	2 061	1 979	2 092	2 054	1 807	1 770	1 920	1 904
Born og ungdom	881	963	912	932	1 048	877	924	920	916
Anna	136	109	153	124	166	115	59	162	237
Norske	1 472	1 641	1 587	1 651	1 896	1 458	1 434	1 458	1 622
Utanlandske	1 671	1 801	1 730	1 785	1 729	1 554	1 554	1 740	1 690

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 9.6. Omsette bøker, etter originalspråk. Talet på titlar

	I alt	Svensk	Dansk	Engelsk	Tysk	Fransk	Andre språk og uoppgjevne
2000	2 034	168	99	1 471	83	58	155
2001	2 037	202	79	1 462	61	83	150
2002	2 194	264	124	1 439	83	92	192
2003	2 286	323	107	1 517	90	78	171
2004	2 417	302	120	1 586	86	83	240
2005	2 735	347	155	1 753	120	101	259
2006	2 781	350	131	1 768	103	113	316
2007	2 628	366	121	1 648	125	112	256
2008	2 547	358	98	1 627	100	99	265
2009	2 558	291	99	1 775	97	80	216
2010[1,2]	2 562	315	131	1 635	99	95	287
2011[1,2]	2 898	423	185	1 732	113	134	311
2012	2 812	337	180	1 738	108	116	333
2013	2 607	296	160	1 645	107	102	297
2014	2 632	314	134	1 701	87	93	303
2015[3]	2 220	326	121	1 361	120	94	198
2016	2 491	307	90	1 318	64	90	622
2017	2 548	311	93	1 630	81	112	321
2018	2 398	282	101	1 532	89	113	281

[1] Ein mindre del av utgjevingane er ikkje klassifiserte. Dette gjeld publikasjonar av intern karakter eller med avgrensa omfang. [2] I perioden 2010-2015 er datagrunnlaget produsert frå BIBSYS-databasen. [3] I 2015 er tala for dei to siste månadene berekna.
Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 9.7. Barne- og ungdomslitteratur, etter genre og utgjevarspråk. Talet på titlar

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Bøker[1] i alt	**1 835**	**1 667**	**1 811**	**1 731**	**1 473**	**1 385**	**1 510**	**1 289**
Skjønnlitteratur	963	912	932	1048	877	924	998	922
Fakta	872	755	879	683	596	461	512	367
Bokmål	1 545	1 420	1 455	1482	1 234	1 177	1 292	1 106
Nynorsk	220	183	335	220	218	155	131	109
Samisk	56	38	32	48	11	41	55	26
Engelsk	70	98	80	68	58	34	24	14
Andre språk	38	28	20	12	30	32	38	26

[1] Ei bok kan ha fleire språk, difor er ikkje bøker i alt summen av bøker på ulike språk, berre summen av bøker av ulike genre.
Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 9.8. Den Norske Forleggerforening. Bokomsetnad til utsalsprisar. Millionar kroner

	I alt	Medlemsforlag	Andre forlag	Bokklubbar	Bokimportørar
1990	3 062	1 970	439	469	184
1997	4 624	2 708	646	948	322
1998	4 906	2 862	655	1 039	350
1999	4 916	2 846	628	1 091	351
2000	4 682	2 639	567	1 115	361
2001[1]	4 645	2 529	491	1 250	375
2002	4 984	2 787	550	1 274	373
2003[2]	5 443	3 139	600	1 323	381
2004	5 152	3 240	407	1 149	356
2005	5 302	3 371	490	1 087	354
2006	5 653	3 821	501	987	344
2007	6 025	4 295	548	872	310
2008	5 823	4 248	551	696	328
2009[3]	5 692	4 222	554	631	285
2010	5 607	4 179	615	577	236
2011	5 530	4 233	539	563	195
2012	5 345	4 047	546	543	209
2013	5 555	4 144	615	587	209
2014	5 560	4 292	546	518	204
2015	5 604	4 150	711	464	279
2016	5 625	4 272	658	431	264
2017[4, 5]	5 500	4 233	617	411	239
2018	5 156	3 906	622	394	235

[1] Omsetnaden for 2001 er korrigert med den same multiplikatoren som er brukt i 2002. [2] Frå og med 2003 er omsetnaden av lydbøker inkludert i tala for omsetnaden. [3] Talet for bokimportørar er justert for dobbelregistrering på 158 millionar kroner i 2009. [4] Ein oppdatering av bransjestatistikken frå Den Norske Forleggerforening i november 2017 har førte til at einskilde tal for brutto omsetnad for 2016 har vorte endra etter publiseringa av Kulturstatistikk 2016. Dei oppdaterte tala for 2016 er retta i denne tabellen. [5] Frå og med 2017 rapportera ikkje Vigmostad og Bjørke inn tal til denne statistikken, slik som var tilfellet i 2015 og 2016. Dette vil ha fylgjer for samanlikning av tala i tabellen
Kjelde: Den Norske Forleggerforening.

Tabell 9.9. Den Norske Forleggerforening. Omsetnad og talet på selde eksemplar, etter bokgruppe

Bokgruppe	Talet på selde eksemplar (1 000)			Bruttoomsetnad[1] (1 000 kr)			Berekna pris per eksemplar	
	2017	2018	Endring i prosent	2017[2]	2018	Endring i prosent	2017	2018
I alt	**20 387**	**20 208**	**-1**	**4 128 175**	**3 948 175**	**-4**	**188**	**180**
Lærebøker grunnskulen	2 176	1 799	-17	461 342	385 826	-16	212	214
Lærebøker vidaregåande	500	482	-4	256 461	215 124	-16	513	446
Lærebøker i høgare utdanning	713	695	-3	364 192	357 039	-2	511	514
Fagbøker	225	213	-5	74 580	77 138	3	332	362
Norsk sakprosa, vaksne	2 392	2 161	-10	551 373	525 812	-5	231	243
Omsett sakprosa, vaksne	784	741	-5	147 227	157 434	7	188	212
Norsk sakprosa, born	171	142	-17	30 179	27 663	-8	177	195
Omsett sakprosa, born	585	458	-22	61 940	48 726	-21	106	107
Norsk skjønnlitteratur, vaksne	1 132	1 171	3	325 828	316 764	-3	288	270
Omsett skjønnlitteratur, vaksne	1 005	773	-23	223 040	162 024	-27	222	210
Norsk skjønnlitteratur, born	1 402	1 415	1	218 751	244 203	12	156	173
Omsett skjønnlitteratur, born	1 368	1 220	-11	192 236	168 749	-12	140	138
Billegbøker	3 665	3 912	7	504 871	494 292	-2	138	126
Verk	4	5,6	38	1 664	2 327	40	397	417
Kommisjonsbøker, lover	101	53	-48	16 869	13 063	-23	167	244
Lydbøker og andre digitale produkt	1 804	2 511	39	443 312	498 655	12	83	74
E-bøker for allmennmarknaden	371	418	13	45 243	46 973	4	122	112
E-bøker for undervisnings- og profesjonsføremål	5	3	-40	1 219	1 390	14	266	430
Norske serieromanar	1 608	1 579	-2	160 003	161 100	1	99	102
Omsette underhaldningsromanar	347	438	26	43 367	41 217	-5	125	94
Skjønnlitteratur på originalspråket	29	17	-41	4 471	3 183	-29	153	182
Sakprosa på originalspråket	0	0	0	8	3	-63	191	132

[1] Bruttoomsetnaden er estimert på bakgrunn av nettoomsetnaden. [2] Frå og med 2017 rapportera ikkje Vigmostad og Bjørke inn tal til denne statistikken, slik som var tilfellet i 2015 og 2016. Dette vil ha fylgjer for samanlikning av tala i tabellen

Kjelde: Den Norske Forleggerforening.

Tabell 9.10. Titlar med norske opphavspersonar[1] av originale norske utgjevingar[2] fordelte på menn og kvinner

	2009	2010[3]	2011	2012	2013	2014	2015[4]	2016	2017	2018
Talet på titlar i alt	**4 116**	**..**	**..**	**..**	**8 650**	**8 676**	**6 193**	**5 768**	**5 901**	**5 913**
Opphavspersonar i alt	5 306	7 177	8 049	8 009	11 023	11 186	7 492	8 375	9 097	8 720
Menn	3 284	4 378	4 790	4 711	6 321	6 453	4 223	4 693	5 063	4 606
Kvinner	2 022	2 799	3 259	3 298	4 702	4 733	3 269	3 682	4 034	4 114
Derav										
Barnebøker, titlar totalt[5]	456	..	..	..	870	696	570	651	684	575
Opphavspersonar i alt	738	1 038	1 086	953	1 538	1 224	976	1 266	1 349	1 135
Menn	391	495	496	442	688	583	497	520	592	492
Kvinner	347	543	590	511	850	641	479	746	757	643

[1] Opphavspersonar er her forfattarar, medforfattarar, redaktørar, illustratørar (når meir enn halvparten av boka er illustrert), gjendiktarar (av poesi) og andre medarbeidarar som har hatt eit større ansvar for verket. Verk der både menn og kvinner er opphavspersonar, tel kvar person med i statistikken. [2] Utan omsyn til språk. [3] I perioden 2010-2015 er datagrunnlaget produsert frå BIBSYS-databasen. [4] I 2015 er tala for dei to siste månadene berekna. [5] Talet på titlar var ikkje med i systemet før 2013.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 9.11. Norske opphavspersonar[1] av emneinndelte originale norske utgjevingar[2] fordelte på menn og kvinner

	Totalt	Menn	Kvinner
2009	5 306	3 284	2 022
2010[3]	7 177	4 378	2 799
2011	8 049	4 790	3 259
2012	8 009	4 711	3 298
2013	8 396	4 888	3 508
2014	8 555	4 922	3 633
2015[4]	6 053	3 433	2 620
2016	7 162	4 019	3 143
2017	8 040	4 489	3 551
2018	7 857	4 161	3 696
2018			
Alminnelege skrifter	88	56	32
Filosofi	168	80	88
Religion	307	193	114
Samfunnsvitskap	1 557	861	696
Språk	378	130	248
Naturvitskap	286	180	106
Bruksretta vitskap	1 092	561	531
Kunst, rekreasjon	1 133	595	538
Litteratur	2 134	990	1 144
Historie og geografi	714	515	199

[1] Opphavspersonar er her forfattarar, medforfattarar, redaktørar, illustratørar (når meir enn halvparten av boka er illustrert), gjendiktarar og andre medarbeidarar som medverkar med eit større ansvar for verket. For verk der både menn og kvinner er opphavspersonar, tel kvar person med i statistikken. [2] Utan omsyn til språk. [3] Frå 2010 til og med oktober 2015 er datagrunnlaget produsert frå BIBSYS-databasen. [4] I 2015 er tala for dei to siste månadene berekna.

Kjelde: Nasjonalbiblioteket.

Tabell 9.12. Gjennomsnittleg tid i minutt brukt til boklesing for alle og for dei som les, fordelt på alder og kjønn

	Gjennomsnitt mellom alle						Gjennomsnitt mellom dei som les bøker					
	2010	2012	2014	2016	2017	2018	2010	2012	2014	2016	2017	2018
Menn												
9-15 år	9	15	15	12	17	11	35	45	45	38	47	32
16-24 år	13	10	17	8	7	9	72	:	124	70	51	96
25-44 år	12	12	9	6	10	5	61	71	58	57	59	52
45-66 år	7	9	8	8	12	9	43	45	54	49	64	60
67-79 år	13	15	19	20	18	16	61	92	76	84	70	60
Kvinner												
9-15 år	13	20	18	15	11	15	37	49	40	45	36	42
16-24 år	16	21	18	17	14	14	69	83	83	77	87	72
25-44 år	19	19	16	18	18	15	61	65	66	66	73	58
45-66 år	18	19	21	28	20	25	61	64	63	78	60	68
67-79 år	20	31	26	38	27	27	68	78	66	77	66	64

Kjelde: Norsk mediebarometer 2018, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.13. Prosentdel boklesarar og minutt brukt til lesing av bøker ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning, hushaldsinntekt, yrkesstatus og landsdel

	Prosent							Minutt brukt til lesing av bøker						
	2008	2010	2012	2014	2016	2017	2018	2008	2010	2012	2014	2016	2017	2018
Alle personar	**23**	**24**	**25**	**25**	**25**	**25**	**24**	**13**	**14**	**16**	**15**	**16**	**15**	**14**
Kjønn														
Menn	18	19	19	18	16	20	16	10	10	11	12	9	12	9
Kvinner	28	30	32	31	34	29	32	17	18	21	19	24	19	20
Alder														
9-15 år	27	31	37	40	33	35	34	11	11	17	16	14	14	13
16-24 år	15	20	17	18	16	15	14	10	14	15	18	12	10	11
25-44 år	24	25	23	20	19	20	18	13	15	15	13	12	14	10
45-66 år	24	22	26	24	26	26	26	16	12	15	14	18	16	17
67-79 år	22	26	30	33	39	34	36	13	17	24	22	30	23	22
Utdanning														
Grunnskule	12	21	17	20	20	19	15	8	14	14	12	17	14	11
Vidaregåande opplæring	17	18	20	18	21	20	19	11	11	14	13	15	13	12
Universitet/høgskule, kort	34	29	29	27	29	28	32	19	16	19	17	19	17	19
Universitet/høgskule, lang	35	34	37	34	30	34	27	21	21	22	22	20	23	18
Yrkesstatus[1] 16-79 år														
Yrkesgruppe 1-2	28	33	28	29	27	25	27	15	17	15	19	18	14	16
Yrkesgruppe 3	30	26	28	26	18	20	19	17	13	20	16	9	14	9
Yrkesgruppe 4-5	25	22	23	23	23	23	19	17	14	18	18	16	15	11
Yrkesgruppe 6-9	10	10	11	9	12	14	7	6	5	5	5	7	8	4
Elevar og studentar	16	24	19	22	19	21	17	12	20	16	17	15	14	15
Trygda og pensjonistar	21	24	29	30	38	28	34	13	17	22	20	31	19	24
Heimearbeidande	:	25	21	17	11	:	:	:	20	13	11	5	:	:
Landsdel														
Oslo og Akershus	28	31	30	28	28	29	24	17	18	20	20	17	20	14
Austlandet elles	21	23	25	23	24	26	24	13	13	15	14	18	16	15
Agder og Rogaland	23	20	23	19	21	23	24	12	10	14	11	13	14	14
Vestlandet	22	26	25	28	25	25	21	14	16	15	16	17	14	12
Trøndelag	21	22	22	25	22	18	27	11	15	15	17	10	9	16
Nord-Noreg	20	17	23	23	26	20	25	10	8	20	14	20	11	16

[1] For ein definisjon på dei ulike yrkesgruppene, sjå delkapittel 9.6.
Kjelde: Norsk mediebarometer 2018, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.14. Boklesarar som har lese ulike typar bøker ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning, hushaldsinntekt og landsdel. Prosent

	Roman/ novelle	Biografi/ memoarar	Samfunn/ politikk/ kunst/ historie	Natur/ teknikk/ friluft	Religiøs litteratur	Skodespel/ dikt	Barne-/ ungdoms-litteratur	Anna
2000	59	7	8	4	3	2	..	17
2001	64	7	8	2	4	1	8	5
2002	64	3	6	3	5	1	10	8
2003	63	7	6	4	3	1	8	9
2004	54	8	7	3	4	0	11	13
2005	67	3	6	3	4	0	8	8
2006	69	6	7	3	2	0	8	4
2007	67	6	5	3	3	0	8	8
2008	64	5	6	2	1	0	10	11
2009	64	6	7	4	3	0	9	7
2010	71	4	6	2	1	1	9	7
2011	72	4	6	1	2	0	7	8
2012	62	5	7	3	1	1	11	9
2013	62	5	6	4	3	0	10	9
2014	63	4	4	3	1	1	15	9
2015	62	4	6	3	1	1	14	10
2016	61	4	7	2	2	1	11	11
2017	59	3	9	4	2	1	12	9
2018	63	3	7	4	2	1	12	8
2018								
Menn	51	5	10	6	3	0	15	10
Kvinner	69	3	5	3	1	1	11	7
Alder								
9-15 år	25	1	0	0	0	1	70	1
16-24 år	46	7	15	5	5	0	2	20
25-44 år	55	6	8	10	4	0	7	10
45-66 år	81	2	6	2	0	1	0	7
67-79 år	78	2	8	3	2	0	0	7
Utdanning								
Grunnskule	59	4	5	2	4	0	2	24
Vidaregåande opplæring	77	2	3	5	2	0	1	9
Universitet/høgskule, kort	71	4	9	5	2	1	3	5
Universitet/høgskule, lang	59	8	19	4	0	0	2	8
Landsdel								
Oslo og Akershus	53	6	10	8	1	0	13	7
Austlandet elles	72	3	3	2	0	0	10	0
Agder og Rogaland	62	4	10	3	6	0	7	8
Vestlandet	55	2	7	3	2	1	22	8
Trøndelag	72	2	2	4	0	3	9	7
Nord-Noreg	66	0	9	0	4	0	13	8

Kjelde: Norsk mediebarometer 2018, Statistisk sentralbyrå.

10. Aviser, vekepresse og fagpresse

10.1. Aviser

Med «avis» i denne statistikken meiner vi alle publikasjonar som kjem ut minst ein gong per veke, og som fyller dei opphavlege reglane for listeføring som avis. Det inneber at dei skal orientere allmenta om hendingar og aktuelle spørsmål, ta reell betaling for abonnement og laussal, og ha under 50 prosent annonsar (Høst 2004).

Talet på aviser stabilt

Ved utgangen av 2018 kom det ut 223 aviser i Noreg, og talet på aviser har halde seg nokolunde stabilt dei siste åra, sjå tabell 10.1. Sidan 2003 har talet på aviser variert mellom 221 og 230.

90 prosent av avisene har eigne nyhende på internett

Ved utgangen av 2003 hadde 156 aviser eigne nyhende på internett. Dette utgjorde 71 prosent av alle aviser. I 2008 hadde 86 prosent av avisene nyhende på internett, og denne delen heldt seg relativt stabil i perioden etter dette. Ved utgangen av 2018 hadde 90 prosent, eller 201, av alle avisene eigne nyhende på nett, sjå tabell 10.1.

Dei siste åra har avisene òg starta å ta betaling for nyhenda på nett. I 2018 hadde 183 aviser innført ei betalingsordning, det vil seia at 91 prosent av avisene som hadde eigne nettnyhende, hadde innført ei betalingsordning.

Netto opplag på 2,3 millionar eksemplar

Innføringa av nytt regelverk for rapportering av opplag (sjå delkapittel 10.5), gjer det ikkje lenger mogleg å samanlikne tal på opplag med tidlegare år. I 2018 var avisenes netto opplag på 2 321 000 eksemplar. Det største netto totalopplaget med 686 000 eksemplar hadde lokale dagsaviser nr. 1 og 2. Storbyaviser nr. 1 og 2, som bl.a. omfattar Aftenposten, Bergens Tidende, Adresseavisen og Stavangerbladet, samt lokale fådagarsaviser følgde etter med høvesvis 519 000 og 515 000 eksemplar. Nasjonale fådagarsaviser hadde det minste netto totalopplaget med et opplag på 104 000 eksemplar, sjå tabell 10.2 og figur 10.1.

Figur 10.1. Netto totalopplag for grupper av aviser. 2018. I 1 000

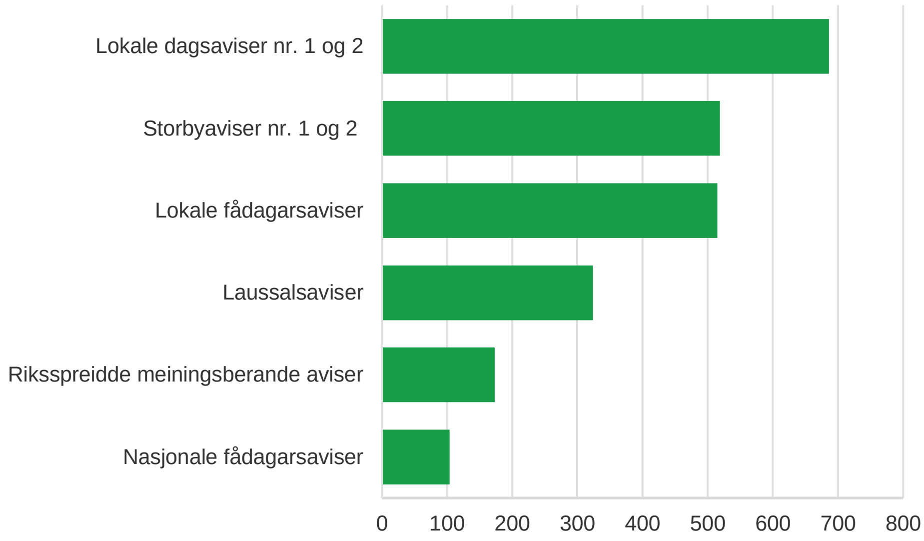

Kjelder: Høst, Sigurd (2019), Papiraviser og betalte nettaviser 2018, Høgskulen i Volda, Landslaget for lokalaviser (LLA), Mediebedriftenes Landsforening (MBL), medienorge.

Figur 10.2 viser opplaget til dei åtte største avisene i Noreg.

Figur 10.2. Netto totalopplag for dei største avisene. 2018. I 1 000

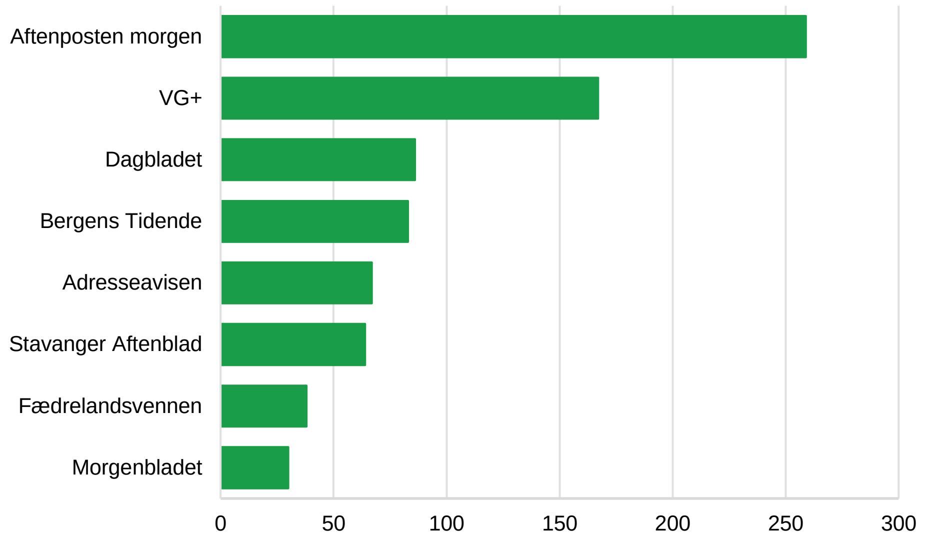

Kjelder: Høst, Sigurd (2019), Papiraviser og betalte nettaviser 2018, Høgskulen i Volda, Landslaget for lokalaviser (LLA), Mediebedriftenes Landsforening (MBL), medienorge.

158 dagsaviser fekk produksjonstilskot

I 2018 var produksjonstilskotet på 313 millionar kroner som fordelte seg på 158 aviser, ein auke på ei avis i høve til 2017, sjå tabell 10.3. Medietilsynet forvaltar produksjonstilskotet som, i tillegg til fritaket for meirverdiavgift, er statens viktigaste verkemiddel for å oppretthalde mangfaldet i avisutgjevingar, både geografisk og når det gjeld innhald og verdiforankring, jf. Kulturdepartementet (2017). Mediestøtta omfattar fleire ulike tilskot, sjå delkapittel 10.5.

10.2. Vekepresse

Vekepressa – nedgangen i opplagstal held fram

Vekepresse er eit samleomgrep for vekeblad og andre magasin. Nokre av magasina kjem ikkje ut kvar veke. Tala som vert presenterte, er gjennomsnittleg nettoopplag per nummer. Tabell 10.4 viser ei oversikt over opplagstal og talet på magasin for vekepressa for åra 2017 og 2018. For alle bedriftene som er medlem i Mediebedriftenes Landsforening (MBL), noko som gjeld dei fleste magasina, var det samla gjennomsnittlege opplaget per nummer på 1,5 millionar eksemplar i 2018. Dette er ein nedgang på 8 prosent samanlikna med 2017 då det samla opplaget var på nær 1,7 millionar.

Blad om bustad og interiør utgjorde den største gruppa med sine 13 blad og eit gjennomsnittleg opplag per utgjeving på 307 000 eksemplar. Kategorien Kvinne låg på en andreplass i talet på blad med totalt 11, men utgjorde den største gruppa i talet på opplag per utgjeving med 523 000 i 2018.

Frå 2017 til 2018 har det vore nedgang i det totale opplagstalet i alle kategoriar unnateke Reise. Sjølv om kategoriane Bustad og interiør og Kvinne låg på toppen i talet på blad og opplag per utgjeving, finn vi her den kraftigaste nedgangen i talet på eksemplar, med høvesvis 30 000 og 36 000. Kategorien Foreldre hadde ein nedgang på heile 22 prosent frå 2017 til 2018, eller 4 700 eksemplar. Dette svarar til 1 030 opplag per utgjeving, sjå tabell 10.4.

10.3. Fagpresse

Fagpressa – stabile opplagstal

Fagpressa har samla sett hatt ei relativt stabil utvikling i opplagstala dei siste åra samanlikna med aviser og mange andre magasin, sjølv om det er store skilnader innbyrdes. Totalopplaget for medlemsblada i Fagpressen var på 4,2 millionar eksemplar i 2018, ein auke på 4 prosent frå året før, sjå tabell 10.5. Auka kjem

hovudsakleg av innmeldinga av fleire medlemmer. Talet på periodikum har variert lite dei siste åra, og låg på 180 i 2018 mot 175 i 2017.

Figur 10.3 viser korleis det samla opplaget fordelar seg per kategori for medlemsblada i Fagpressen i 2018. Kultur og fritid var den største kategorien med 1 027 000 eksemplar, tett følgt av Industri, teknikk og handverk som den nest største med et opplag på 1 011 000 eksemplar. Tenesteyting, økonomi mv. var den minste kategorien med eit opplag på 32 500 eksemplar.

Medlemsblada er berre førte opp i ein kategori, og det er medlemsblada sjølve som vel den kategorien dei høyrer til. I 2018 var det fleire medlemmer som endra sin primærkategori, noko som førte til endringar i talet per kategori.

Figur 10.3. Fagpresse. Opplag per utgjeving, etter gruppe[1]. 2018. I 1 000

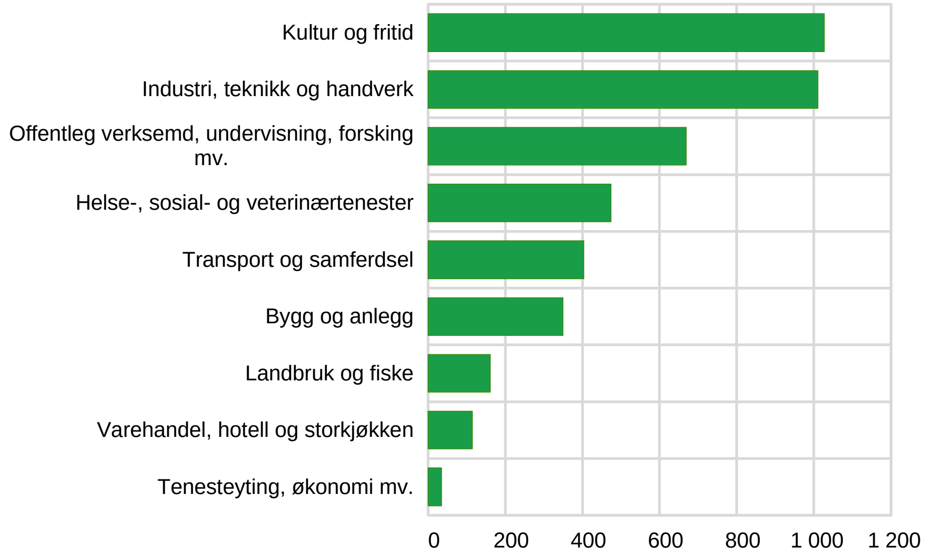

[1] Omfattar berre medlemmer av Fagpressen og grupperinga er utarbeidd av denne foreininga. Medlemsblad med kontrollerte opplag.
Kjelde: Fagpressen.

10.4. Lesing av aviser

30 prosent les papiravis på ein gjennomsnittsdag

Vi har vist at opplagstala for papiraviser har gått ned. Tal frå Norsk mediebarometer 2018 viser at det er stadig færre som les papiraviser, og minutt brukt til lesing av aviser på papir går ned. Likevel var det avis som var det mest lesne trykte mediet. I 2018 las 30 prosent av befolkninga i alderen 9-79 år ei papiravis på ein gjennomsnittsdag, og i gjennomsnitt brukte kvar person 11 minutt per dag til avislesing på papir. Ti år tidlegare, i 2008, las 68 prosent av befolkninga avis ein gjennomsnittsdag, og ein tidlegare utgåve av Mediebarometeret viser at kvar person brukte i gjennomsnitt 29 minutt, sjå figur 10.4 og tabellane 10.6 og 10.7.

Både menn og kvinner brukte 11 minuttar ein gjennomsnittsdag på å lese papiraviser. Tabell 10.7 viser at delen som las papiraviser, både menn og kvinner, har gått jamt nedover sidan 2015. I 2018 var det 30 prosent av mennene og 31 prosent av kvinnene som las papiraviser. Lesing av papiraviser skjer oftare i eldre aldersgrupper enn i yngre. Medan 8 prosent av dei i alderen 9-15 år las ei papiravis ein gjennomsnittsdag i 2018, var delen 67 prosent blant dei i alderen 67-79 år. Delen som les papiravis dagleg har gått ned for alle aldersgrupper i 2018 samanlikna med dei tre siste åra, unnateke aldersgruppa 45-66 år der delen har heldt seg stabil.

51 prosent las nettavis ein gjennomsnittsdag

Delen av befolkninga som las aviser på internett aukar jamt, men har gått ned 1 prosentpoeng frå 2017 til 2018, sjå figur 10.4. I 2016 nådde denne delen toppen med 56 prosent, medan 51 prosent av befolkninga las aviser på internett på ein gjennomsnittsdag i 2018. Til samanlikning las berre 10 prosent aviser på Internett i 2001. 78 prosent las papiravis det same året, medan i 2018 var denne delen gått ned til 30 prosent. Det var framleis ein større del menn enn kvinner som las nettaviser ein gjennomsnittsdag i 2018, 54 prosent for menn og 48 prosent for kvinner, sjå tabell 10.8.

Figur 10.4. Lesing av trykt avis og nettavis ein gjennomsnittsdag. Prosent

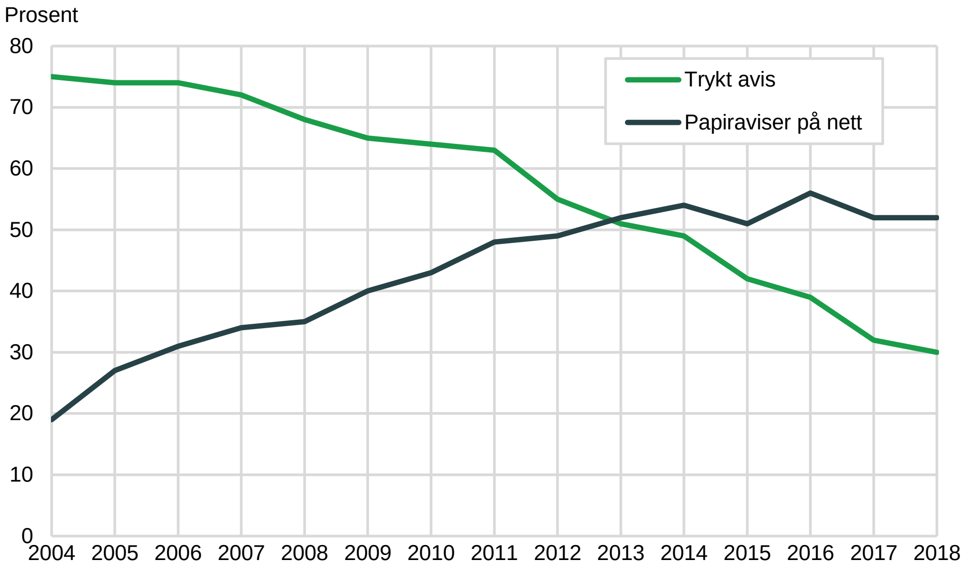

Kjelde: Norsk mediebarometer 2018, Statistisk sentralbyrå.

Det er i utgangspunktet færre som les vekeblad, teikneserieblad og tidsskrift sett i høve til aviser. Nedgangen i delen som les avis ein gjennomsnittsdag har vore på 2 prosentpoeng frå 2017 til 2018, medan det var ingen endring for dei andre kategoriane. På ein gjennomsnittsdag i 2018 var det 5 prosent som las vekeblad, og 6 prosent las tidsskrift. Noko særmerkt kan det vere at delen som les teikneserieblad har halde seg relativt stabil på 3 prosent i perioden 2015 til 2018, sjå tabell 10.8.

10.5. Om statistikken

Avisene

Opplysningane om aviser er henta frå rapporten «Papiraviser og betalte nettaviser 2018» av Sigurd Høst og nettsidene til medienorge som i tillegg har Mediebedriftenes Landsforening (MBL) og Landslaget for lokalaviser (LLA) som kjelder.

Opplag

I 2014 blei opplagstala endra for å fange opp sal av digitale avisutgåver. Frå 2018 vert det innført nytt regelverk for rapportering av opplag, og dei største endringane frå tidlegare regelverk er:

- Rapporteringa vil frå 2018 skje to gongar i året.
- Abonnementsopplaget vert telt ut frå gjennomsnittleg tal på selde abonnement, uavhengig av pris.
- For bedriftssal vert det no sett krav om ein prosentvis del av talet på faktiske og moglege nedlastingar.
- Ein eigen sats på frieksemplar for E-avis vert fjerna og digitale produkt vert jamstilt med papir.

Innføringa av det nye regelverket gjer det ikkje lenger mogleg å samanlikne opplagstal frå og med 2018 med tidlegare år.

Mediestøtte

Mediestøtta er eit sentralt verkemiddel for å oppnå måla på medieområdet og består av følgjande ordningar:

- Produksjonstilskot til nyhende- og aktualitetsmedium
- Medieforsking og etterutdanning
- Tilskot til lokale lyd- og biletmedium
- Tilskot til samiske aviser
- Distribusjonstilskot til avisene i Finnmark
- Innovasjons- og utviklingsstøtte

Medietilsynet er staten sin forvaltningsorgan på medieområdet og forvaltar dei statlege verkemidla på Kulturdepartementet sine ansvarsområde. I tillegg til Kulturdepartementets tilskotsordningar får nyhende- og aktualitetsmedium indirekte mediestøtte ved å vere fritekne frå meirverdiavgift.

Vekepressa

Statistikken over norsk vekepresse baserer seg på opplysningar frå Mediebedriftenes Landsforening (MBL) og dekkjer dei magasina som er medlemmer. Innanfor MBL er det danna ei eiga gruppering som tek vare på spesifikke oppgåver i bransjen. MBLs gruppering for vekepresse og magasin har som føremål å behandle spørsmål av felles interesse for medlemmene i grupperinga, og som ikkje blir behandla av MBL sentralt. Grupperinga er interessert i at medlemmene får rammevilkår som gir lønsame bedrifter og sikrar arbeidsplassar.

Fagpressa

Statistikken for fagpressa er utarbeidd på grunnlag av materiale publisert i Fagpressekatalogen. Oppgåvene omfattar berre medlemmer av Fagpressen. Fagpressen, tidlegare kalla Den Norske Fagpresses Forening, er Noregs eldste presseorganisasjon og vart stifta i 1898. «Fagpressen» er ein interesseorganisasjon for fag- og interessetidsskrift i Noreg. Foreininga sikrar interesser til fagblad, tidsskrift og magasin på trykk og nett. Kategoriane som tidsskrifta er delte inn i, er utarbeidde av Fagpressen, men medlemsblada vel sjølve primærnøkkel for kor dei høyrer heime. Fagpressa består av eit stort mangfald av fagblad, interesse-, hobby- og bransjeblad.

Mediebruksundersøkingane

Tala som omhandlar lesing av aviser og blad, er henta frå Norsk mediebarometer 2018. Norsk mediebarometer er ein publikasjon som er basert på Statistisk sentralbyrå sine årlege undersøkingar om bruk av massemedium. I desse undersøkingane svarar eit representativt utval av befolkninga på omtrent 1 800 personar i alderen 9-79 år på spørsmål om bruk av ulike massemedium.

Det er nytta kjennemerke yrkesstatus og utdanning i tabellane 10.6 og 10.7. Sjå delkapittel 9.6 for definisjonar av desse kjennemerka.

Referansar

Fagpressen: http://www.fagpressen.no

Høst, Sigurd (2004): Hva er en avis? Avisbegrepet fra Hellerudkomiteen til Se og Hør, Rapport nr. 3/2004, Institutt for journalistikk

Høst, Sigurd (2019): Papiraviser og betalte nettaviser 2018. Statistikk og kommentarer, Rapport nr. 90/2019, Høgskulen i Volda/Møreforsking. http://medienorge.uib.no/files/Eksterne_pub/Avis%C3%A5ret-2018.pdf

Kulturdepartementet (2017): For budsjettåret 2018 - Utgiftskapitler: 300-342 Inntektskapitler: 3300-3342 og 5568 (Prop. 1 S KUD 2017-2018). https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-1-s-kud-20172018/id2574640/

Medienorge: http://www.medienorge.uib.no/statistikk/

Medietilsynet: Årsrapport 2018. https://medietilsynet.no/globalassets/dokumenter/rapporter/2019/2018-medietilsynets-arsrapport.pdf

Schiro, Emma Castillo (2019): Norsk mediebarometer 2018, Statistiske analyser 161, Statistisk sentralbyrå. https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/norsk-mediebarometer-2018

Meir informasjon

Aviskatalogen: http://www.aviskatalogen.no/

Landslaget for Lokalaviser: https://lla.no/

Mediebedriftenes Landsforening (MBL): http://www.mediebedriftene.no

Tabell 10.1. Aviser med tilbod på internett[1] ved utgangen av året eller januar året etter, for einskilde utvalde år

	2003	2005	2008	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Aviser i alt	**221**	**224**	**227**	**225**	**227**	**226**	**229**	**230**	**228**	**227**	**223**	**223**
Oppdaterte nyhende, dagsavis[2]	23	38	69	63	58	50	62	64	66	66	-	-
Oppdaterte nyhende, fådagarsavis[3]	16	36	79	48	30	34	46	66	90	101	-	-
Vanleg nettavis[4]	66	44	22	39	56	47	43	26	16	11	-	-
Smal nettavis, notisavis	51	63	25	44	46	46	35	31	19	17	12	12
Eigne nyhende i alt	156	181	195	194	194	191	186	191	197	201	197	201
Oppdaterte smakebitar, les meir	-	-	-	-	4	6	7	7	6	3	7	4
Eiga heimeside	24	24	21	20	19	20	21	21	15	12	12	9
Anna	5	2	1	4	5	4	9	11	10	10	8	5
Eigne opplegg i alt	185	207	218	218	222	221	223	226	222	220	218	219
Nettside med betalingsordning	-	-	-	-	5	..	27	55	125	151	175	183

[1] Oversikta gjeld dei betalte (papir-)avisene på internett. Gratisaviser og reine nettaviser er ikkje med. [2] Krav til oppdatering for dagsaviser er strengare frå 2003 og framover. [3] Krav til oppdatering for fådagarsaviser er strengare frå 2008, og praktiseringa er innskjerpa frå 2010. [4] Minst fire eigne nyhendesaker er presenterte som meir enn ein kort notis.

Kjelde: Høst, Sigurd (2019), Papiraviser og betalte nettaviser 2018, Høgskulen i Volda.

Tabell 10.2. Talet på aviser og opplag[1] for ulike typar aviser, i 1 000 eksemplar

	2012		2013		2014[2]		2015		2016		2017		2018[3]	
	Aviser	Opplag	Aviser	Opplag	Aviser	Opplag	Aviser	Opplag	Aviser	Opplag	Aviser	Opplag	Aviser	Opplag
Aviser i alt	**227**	**2 422**	**229**	**2 230**	**230**	**2 151**	**228**	**2 041**	**227**	**2 018**	**223**	**2 026**	**223**	**2 321**
Laussalsaviser	2	277	2	244	2	212	2	184	2	172	2	155	2	324
Storbyaviser[4]	4	435	4	414	4	418	4	399	4	396	4	414	4	473
Nr.2-aviser i store byar	3	50	3	47	2	37	3	39	3	39	3	39	3	46
Rikspreidde meinings-berande aviser[5]	8	176	8	173	8	171	8	169	8	170	8	172	8	173
Leiande lokale dagsaviser	54	757	53	712	54	685	53	637	52	629	49	625	47	659
Lokale dagsaviser, nr. 2	2	28	2	26	2	25	2	24	2	24	2	25	2	27
Lokale 2-3 dagarsaviser	84	382	84	380	84	368	77	341	77	339	76	343	75	360
Lokale vekeaviser	60	129	64	134	65	134	71	147	71	148	71	149	74	155
Nasjonale fådagarsaviser	9	92	9	99	9	101	8	100	8	102	8	104	8	104

[1] Gjeld berre trykte aviser og deira nettutgåver, og omfattar berre publikasjonar med minst ein utgåve per veke, og som vert rekna som avis i samsvar med avisdefinisjonen til Sigurd Høst (Høst 004). Einskilde medlemmer av MBL og LLA vil difor ikkje vera rekna med i oversikta. [2] Reglane for berekning av opplag vart forandra frå og med 2014 slik at tala frå 2014 er samla nettoopplag (papiropplag pluss digitale abonnement og kjøp av digitale utgåver). [3] Frå 2018 vert det innført nytt regelverk for rapportering av opplag, sjå delkapittel 10.5. Tala frå og med 2018 er difor ikkje direkte samanliknbare med tidlegare år. [4] Aftenposten, Bergens Tidende, Adresseavisen og Stavanger Aftenblad. Nye opplagsreglar for 2014 har gjeve ein ekstraordinær auke for Aftenposten. [5] VG+ er inkludert i VGs totaltopplag frå og med 2018. Dagens Næringsliv har ikkje ønskt å få målt opplaget i 2016, 2017 og 2017, og opplag er anslått for desse åra.

Kjelder: Høst, Sigurd (2019), Papiraviser og betalte nettaviser 2018, Høgskulen i Volda, Landslaget for lokalaviser (LLA), Mediebedriftenes Landsforening (MBL), medienorge.

Tabell 10.3. Dagsaviser som fekk produksjonstilskot

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Aviser i alt	**138**	**140**	**138**	**141**	**147**	**149**	**155**	**157**	**158**
Nr. 2-aviser, ekskl. riksspreidde aviser[1]	24	25	24	25	23	19	23	27	28
Riksspreidde meiningsberande aviser	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Nr. 1 og aleineaviser	59	59	58	58	65	65	61	64	63
Vekeaviser, ekskl. nr. 2-aviser	50	51	51	53	54	58	62	61	62
Riksspreidde ukeaviser[2]	.	.	.	.	.	.	4	4	4
Tilskotsbeløp i alt (1 000 kr)	272 915	281 355	287 568	307 789	308 246	303 246	313 046	312 866	313 000

[1] Inkluderer sju vekeaviser som er nr. 2-aviser på utgivarstaden. [2] Morgenbladet, Korsets Seier, Dag og Tid og Norge i Dag fekk produksjonstilskot for første gong i 2016. Tidlegare fekk desse avisene tilskot frå Kulturrådet.

Kjelde: Medietilsynet..

Tabell 10.4. Vekepresse[1]. Talet på blad og magasin og opplag per utgjeving, etter gruppe

	2017		2018	
Gruppe	Talet på blad/magasin	Opplag per utgjeving	Talet på blad/magasin	Opplag per utgjeving
I alt	**57**	**1 683 898**	**58**	**1 544 004**
Aktualitet, TV	5	231 285	5	215 320
Bil, båt, jakt og friluft	8	134 237	8	122 775
Bustad, interiør	12	336 801	13	307 327
Foreldre	2	21 128	1	16 436
Innsikt, økonomi	6	163 610	7	147 917
Kvinne	11	558 422	11	522 584
Mann	1	41 893	1	37 068
Helse, livsstil, mat	4	77 611	5	63 953
PC, lyd og bilete	4	20 502	3	19 276
Sport, reise	1	8 103	1	9 133
Teikneserie, ung	3	90 306	3	82 215

[1] Omfattar vekepresse som er medlemmer av Mediebedriftenes Landsforening.
Kjelde: Mediebedriftenes Landsforening.

Tabell 10.5. Fagpresse. Talet på periodika[1] og opplag per utgjeving, etter gruppe[2]

	2014		2015		2016		2017		2018	
Gruppe	Periodika	Opplag	Periodika	Opplag	Periodika	Opplag	Periodika	Opplag	Periodika	Opplag
I alt[3]	**188**	**4 249 892**	**184**	**3 840 676**	**180**	**3 844 479**	**175**	**4 082 556**	**180**	**4 241 169**
Landbruk og fiske	12	174 742	11	165 411	11	161 254	12	163 326	12	161 098
Industri, teknikk og handverk	30	838 513	34	914 553	30	965 155	30	890 816	30	1 010 744
Bygg og anlegg	12	346 667	13	349 987	13	343 373	12	341 630	12	340 992
Varehandel, hotell og storkjøkken	10	114 516	11	123 815	11	128 773	10	119 365	11	120 922
Transport og samferdsel[4]	6	449 429	3	18 839	5	45 943	3	433 047	2	403 595
Tenesteyting, økonomi mv.	15	298 108	12	242 621	9	204 946	6	138 261	1	32 522
Offentleg verksemd, undervisning, forsking mv.	30	545 908	30	574 711	31	593 600	31	567 137	36	669 452
Helse-, sosial- og veterinærtenester	39	479 969	39	489 271	41	471 705	37	466 597	38	474 540
Kultur og fritid	34	1 002 040	31	961 468	29	929 730	34	962 377	38	1 027 304

[1] Omfattar berre medlemmer av Fagpressen. [2] Grupperinga er utarbeidd av Fagpressen. [3] Medlemsblad med kontrollerte opplag. [4] Motor innmeldt med 400 000 i opplag i 2017.
Kjelde: Fagpressen

Tabell 10.6. Minutt brukt til lesing av avis, vekeblad, teikneserieblad og tidsskrift ein gjennomsnittsdag

	Avis				Vekeblad				Teikneserieblad				Tidsskrift			
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
Alle personar	16	14	11	11	2	2	1	2	1	1	1	1	2	2	1	2
Kjønn																
Menn	17	14	12	11	1	0	0	0	1	1	1	2	3	2	2	2
Kvinner	15	14	11	11	4	3	2	3	0	0	0	1	2	2	1	1
Alder																
9-15 år	1	1	2	1	1	0	0	0	3	3	3	4	0	0	0	0
16-24 år	4	4	2	2	0	1	0	0	1	1	0	2	1	1	1	0
25-44 år	9	7	6	5	1	1	1	1	1	1	0	0	2	3	1	1
45-66 år	24	20	13	14	3	2	1	2	0	1	0	0	3	3	2	3
67-79 år	44	38	37	37	7	6	4	7	0	0	0	0	6	4	3	3
Utdanning																
Grunnskule	11	9	8	6	3	1	1	3	0	1	0	1	2	2	0	0
Vidaregåande skule	19	20	14	14	3	3	2	2	0	0	0	0	3	2	2	2
Universitet/høgskule, kort	21	14	13	13	2	2	1	1	1	1	0	1	3	3	2	1
Universitet/høgskule, lang	24	20	16	14	1	1	1	0	0	0	0	1	4	4	2	3
Yrkesstatus (16-79 år)[1]																
Yrkesgruppe 1-2	20	14	11	12	2	1	1	1	1	1	0	1	3	3	2	2
Yrkesgruppe 3	16	14	9	8	1	0	0	1	0	1	0	0	3	3	1	1
Yrkesgruppe 4-5	11	12	8	6	3	3	1	1	1	0	0	0	2	2	0	0
Yrkesgruppe 6-9	10	15	7	6	1	1	1	1	1	0	0	0	2	2	1	2
Elevar/studentar	5	2	1	3	0	0	0	0	2	1	0	1	1	2	1	0
Trygda/pensjonistar	37	34	29	30	5	6	3	6	0	0	0	0	5	3	3	3
Heimearbeidande	8	0	:	:	6	2	:	:	1	1	:	:	3	0	:	:

[1] For ein definisjon på dei ulike yrkesgruppene sjå delkapittel 9.6.

Kjelde: Norsk mediebarometer 2018, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 10.7. Personar som les avis, vekeblad, teikneserieblad og tidsskrift ein gjennomsnittsdag. Prosent

	Avis				Vekeblad				Teikneserieblad				Tidsskrift			
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
Alle personar	42	39	32	30	7	5	5	5	3	3	3	3	8	8	6	6
Kjønn																
Menn	41	37	31	30	2	2	2	2	4	5	3	4	9	8	7	7
Kvinner	42	40	34	31	11	8	8	8	3	2	3	1	6	7	5	5
Alder																
9-15 år	7	8	10	8	3	1	1	0	11	13	16	12	1	1	1	0
16-24 år	23	15	12	11	1	2	4	0	4	2	1	3	3	4	5	2
25-44 år	35	28	24	20	4	3	3	2	3	4	2	2	8	8	5	5
45-66 år	62	56	42	42	9	6	5	7	1	2	1	1	11	10	7	9
67-79 år	71	73	72	67	17	14	13	16	0	0	1	1	10	11	9	10
Utdanning																
Grunnskule	33	29	26	17	8	4	5	7	1	2	2	2	6	4	3	2
Vidaregåande skule	50	48	38	37	8	7	7	7	2	1	2	1	7	6	8	7
Universitet/høgskule, kort	52	44	38	37	6	5	4	4	3	4	1	2	11	12	7	7
Universitet/høgskule, lang	55	50	39	43	5	4	5	3	3	3	2	3	13	15	8	13
Yrkesstatus (16-79 år) [1]																
Yrkesgruppe 1-2	53	47	36	39	6	4	4	3	3	3	1	2	11	11	9	9
Yrkesgruppe 3	47	41	33	29	5	3	2	3	2	3	2	0	12	8	7	7
Yrkesgruppe 4-5	39	36	30	24	9	4	6	6	2	2	1	0	4	6	3	1
Yrkesgruppe 6-9	40	34	29	23	4	4	3	3	3	2	2	0	7	6	3	4
Elevar/studentar	26	11	8	12	0	1	5	1	6	3	2	2	3	5	6	3
Trygda/pensjonistar	64	67	60	55	15	14	12	14	1	0	1	2	9	11	8	9
Heimearbeidande	26	3	:	:	10	4	:	:	3	5	:	:	4	0	:	

[1] For ein definisjon på dei ulike yrkesgruppene sjå delkapittel 9.6.

Kjelde: Norsk mediebarometer 2018, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 10.8. Lesing av trykt avis og nettavis ein gjennomsnittsdag, alder, menn og kvinner. Prosent

	Trykt avis	Nettavis	Anten trykt avis eller nettavis	Berre trykt avis	Berre nettavis	Både trykt avis og nettavis
2001	78	10	79	69	2	9
2002	77	12	79	67	2	10
2003	77	17	80	63	4	14
2004	75	19	79	60	4	15
2005	74	27	81	54	7	20
2006	74	31	82	51	8	23
2007	72	34	81	47	8	25
2008	68	35	77	42	9	26
2009	65	40	78	38	13	27
2010	64	43	80	37	16	27
2011	63	48	79	32	16	32
2012	55	49	77	28	22	27
2013	51	52	76	24	25	27
2014	49	54	75	21	26	27
2015	42	51	72	20	30	21
2016	39	56	73	17	34	22
2017	32	52	68	16	36	16
2018	30	51	64	11	20	31
2018						
Kjønn						
Menn	30	54	66	11	23	33
Kvinner	31	48	63	11	17	28
Alder						
9-15 år	8	14	20	1	3	5
16-24 år	11	45	49	2	13	15
25-44 år	20	60	66	5	24	29
45-66 år	42	61	78	14	24	38
67-79 år	67	43	82	37	21	57

Kjelde: Norsk mediebarometer 2018, Statistisk sentralbyrå.

11. Film og kino

11.1. Nokre resultat

Noregs mest brukte kulturtilbod

Kinoverksemdene har vore i endring gjennom fleire år. Digitaliseringa av kinoane er gjennomført, samstundes som det har skjedd ein kjededanning av kinoane sine eigarskap. Kino er Noregs mest brukte kulturtilbod utanfor heimen. 76 prosent av befolkninga gjekk ein eller fleire gonger på kino i 2018, ifølgje Statistisk sentralbyrås (SSB) mediebarometer. Kinobesøket har i mange år vore ganske stabilt, og tala frå 2018 stadfestar denne trenden, sjå tabell 11.5.

11.2. Kinobesøk og framsyningar

Oppgang i kinobesøket i 2018

I 2018 var det om lag 12,1 millionar selde kinobillettar i Noreg. Det er ein oppgang på litt over 355 000 kinobesøk frå året før. Kor mange som går på kino varierer frå år til år, og 2016 var eit år med rekordhøge 13,1 millionar vitjande på kino. Besøkstala for bygdekinoane syner den same utviklinga. Etter eit særleg godt år i 2016 med 154 000 selde kinobillettar gjekk besøkstalet ned til normalen i 2017, med 123 000 kinosjåarar. I 2018 steig besøkstalet til 133 000, ein oppgang på 8,3 prosent frå året før, sjå tabell 11.1.

Dei nasjonale tala i 2018 svarar til 2,3 kinobesøk i snitt per innbyggjar (Film & Kino årbok 2018). Billettinntektene på kinoane var på om lag 1,38 milliardar kroner i 2018, sjå tabell 11.2.

Figur 11.1. Kinobesøk. Samla besøk, utanlandske og norske filmar. Millionar besøk

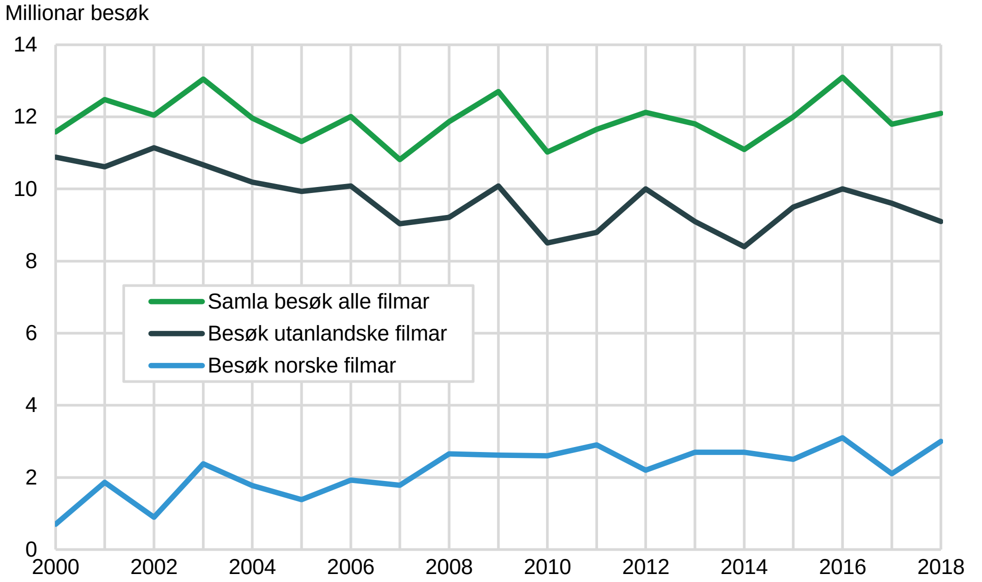

Kjelde: Film & Kino.

Stor oppgang for norsk film

Oppgangen i kinobesøk ligg på 3 prosent totalt. Dei norske filmane hadde i 2018 ein oppgang i besøk på 43,5 prosent, medan dei utanlandske filmane hadde 5,9 prosent færre vitjingar i høve til året før.

25 prosent marknadsdel for norsk film

Tal for 2018 viser at dei norske filmane hadde omlag 3 millionar kinosjåarar og at dei norske filmane stod for 25,1 prosent marknadsdel av det totale kinobesøket. Dette er ifølgje Film & kino den høgste marknadsdelen som er registrert for norske filmar. Talet på dei som har sett norske filmar på kino har gått opp med nær 1 million kinobesøk frå 2017, då norsk film fekk 2,1 millionar besøk, medan det i toppåret 2016 var 3,1 millionar besøk. Trass i eit noko høgare besøkstal i 2016 enn

i 2018 var marknadsdelen likevel lågare dette året, med 23,9 prosent (Film & Kino årbok 2018).

Amerikansk film stod for 61 prosent av kinobesøket i 2018, ein nedgang på 9,6 prosent frå fjoråret. Eit betre år for norsk film kan ha gjeve ein lågare marknadsdel til amerikansk film.

Tre av fem på topp var norske

Blant dei fem filmane som topper besøksstatistikken for 2018 finn vi tre norske og to amerikanske filmar. «Mamma Mia! Here we go again!» er den mest sette filmen på kino i 2018, med om lag 708 000 selde billettar. Nummer to på besøksstatistikken er den norske filmen «Skjelvet» som vart sett av 589 620 personar. Vidare hadde norske «Den 12. mann» 426 000 besøk, sjølv om den kom i 2017. Med besøket frå 2017 er filmen sett av over 640 000. På fjerde plass kom «Månelyst i Flåklypa» med 423 000 besøk og på femte plass kom «Mission: Impossible – Fallout», med 389 000 besøk. I årboka til Film & Kino for 2018 kan du sjå heile lista med dei tretti mest sette filmane.

Kinobesøket for dei fem mest sette filmane i 2018 er 21 prosent av det samla besøket for heile året. Det er ein auke på 6 prosent sidan 2017, som var eit særskilt svakt år for toppfilmane. Auka i 2018 kan i hovudsak tilskrivast populariteten til dei norske filmane.

Svak nedgang i talet på langfilmpremierar – framleis amerikansk dominans

250 nye langfilmar hadde premiere på norske kinoar i 2018. Dette er fire filmar færre enn fjoråret, men framleis eit høgt tal samanlikna med tala for dei siste ti åra. 33 av filmane var norske, to filmar færre enn året før. Det var 106 amerikanske langfilmpremierar, 4 fleire enn i 2017. Det har vore ein liten nedgang i kor mange europeiske filmar som vart vist på kino, frå 88 i 2017 til 83 i 2018. Samstundes vart 26 filmar ifrå land utanfor Europa og USA vist på kino, noko som er det nest høgaste talet i den siste tiårs-perioden. Berre i fjor var talet høgare, då var det 28 filmar frå land utanfor Europa. 10 av dei ikkje-europeiske filmane kom frå India, sjå tabell 11.3.

Fleire framsyningar og færre ser kvar

I 2018 var det i alt 398 000 framsyningar på norske kinoar, 20 000 fleire i høve til året før. Film og Kino forklarar auka med opninga av Nye Odeon i Oslo, samt ny kino i Ålesund og Vega Scene i Oslo. Det har samstundes vore ein nedgang over fleire år i kor mange som ser kvar framsyning. Til dømes var det i 2001 i snitt 51 personar som såg kvar visning, medan det i 2006 var 40 personar, og 30 i 2018. Det var 76 780 framsyningar av norske filmar i 2018, ein auke på om lag 15 000 frå 2017. Tabell 11.2 syner meir informasjon om kinobesøk.

Besøkstala for 3D-film på kino har gått ned dei siste åra. 25 prosent såg 3D-filmar i toppåret 2011, og i 2015 var talet gått ned til 15 prosent. I 2018 stod 3D-film for 6 prosent av kinobesøka, noko som er ei nedgang på 3 prosentpoeng frå 2017. 3D-filmar stod for om lag 8 prosent av alle billettinntektene mot 11 prosent i 2017. I alt 174 kinoar har 301 salar som kan vise 3D i Noreg, 12 salar meir i høve til førre året. I tillegg har alle dei mobile einingane til Bygdekinoen 3D (Film og Kino årbok 2018).

Fleire eldre går på kino

76 prosent av befolkninga var i 2018 ein eller fleire gonger på kino dei siste 12 månadene, det er ein liten auke frå 2017 då delen var 75 prosent. Dette viser tal frå Norsk mediebarometer 2018, sjå tabell 11.5. Publikummet etter alder har endra seg noko. Dei yngre går framleis mest på kino. Bland dei mellom 9-15 og 16-24 år var høvesvis 92 og 91 prosent på kino i løpet dei siste 12 månadene. Dei siste åra har fleire og fleire eldre byrja å gå på kino. I 2015 var 27 prosent av aldersgruppa 67-79 år på kino, medan det var 44 prosent i 2018, sjå tabell 11.5.

Aldersgruppa 16-24 år var dei som gjekk oftast på kino i 2018, med 5 kinobesøk i snitt. I 2004 var talet 8 kinobesøk i snitt for denne aldersgruppa. At dei unge går mindre hyppig på kino no i høve til tidlegare, kan ha å gjere med at dei har interesse av kultur i digital form, på mobil eller anna bruk.

Figur 11.2. Personar som har vore på kino dei siste 12 månadene, etter alder. 2018. Prosent

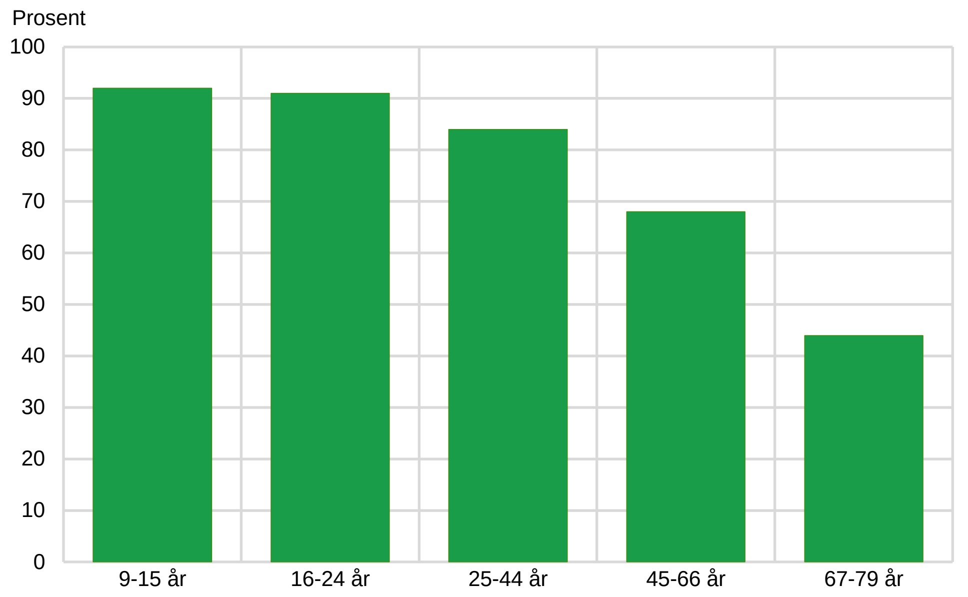

Kjelde: Norsk mediebarometer 2018, Statistisk sentralbyrå.

Kvinner og menn går like ofte på kino

I 2016 var delen kvinner og menn som besøker kino heilt identisk, medan i 2017 gjekk fleire kvinner i høve til menn på kino. I 2018 er talet identisk att, med 76 prosent menn og 76 prosent kvinner som hadde sett film på kino dei siste 12 månadene.

Figur 11.3. Personar som har vore på kino dei siste 12 månadene, etter menn og kvinner. Prosent

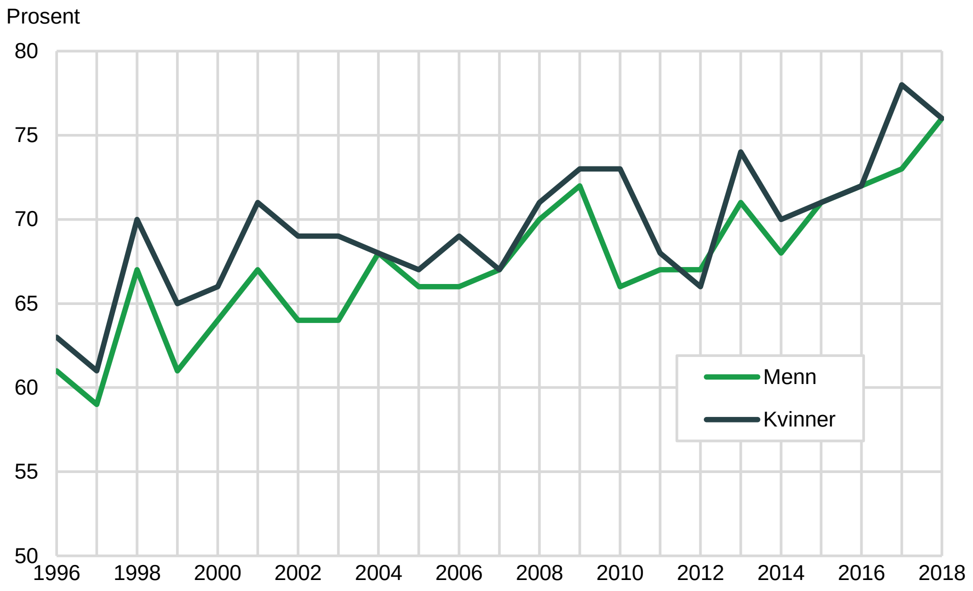

Kjelde: Norsk mediebarometer 2018, Statistisk sentralbyrå.

I dei større byene var det 81 prosent som gjekk på kino og i område med spreidd busetnad gjekk 66 prosent på kino dei siste 12 månadene, sjå tabell 11.5.

Det er variasjonar i delen som går på kino, og kor ofte, mellom landsdelane. Av befolkninga i Oslo og Akershus var det 78 prosent som gjekk på kino dei siste 12 månadene, medan det på Austlandet elles var 72 prosent. I Trøndelag gjekk 85 prosent på kino, medan i Nord-Noreg og Vestlandet er tala høvesvis 73 prosent og 74 prosent. I Agder og Rogaland hadde 77 prosent vore på kino dei siste 12 månadene, sjå tabell 11.5.

Elevar og studentar går meir på kino

Elevar og studentar, samt personar i yrke som krev akademisk, eller anna fagleg utdanning, er dei ivrigaste kinogjengarane samanlikna med andre grupper. Bland elevar og studentar har 89 prosent vore på kino dei siste tolv månadene. God hushaldsøkonomi og høg utdanning heng òg positivt saman med kinobesøk, sjå tabell 11.5.

11.3. Kinodrift

Norske kinoar er i ein kjededanningsprosess

I 2017 var all dei 443 kinosalane i Noreg digitale, eit tal som steig til 470 i 2018. Samstundes med digitaliseringa har det vore ei endring i organiseringa av kinodrift. Over halvparten av kinoverksemda i Noreg er organisert i eit form for samarbeid, og kinoverksemda ber preg av kjededanning. Det vil seie at mange kinoar som før var sjølvstendige, no inngår i ei større eining.

10 millionar av kinobesøka er på kinoar i ulike kjeder. Det utgjer 83 prosent av alle kinobesøka i Noreg i 2018, mot 87 prosent i 2017. Det er viktig å poengtere at det som kan sjå ut som ein nedgang frå 2017 til 2018 skyldast at Kinoforbundet (eit samarbeid mellom mindre kinoar) ikkje er med i oversikten til Film og Kino i årboka for 2018. Dei uavhengige kinoane har nær 17 prosent av besøka, det vil seie om lag 2 millionar, sjå figur 11.4.

Figur 11.4. Kinobesøk[1]. Del besøk på kinokjeder og kinoar utanfor kjeder. Prosent

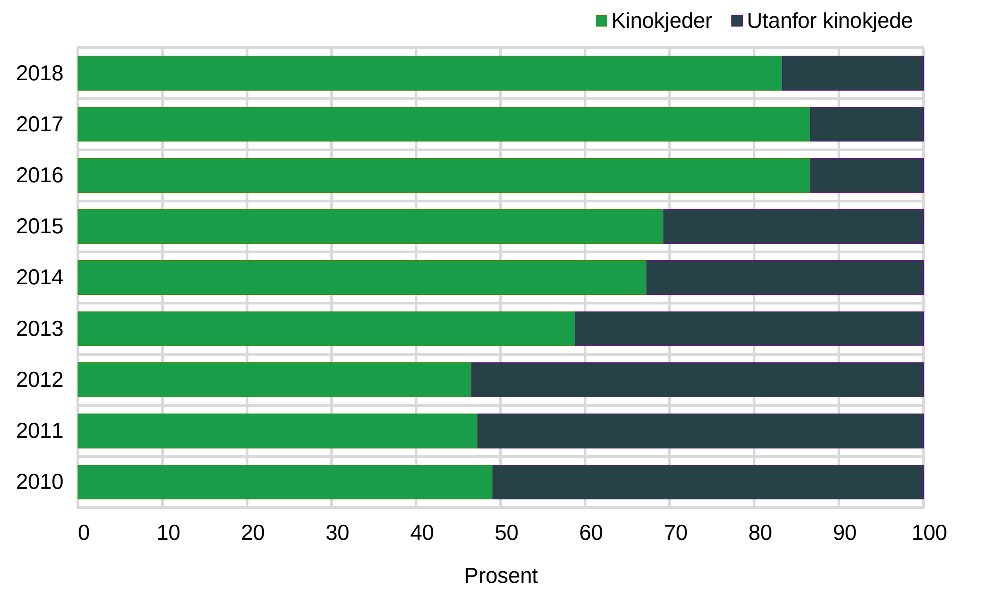

[1] Tala for 2018 er ikkje direkte samanliknbare med tidlegare år sidan Kinoforbundet ikkje er med i Film & kino si årbok for 2018.
Kjelde: Film & Kino.

Kommunale og private kinoar

Norske kinoar kan vere kommunalt eigde, privat eigde eller ha delt eigarskap mellom kommunar og private. Kommunane kan eige kinoar aleine eller i felles eige med andre kommunar. Ved overgang til felles eige med private, vert kinoen registrert som kommunal dersom kommunen har minst 51 prosent eigardel.

Frå 2012 har de kommunalt eigde kinoane gått frå å ha 83 prosent av kinobesøket, til 55 prosent i 2018. Nesten ein fjerdedel av marknaden vart flytta frå kommunalt til privat eigarskap då Nordisk Film kjøpte Oslo Kino og kinoane i Norsk Kinodrift i 2013. Talet på kommunale kinoar har gått ned frå 143 kinoar i 2017 til 140 i 2018. Det er no 61 privateigde kinoar og desse har 45 prosent av kinobesøket.

Fleire kinobygg – fleire salar

Over lengre tid har det vorte færre kinobygg. Totalt var det 227 kinobygg i 2006, medan det var 202 i 2016. I 2018 har talet gått opp til 208 kinobygg. I 2018 var det i alt 470 kinosalar, 27 fleire enn i 2017, som fordelte seg på 291 kommunale og 179 ikkje-kommunale kinosalar. Det var til saman 81 407 sitjeplassar i kinoane.

Færre framsyningsstader for bygdekinoen, men fleire besøkande

Bygdekinoane, som er eit tilbod til dei mindre kommunane utan kino, fekk 1 prosent av kinobesøka. Bygdekinoen har òg vorte digital. Etter rekordåret 2016 med meir enn 154 000 besøkande gjekk talet ned til 122 891 i 2017. I 2018 gjekk talet opp att til 133 113 besøkande, sjå tabellane 11.1 og 11.2. Framsyningsstadene til bygdekinoen er både visningsstader for bygdekinobilen og kinosalar. Dei har gått ned frå 189 framsyningsstader i 2017 til 179 i 2018, og har 12 biler med utstyr som kan vise film.

11.4. Produksjon og forvaltning av film

Høgare produksjonstilskot frå Norsk filminstitutt

Norsk filminstitutt (NFI) fordelte til saman om lag 649 millionar kroner i 2018. Av dette gjekk 447 millionar kroner til utvikling, produksjon, lansering og etterhandstilskot til kinofilm, kortfilm, dokumentar, dramaseriar og dataspel. Det er noko meir i høve til året før, då dei fordelte 437 millionar til same føremål (Norsk filminstitutt årsrapport 2018).

Av dei 447 millionar kroner som vart innvilga i 2018, gjekk om lag 292 millionar kroner til formatet spelefilm. 16 millionar kroner gjekk til kortfilm og om lag 55 millionar gjekk til dokumentar. Dramaseriar fekk 60 millionar og dataspel vart tildelt 24 millionar. Om vi ser på perioden mellom 2015 og 2018 under eitt, så er fordelinga av midlane i hovudsak lik som i 2018 og såleis kan 2018 kallast eit normalår. Det er små endringar frå 2017 (Norsk filminstitutt årsrapport 2018).

Fordeling av tilskot til ulike typar ordningar er vist i tabell 11.4. Det kan vere noko avvik i totalt innvilga midlar og attgjeving av tilskot i tabellen, det kjem hovudsakleg av at nokre mindre ordningar ikkje alltid har vore inkluderte i tabellen, og at nokre innvilga midlar vert utbetalte i ratar over tid.

23 prosent av NFIs produksjonstilskot til barnefilm

27 millionar, eller 23 prosent, av NFIs produksjonstilskot gjekk til barnefilm i 2018. Dette er den nest lågaste prosentdelen sidan 2013, då tilskotet var på 10 prosent. Det høgaste var i 2015 med 43 prosent. Barnefilmar fekk òg tildelt 58 millionar i etterhandstilskot i løpet av 2018, noko som betyr at 43 prosent av etterhandstilskota dette året gjekk til barnefilmar. Sjå Årsrapporten til NFI for 2018 for meir informasjon.

Auka statleg støtte til regionale filmtiltak

Regionale filmsenter og filmfond er etablerte av kommunar, fylkeskommunar og filmorganisasjonar for å byggje opp filmmiljøa i eigne regionar. 7 ulike filmsenter får statleg støtte. Til samen fekk dei 56 millionar i 2018, om lag ein million meir enn i 2017.

I tillegg låg tilskotet til regionale filmfond på totalt 21 millionar kroner i 2018, fordelt på tre konsoliderte filmfond. Dei statlege overføringane til regionale filmfond har vore på 10,5 millionar i heile perioden 2008-2013, men auka til 10,9 millionar i 2014 og 11,2 millionar i 2015. I 2016 auka løyvinga med 8,8 millionar kroner meir til den nye tilskotsordninga for regionale filmfond. Sjå tabell 11.6 for andre tilskotsdetaljar.

11.5. Om statistikken

Film & Kino

Film & Kino er ein bransje- og medlemsorganisasjon for kommunale og private kinoar. Film & Kino vart stifta i 1917 under namnet Kommunale Kinematografers Landsforbund. Film & Kino driv òg Bygdekinoen, som er ein omreisande kino. Bygdekinoen vart oppretta i 1950. Den viser digitale filmar og tilbyr òg filmar i 3D.

Norsk filminstitutt

Norsk filminstitutt (NFI) er eit forvaltningsorgan som staten har for filmpolitikken, og som fungerer som rådgivar for staten i filmpolitiske spørsmål. NFI er underlagt Kulturdepartementet og forvaltar dei statlege verkemidla til utvikling, produksjon, lansering og formidling. NFI forvaltar midla i filmfondet som vert løyvde over statsbudsjettet. NFI forvaltar tilskotsordningar for spelefilm, kortfilm, dokumentarfilm, dramaseriar, og spel på ulike plattformer. NFI forvaltar òg insentivordninga og gjev tilskot til samproduksjonar med andre land. NFI legg til rette for deltaking på internasjonale festivalar, internasjonale finansieringsfora, salsmesser og marknader – og arrangerer kurs, seminar og kompetansehevande tiltak for den audiovisuelle bransjen. NFI drifter òg Cinemateket i Oslo. I tillegg har NFI ansvaret for regionale filmtiltak for born og unge samstundes som utbetaling og oversyn av tilskot til regionale filmsenter og regionale filmfond er delegert til NFI.

Omfang og samanlikningar

Statistikken over kinoaktiviteten omfattar alle kinoane i Noreg. Statistikken vert publisert i Film & Kinos årboknummer og på internettsidene, www.kino.no. Nokre tal for kinoane vert elles publiserte i KOSTRA. Film- og kinostatistikken kan samanliknast over tid.

Mediebruksundersøkingane

Tala som omhandlar besøk på kino, er henta frå Norsk mediebarometer 2018. Norsk mediebarometer er ein publikasjon som er basert på Statistisk sentralbyrå sine årlege undersøkingar om bruk av massemedium. I desse undersøkingane svarar eit representativt utval av befolkninga på omtrent 1 800 personar i alderen 9-79 år på spørsmål om bruk av ulike massemedium.

Det er nytta kjennemerke yrkesstatus og utdanning i tabell 11.5. Sjå delkapittel 9.6 for definisjon.

Referansar

Film & Kino: Årbok 2018. Eldre årbøker blir òg nytta for å fylle tidsseriar. https://www.kino.no/incoming/article1294921.ece

Norsk filminstitutt: Årsrapport 2018. https://www.nfi.no/statistikk/statistikk-analyse-og-rapporter

Schiro, Emma Castillo (2019): Norsk mediebarometer 2018, Statistiske analyser 161, Statistisk sentralbyrå. https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/norsk-mediebarometer-2018

Meir informasjon

Bygdekinoen: http://www.bygdekinoen.no/

Film & Kino: http://www.kino.no

Filmklubbar der film, TV og spelprodusentar er medlemmer: http://www.produsentforeningen.no/

Medietilsynet: http://www.medietilsynet.no

Norsk filminstitutt: http://www.nfi.no

Tabell 11.1. Besøk ved kinoane, etter kinotype og fylke

	Besøk i alt	Besøk	
		Ved bygdekinoar	Per innbyggjar
2001	12 477 164	148 993	2,8
2002	12 041 422	130 637	2,7
2003	13 049 067	133 891	2,9
2004	11 966 254	145 791	2,6
2005	11 314 081	134 524	2,4
2006	12 012 493	148 058	2,6
2007	10 815 700	127 683	2,3
2008	11 869 449	129 816	2,5
2009	12 701 912	139 081	2,6
2010	11 020 954	120 079	2,3
2011	11 655 050	126 232	2,4
2012	12 124 008	115 908	2,4
2013	11 802 662	112 254	2,3
2014	11 085 134	123 648	2,2
2015	12 037 874	122 844	2,3
2016	13 125 068	154 150	2,5
2017	11 766 786	122 891	2,2
2018	12 122 109	133 113	2,3
2018			
Østfold	600 549	1 805	2,0
Akershus	1 237 856	9 322	2,0
Oslo	2 295 514	220	3,4
Hedmark	332 848	9 136	1,6
Oppland	332 341	11 268	1,7
Buskerud	557 918	4 374	2,0
Vestfold	526 918	0	2,1
Telemark	333 214	8 001	1,9
Aust-Agder	183 714	8 925	1,5
Vest-Agder	443 532	1 507	2,4
Rogaland	1 136 443	3 546	2,4
Hordaland	1 280 303	18 408	2,4
Sogn og Fjordane	183 633	8 265	1,6
Møre og Romsdal	503 737	12 540	1,8
Trøndelag	1 155 030	12 493	2,5
Nordland	392 758	15 037	1,6
Troms Romsa	480 627	5 031	2,8
Finnmark Finnmárku	139 058	3 235	1,8
Svalbard[1]	.	.	.

[1] Personar busette på Svalbard er som regel registrert busette i ein norsk kommune og talet på besøk per innbyggjar er difor ikkje berekna.

Kjelde: Film & Kino.

Tabell 11.2. Verksemda ved kinoane, etter eigarform

	Kino-bygg i alt	Kino-salar/ fram-synings-stader[1]	Salar med digital-Kino[2]	Sitje-plassar	Framsyningar		Besøk				Billettinntekter	
					I alt	Derav norske	I alt	Derav besøk på norske filmar	Besøk på norske filmar	Besøk per fram-syning	I alt	Derav norske filmar
							1 000 personar		Prosent		Millionar kroner	
2001	243	596	-	84 610	244 353	27 277	12 477	1 865	14,9	51,1	689,9	99,9
2002	249	600	-	85 913	250 062	22 899	12 041	897	7,4	48,2	706,6	47,7
2003	242	603	-	83 990	258 727	41 374	13 049	2 378	18,2	50,4	815,3	133,8
2004	240	625	-	85 047	267 269	34 629	11 967	1 777	14,8	44,8	782,1	107,1
2005	232	656	-	84 457	292 014	37 548	11 314	1 380	12,2	38,7	783,6	98,3
2006	227	649	-	82 630	303 251	47 365	12 013	1 928	16,0	39,6	852,0	130,1
2007	219	651	-	79 677	297 188	52 246	10 816	1 779	16,4	36,4	791,2	115,5
2008	218	661	49	79 177	307 249	56 722	11 870	2 657	22,4	38,6	917,7	202,5
2009	212	652	65	78 716	307 962	57 377	12 702	2 613	20,6	41,2	1 042,1	195,3
2010	210	651	250	79 238	316 073	68 021	11 021	2 564	23,3	34,9	954,0	198,2
2011	206	630	415	78 921	343 611	77 676	11 655	2 857	24,5	33,9	1 039,7	234,8
2012	196	583	415	76 195	346 009	50 674	12 124	2 164	17,8	35,0	1 110,1	184,5
2013	200	599	422	76 699	344 022	69 160	11 803	2 690	22,8	34,3	1 095,2	222,1
2014	199	596	424	76 975	354 122	75 986	11 085	2 708	24,4	31,3	1 082,1	232,3
2015	201	609	434	77 560	352 937	53 947	12 037	2 465	20,5	34,1	1 231,4	231,3
2016	202	617	439	78 414	370 711	67 102	13 125	3 143	23,9	35,4	1 375,2	310,8
2017	204	632	443	78 541	378 294	61 594	11 767	2 125	18,1	31,1	1 260,9	202,8
2018	208	649	470	81 407	398 434	76 780	12 122	3 048	25,1	30,4	1 376,0	326,6
Kommunale kinoar i alt	142	291	291	52 906	218 929	41 757	6 689	1 749	26,1	30,6	738,3	179,9
Ikkje-kommunale kinoar i alt	66	179	179	28 501	175 397	33 382	5 433	1 234	22,7	31,0	624,7	140,2
Bygdekinoar	-	179	-	-	4 108	1 641	133	65	48,9	32,4	13,0	6,4

[1] Framsyningsstader er kombinasjonen av kinosalar og visningsstader for bygdekinoen. [2] Gjeld berre kommunale og private kinoar.
Kjelde: Film & Kino.

Tabell 11.3. Langfilmpremierar, etter produksjonsland

Produksjonsland	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
I alt[1]	**206**	**196**	**201**	**199**	**211**	**232**	**254**	**250**
USA	98	90	111	90	109	116	102	106
Noreg	33	25	26	36	26	27	35	33
Frankrike	11	18	13	19	19	17	19	17
Storbritannia	16	15	13	14	10	13	21	15
Sverige	4	8	8	7	7	8	9	4
Danmark	6	5	3	5	4	6	6	7
Tyskland	2	5	8	1	5	6	3	5
India	-	1	-	3	6	9	10	9
Italia	2	1	1	4	4	6	2	6
Belgia	3	4	1	2	-	1	8	6
Finland	2	-	-	-	-	-	4	1
Canada	2	2	2	5	2	-	3	2
Japan	2	1	1	3	3	4	3	3
Australia	4	2	-	1	3	1	1	7
Spania	3	1	3	-	-	4	1	1
Sør-Korea	3	1	-	-	-	1	3	-
Argentina	2	2	-	1	1	-	2	-
Island	-	3	1	1	1	3		3
Nederland	-	-	3	1	1	1	1	1
Chile	-	-	1	1	-	1	2	-
Russland	1	2	-	-	1	-	2	1
Andre land	12	10	6	5	9	8	17	23

[1] Det totale talet på filmar i 2018. Filmar er lista ein gong, ikkje fleire, dersom det har vore samarbeid om ein produksjon.
Kjelde: Film & Kino.

Tabell 11.4. Norsk filminstitutt. Tilskot til audiovisuell produksjon, tal på filmar, type tilskotsordning og beløp. 1 000 kroner

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Kortfilmar[1]								
Utviklingstilskot, talet på prosjekt	16	11	6	6	9	9	4	5
Utviklingstilskot, samla tilskot. Kroner	1 345	1 820	460	1 598	2 008	1 892	404	1 186
Produksjonstilskot, talet på prosjekt	21	23	28	25	28	27	29	26
Produksjonstilskot, samla tilskot. Kroner	18 065	16 085	24 185	16 630	17 592	19 398	18 556	14 137
Lanseringstilskot, talet på prosjekt	12	27	16	27	34	33	27	25
Lanseringstilskot, samla tilskot. Kroner	363	572	441	796	1 157	912	865	893
Kinofilmar[2], fiksjon og dokumentar								
Talet på filmpremierar	33	23	24	34	23	25	35	33
Etterhandstilskot, talet på utbetalinger[3]	46	34	47	51	41	53	48	37
Etterhandstilskot, samla utbetaling. Kroner	118 552	105 378	112 183	153 634	107 132	126 804	130 255	138 209
Utviklingstilskot, talet på prosjekt	50	68	88	65	68	83	65	61
Utviklingstilskot, samla tilskot. Kroner	10 016	15 278	21 549	11 709	14 856	20 673	15 402	17 187
Produksjonstilskot, talet på prosjekt	22	29	22	24	30	26	26	24
Produksjonstilskot, samla tilskot. Kroner	135 661	146 292	132 630	161 612	154 329	146 093	124 644	128 674
Lanseringstilskot, talet på prosjekt	33	63	63	66	55	50	66	51
Lanseringstilskot, samla tilskot. Kroner	38 765	32 296	38 091	36 494	38 166	33 729	31 477	32 188
TV-produksjonar, enkeltståande								
Utviklingstilskot, talet på prosjekt	34	33	38	49	56	47	41	43
Utviklingstilskot, samla tilskot. Kroner	6 872	5 895	7 290	12 088	14 667	10 132	10 670	12 571
Produksjonstilskot, talet på prosjekt	20	28	21	24	19	22	20	22
Produksjonstilskot, samla tilskot. Kroner	17 215	21 712	19 885	28 836	13 555	18 466	17 593	14 945
Lanseringstilskot, talet på prosjekt	11	33	28	35	37	31	28	13
Lanseringstilskot, samla tilskot. Kroner	458	1 754	1 809	1 705	1 692	1 713	1 918	1 110
Dokumentarseriar for TV[4,5]								
Utviklingstilskot, talet på prosjekt	1	-	2	-	2	-	4	5
Utviklingstilskot, samla tilskot. Kroner	150	-	500	-	300	-	825	1 250
Produksjonstilskot, talet på prosjekt	5	-	5	1	1	2	2	-
Produksjonstilskot, samla tilskot. Kroner	4 415	-	3 444	725	700	450	700	-
Lanseringstilskot, talet på prosjekt	-	-	2	-	5	2	2	2
Lanseringstilskot, samla tilskot. Kroner	-	-	127	-	138	65	20	396
Drama-seriar								
Utviklingstilskot, talet på prosjekt	20	13	13	14	18	17	34	42
Utviklingstilskot, samla tilskot. Kroner	3 392	2 675	6 125	3 930	5 450	4 700	9 035	14 745
Produksjonstilskot, talet på prosjekt	7	8	8	3	11	7	9	10
Produksjonstilskot, samla tilskot. Kroner	25 800	29 100	41 250	6 500	50 250	33 300	46 600	44 600
Lanseringstilskot, talet på prosjekt	4	6	7	11	10	9	7	10
Lanseringstilskot, samla tilskot. Kroner	150	383	212	293	272	1 596	479	830
Dataspel								
Utviklingstilskot, talet på prosjekt	20	23	31	30	29	30	23	27
Utviklingstilskot, samla tilskot. Kroner	10 000	15 000	20 696	20 335	20 080	20 276	19 020	19 875
Lanseringstilskot, talet på prosjekt	4	5	25	21	32	42	30	21
Lanseringstilskot, samla tilskot. Kroner	2 145	527	3 174	2 955	3 392	4 350	2 617	3 870

[1] Fullførte kortfilmar har sjeldan "premiere". Spelefilm/kinofilm har minimum visingstid 72 minutt. [2] Tala inkluderer òg kortfilmar med kinodistribusjon, kinodokument og minoritets-/samproduksjonar med utlandet. [3] Etterhandstilskot kan komme i fleire utbetalingar til same film. [4] Etterhandstilskot er ein form for produksjonstilskot, men som blir gjeve på etterskot. [5] Ingen tilskot til dokumentarseriar for TV 2012. Men tilskot til dokumentar går òg over TV-produksjonar, enkeltståande, slik at dokumentarar har fått tilskot i 2012, berre ikkje seriar.

Kjelde: Norsk filmfond/Norsk filminstitutt.

Tabell 11.5. Besøk på kino, etter menn og kvinner, alder, utdanning, hushaldsinntekt, yrkesstatus og landsdel. Prosent og gjennomsnitt

	Prosent									Besøk i gjennomsnitt								
	2008	2010	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2008	2010	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Prosentdel, alle	70	70	67	73	69	71	72	75	76	3,6	3,5	3,0	3,4	3,1	2,9	2,8	3,0	3,0
Menn	70	66	67	71	68	71	72	73	76	3,7	3,3	3,1	3,4	3,5	3,0	2,8	3,0	3,1
Kvinner	71	73	66	74	70	71	72	78	76	3,5	3,7	2,9	3,3	2,8	2,8	2,7	3,1	2,8
Alder																		
9-15 år	88	88	86	91	93	89	89	93	92	4,5	4,3	3,8	4,1	4,0	3,9	3,5	4,1	3,6
16-24 år	92	90	91	94	91	95	90	93	91	6,5	6,6	5,7	6,1	6,4	5,2	4,3	5,0	4,8
25-44 år	78	82	74	81	79	80	81	85	84	4,2	4,3	3,5	3,6	3,4	3,1	3,3	3,7	3,4
45-66 år	58	56	55	60	53	58	62	64	68	2,3	1,7	1,9	2,4	1,6	1,9	2,1	1,8	2,1
67-79 år	39	30	32	41	31	27	40	40	44	1,3	1,0	0,9	1,3	1,0	0,7	1,2	1,1	1,2
Utdanning																		
Grunnskule	53	49	52	61	58	61	66	70	72	2,7	2,7	2,6	2,9	4,0	2,9	2,9	3,1	3,1
Vidaregåande skule	63	62	62	65	61	62	63	66	69	3,2	3,0	2,7	3,0	2,6	2,4	2,2	2,4	2,5
Universitet/høgskule, kort	76	80	72	81	75	79	78	80	80	4,5	4,2	3,3	3,4	3,1	3,0	3,0	3,3	3,1
Universitet/høgskule, lang	90	82	74	79	78	82	81	83	83	4,4	4,0	3,4	4,4	3,2	3,2	3,2	3,6	2,8
Yrkesstatus (16-79 år)[1]																		
Yrkesgruppe 1-2	81	82	75	82	78	83	80	81	84	4,1	4,1	2,9	3,8	3,1	3,1	3,2	3,1	3,1
Yrkesgruppe 3	80	78	75	82	79	72	82	83	80	4,5	3,6	3,7	3,6	3,3	3,1	2,6	3,6	3,1
Yrkesgruppe 4-5	68	71	75	73	70	73	72	81	81	3,9	3,8	3,5	3,6	3,8	3,1	3,0	3,2	3,2
Yrkesgruppe 6-9	66	59	62	66	65	66	66	71	68	3,4	2,6	2,9	2,9	3,1	2,3	2,4	3,0	2,5
Elevar og studentar	93	94	91	91	93	92	92	95	89	6,4	6,6	5,4	5,3	5,5	5,1	4,5	5,0	4,5
Trygda og pensjonistar	38	32	33	40	30	29	43	41	44	1,1	1,1	1,0	1,6	0,8	0,7	1,4	1,1	1,1
Heimearbeidande	:	75	59	63	59	79	54	:	:	:	2,7	1,9	3,7	2,2	2,9	1,4	:	:
Landsdel																		
Oslo og Akershus	79	78	71	81	80	81	76	82	78	4,3	4,2	3,8	4,0	3,9	3,7	3,4	3,5	3,3
Austlandet elles	67	65	63	67	63	68	68	70	72	3,5	3,0	2,6	3,2	2,5	2,6	2,4	2,6	2,9
Agder og Rogaland	74	70	71	73	69	70	76	74	77	3,9	3,6	3,3	3,2	2,9	3,0	3,0	2,9	2,7
Vestlandet	63	70	65	70	68	65	71	73	74	2,8	3,5	2,8	3,2	2,9	2,5	2,5	3,1	2,5
Trøndelag	72	68	67	75	69	72	71	81	85	3,5	4,2	2,7	3,4	3,3	2,9	2,5	3,1	3,3
Nord-Noreg	69	63	62	70	61	65	64	73	73	3,8	2,3	2,8	2,9	3,9	2,3	2,6	3,3	3,1

[1] For ein definisjon på dei ulike yrkesgruppene, sjå delkapittel 9.6.

Kjelde: Norsk mediebarometer 2018, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 11.6. Statlege tilskot til regionale filmsenter og filmfond. 1 000 kroner

	2008[1]	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Filmsenter											
I alt	**16 796**	**26 796**	**26 796**	**31 796**	**41 243**	**42 951**	**46 081**	**47 601**	**49 671**	**54 620**	**55 776**
Nordnorsk filmsenter[2]	6 217	8 217	8 217	8 217	8 217	8 200	8 200	8 236	9 446	9 627	9 322
Vestnorsk filmsenter	4 479	6 479	6 479	7 229	8 267	8 200	8 596	9 970	10 250	10 668	10 792
Midtnorsk filmsenter	2 500	4 000	4 000	4 750	4 750	5 000	5 000	5 430	5 977	5 669	5 938
Østnorsk filmsenter	1 000	2 000	2 000	2 000	3 872	4 000	4 000	3 698	4 352	4 351	4 194
Filmkraft Rogaland filmsenter	1 000	2 000	2 000	3 500	4 757	4 700	4 700	4 589	5 030	6 223	7 460
Sørnorsk filmsenter	1 000	2 000	2 000	3 000	4 517	4 500	4 500	4 134	4 985	4 827	4 702
Viken filmsenter[3]	-	-	-	-	4 100	5 300	7 927	8 282	9 631	13 255	13 368
Mediefabrikken i Akershus[4]	600	600	600	600	-	-	-	-	-	-	-
Internasjonalt samisk filmsenter (ISF)	-	1 500	1 500	2 500	2 763	3 051	3 158	3 262	-	-	-
Filmfond[5]											
I alt	**10 500**	**10 500**	**10 500**	**10 500**	**10 500**	**10 500**	**10 867**	**11 226**	**20 001**	**20 229**	**20 775**
Film3	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 588	2 673	.	6 250	6 155
FUZZ	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 588	3 175	.	.	-
Filminvest Midt-Noreg[6]	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 035	1 569	.	.	-
Filmkraft Invest	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 068	2 136	.	.	-
FilmCamp	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	1 600	2 588	1 673	.	.	-
Ikkje fordelt	-	-	5 000	4 011	-	900	-	-	.	.	-
Filminvest as	.	.	.	.	.	.	.	.	5 544	.	-
Mediefondet Zefyr	.	.	.	.	.	.	.	.	9 570	9 255	9 988
Filmfond Nord	.	.	.	.	.	.	.	.	4 887	4 794	4 632

[1] Tilskotet for 2008 vart gjeve i post 72. [2] Nordnorsk filmsenter fekk som einaste regionale filmverksemd støtte til drift fram til 2009, fordi filmsenteret hadde status som knutepunktinstitusjon. [3] Viken filmsenter vart etablert 2011 og skal dekke fylka Vestfold, Buskerud, Østfold og Akershus. [4] Tilskotet for 2008 vart gjeve i post 78. Akershus vert dekt av Viken filmsenter. [5] Filmfonda er endra frå 2016 då dei vart konsolidert frå fem til tre nye store filmfond. [6] Filminvest Midt-Norge het Midtnorsk Invest til 2013.

Kjelde: Kulturdepartementet og Norsk filmfond/Norsk filminstitutt.

Tabell 11.7. Avgiftsinntekt til Norsk kino- og filmfond og Medietilsynet. Fondsavgift fordelt på kino og video. 1 000 kroner

		Fondsavgift	
	I alt	Kino	Video
2000[1]	37 042	16 519	20 523
2001	40 613	16 113	24 499
2002	46 615	17 591	29 023
2003	56 094	18 681	37 413
2004	72 191	20 938	51 254
2005	80 374	17 985	62 389
2006	85 466	19 787	65 679
2007	95 100	19 486	75 613
2008	89 613	19 491	70 122
2009	89 872	23 008	66 865
2010	81 595	22 669	58 925
2011	78 179	24 124	54 055
2012	71 867	24 123	47 745
2013	57 742	24 185	33 556
2014	48 161	26 052	22 109
2015	43 226	26 765	16 461
2016	34 127	21 625	12 502
2017	38 427	29 761	8 666
2018	36 753	29 723	7 030

[1] Frå år 2000 er avgifta for kinoframsyningar 2,5 prosent av brutto omsetning billettar, medan avgifta for video er på 3,50 kroner per selde eining. Dette ifølgje NOU 2001:5 Kino i en ny tid. Video til utleige har berre avgift ein gong.

Kjelde: Norsk Filmfond/Norsk Filminstitutt og Medietilsynet.

12. Lyd, video og allmennkringkasting

12.1. Nokre resultat

I dette kapittelet vert det presentert tal for diverse lyd- og videomedium, samt radio og TV, med fokus på dei radio- og TV-kanalane med status som allmenn-kringkastar. Internett vert nemnd i samband med lesing av aviser i kapittel 10, men vert òg omtala i dette kapittelet fordi internett vert brukt til lyd- og bilete medium, til dømes for å strøyme filmar og høyre på nettradio. Dette kapittelet dekker rikskringkasta fjernsyn og radio særskild.

Nye plattformer påverkar medietilbod og mediebruk

Nye strøymetenester, nye radio- og TV kanalar, samt nye plattformer og ny teknologi, gjev større variasjon i medietilbodet. I dei siste åra har mediebruken difor verte meir fordelt over ulike medium og fleire plattformer samstundes som mediebruken blir meir nettbasert.

Mediebruken i befolkninga er i stadig endring i takt med innføring av nye plattformer og medietilbod. Sidan 2010 har delen av befolkninga som bruker fjernsyn i ein gjennomsnittsdag gått ned, medan delen som bruker videomedium har gått opp. Samstundes har forskjellen i delen av befolkninga som bruker radio og dei som bruker lydmedium (CD-spelar, strøymd lydfil osv.) verte viska bort i løpet av dei siste åra, sjå figur 1.

Figur 12.1. Personar som har brukt ulike massemedium ein gjennomsnittsdag. Prosent

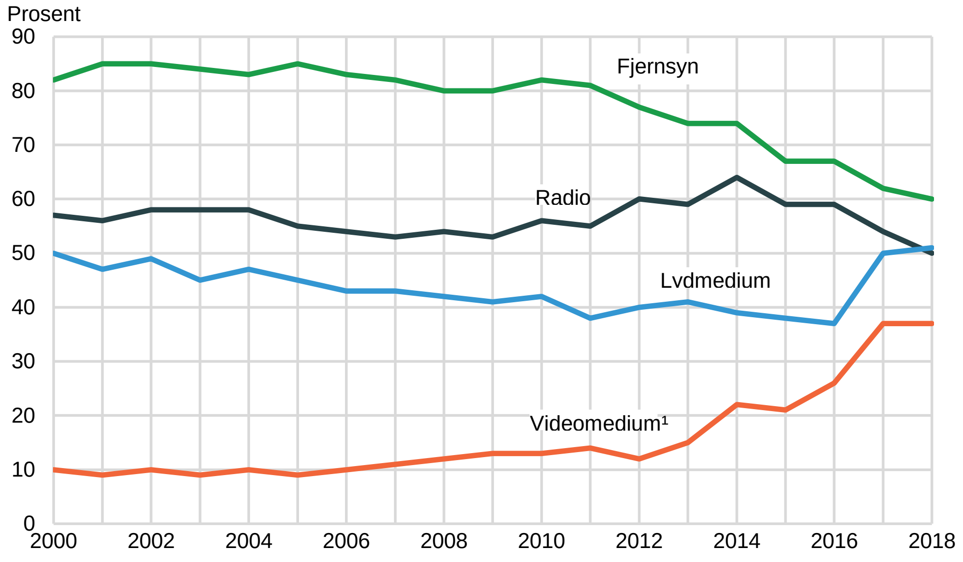

[1] Frå og med 2012 er betalte strøymetenester som Netflix omfatta av videomedium.
Kjelde: Norsk mediebarometer 2018, Statistisk sentralbyrå.

Ei viktig forklaring på denne utviklinga er auka tilgang og høgare omfang av medietilbod over internett, blant anna gjennom strøymetenester. Medverkande årsaker til nedgangen i delen av befolkninga som bruker radio dei to siste åra, kan vere innføring av DAB-radio og auka konkurranse frå andre lydmedium.

12.2. Bruk av lyd- og videomedium

Framleis vekst i strøymde internettfiler

I statistikken for lydmedium inngår både gamle og nye plattformer: Strøymde lydfiler over internett, lydfiler lasta ned frå internett, vinylplater, CD- og MP3-spelarar. Tal frå mediebruksundersøkingar dei siste åra visar at medan bruken av strøymde lyd- og videofiler over internett har auka frå år til år, har bruken av andre

plattformer anten gått ned eller i beste fall har heldt seg stabil på eit lågt nivå, sjå tabellar 12.1 og 12.2.

Den langsiktige trenden for lydmedium har vore fallande sidan 2000, men gjekk opp att i 2017 og held seg på nesten same nivå i 2018. I år 2000 var det 50 prosent som lytta på lydmedium ein gjennomsnittsdag. Som ein kan sjå i figur 12.1 har lydmedium auka til 50 prosent att i 2017 og 51 prosent i 2018.

Når det gjeld ulike avspelingssystem for å lytte, er det i tillegg til smarttelefon, mest strøyming frå nettet. På ein gjennomsnittsdag i 2018 hadde åtte av ti lytta til lydfiler på smarttelefon og sju av ti lytta til strøymde nettfiler. Ein gjennomsnittsdag i 2018 var det 77 prosent menn og 84 prosent kvinner blant dei som brukte lydmedium som lytta til lydfiler på smarttelefon. Smarttelefon som lydmedium var mest populær i aldersgruppa 16-24 år samanlikna med andre aldersgrupper, sjå tabell 12.2.

Fleire strøymde betalt nettfil

Bruken av videomedium held seg uendra frå 2017 til 2018. I ein gjennomsnittsdag i 2018 såg 37 prosent av befolkninga videomedium. I 2008 var det 12 prosent som såg videomedium. Delen brukarar som strøymde betalt nettfil gjekk opp med 4 prosentpoeng frå 58 prosent i 2017 til 62 prosent i 2018, sjå tabell 12.2 og figur 12.2. Denne delen var på berre 11 prosent i 2012, men så høg som 70 prosent i 2016.

Figur 12.2. Delen brukarar av videomedium som har sett på ulike typar opptak ein gjennomsnittsdag. 2018. Prosent

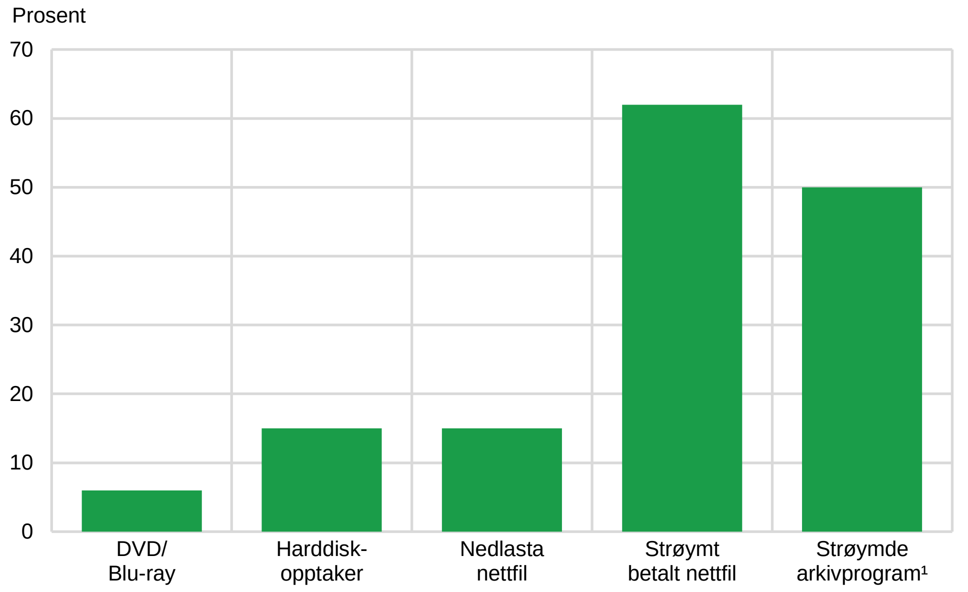

[1] Omfattar program som er vist same dag.
Kjelde: Norsk mediebarometer 2018, Statistisk sentralbyrå.

Tala i statistikken for videomedium gjeld både DVD/Blu-ray, harddiskopptakarar og filmfiler, anten lasta ned frå internett eller strøymde via internett og betalte for. Dei betalte strøymetenestene, som til dømes Netflix, vart inkluderte i videomedium frå og med 2012. Sidan den gongen har bruken av strøymde betalte nettfiler auka mogelegvis på kostnad av tradisjonelle medium som t.d. DVD og harddisk-opptakarar.

Ein gjennomsnittsdag i 2018 var det 65 prosent kvinner og 59 prosent menn av dei som brukar videomedium som såg på strøymde betalte nettfiler. I aldersgruppa 16-24 år finn vi flest brukarar av strøymde nettfiler, der 77 prosent har strøymt betalte nettfiler ein gjennomsnittsdag. I dei andre aldersgruppene er det òg mange

brukarar. Lågast del finn vi i aldersgruppa 67-79 år der 43 prosent har brukt strøymde betalte nettfiler ein gjennomsnittsdag.

Halvparten strøymde arkivprogram

Halvparten av dei som brukar videomedium hadde strøymt arkivprogram ein gjennomsnittsdag i 2018. Arkivprogram kan til dømes vere program som ligg ute på NRK TV sine nettsider (NRK Nett-TV). Frå 2017 inkluderer tala for strøymde arkivprogram òg innhald som ikkje berre har vore vist på lineær TV same dag.

12.3. Allmennkringkastarane: Radio og fjernsyn

NRK, einaste allmennkringkastar i 2018

Medietilsynet fører tilsyn med allmennkringkastarane i Noreg. For første gang sidan starten av 1990-åra var det i 2018 berre NRK som var allmennkringkastar i Noreg. I løpet av 2017 sløkte det riksdekkande FM-nettet for radio. Dei kommersielle radiokanalane P4 og Radio Norge har dermed ikkje lenger allmennkring-kastingsforpliktingar. Den tidlegare avtalen til TV2 om kommersiell allmennkringkasting på TV gjekk ut i 2007, men staten har no inngått ei ny avtale med TV2. Avtalen gjeld frå 1. januar 2019 (Medietilsynet 2019).

NRK, som einaste allmennkringkastar i Noreg i 2018, har fått nokre nye krav. Det gjeld blant anna sjølvstendig ansvar for mediemangfaldet nasjonalt og regionalt, tilbodet skal i hovudsak vere av redaksjonell karakter, og beredskapsansvaret er tatt inn i oppdraget (Medietilsynet 2019).

Det å regulere og setje rammevilkåra for allmennkringkasting ligg i stor utstrekning til dei nasjonale styresmaktene i dei einskilde landa. Samtidig er det vedteke reglar og standard på europeisk nivå som gjev eit overordna rammeverk for dei måla og funksjonane som allmennkringkastarane skal ta vare på, og for å sikre like konkurransevilkår. EU anerkjenner den viktige funksjonen som allmennkringkastarane har, noko som vert spegla av EU sitt regelverk (Medietilsynet, 2018).

12.4. Radio

Som nemnd ovanfor, var 2017 det siste året med allmennkringkastingskrav til kommersielle radioaktørar. Ingen kommersielle radiokanalar hadde konsesjon som allmennkringkastar i Noreg i 2018. NRK, som den einaste allmennkringkastar i 2018, hadde fleire radiokanalar som har rapportert programstatistikk til Medietilsynet.

Dei tre NRK-kanalane NRK P1, NRK P2 og NRK P3 sende radio i om lag 26 300 timar. NRK har fleire radiokanalar i tillegg til dei tre kanalane som inngår i statistikken, og formidlar difor vesentleg fleire timar med radioinnhald i høve til det tabellane viser. Tematisk og sjangermessig er òg bredda større enn det som kjem fram i tabellane.

NRK P3 spelte musikk i åtte av ti timer

Programtypen som hadde størst del av sendetida i NRK P1 i 2018, var underhaldning, med 40 prosent av sendetida. Musikkprogramma hadde 26 prosent av sendetida, og regionale sendingar hadde 15 prosent.

Delen av sendetida på NRK P2 som vart brukt på samfunnsspørsmål har auka dei fleste åra sidan 2010, og i 2018 var samfunnsspørsmål den største delen av sendeflata med 29 prosent. Musikk hadde nest største sendeflata med 26 prosent i 2018. Delen med sending om kunst, kultur og media auka med heile 6 prosentpoeng frå det siste året og utgjorde 26 prosent av sendetida i 2018.

NRK P3 spelte musikk i over 6 900 timar i 2018, noko som utgjorde så mykje som 79 prosent av sendetida i kanalen. Den andre store kategorien var underhaldning med over 1 500 timar, tilsvarande 17 prosent av sendetida.

Lågare del lyttar på radio

I *Norsk mediebarometer 2018* kan vi sjå ein nedgang i delen radiolyttarar gjennom heile 1990- og 2000-åra, frå 71 prosent i 1991 til 53 prosent i 2009. Etter mange år med nedgang, auka delen radiolyttarar for første gang i 2010. Lyttardelen nådde sin topp i 2014 då 64 prosent av befolkninga hadde lytta på radio ein gjennomsnittsdag. Denne oppgangen varte ikkje lenge. Lyttardelen gjekk ned igjen i åra som kom. I 2018 var delen på 50 prosent, 14 prosentpoeng lågare i høve til 2014. Nedgangen det siste året, frå 2017 til 2018, var på 4 prosentpoeng. Det kan ha ein samanheng med auka konkurranse frå andre lydmedium (strøyming av musikk, podcast, lydbøker), omlegginga til DAB radio i 2017 eller andre årsaker. Sjå radio.no for meir informasjon om omlegginga til DAB Radio i Noreg.

Figur 12.3 viser kor stor del av befolkninga som lytta til ulike radiokanalar og DAB-radio i 2018. DAB-radio er ingen radiokanal, men takast med her sidan undersøkinga vart gjort året etter det var fylkesvis omlegging frå FM-nettet til DAB.

Figur 12.3. Radiolytting for personar 9-79 år ein gjennomsnittsdag. 2018. Lyttardelar i prosent

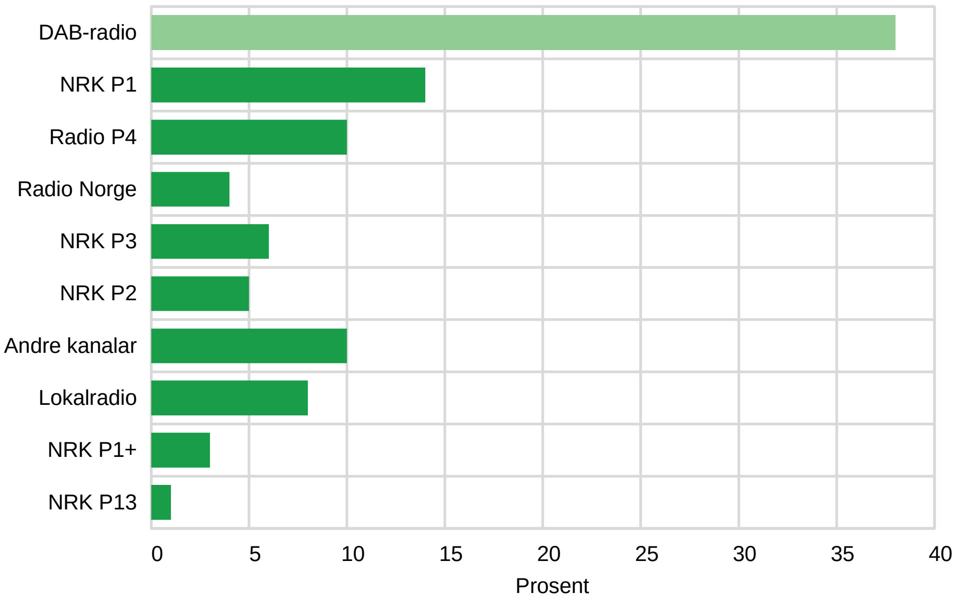

Kjelde: Norsk mediebarometer 2018, Statistisk sentralbyrå.

Det er NRK P1 og P4 som flest høyrar på ein gjennomsnittsdag, med høvesvis 14 og 10 prosent. NRK P1 er kanalen med størst lyttardel, men hadde ein nedgang i lyttardel på 5 prosentpoeng frå året før, medan P4 hadde mista 3 prosentpoeng av lyttardelen. Dei relativt nye radiokanalane NRK P1+ og NRK P13 har enno ikkje så mange lyttarar. Høvesvis 3 og 1 prosent av befolkninga har høyrt på desse kanalane ein gjennomsnittsdag i 2018, same nivå som året før (Norsk mediebarometer 2018). Menn høyrde noko meir på radio i 2018 i høve til kvinner, 77 minutt på ein gjennomsnittsdag, medan kvinner høyrde 59 minutt, sjå figur 12.4 og tabell 12.10.

Figur 12.4. Tid brukt til radiolytting og fjernsynssjåing ein gjennomsnittsdag. Minutt

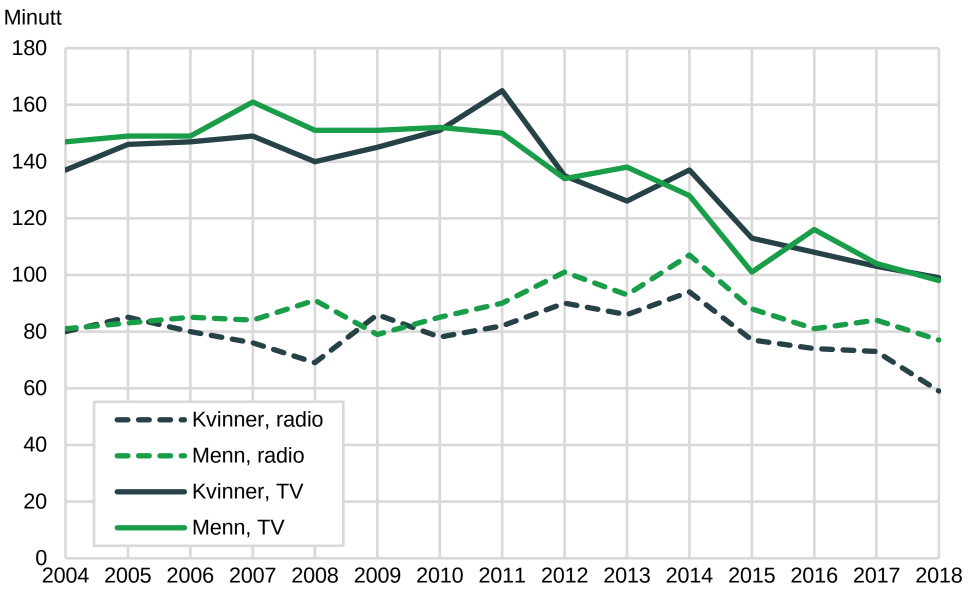

Kjelde: Norsk mediebarometer 2018, Statistisk sentralbyrå.

12.5. Fjernsyn

TV-Digitaliseringa

For ti år sidan vart utspillinga på bakkenettet gjort digital frå analog, og reknast som den første digitaliseringa av TV i Noreg. Fleire fekk tilgang til eit større utval av kanalar over det digitale nettet (NRKs Årsrapport 2017). TV-digitaliseringa inneber at meir og meir av TV-bruken vert strøyma over internett. Tradisjonell lineær TV-sjåing har hatt ein nedgang frå 85 prosent frå byrjinga av 2000-talet til 60 prosent på ein gjennomsnittsdag i 2018, jamfør figur 12.1.

Delen TV-sjåarar har minka dei siste åra. Frå 2010 til 2017 gjekk delen ned frå 82 til 62 prosent. I 2018 var delen som såg på TV ein gjennomsnittsdag 60 prosent. Kvar nordmann såg i gjennomsnitt 98 minutt på lineær fjernsyn, mot 104 minutt i 2017. Det er heile 54 minutt mindre i høve til i 2010. Mange av programma som er tilgjengelege på TV, er òg tilgjengelege digitalt på nett og på strøyme-TV. Ein lågare del TV-sjåarar tyder difor ikkje åleine på lågare interesse for program og TV-seriar. Det viser derimot ei noka lågare nytting av lineær TV som plattform.

Flest timar med drama på TV-kanalane til NRK

NRK sende om lag 22 800 timar TV i 2018. På dei ulike kanalane er programtilbodet noko ulikt. NRK Super sender berre barneprogram og desse vert klassifiserte i ulike kategoriar. NRK har òg eit kontinuerleg oppdatert tilbod på nett (nrk.no/tv).

Tal frå *Allmennkringkastarrapporten* (Medietilsynet 2019) viser at på NRK1, NRK2 og NRK3 til saman utgjorde drama den største delen av programtilbodet, med 25 prosent. NRK3 med 51 prosent hadde ein mykje høgare del drama enn NRK1 og NRK2 på høvesvis 30 og 9 prosent. Nyhende utgjorde 15 prosent av sendetida for desse tre kanalane samla sett. NRK2 hadde den største delen av nyhende på 26 prosent.

For NRK Super utgjorde animasjon 55 prosent, drama 19 prosent, underhaldning 16 prosent, dokumentarar 4 prosent, undervisning 2 prosent og samisk innhald 2 prosent av sendetida (Medietilsynet 2019).

I 2018 hadde NRK1 8 090 riksdekkjande sendetimar. Av dei inneheld 30 prosent drama og 16 prosent fritid/hobby/livsstil. Nyhende utgjorde 10 prosent av NRK1 sine sendingar i 2018. Delen underhaldning utgjorde 11 prosent av programtilbodet på NRK1.

Av NRK2 sine 7 040 sendetimar vart det derimot sendt meir nyhende og generell fakta/samfunn. Sendetimane inneheld 26 prosent nyhende og 19 prosent generell fakta/samfunn. Den største programtypen i NRK2 forutan dei to nemnde, var natur og vitskap. NRK2 brukte minst tid av alle kanalane på underhaldningsprogram, med berre 7 prosent.

NRK3 og NRK Super delte sendetida i 2018 med høvesvis 2 880 og 4 830 timar. Drama var den største kategorien med 51 prosent av sendetida på NRK3 medan kunst- og kulturprogram låg på 1 prosent, sjå tabell 12.6 for tal på programtypar.

Flest ser på NRK1 og TV2

Når det gjeld vanleg lineær TV som Statistisk sentralbyrå (SSB) har statistikk for, har NRK1 og TV2 i heile perioden hatt den største sjåardelen med høvesvis 29 og 26 prosent, men delen av befolkninga som ser på desse to kanalane ein gjennomsnittsdag har gått ned jamt og trutt sidan 2005. I 2018 gjekk sjåardelen til NRK1 ned med 3 prosentpoeng og TV2 gjekk ned med 2 prosentpoeng frå året før.

4 prosent av befolkninga såg på NRK2 ein gjennomsnittsdag i 2018, noko som er halvparten av delen i 2005 då det var 8 prosent. Det er dei små kanalane, dei med minst sjåardel, som har hatt den mest stabile sjåardelen. TV2 Nyhendekanalen har til dømes den same sjåardelen i 2018 som i 2007. Sjå figur 12.5 og tabell 12.13 for alle kanalane vi har tal for.

Figur 12.5. Fjernsynssjåing for personar 9-79 år ein gjennomsnittsdag. Sjåardelar i prosent

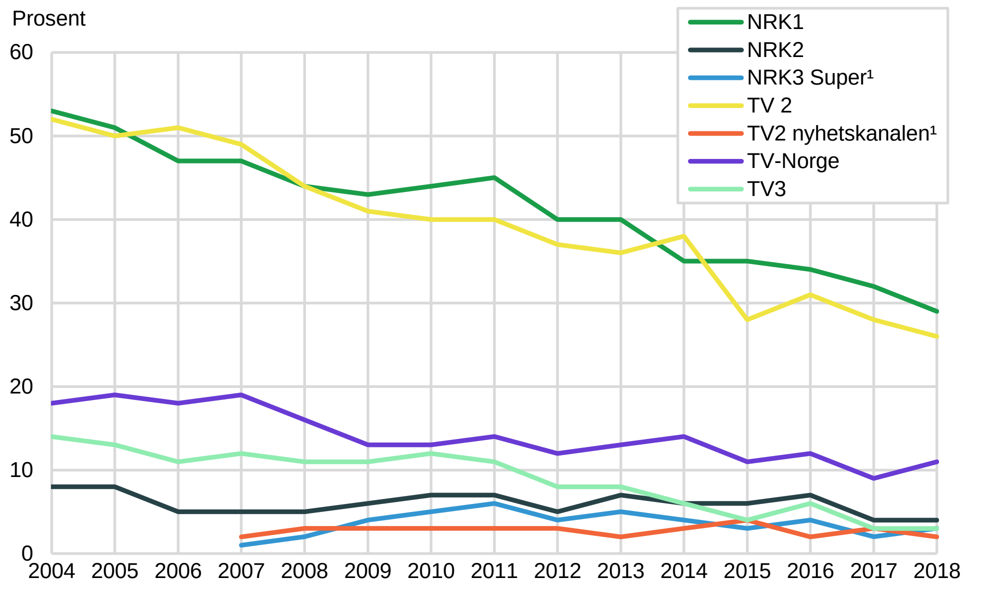

[1] Gjeld frå september 2007.
Kjelde: Norsk mediebarometer 2018, Statistisk sentralbyrå.

Mediebruksundersøkingane har vist at om det er kvinner eller menn som brukar mest tid på å sjå på fjernsyn, varierer frå år til år. I 2018 brukte kvinner 99 minutt til fjernsynssjåing på ein gjennomsnittsdag, medan menn brukte eit minutt mindre, sjå tabell 12.12.

Seks av ti ser på fjernsyn ein gjennomsnittsdag

Seks av ti personar i befolkninga såg på fjernsyn ein gjennomsnittsdag i 2018. Det var nær like mange menn som kvinner som såg på fjernsyn i 2017, men i 2018 var det større del kvinner enn menn, 63 mot 58 prosent, sjå figur 12.4 og tabell 12.11.

På ein gjennomsnittsdag i 2018 var det flest i den eldste aldersgruppa, 67-79 år, som såg på fjernsyn, 86 prosent. Dette kan delvis forklarast med at yngre aldersgrupper ofte ser TV-programmer på anna vis enn på lineær TV. I tillegg kan det tenkjast at dei i eldre aldersgrupper mogelegvis har betre tid samanlikna med

mange i yngre aldersgrupper. Aldersgruppa 16-24 år hadde lågast del, 40 prosent, som såg fjernsyn.

Ser vi på talet på minutt brukt til TV-sjåing, er det ein klar tendens til at mengda TV-sjåing aukar med alderen, frå 60 minutt i den yngste aldersgruppa til 181 minutt i den eldste aldersgruppa.

12.6. Kringkastingskrav

NRK Fjernsyn viser 25 prosent nynorsk

Sidan NRK er ein allmennkringkastar, har NRK eit særskilt krav på seg når det gjeld bruken av målformer i radio- og TV-kanalane sine. Kravet i NRKs vedtekter er at minst 25 prosent av innhaldet skal vere på nynorsk. Nynorskdelen på TV og radio inkluderer all normert nynorsk, samt halvparten av dialektdelen. På nrk.no representerer delen berre publiserte artiklar på normert nynorsk. NRK1 og NRK P1 inkluderer distriktssendingane (Medietilsynet 2019).

I 2018 auka NRK nynorskdelen totalt sett med to prosentpoeng, frå 22 til 24 prosent. Den største auken var i NRK1 frå 20 til 29 prosent, men òg NRK2 auka frå 24 til 26 prosent. NRK Super og NRK3 hadde i 2018 ein nynorskdel på respektive 26 og 22 prosent, ein nedgang på eitt og to prosentpoeng frå 2017.

I NRK P1 auka nynorskdelen frå 29 prosent i 2017 til 30 prosent i 2018. I NRK P3 auka nynorskdelen òg, frå 22 prosent i 2017 til 24 prosent i 2018. Nynorskdelen i NRK P2 var uendra frå 2017 til 2018 med 18 prosent. Det same var delen nynorsk på nrk.no med 16 prosent.

Det er gjennomsnittet av nynorskdelane i dei ulike kanalane per plattform som gir grunnlag for å ta stilling til om NRK oppfyller kravet til at minst 25 prosent av innhaldet som blir publisert, skal vere på nynorsk. I 2018 var delen nynorsk på dei ulike plattformene i gjennomsnitt 25,8 prosent på TV, 24 prosent på radio og – som nemnd overfor - 16 prosent på nett (Medietilsynet 2019).

Figur 12.6. Prosentdel nynorsk[1] i programtilbodet på NRKs TV- og radiokanalar

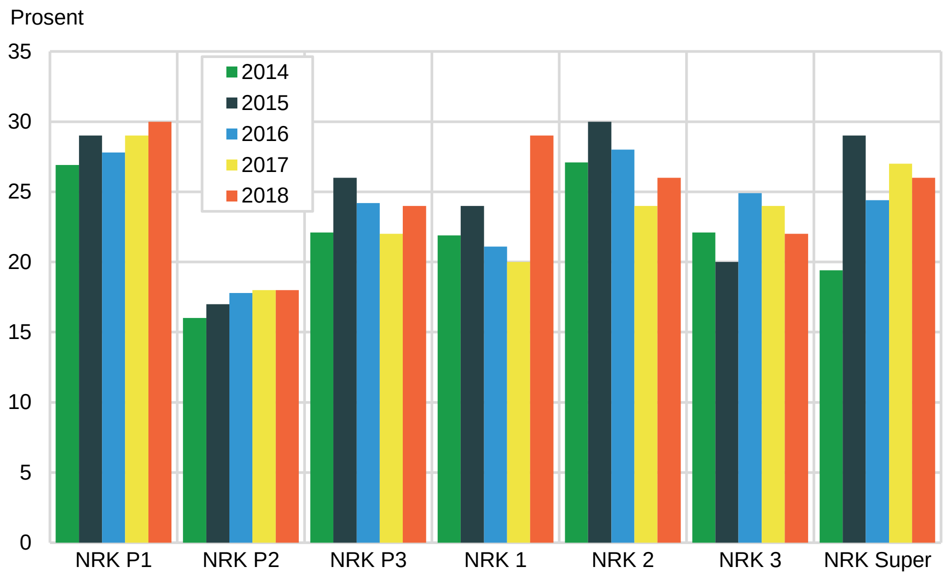

[1] Delen nynorsk på TV og radio inkluderer all normert nynorsk, og halvparten av dialektdelen. Kanalar som er allmennkringkastarar.
Kjelde: Norsk rikskringkasting AS.

Kanalane har òg ein del som går inn under kategorien dialekt. Når NRK rapporterer nynorskdel til Medietilsynet inkluderer tala all normert nynorsk samt halvparten av

dialektdelen. I 2018 var 29 prosent av sendetida på radio og 14 prosent av sendetida på TV på dialekt, sjå tabell 12.7.

NRK oppfyller konsesjonskravet for norsk musikk

NRK har frå 2018 auka kravet om at 35 prosent av musikken som spelast i NRK P1, P2 og P3 skal vere norsk, til 40 prosent. I 2018 var delen norsk musikk for dei tre kanalane i gjennomsnitt 48 prosent. NRK P1 hadde ein norsk musikkdel på 49 prosent, ein auke på tre prosentpoeng frå 2017. Den største auken var i NRK P2, frå 35 prosent i 2017 til 50 prosent i 2018. Ifølgje Medietilsynet var årsaka til det den styrkte norske musikkprofilen i faste sendingar og nokre endringar i programtilbodet på kveldstid (Medietilsynet 2019).

12.7. Om statistikken

Tala som er presenterte i figurane og tabellane er delvis henta frå aktørane sjølve, delvis frå Allmennkringkasterregnskapet 2018 (NRK 2019) og Allmennkringkastingsrapporten 2018 (Medietilsynet 2019). I den sistnemnte rapporten evaluerer Medietilsynet programtilbodet til allmennkringkastarane.

Allmennkringkasting

Nokre av dei sentrale prinsippa som ligg til grunn for allmennkringkastinga er:

- Sendingane skal kunne takast inn av heile befolkninga.
- Sendingane skal innehalde ein variert programmeny med program for så vel breie som smale lyttar- og sjåargrupper, under dette born og unge, den samiske befolkningsgruppa, etniske og andre minoritetar.
- Det skal vere daglege nyhendesendingar og solid, jamleg orientering om viktige samfunns- og kulturspørsmål, nasjonalt og internasjonalt.
- Allmennkringkastingsprogramma skal medverka til å styrkje norsk språk, identitet og kultur.
- Allmennkringkastingskanalane skal ha redaksjonelt sjølvstende.

I 2018 var NRK den einaste allmennkringskaster.

Medietilsynet

Etter kringkastingslova § 2-13 er Medietilsynet pålagt å utarbeide ein årleg allmennkringkastingsrapport: «Medietilsynet skal utarbeide en årlig rapport om kringkasteres oppfyllelse av allmennkringkastingsforpliktelser. Medietilsynet kan ikke instrueres av Kongen eller departementet ved utarbeidelsen av slik allmennkringkastingsrapport». Medietilsynet har dermed som oppdrag å føre tilsyn med i kva grad allmennkringkastarane oppfyller allmennkringkastingspliktene sine. Tilsynet tek utgangspunkt i mellom anna allmennkringkastingsrekneskapane til dei respektive aktørane.

Medietilsynet fører òg tilsyn med andre område innanfor kringkasting, til dømes reklame og sponsing, vern av born og unge, med meir. Dei har styresmakt når det gjeld konsesjonar og registreringar for lokalkringkasting og annan type kringkasting.

I tillegg har Medietilsynet ei rolle når det gjeld å innhente og systematisere informasjon om eigartilhøve i media, for å medverka til å skape meir oversikt, merksemd og kunnskap om eigarforholda i norske media med heimel i lov om å vere open om eigarskap i media. Medietilsynet er òg klageinstans for fjernsynslisenssaker.

Mediebruksundersøkingane

Tala som omhandlar bruken av radio og fjernsyn, samt lyd- og videomedia, er henta frå Norsk mediebarometer 2018. Norsk mediebarometer er ein publikasjon som er basert på Statistisk sentralbyrå sine årlege undersøkingar om bruk av massemedium. I desse undersøkingane svarar eit representativt utval av

befolkninga på omtrent 1 800 personar i alderen 9-79 år på spørsmål om bruk av ulike massemedium.

Det er nytta kjennemerke yrkesstatus og utdanning i tabellane 12.1, 12.2, 12.9, 12.10, 12.11 og 12.12. Sjå delkapittel 9.6 for definisjonar av desse kjennemerka.

Referansar

Medietilsynet (2019): Allmennkringkastingsrapporten 2018. http://www.medietilsynet.no/globalassets/publikasjoner/allmennkringkasting/Allmennkringkastingsrapporten2018.pdf

NRK (2019): NRK Årsrapport 2018. https://www.nrk.no/aarsrapport/2018/

Schiro, Emma Castillo (2019): Norsk mediebarometer 2018, Statistiske analyser 161, Statistisk sentralbyrå. https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/norsk-mediebarometer-2018

Meir informasjon

Medienorge: http://www.medienorge.uib.no

Radio.no: https://radio.no/

Tabell 12.1. Delen brukarar av videomedium som har sett på ulike typar opptak ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning og landsdel. 2007-2018. Prosent

	DVD/ Bluray	Harddisk-opptakar	Nedlasta nettfil	Strøymd betalt nettfil[1]	Strøymde arkivprogram[2]
2007	76	17	..	..	..
2008	56	18	..	..	..
2009	52	23	42	..	..
2010	58	31	23	..	..
2011	46	38	29	..	..
2012	49	30	25	11	..
2013	23	34	19	42	..
2014	19	21	11	60	..
2015	16	19	13	65	..
2016	6	11	9	70	27
2017	6	18	14	58	52
2018	6	15	15	62	50
2018					
Kjønn					
Menn	5	15	15	59	52
Kvinner	7	15	15	65	47
Alder					
9-15 år	10	12	35	55	43
16-24 år					
25-44 år	6	4	9	77	53
45-66 år	4	14	13	64	56
67-79 år	7	23	11	50	44
Utdanning					
Grunnskule	9	13	10	64	46
Vidaregåande skule	4	16	14	60	48
Universitet/høgskule, kort	5	17	10	66	55
Universitet/høgskule, lang	2	15	9	58	64
Landsdel					
Oslo/Akershus	5	15	17	66	46
Austlandet elles	4	16	13	58	50
Agder og Rogaland	9	17	13	67	51

[1] Inkluderer Netflix. [2] Omfattar program som er vist same dag. Frå 2017 inkluderer dette òg program som ikkje vart vist på fjernsyn same dag.

Kjelde: Norsk mediebarometer 2018, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 12.2. Delen lyttarar som har lytta til ulike avspelingssystem ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning og landsdel i 2018. Prosent

	CD-spelar	Plate-spelar	MP3-spelar	Lydfil på PC	Lydfil på smart-telefon	Lydfil på nettbrett	Nedlasta nettfil	Strøymd nettfil	Lydbok	Podkast
2007	64	4	35	40	.	.	.	.	.	.
2008	65	4	37	44	.	.	18	.	4	.
2009	56	3	42	43	.	.	43	.	5	.
2010	52	2	51	48	.	.	59	.	5	.
2011	47	2	53	50	.	.	51	35	4	.
2012	36	2	46	40	38	10	43	48	5	.
2013	34	1	43	38	50	14	42	55	5	.
2014	28	2	36	35	56	15	35	60	5	.
2015	22	2	24	26	71	13	31	68	5	.
2016	12	4	22	27	75	18	37	70	4	6
2017	11	3	5	16	76	8	31	70	6	13
2018	8	2	5	13	80	6	29	71	5	16
2018										
Kjønn										
Menn	7	2	6	15	77	6	31	73	3	15
Kvinner	8	1	5	12	84	6	27	69	8	17
Alder										
9-15 år	2	0	2	11	84	12	32	77	4	5
16-24 år	2	1	4	20	91	3	36	84	3	14
25-44 år	6	1	7	11	83	6	25	73	5	23
45-66 år	13	2	6	12	70	7	31	58	7	10
67-79 år	46	6	7	13	29	8	21	24	13	6
Utdanning										
Grunnskule	6	2	8	17	86	4	36	74	4	13
Vidaregåande skule	10	1	4	14	76	4	26	70	5	12
Universitet/høgskule, kort	10	2	7	10	80	6	28	68	6	24
Universitet/høgskule, lang	7	2	7	12	76	12	28	66	10	27
Landsdel										
Oslo og Akershus	4	2	7	14	81	7	28	75	6	20
Austlandet elles										
Agder og Rogaland	10	0	4	15	81	5	25	68	5	14
Vestlandet	12	1	4	10	79	8	35	67	6	14
Trøndelag	8	2	9	17	77	6	34	72	5	15
Nord-Noreg	8	3	0	15	81	4	26	66	2	14

Kjelde: Norsk mediebarometer 2018, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 12.3. NRK P1[1]. Sendetid, etter programtype

	2012		2013		2014		2015		2016		2017		2018	
	Timar	Pro-sent	Timar	Pro-sent	Timar	Pro-sent	Timar	Pro-sent	Timar	Pro-sent	Timar	Pro-sent	Timar	Pro-sent
I alt	**8 738**	**100**	**8 760**	**100**	**8 760**	**100**	**8 760**	**100**	**8 760**	**100**	**8 760**	**100**	**8 760**	**100**
Drama	90	1	75	1	70	1	80	1	71	1	2	0	-	-
Musikk	2 327	27	2 215	25	1 942	22	1 897	22	1 766	20	2 244	26	2 268	26
Kunst, kultur og media	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0	-	-	-	-
Underhaldning	2 664	30	2 739	31	3 126	36	3 256	37	3 123	36	3 492	40	3 478	40
Heim, fritid og hobby	9	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vitskap	81	1	89	1	88	1	96	1	102	1	95	1	-	-
Religion og livsfilosofi	163	2	171	2	184	2	168	2	238	3	246	3	310	4
Samfunnsspørsmål	887	10	898	10	873	10	869	10	863	10	412	5	381	4
Nyhende	742	8	710	8	730	8	684	8	708	8	727	8	672	8
Portrett	-	-	120	1	65	1	46	1	69	1	-	-	-	-
Barneprogram	163	2	146	2	-	-	-	-	2	0	-	-	-	-
Regionale sendingar	1 325	15	1 339	15	1 328	15	1 404	16	1 264	14	1 271	15	1 306	15
Sport	250	3	251	3	314	4	254	3	371	4	271	3	226	3
Andre program	37	0	5	0	70	1	6	0	182	1	-	-	119	1

[1] Talet på timar heile døgnet. 24 timar i 365 dagar gjev 8 760 timar.

Kjelde: Norsk rikskringkasting AS og Medietilsynet, Allmennkringkastingsrapporten 2018.

Tabell 12.4. NRK P2. Sendetid etter programtype

	2012		2013		2014		2015		2016		2017		2018	
	Timar	Prosent	Timar	Prosent	Timar	Prosent	Timar	Prosent	Timar	Prosent	Timar	Prosent	Timar	Prosent
I alt	**7 620**	**100**	**8 759**	**100**	**8 760**	**100**	**8 760**	**100**	**8 755**	**100**	**8 760**	**100**	**8 762**	**100**
Drama	196	3	200	2	224	3	219	3	177	2	234	3	245	3
Musikk	2 456	32	3 519	40	3 520	40	3 334	38	3 123	36	3 055	35	1 527	17
Kunst, kultur, media	2 056	27	2 078	24	1 661	19	1 932	22	2 001	23	1 704	20	2 233	26
Underhaldning	73	1	22	0	77	1	59	1	38	0	57	0,7	-	-
Heim, fritid og hobby	-	-	-	-	-	-	-	-	11	0	0	0	-	-
Vitskap	169	2	189	2	192	2	160	2	172	2	223	2	222	3
Religion og livsfilosofi	97	1	97	1	101	1	99	1	91	1	309	4	533	6
Samfunnsspørsmål	1 724	23	1 710	20	1 957	22	2 090	24	2 136	24	2 181	25	2 548	29
Nyhende	631	8	623	7	621	7	631	7	632	7	709	9	1087	12
Portrett	0	-	77	1	125	1	107	1	62	1	173	2	199	2
Regionale sendingar inkl. Sàmi Radio	122	2	121	1	101	1	108	1	92	1	22	0,3	-	-
Andre program	96	1	123	1	181	2	21	0	220	2	52	0,6	168	2

Kjelde: Norsk rikskringkasting AS og Medietilsynet, Allmennkringkastingsrapporten 2018.

Tabell 12.5. NRK P3. Sendetid[1], etter programtype

	2012		2013		2014		2015		2016		2017		2018	
	Timar	Prosent	Timar	Prosent	Timar	Prosent	Timar	Prosent	Timar	Prosent	Timar	Prosent	Timar	Prosent
I alt	**8 646**	**100**	**8 760**	**100**	**8 758**	**100**	**8 760**	**100**	**8 760**	**100**	**8 760**	**100**	**8 759**	**100**
Musikk	5 047	58	5 505	63	5 776	66	5 930	68	5 636	64	6 116	70	6 920	79
Kunst, kultur, media	202	2	195	2	203	2	201	2	195	2	179	2	88	1
Nyhende	183	2	178	2	147	2	142	2	135	2	134	1,5	118	1
Underhaldning	2 590	30	2 321	27	2 161	25	2 051	23	2 155	25	1 697	20	1 511	17
Aktualitet og samfunn	521	6	542	6	349	4	318	4	316	4	504	6	102	1
Sport	4	0	-	-	-	-	-	-	37	0	-	-	-	-
Andre program	103	1	19	0	122	1	118	1	269	3	102	1	20	0

[1] P3 går i samsending med P1 om natta.

Kjelde: Norsk rikskringkasting AS og Medietilsynet, Allmennkringkastingsrapporten 2018.

Tabell 12.6. NRK. Sendetid[1], etter fjernsynskanal og programtype. 2018

	NRK1		NRK2		NRK3		NRK Super[2]	
	Timar	Prosent	Timar	Prosent	Timar	Prosent	Timar	Prosent
Riksprogram i alt	**8 090**	**100**	**7 040**	**100**	**2 880**	**100**	**4 830**	**100**
Barneprogram	-	-	-	-	-	-	4 830	100
Drama	2 446	30	623	9	1 480	51	-	-
Fritid/hobby/livsstil	1 287	16	621	9	300	10	-	-
Sport	1 020	13	441	6	74	3	-	-
Underhaldning	921	11	510	7	320	11	-	-
Nyhende	824	10	1 814	26	39	1	-	-
Generell fakta/samfunn	718	9	1 337	19	486	17	-	-
Natur og vitskap	419	5	892	13	119	4	-	-
Musikk	220	3	531	8	38	1	-	-
Kunst og kultur	206	3	226	3	20	1	-	-
Religion/filosofi	29	0	45	1	4	0	-	-

[1] Dei regionale sendingane er ikkje med i sendetida. [2] Alle program på NRK Super er barneprogram. Denne oversikta er grunna i prosentoverslag frå NRK sin årsrapport.

Kjelde: Norsk rikskringkasting AS.

Tabell 12.7. Norsk rikskringkasting. Sendetid i radio og fjernsyn, etter målform. Prosent

	Radio				Fjernsyn			
	I alt	Bokmål	Nynorsk	Dialekt	I alt	Bokmål	Nynorsk	Dialekt
2003	100	62	8	30	100	77	13	10
2004[1]	100	55	3	42	100	63	6	32
2005	100	56	4	42	100	74	7	23
2006	100	57	5	38	100	71	8	22
2007	100	61	4	35	100	69	7	24
2008	100	63	6	31	100	76	7	18
2009	100	56	4	39	100	72	9	19
2010	100	62	5	33	100	75	9	16
2011	100	60	5	34	100	69	12	19
2012	100	59	6	35	100	73	15	12
2013	100	58	7	35	100	70	17	13
2014	100	66	9	25	100	71	16	13
2015	100	61	8	31	100	67	19	14
2016	100	63	8	30	100	67	16	17
2017	100	60	6	34	100	69	15	23
2018	100	63	8	29	100	67	20	14

[1] Ved overgangen til 2004 gjennomførte NRK følgjande praksis: Ein stilte strengare krav til kva som vart rekna som bokmål og kva som vart rekna som nynorsk. Dersom det som skulle registrerast ikkje var tydeleg nok, vart det plassert i dialektkategorien.

Kjelde: Norsk rikskringkasting AS.

Tabell 12.8. Lyttar- og sjåardelar for ulike radio- og fjernsynskanalar ein gjennomsnittsdag. Prosent

	1998	2000	2002	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Radio																		
NRK P1	29	27	26	29	26	24	25	26	23	23	24	26	25	23	20	20	19	14
NRK P1+	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2	2	2	3	3
NRK P2	5	4	5	4	4	4	3	5	4	4	6	5	7	6	5	7	5	5
NRK P3	8	8	6	5	5	6	5	7	6	7	7	9	10	12	11	10	7	6
NRK P13	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	1	1	1
Radio P4	19	19	21	16	17	17	16	13	17	18	15	16	15	19	16	18	13	10
Radio Norge	.	.	.	6	5	5	5	3	8	8	8	8	9	11	9	10	7	4
Lokalradio	12	11	14	11	9	10	11	8	7	8	6	6	6	5	5	5	6	8
Andre kanalar	1	2	3	2	3	3	3	6	3	4	5	4	4	5	5	6	8	10
DAB-radio	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	13	13	19	24	25	33	38
Fjernsyn																		
NRK1	53	50	52	53	51	47	47	44	43	44	45	40	40	35	35	34	32	29
NRK2	8	9	7	8	8	5	5	5	6	7	7	5	7	6	6	7	4	4
NRK3 Super	.	.	.	.	.	.	21	2	4	5	6	4	5	4	3	4	2	3
TV2	50	51	56	52	50	51	49	44	41	40	40	37	36	38	28	31	28	26
TV2 Nyhetskanalen	.	.	.	.	.	.	2	3	3	3	3	3	2	3	4	2	3	2
TVNorge	16	15	18	18	19	18	19	16	13	13	14	12	13	14	11	12	9	11
TV3	12	14	13	14	13	11	12	11	11	12	11	8	8	6	4	6	3	3
Svensk TV3	2	1	2	1	1	1	1	1	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Lokal TV4	1	1	1	1	0	1	1	0	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..
TV2 Zebra	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2	2	1	1	2	1	1	1	1
TVN Fem	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2	1	2	1	1	1	1	1	1
Viasat 4	.	.	.	.	.	.	.	.	.	6	4	4	1	1	2	1	1	2
Andre kanalar	9	10	12	12	13	15	17	22	23	18	20	18	18	16	14	16	18	17

Kjelde: Norsk mediebarometer 2018, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 12.9. Personar som høyrer på radio ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning og landsdel. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Prosentdel i alt	**54**	**53**	**56**	**55**	**60**	**59**	**64**	**59**	**59**	**54**	**50**
Kjønn											
Menn	56	52	56	57	60	60	65	60	60	54	53
Kvinner	52	54	55	52	60	58	62	57	58	55	47
Alder											
9-15 år	27	22	33	31	36	31	42	28	29	25	25
16-24 år	38	45	46	48	43	40	55	47	44	37	33
25-44 år	56	58	59	57	64	61	65	62	62	60	51
45-66 år	66	63	65	59	72	71	72	71	70	64	61
67-79 år	60	52	55	64	66	72	69	65	62	66	62
Utdanning											
Grunnskule	48	46	46	50	55	56	60	56	48	50	43
Vidaregåande skule	58	57	59	56	62	61	68	64	68	62	56
Universitet/høgskule, kort	62	62	61	60	66	67	70	67	65	62	56
Universitet/høgskule, lang	63	62	64	65	72	66	67	68	61	56	55
Yrkesstatus[1] (16-79 år)											
Yrkesgruppe 1-2	64	64	67	63	72	68	68	68	65	63	57
Yrkesgruppe 3	62	66	62	55	70	68	68	73	70	63	60
Yrkesgruppe 4-5	51	53	55	58	59	59	66	57	63	55	51
Yrkesgruppe 6-9	60	60	64	57	71	69	79	70	68	71	57
Elevar og studentar	41	42	45	50	35	34	49	49	39	32	28
Trygda og pensjonistar	60	53	53	61	67	69	69	57	64	62	56
Heimearbeidande	:	:	54	32	43	52	62	55	44	.	57
Landsdel											
Oslo og Akershus	55	50	55	51	56	57	58	55	59	51	45
Austlandet elles	57	51	57	54	62	62	69	59	60	59	53
Agder og Rogaland	50	59	58	54	58	58	64	62	63	56	48
Vestlandet	49	55	53	56	61	61	62	58	53	50	49
Trøndelag	57	55	59	58	62	60	66	65	61	47	55
Nord-Noreg	52	50	51	58	63	55	64	60	53	64	54

[1] For ein definisjon på dei ulike yrkesgruppene, sjå delkapittel 9.6.
Kjelde: Norsk mediebarometer 2018, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 12.10. Minutt brukt til radiolytting ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning og hushaldsinntekt

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Minutt totalt	**80**	**82**	**81**	**86**	**96**	**90**	**100**	**83**	**78**	**78**	**68**
Kjønn											
Menn	91	79	85	90	101	93	107	88	81	84	77
Kvinner	69	86	78	82	90	86	94	77	74	73	59
Alder											
9-15 år	12	10	16	15	18	20	19	15	12	11	14
16-24 år	50	49	55	65	60	55	67	51	43	33	44
25-44 år	72	85	83	82	100	87	93	75	78	80	57
45-66 år	112	113	110	109	119	116	141	118	98	103	93
67-79 år	125	106	97	121	143	132	138	123	114	128	110
Utdanning											
Grunnskule	90	84	73	84	99	98	106	91	72	84	72
Vidaregåande skule	104	106	102	114	122	114	129	108	110	113	95
Universitet/høgskule, kort	73	86	84	72	96	89	106	79	73	71	61
Universitet/høgskule, lang	73	69	77	80	81	70	77	61	56	53	46
Yrkesstatus[1] (16-79 år)											
Yrkesgruppe 1-2	75	73	85	85	91	80	81	73	66	68	54
Yrkesgruppe 3	74	92	80	64	92	71	92	102	88	79	63
Yrkesgruppe 4-5	85	82	72	96	85	86	88	89	81	82	76
Yrkesgruppe 6-9	134	140	140	131	175	163	192	145	120	154	132
Elevar og studentar	29	27	28	39	25	31	41	24	33	21	17
Trygda og pensjonistar	121	114	110	126	146	141	162	109	128	131	108
Heimearbeidande	:	:	109	63	86	69	95	136	46	:	:
Landsdel											
Oslo og Akershus	77	66	79	70	78	73	74	66	71	67	50
Austlandet elles	90	88	79	94	107	107	110	82	93	96	78
Agder og Rogaland	72	83	80	88	79	95	105	91	83	56	57
Vestlandet	65	91	71	83	98	82	94	84	59	73	65
Trøndelag	93	82	100	107	101	100	121	87	87	69	87
Nord-Noreg	86	86	96	89	131	75	125	106	67	121	95

[1] For ein definisjon på dei ulike yrkesgruppene, sjå delkapittel 9.6.
Kjelde: Norsk mediebarometer 2018, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 12.11. Personar som ser på fjernsyn ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning og landsdel. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Prosentdel i alt	**80**	**80**	**82**	**81**	**77**	**74**	**74**	**67**	**67**	**62**	**60**
Kjønn											
Menn	81	80	83	81	76	76	73	66	68	62	58
Kvinner	80	81	81	81	77	73	74	68	66	61	63
Alder											
9-15 år	88	86	82	89	83	82	70	67	67	67	61
16-24 år	77	75	79	74	67	60	56	53	54	42	40
25-44 år	76	78	80	76	71	70	71	63	62	54	49
45-66 år	82	81	84	83	80	79	80	74	73	69	70
67-79 år	85	86	90	91	88	86	91	86	81	83	86
Utdanning											
Grunnskule	80	81	86	82	81	78	74	67	62	54	55
Vidaregåande skule	80	80	85	82	74	74	74	70	72	69	62
Universitet/høgskule, kort	79	79	79	80	78	75	77	69	67	61	63
Universitet/høgskule, lang	77	76	75	77	75	71	74	60	66	51	58
Yrkesstatus[1] (16-79 år)											
Yrkesgruppe 1-2	79	74	78	81	76	74	76	68	68	58	60
Yrkesgruppe 3	77	84	81	76	73	72	71	71	69	56	55
Yrkesgruppe 4-5	83	80	82	81	76	75	73	68	61	58	56
Yrkesgruppe 6-9	75	78	85	79	71	70	72	62	69	68	58
Elevar og studentar	77	73	79	75	67	62	57	59	50	41	42
Trygda og pensjonistar	84	87	88	90	88	86	90	82	81	79	81
Heimearbeidande	:	:	90	61	65	63	57	78	43	.	.
Landsdel											
Oslo og Akershus	78	78	80	76	76	71	68	65	65	57	54
Austlandet elles	79	80	86	83	79	76	79	72	70	65	64
Agder og Rogaland	82	77	80	82	73	76	69	63	68	61	57
Vestlandet	78	82	82	84	79	78	74	67	69	62	62
Trøndelag	87	85	84	82	78	68	79	72	67	60	64
Nord-Noreg	82	83	83	83	72	75	75	65	62	70	64

[1] For ein definisjon på dei ulike yrkesgruppene, sjå delkapittel 9.6.

Kjelde: Norsk mediebarometer 2018, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 12.12. Minutt brukt til fjernsynssjåing ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning og hushaldsinntekt

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Minutt totalt	**145**	**148**	**152**	**157**	**134**	**132**	**132**	**107**	**112**	**104**	**98**
Kjønn											
Menn	151	151	152	150	134	138	128	101	116	103	98
Kvinner	140	145	151	165	135	126	137	113	108	68	99
Alder											
9-15 år	126	115	105	114	95	103	74	62	62	50	60
16-24 år	136	128	133	135	105	92	82	69	66	81	65
25-44 år	133	143	143	142	119	117	117	99	102	128	75
45-66 år	154	155	165	170	154	145	154	123	135	196	117
67-79 år	190	201	206	221	192	212	236	181	165	104	181
Utdanning											
Grunnskule	177	171	173	178	168	151	154	120	102	131	104
Vidaregåande skule	164	164	174	177	146	150	147	126	142	96	118
Universitet/høgskule, kort	122	138	144	152	136	122	137	105	101	79	96
Universitet/høgskule, lang	110	121	121	126	102	110	111	79	113	116	77
Yrkesstatus[1] (16-79 år)											
Yrkesgruppe 1-2	117	125	130	131	114	111	117	95	107	76	84
Yrkesgruppe 3	116	141	141	150	118	110	120	104	108	99	79
Yrkesgruppe 4-5	154	150	149	160	148	135	132	106	107	112	98
Yrkesgruppe 6-9	149	159	160	153	128	129	123	100	125	54	103
Elevar og studentar	140	100	122	137	93	107	90	67	61	185	59
Trygda og pensjonistar	194	207	209	224	202	212	228	189	175	.	178
Heimearbeidande	:	:	217	141	129	98	133	143	85	88	.
Landsdel											
Oslo og Akershus	137	140	149	146	136	127	120	101	106	114	86
Austlandet elles	142	163	156	170	142	143	149	123	122	106	110
Agder og Rogaland	147	129	142	144	117	133	136	85	107	106	87
Vestlandet	141	146	149	157	140	136	119	112	108	94	96
Trøndelag	161	153	168	163	130	113	137	130	123	119	96
Nord-Noreg	164	152	153	163	129	122	128	81	102	104	127

[1] For ein definisjon på dei ulike yrkesgruppene, sjå delkapittel 9.6.

Kjelde: Norsk mediebarometer 2018, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 12.13. Fjernsynssjåing blant personar 9-79 år ein gjennomsnittsdag. Sjåardelar i prosent. 2004-2018

	NRK1	NRK2	NRK3 Super¹	TV2	TV2 nyhetskanalen¹	TV-Norge	TV3
2004	53	8	.	52	.	18	14
2005	51	8	.	50	.	19	13
2006	47	5	.	51	.	18	11
2007	47	5	1	49	2	19	12
2008	44	5	2	44	3	16	11
2009	43	6	4	41	3	13	11
2010	44	7	5	40	3	13	12
2011	45	7	6	40	3	14	11
2012	40	5	4	37	3	12	8
2013	40	7	5	36	2	13	8
2014	35	6	4	38	3	14	6
2015	35	6	3	28	4	11	4
2016	34	7	4	31	2	12	6
2017	32	4	2	28	3	9	3
2018	29	4	3	26	2	11	3

¹ Gjeld frå september 2007.

Kjelde: Norsk mediebarometer 2018, Statistisk sentralbyrå.

13. Idrett og friluftsliv

13.1. Medlemskap

1,9 millionar ordinære medlemskapar i Norges idrettsforbund i 2018

Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) er Noregs største friviljuge organisasjon. Medlemskapstala i NIF per 31. desember 2018 viser at det var drygt 1,9 millionar ordinære medlemskapar dette året. Medlemskap er i denne publikasjonen summen av medlemmer i kvar einskild klubb, og ikkje talet på personar som totalt er medlemmer i den organiserte idretten. Meir om friviljug arbeid finn ein i kapittel 2.

Etter ein nedgang i medlemskapstala i 2015 på grunn av det nye rapporteringssystemet, gjekk talet på medlemskapar opp att i 2016. Tabell 13.1 viser at talet stabiliserte seg i 2017 med ein liten auke på nær 5 300 medlemskapar. I 2018 auka talet med om lag 12 000 medlemsskap. Tidleg på 2000-talet var fordelinga mellom kvinner og menn høvesvis 38 og 62 prosent, medan fordelinga dei fire siste åra har vore 41 prosent for kvinner og 59 prosent for menn. Ser ein nærare på tala viser det seg at delen kvinner er lågast i aldersgruppa 20 år og eldre med 37 prosent. Høgast del kvinner finn ein i aldersgruppa 0-12 år der 48 prosent av medlemmene var kvinner, i aldersgruppa 13-19 år var 44 prosent kvinner. Figur 13.1 syner at talet på medlemsskap var relativt stabilt det siste året. Det var talet på kvinnelege medlemsskap i alderen over 20 år som auka mest. For menn i aldersgruppa 0-19 år var det nedgang i medlemsskapa det siste året.

Figur 13.1. Talet på medlemskapar i Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, etter kjønn og alder

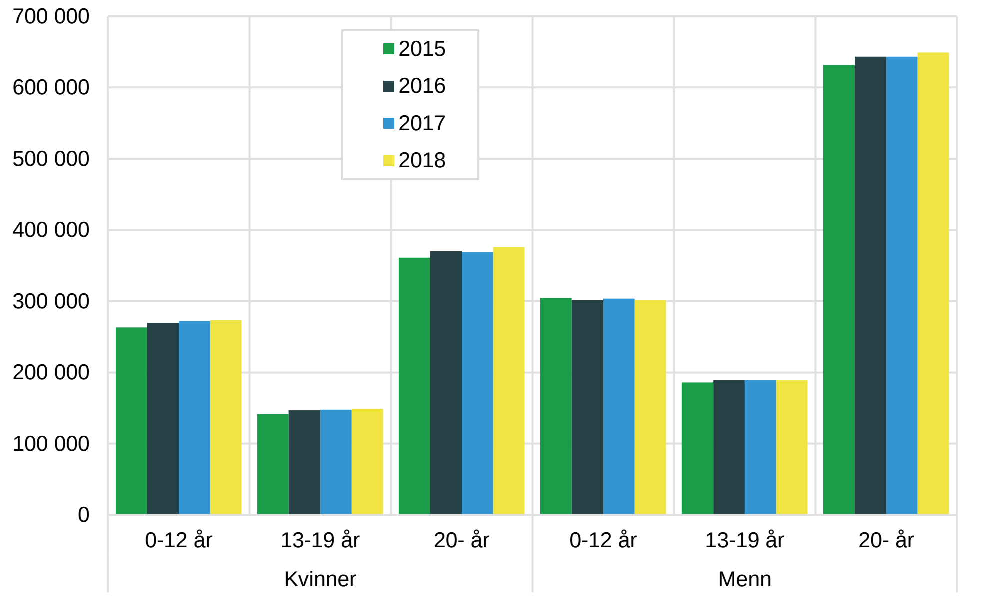

Kjelde: Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité.

I 2018 var 53 prosent av medlemskapane i NIF i alderen 20 år og over. I aldersgruppa 0 til 12 år finn ein 30 prosent av medlemskapane. I Rogaland idrettskrins var 37 prosent av medlemskapane i denne aldersgruppa, medan det var lågast del i Sogn og Fjordane med 25 prosent.

Nordland og Troms idrettskrinsar var i 2018 dei to idrettskrinsane med høgaste del kvinnelege medlemskapar med 44 prosent kvar. Østfold og Vestfold idrettskrinsar hadde den lågaste kvinnedelen med 37 prosent kvar.

950 800 medlemsskap i Norsk Friluftsliv i 2018

Nordmenn er glade i å gå på tur, vere ute i friluft og halde på med ulike friluftsaktivitetar, sjå delkapittel 13.2. Mange held på med friluftsaktivitetar

uorganisert, men det har og vore ein gradvis auke i talet på medlemskapar i Norsk Friluftsliv frå 2012 til 2018. I 2018 auka talet på medlemskapar med om lag 9 000 frå førre år. Samla var det 950 800 medlemskapar i Norsk Friluftsliv i 2018. Talet på lokallag auka òg. I 2018 var det 5 091 lokallag, ein auke på 44 frå førre året.

Sidan 2012 har talet på medlemskapar i Norsk Friluftsliv auka med 32 prosent, eller nærare 230 000 medlemskapar. Noko av auken kjem av at Norges Seilforbund kom som ny medlem i 2016, at Det norske skogselskap vart ny medlem i 2018 og at medlemsskapen til Norges Røde Kors frå 2016 gjelder heile Norges Røde Kors.

Samstundes som det er auke i talet på medlemskapar totalt, har nokre av medlems-organisasjonane i Norsk Friluftsliv endra teljemåte frå og med 2016, noko som har ført til lågare medlemstal, til dømes i Norges Turmarsjforbund og Norsk Kennel Klubb.

Den Norske Turistforening (DNT) er framleis den største organisasjonen i Norsk Friluftsliv med over 315 800 medlemskapar fordelte på 377 lokallag. DNT hadde òg den største auken i medlemskapar med 7 400 siste året. Sidan 2012 har auken vore på omlag 69 800 medlemmer.

Den største nedgangen i medlemskapar siste året finn ein i Norges Røde Kors som hadde ein nedgang på 4 900 medlemskapar siste året. Tabell 13.2 viser meir detaljerte tal frå Norsk Friluftsliv.

13.2. Treningsaktivitet

Nordmenn trenar og mosjonerer regelmessig, og fire av fem nordmenn trena minst ein gong i veka. Det viser tala frå Levekårsundersøkinga gjort i 2019 for Statistisk sentralbyrå. Du kan lese meir om levekårsundersøkingane under delkapittel 13.5.

Turgåing er den største treningsaktiviteten. Heile 76 prosent har gått raske fotturar det siste året. Treningsaktiviteten som har auka mest frå 2013 er styrketrening. I 2019 gav 46 prosent opp å ha trena styrke det siste året, mot 39 prosent i 2013. Den største nedgangen frå 2013 til 2019 finn vi for delen personar som har vore på joggetur eller drive med annan trening eller mosjon. Her var det ein nedgang på høvesvis 15 og 28 prosentpoeng. I 2019 var det 39 prosent av dei spurde som i løpet av dei siste 12 månadene hadde vore på joggetur.

I Trøndelag trenar 84 prosent minst ein gong i veka

Har det noko å seie kor i landet du bur for kva for treningsform du vel? Figur 13.2 viser at personar i Trøndelag er ivrigast i å sykle eller spele fotball. Med 84 prosent er det òg i Trøndelag høgast del personar som trenar minst ein gong i veka. Folk i Agder, Rogaland og Trøndelag er dei som oftast går raske turar. I Nord-Noreg driv folk hyppigast med annan trening eller mosjon.

Sjå tabell 13.3 for å lese meir om delen personar som i løpet av dei siste 12 månadene har delteke i ulike treningsaktivitetar etter kjønn, alder og utdanning.

Figur 13.2. Personar som dei siste 12 månadene har drive med ulike trenings- og mosjonsaktivitetar etter landsdel. 2019. Prosent

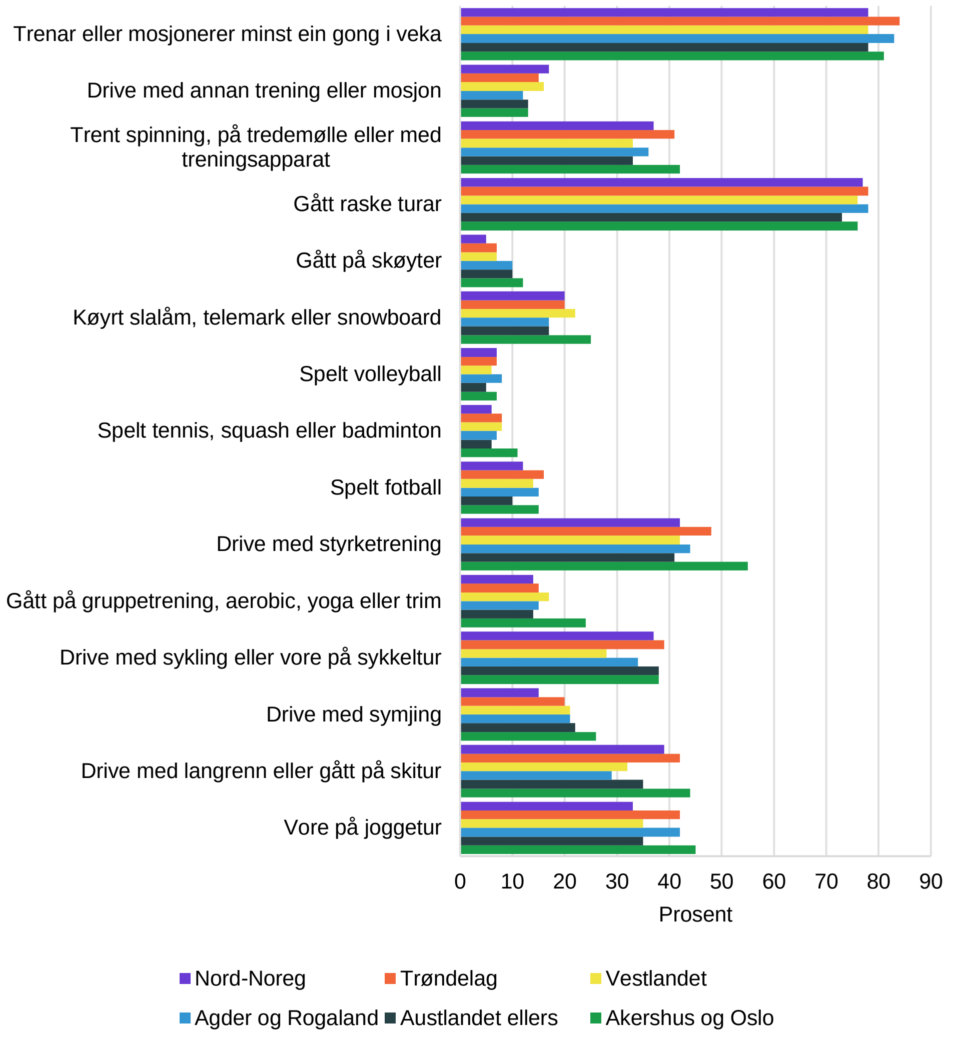

Kjelde: Levekårsundersøkinga, Statistisk sentralbyrå.

13.3. Idrettsanlegg

Nær 57 000 idrettsanlegg i drift i 2018

Tala frå Idrettsanleggsregisteret i tabell 13.4 viser at det i alt var 56 966 eksisterande anlegg som var i drift i 2018. Dette er ein auke på totalt 815 anlegg frå 2017. Talet på nasjonalanlegg er sju anlegg, det same som førre året.

I tabellen kan vi sjå at det vart registrert totalt 38 005 ordinære idrettsanlegg i 2018. Dette er ein auke på 350 ordinære idrettsanlegg frå 2017. Kategorien andre anlegg vart endra i Idrettsanleggsregisteret i 2017 og inkluderer no berre interkommunale anlegg. Anlegg som ikkje fell inn under denne kategorien har vorte innordna i anten ordinære anlegg eller nærmiljøanlegg. Denne endringa førte til at talet på andre anlegg minka med 639, medan talet på nærmiljøanlegg auka med 250 i 2017. Nærmiljøanlegg omfattar mellom anna ulike typar utandørs aktivitetsanlegg og fleirbruksområde, som til dømes balløkker/ballbingar og nærmiljøkart.

I 2017 fann Kulturdepartementet at gjeldande praksis for rapportering av tal for universelt utforma idrettsanlegg ikkje var tilfredsstillande og arbeider no med ein betre rapporteringsfunksjon for desse kategoriane. I tabell 13.4 er tal for anlegg med universell utforming soleis ikkje tilgjengelege for 2017 og 2018.

Turstiar innanfor kategorien friluftsliv har auka med 291 i perioden 2012-2018. Totalt var det 3 250 turstiar i heile Noreg som har motteke spelemidlar i 2018.

Talet på fleirbrukshallar og alpinbakkar aukar

Talet på fleirbrukshallar har auka kvart år sidan 2014, unnateke 2016. I 2018 auka talet på fleirbrukshallar med 26 frå førre året. Totalt var det 1 140 fleirbrukshaller i bruk i 2018. I tabell 13.5 er det verd å merke seg at grupperinga skuleanlegg, som omfattar gymnastikksalar, er fjerna som eigen kategori. Mange av anlegga som tidlegare høyrde til denne kategorien har vorte innordna under kategorien fleiraktivitetssalar. I 2018 var det 2 812 fleiraktivitetssalar, 24 færre en førre året.

Talet på alpinbakkar har gått opp med 26 i perioden 2014-2018. I 2018 var det sju fleire alpinbakkar samanlikna med førre året. Totalt var det 588 alpinbakkar i drift i 2018.

Over ein periode frå 2014 til 2018 viser tala at det har vore ein nedgang på 20 symjebasseng. Derimot har det vore ein auke på to symjebasseng i 2018 samanlikna med førre året, sjå fleire tal i tabell 13.5.

13.4. Finansiering

KOSTRA-tala (sjå delkapittel 1.3 og 1.4) viser at fylkeskommunane til saman brukte 97 millionar kroner til idrett i 2018, og kommunane (medrekna Oslo) brukte til saman 4,3 milliardar kroner i netto driftsutgifter til idrett. Dette er 33 prosent av utgiftene som kommunane bruker til kulturføremål, ein auke på 160 millionar kroner frå året før. Brutto investeringsutgifter for idretten har auka over fleire år. I 2018 låg brutto investeringsutgifter for kommunane til idrett på om lag 4,4 milliardar kroner, sjå tabell 13.6 og tabell 1.3.4.

Speleoverskotet frå Norsk Tipping til idrettsformål utgjorde 2,8 milliardar kroner i 2018, ein auke på 228 millionar kroner eller 9 prosent, sjå tabell 1.1.2 for detaljar.

3 052 mil med maskin-preparerte skiløyper i kommunane

Forutan dei økonomiske tala gjev òg KOSTRA-tala mellom anna oversikt over areal for friluftslivsområde i kommunane, og areal for leik og rekreasjon. Tabell 13.7 gjev ein oversikt over talet på rekreasjons- og friluftslivsområder i tettstad i åra 2015-2018. Totalt for landet var det om lag 2 280 rekreasjons- og friluftslivsområder tilrettelagt etter prinsipp om universell utforming i 2018. Tabell 13.7 viser òg talet på kilometer av turstiar og skiløyper i kommunane. Totalt var det 46 700 kilometer med turstiar og løyper lagde til rette for bruk om sommaren. Samstundes viser tala at det er om lag 30 500 kilometer maskinpreparerte skiløyper rundt omkring i kommunane.

13.5. Om statistikken

Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) er det øvste organet i Noregs største interesseorganisasjon, med i underkant av 2,1 millionar medlemskapar fordelte på drygt 11 000 idrettslag (inkludert bedriftsidrettslag). NIF har som mål å vere den fremste bidragsytaren for å oppnå idrett for alle (NIF 2018).

Idrettsregistreringa

Alle opplysningane og tala i statistikken er grunna i elektroniske rapportar frå kvar einskild klubb som er medlem av NIF, og frå kvar særidrettsgruppe i klubben. Rapporteringa er per 31. desember i rapporteringsåret og vert avslutta ved utgangen av april året etter rapporteringsåret. Medlemskap er i denne publikasjonen framleis summen av medlemer i kvar einskild klubb, og ikkje talet på personar som totalt er medlemmer i den organiserte idretten. Talet på personar er lågare fordi mange er medlemmer i fleire klubbar. Det har enno ikkje vore mogleg å gjeve eit totaltal på einskilde som er medlem (NIF 2017). Tala i denne publikasjonen omfattar berre

statistikk over medlemskapar for dei ordinære idrettskrinsane. Tal for bedriftsidretten og aktivitetstala er ikkje med i statistikken.

Vi gjer merksam på at medlemskapstala frå og med 2015 ikkje kan samanliknast direkte med tidlegare år på grunn av omlegginga til nytt registreringssystem. Samstundes med endra rapporteringstidspunkt gjekk NIF over til eit samordna rapporteringssystem i 2016 der ein legg opp til å registrere medlemer på individnivå. Etter dette skal alle idrettslaga registrere organisasjonsopplysningar og medlemsopplysningar (fødselsdato, kjønn, adresse og så vidare).

Anleggsregisteret.no

Idrettsanlegg.no, frå 2017 anleggsregisteret.no, som er Kulturdepartementets register over idrettsanlegg og søknader om spelemidlar, er eit register over alle idrettsanlegga i Noreg. Anleggsregisteret omfattar anlegg og tiltak for friluftsliv, frå dei store anlegga som er bygde og utforma for internasjonale meisterskapar til små balløkker og skileikanlegg. Anleggsregisteret.no inneheld eit nettgrunna søknadssystem for spelemidlar til idrettsanlegg, eit register over alle idrettsanlegga i Noreg, og ein kartfunksjon som viser den grafiske plasseringa til anlegga i standard kart (Anleggsregisteret 2018). Det er opp til kvar einskild kommune å oppdatere opplysningane i registeret for anlegg innanfor eigen kommune.

Anlegga for friluftsliv er òg registrerte så langt det er funne formålstenleg. Alle anlegga og tiltaka for friluftsliv som har fått tilskot av spelemidlane, er registrerte. Data brukt i tabellane 13.4 og 13.5 tek utgangspunkt i status *«eksisterande»* i registeret. Anlegga er registrerte med desse data: anleggsnummer i registeret, namnet på anlegget, anleggsstad (idrettspark eller liknande), kva for ein kommune anlegget ligg i, anleggskategori (til dømes: fotballanlegg, kart, friluftsliv), anleggstype (til dømes: grasbane, orienteringskart, badeplass), karakteristiske mål, anleggsklasse (til dømes: nasjonalanlegg, kommuneanlegg/ordinære anlegg, nærmiljøanlegg), plassering (kartkoordinatar i økonomisk kartverk) og eventuelt ombyggingsår, eigar, tildelte spelemidlar og året for tildelinga. Dei siste åra har det kome ein ny variabel i anleggsregisteret som seier noko om status på universell utforming.

Anleggsregisteret vart oppretta i 1992, og sidan har opplysningar om anlegg for idrett og friluftsliv vorte registrerte inn etter kvart. Oppdatering av registeret skjer normalt ein gong i året. Ein kan søkje i det nye anleggregisteret og hente ut data frå 1.10.2017.

Frå 2016 til 2017 reviderte Anleggsregisteret sin praksis for inndeling i kategoriar og grupper, samt rapportering av tal. Fleire av tala for anleggstypar vil dermed ikkje vera direkte samanliknbare med tal frå tidlegare år.

Nærmiljøanlegg

Nærmiljøanlegg er anlegg eller område som er lagde til rette for utandørs, eigenorganisert fysisk aktivitet og gjerne ligg i tilknyting til bustad- og/eller aktivitetsområde. Områda skal vere fritt allment tilgjengelege og laga for eigenorganisert fysisk aktivitet, framfor alt for born og ungdom, men òg for lokalbefolkninga elles. Nærmiljøanlegg skal ikkje dekkje behovet for anlegg til organisert idrettsleg aktivitet eller ordinære konkurransar i idrett. Nærmiljøanlegg kan plasserast i tilknyting til eit skuleanlegg og/eller eit idrettsanlegg. (Kulturdepartementet 2017).

Norsk friluftsliv

Norsk friluftsliv vart stifta i 1989 og er ein fellesorganisasjon for 17 norske friviljuge friluftslivsorganisasjonar (2018), med til saman 950 800 medlemskapar og om lag 5 100 lokale lag og foreiningar. Organisasjonane har individuelle medlemskapar og er opne for alle. Medlemsskapstalet i Norsk Friluftsliv er

summen av medlemsskap i medlemsforeiningane. Talet på einskilde personar vil vera lågare fordi fleire er medlemmer av fleire foreiningar.

Norsk Friluftsliv arbeider mellom anna for å fremja eit allsidig, einskilt og naturvenleg friluftsliv i tråd med norsk friluftslivstradisjon. Norsk Friluftsliv fremjar friluftsliv for alle gjennom tradisjonelle og nye aktivitetsformer, og fremjar saker av felles interesse for organisasjonane overfor styresmakta og andre aktuelle målgrupper og ser slik ein svært viktig bidragsytar til idrettspolitikkens målsetjing om «idrett og fysisk aktivitet for alle. Norsk Friluftsliv har òg som mål å fremje allemannsretten (retten til fri ferdsel i norsk natur) og allmentas tilgang til og bruk av naturen (Norsk Friluftsliv 2018).

Levekårsundersøkingane

Statistisk sentralbyrå gjennomfører kvart tredje år ei utvalsundersøking, der personar over 16 år busett i Noreg vert spurde om bruken av ulike fritidstilbod. Levekårsundersøkinga EU-SILC vert gjennomført årleg. Frå og med 2011 utgjer undersøkinga ein årleg fast kjerne av spørsmål og temabolkar med varierande tema. Tema vert tekne oppatt med ein syklus på tre år. I 2014 og 2017 var tema deltaking på ulike friluftsaktivitetar, medan tema i 2013, 2016 og 2019 var deltaking i ulike treningsaktivitetar.

Referansar

Anleggsregisteret (2018): https://www.anleggsregisteret.no/

Kulturdepartementet (2012). Universell Utforming av idretts- og nærmiljøanlegg V-0511). https://www.regjeringen.no/no/tema/kultur-idrett-og-frivillighet/innsiktsartikler/idrett/publikasjoner-om-idrettsanlegg/id86915/

Kulturdepartementet (2017). Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet – 2017 (V-0732 B), 3. utgåve, oppdatert november 2017. https://www.regjeringen.no/contentassets/34fad27c0ac4485c9f9d7aa01875bfe1/v-0732-b_2017_3-utgave_oppdatert-nov-2017_nett.pdf

NIF (2018). Årsrapport 2018. https://www.idrettsforbundet.no/om-nif/rapporter/

Norsk Friluftsliv (2018). http://www.norskfriluftsliv.no

Statistisk sentralbyrå: Levekårsundersøkelsen 2019. https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/statistikker/fritid/hvert-3-aar

Statistisk sentralbyrå: KOSTRA, kultur, barne- og ungdomstiltak. https://www.ssb.no/statbank/table/12362/

Statistisk sentralbyrå: KOSTRA, miljøforvaltning. https://www.ssb.no/statbank/table/12593/

Meir informasjon

Kulturdepartementet (2019): Idrettspolitikken. https://www.regjeringen.no/no/tema/kultur-idrett-og-frivillighet/innsiktsartikler/idrett/id2001187/

Statistisk sentralbyrå (30. oktober 2019): Styrketrening stadig per populært. https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/styrketrening-stadig-mer-populaert

Vaage, Odd Frank (2015): Fritidsaktiviteter 1997-2014. Rapporter 2015/25, Statistisk sentralbyrå. http://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/fritidsaktiviteter-1997-2014

Vaage, Odd Frank (2017): Norsk kulturbarometer 2016, Statistisk sentralbyrå. https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/norsk-kulturbarometer-2016

Tabell 13.1. Talet på idrettslag og medlemskapar, etter idrettskrins

	Talet på lag	Medlemskapar[1]								
		I alt	Menn				Kvinner			
			I alt	0-12 år	13-19 år	20- år	I alt	0-12 år	13-19 år	20- år
2001	7 136	1 430 597	880 658	214 268	151 983	514 407	549 939	162 050	105 199	282 690
2002	7 292	1 534 868	945 645	238 936	169 299	537 410	589 223	182 895	118 250	288 078
2003	7 531	1 579 550	975 016	250 267	176 490	548 259	604 534	190 571	122 714	291 249
2004	7 633	1 649 311	1 008 923	258 629	182 892	567 402	640 388	204 094	131 704	304 590
2005	7 791	1 675 737	1 018 786	265 888	187 810	565 088	656 951	211 619	136 842	308 490
2006	7 870	1 701 153	1 028 524	271 278	186 601	570 645	672 629	220 699	138 241	313 689
2007	7 725	1 738 086	1 047 103	275 608	188 242	583 253	690 983	222 743	139 818	328 422
2008	7 760	1 770 720	1 059 933	276 787	188 906	594 240	710 787	226 673	141 748	342 366
2009	7 813	1 758 229	1 050 413	281 904	186 578	581 931	707 816	233 203	140 594	334 019
2010	7 894	1 771 961	1 062 766	287 429	185 076	590 261	709 195	236 332	137 743	335 120
2011	7 894	1 791 297	1 072 816	289 917	187 875	595 024	718 481	240 661	139 443	338 377
2012	7 929	1 864 031	1 115 241	299 625	189 071	626 545	748 790	252 763	139 322	356 705
2013	7 967	1 868 840	1 114 735	304 231	187 500	623 004	754 105	258 189	138 997	356 919
2014	7 953	1 908 896	1 135 179	314 081	185 991	635 107	773 717	269 786	140 950	362 981
2015[2]	7 819	1 888 180	1 122 159	304 703	185 824	631 632	766 021	263 119	141 538	361 364
2016	7 736	1 921 019	1 133 921	301 518	189 282	643 121	787 098	269 688	147 065	370 345
2017	7 641	1 926 301	1 136 761	303 893	189 584	643 284	789 540	272 303	147 772	369 465
2018	8 013	1 938 518	1 139 836	301 808	189 005	649 023	798 682	273 667	149 121	375 894
Idrettskrins										
2018										
Østfold	433	85 690	53 808	12 842	8 630	32 336	31 882	10 992	6 283	14 607
Akershus	667	241 086	143 483	43 346	24 183	75 954	97 603	38 076	18 265	41 262
Oslo	635	276 942	166 014	43 438	23 711	98 865	110 928	35 754	16 774	58 400
Hedmark	374	78 373	46 257	12 386	7 905	25 966	32 116	11 081	6 434	14 601
Oppland	401	77 204	44 070	10 277	7 570	26 223	33 134	10 278	6 119	16 737
Buskerud	378	99 531	60 246	14 791	10 151	35 304	39 285	12 751	7 837	18 697
Vestfold	312	77 358	48 897	11 076	7 689	30 132	28 461	8 736	5 306	14 419
Telemark	303	62 423	36 723	8 413	6 314	21 996	25 700	7 970	5 444	12 286
Aust-Agder	184	42 852	25 340	6 154	4 447	14 739	17 512	5 563	3 210	8 739
Vest-Agder	291	60 228	35 549	10 072	6 326	19 151	24 679	9 679	4 990	10 010
Rogaland	565	150 038	87 995	27 998	14 776	45 221	62 043	27 410	11 873	22 760
Hordaland	836	180 723	104 306	30 079	18 197	56 030	76 417	29 127	15 064	32 226
Sogn og Fjordane	192	44 271	25 052	5 771	4 579	14 702	19 219	5 206	3 940	10 073
Møre og Romsdal	476	92 266	53 123	13 034	9 275	30 814	39 143	12 326	7 903	18 914
Trøndelag	839	203 072	115 213	27 358	19 367	68 488	87 859	25 092	15 939	46 828
Nordland	549	73 951	41 617	11 478	7 518	22 621	32 334	10 759	6 742	14 833
Troms Romsa	385	61 040	34 305	9 271	5 636	19 398	26 735	8 677	4 499	13 559
Finnmark Finnmárku	193	31 470	17 838	4 024	2 731	11 083	13 632	4 190	2 499	6 943

[1] Medlemskapsoversikta viser summen av medlemmer i kvar einskild klubb, ikkje talet på personar totalt som er medlem i den organiserte idretten. Dette talet vil vere mykje lågare fordi mange har medlemskapar i fleire klubbar. Det er enno ikkje mogleg å registrere eit totalt tal på einskilde medlemmer i den organiserte idretten. [2] Tala for 2015, 2016 og 2017 er korrigerte i høve til tidlegare offentleggjorde tal.

Kjelde: Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité.

Tabell 13.2. Norsk Friluftsliv. Lokallag og medlemskapar

	2012		2014		2016		2017		2018	
	Lokallag	Medlemskap	Lokallag	Medlemskap	Lokallag	Medlemskap	Lokallag	Medlemskap	Lokallag	Medlemskap
Heile landet	**4 685**	**722 578**	**4 838**	**760 155**	**5 092**	**913 081**	**5 047**	**941 752**	**5 091**	**950 825**
Den Norske Turistforening[1]	110	246 011	191	257 750	355	290 790	365	308 408	377	315 833
Forbundet Kysten	124	9 814	125	9 963	126	10 270	126	10 085	122	10 280
Skiforeningen[2]	7	67 065	9	72 052	9	72 864	9	72 805	9	72 260
Norges Jeger- og Fiskerforbund	571	117 613	575	113 850	573	114 368	573	112 428	573	110 800
Norges turmarsjforbund[3]	498	41 600	505	67 084	535	41 578	536	41 687	532	40 186
KFUK-KFUM-speidarane	206	9 573	225	10 332	222	10 956	228	10 958	230	10 219
Norges Klatreforbund	181	17 872	195	19 819	202	20 541	210	23 038	215	24 522
Norsk orientering	379	22 386	381	24 205	369	24 064	365	24 101	365	24 209
Norges Padleforbund	111	16 652	119	18 900	124	18 977	125	21 505	130	21 464
Norges Røde Kors[3]	-	-	-	-	380	154 613	383	164 490	383	159 583
Norges Røde Kors Hjelpekorps[3]	303	14 745	302	14 438	-	-	-	-	-	-
Norges Seilforbund	-	-	-	-	130	23 544	123	23 550	117	23 556
Norges speiderforbund	509	18 040	494	19 045	465	18 849	453	19 090	450	18 465
4H Norge	625	16 288	610	15 075	577	14 888	486	14 111	503	14 127
Syklistenes landsforening	12	12 500	13	10 187	15	9 847	14	9 868	14	9 648
Kristen Idrettskontakt	242	14 196	296	14 322	211	15 100	245	14 935	248	15 237
Norsk Kennel Klub	807	98 223	798	93 133	799	71 918	806	70 693	806	72 010
Det norske skogselskap[4]	-	-	-	-	-	-	17	8 412	17	8 426

[1] Frå 2016 inkludert Barnas turlag. [2] Har avvikande teljingsår, 1.9-31.8. [3] Frå mai 2016 gjeld medlemskapen i Norsk Friluftsliv heile Norges Røde Kors og inkluderer lag og medlemskapar for Norges Røde Kors Hjelpekorps som tidlegare var oppførd som eigen gruppe. [4] Ny medlem frå 2018.

Kjelde: Norsk Friluftsliv.

Tabell 13.3. Personar som i løpet av dei siste 12 månadene har delteke på ulike treningsaktivitetar, etter år, kjønn, alder, utdanning og landsdel. Prosent

	Vore på jogge-tur	Drive med lang-renn eller gått på skitur	Drive med symjing	Drive med syk-ling	Gått på gruppe-trening, aerobic, yoga eller trim	Drive med styrke tre-ning	Spelt fotball	Spelt tennis, squash eller bad-minton	Spelt volley-ball	Køyrt slalåm, tele-mark eller snow-board	Gått på skøyter	Gått raske turer	Trent spinning, på trede-mølle eller med trenings-apparat	Drive med annan trening eller mosjon	Trenar minst ein gong i veka
2013	54	40	26	45	18	39	14	8	7	22	12	.	.	42	82
2016	39	35	21	36	16	40	13	7	6	19	9	73	34	14	83
2019	39	37	22	36	17	46	13	8	7	20	9	76	37	14	80
2019															
Menn	43	37	22	39	8	44	20	10	7	25	8	72	36	16	78
Kvinner	35	36	22	33	27	47	7	6	6	16	10	79	37	12	82
Alder															
16-24 år	72	36	27	40	22	78	39	24	30	38	18	73	61	14	84
25-44 år	54	43	24	41	20	54	19	9	6	27	14	77	42	14	80
45-66 år	30	42	22	38	16	38	6	5	2	18	6	81	33	15	81
67 år eller eldre	7	18	15	20	12	24	1	1	0	2	1	64	18	12	76
Utdanning															
Grunnskule	37	23	19	30	12	42	18	4	11	16	8	67	36	12	74
Vidaregåande skule	32	32	19	32	14	40	11	2	5	18	7	75	33	13	78
Universitet/ høgskule, kort	44	50	26	42	24	55	12	1	6	25	12	84	42	15	86
Universitet/ høgskule, lang	58	63	28	49	26	57	13	2	5	33	13	84	46	18	90
Landsdel															
Oslo/Akershus	45	44	26	38	24	55	15	11	7	25	12	76	42	13	81
Austlandet elles	35	35	22	38	14	41	10	6	5	17	10	73	33	13	78
Agder og Rogaland	42	29	21	34	15	44	15	7	8	17	10	78	36	12	83
Vestlandet	35	32	21	28	17	42	14	8	6	22	7	76	33	16	78
Trøndelag	42	42	20	39	15	48	16	8	7	20	7	78	41	15	84
Nord-Noreg	33	39	15	37	14	42	12	6	7	20	5	77	37	17	78

Kjelde: Levekårsundersøkinga, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 13.4. Talet på idrettsanlegg, etter klassifikasjon og fylke

	I alt	Nasjonal-anlegg[1]	Ordinære idrettsanlegg	Nærmiljø-anlegg	Andre anlegg[2]	Anlegg med universell utforming	Del universell utforming
2004	40 122	5	28 489	11 628	..	..	..
2005	42 526	5	30 146	12 375	..	..	..
2006	43 718	5	30 479	13 234	..	..	..
2007	43 911	5	30 343	13 563	..	..	..
2008	44 168	5	30 417	13 746	..	..	..
2009	49 326	5	34 150	14 769	401	..	..
2010	50 990	5	35 616	15 027	341	..	..
2011	52 223	5	35 974	15 881	361	..	..
2012	53 423	5	36 202	16 434	779	..	..
2013	54 051	5	36 452	16 838	752	8 435	15,6
2014	54 938	5	36 802	17 376	746	9 168	16,7
2015	55 532	6	36 960	17 818	746	10 081	18,2
2016	56 033	6	37 149	18 147	731	10 837	19,3
2017[3]	56 151	7	37 655	18 397	92	..	..
2018	56 966	7	38 005	18 846	100	..	..
2018							
Østfold	2 406	-	1 593	807		..	..
Akershus	4 378	-	2 833	1 539	6	..	..
Oslo	2 340	3	1 342	994		..	..
Hedmark	3 460	1	2 514	942	3	..	..
Oppland	3 327	1	2 386	924	15	..	..
Buskerud	3 640	2	2 573	1 061	4	..	..
Vestfold	2 335	-	1 583	751	1	..	..
Telemark	2 332	-	1 606	710	16	..	..
Aust-Agder	1 974	-	1 237	733	4	..	..
Vest-Agder	2 732	-	1 666	1 063	3	..	..
Rogaland	4 365	-	2 613	1 739	13	..	..
Hordaland	4 536	-	2 753	1 782	1	..	..
Sogn og Fjordane	2 548	-	1 642	904	2	..	..
Møre og Romsdal	4 371	-	3 122	1 241	8	..	..
Trøndelag[4]	5 664	-	3 968	1 677	19	..	..
Nordland	3 620	-	2 502	1 115	3	..	..
Troms Romsa	1 997	-	1 359	637	1	..	..
Finnmark Finnmárku	930	-	703	226	1	..	..
Svalbard	9	-	8	1		..	..

[1] Nasjonalanlegga er Holmenkollen Ski nordiske grener, Holmenkollen Skiskyting, Ullevål Stadion, Vi kingskipet, Kvitfjell, Hafjell (nytt i 2015) og Vikersund.
[2] Til og med 2016 inkluderer dette fylkesanlegg, riksanlegg, interkommunaleanlegg og ikkje oppgitt anleggsklasse. Frå 2017 gjelder tala berre interkommunale anlegg. Dei andre kategoriane har vorte innordna anten i ordinær e anlegg eller i nærmiljøanlegg. [3] Frå 2017 finns det ikkje tal for universell utforming fordi ein betre rapporteringsfunksjon er under utarbeiding. [4] Frå 2017 er tal frå Sør- og Nord-Trøndelag slått saman som følgje av endringar i anleggsregisteret grunna fylkessamanslåinga.
Kjelde: Anleggsregisteret.no, Kulturdepartementet.

Tabell 13.5. Tal på idrettsanlegg og innbyggjarar per anlegg for nokre utvalde anleggskodar og år[1]

	2014		2015		2016		2017[2]		2018	
Type anlegg	Einingar	Inn-byggjarar per anlegg	Einingar	Inn-byggjarar per anlegg	Einingar	Inn-byggjarar per anlegg	Einingar	Inn-byggjarar per anlegg	Einingar	Inn-byggjarar per anlegg
Skianlegg	**3 722**	**1 388**	**3 679**	**1 417**	**3 649**	**1 441**	**1 228**	**4 312**	**1 235**	**4 320**
Alpinbakkar	562	9 192	575	9 068	572	9 193	582	9 099	588	9 073
Hoppbakkar	681	7 586	665	7 841	649	8 102	646	8 198	647	8 245
Skiløyper[3]	2 479	2 084	2 439	2 138	2 428	2 166	-	-		
Friluftsliv	**3 410**	**1 515**	**3 459**	**1 507**	**3 508**	**1 499**	**6 417**	**825**	**6 515**	**819**
Tursti	3 086	1 674	3 133	1 664	3 171	1 658	3 185	1 663	3 248	1 642
Turkart	324	15 944	326	15 994	337	15 603	394	13 441	401	13 304
Tur-/skiløyper[3]	-	-	-	-	-	-	2 838	1 866	2 866	1 861
Fotballanlegg	**4 549**	**1 136**	**4 615**	**1 130**	**4 546**	**1 157**	**4 578**	**1 157**	**4 607**	**1 158**
Fotballbaner	4 490	1 151	4 549	1 146	4 476	1 175	4 507	1 175	4 526	1 179
Fotballhallar	59	87 556	66	79 000	70	75 119	71	74 586	81	65 861
Friidrettsanlegg	**907**	**5 695**	**894**	**5 832**	**884**	**5 948**	**947**	**5 592**	**942**	**5 663**
Fast dekke	151	34 211	156	33 423	156	33 707	219	24 181	229	23 296
Grusdekke	399	12 947	370	14 092	354	14 854	351	15 087	339	15 737
Delanlegg	357	14 470	368	14 168	374	14 060	377	14 047	374	14 264
Hestesportanlegg	**357**	**14 470**	**362**	**14 403**	**361**	**14 566**	**382**	**13 863**	**389**	**13 714**
Ridebaner	226	22 858	230	22 670	228	23 063	248	21 353	252	21 170
Ridehallar	131	39 434	132	39 500	133	39 536	134	39 520	137	38 940
Isanlegg	**76**	**67 971**	**77**	**67 714**	**77**	**68 290**	**121**	**43 765**	**123**	**43 372**
Ishallar	52	99 342	49	106 408	50	105 166	51	103 836	52	102 592
Hurtigløpsbaner (kunstis)	14	368 986	14	372 428	14	375 594	52	101 839	53	100 656
Bandybaner (kunstis)	10	516 580	14	372 428	13	404 486	18	294 201	18	296 376
Idrettshallar og aktivitetssalar[4]	**1 003**	**5 150**	**1 051**	**4 961**	**1 019**	**5 160**	**3 950**	**1 341**	**3 952**	**1 350**
Fleirbrukshallar	1 003	5 150	1 051	4 961	1 019	5 160	1 114	4 754	1 140	4 680
Fleiraktivitetssalar[4]	-	-	-	-	-	-	2 836	1 867	2 812	1 897
Skuleanlegg	**2 662**	**1 941**	**2 589**	**2 014**	**2 541**	**2 069**	**-**	**-**	**-**	**-**
Gymnastikksalar[4]	2 662	1 941	2 589	2 014	2 541	2 069	-	-	-	-
Nærmiljøanlegg	**12 736**	**406**	**12 985**	**402**	**13 295**	**396**	**12 744**	**416**	**12 925**	**413**
Balløkker/ballbingar	5 676	910	5 707	914	5 837	901	7 804	679	7 858	679
Aktivitetsanlegg[5]	5 831	886	6 040	863	6 215	846	-	-		
Fleirbruksområde[5]	-	-	-	-	-	-	3 690	1 435	3 793	1 406
Skulekart/nærmiljøkart	1 229	4 203	1 238	4 212	1 243	4 230	1 250	4 236	1 274	4 187
Symjehallar	**1 022**	**5 055**	**1 015**	**5 137**	**999**	**5 264**	**1 001**	**5 290**	**1 006**	**5 303**
Symjebasseng	959	5 387	951	5 483	936	5 618	937	5 652	939	5 681
Utandørs symjeanlegg	63	81 997	64	81 469	63	83 465	64	82 744	67	79 623
Golfbaner	**137**	**37 707**	**138**	**37 783**	**138**	**38 104**	**139**	**38 098**	**139**	**38 380**
18 hol	55	93 924	57	91 473	57	92 251	45	117 680	45	118 550
9 hol	72	71 747	70	74 486	70	75 119	74	71 562	74	72 091
6 hol	10	516 580	11	473 999	11	478 029	20	264 781	20	266 738
Orientering	**3 485**	**1 482**	**3 458**	**1 508**	**3 451**	**1 524**	**3 448**	**1 536**	**3 464**	**1 540**
Orienteringskart	3 457	1 494	3 434	1 518	3 427	1 534	3 448	1 536	3 464	1 540
Skiorienteringskart[6]	27	191 326	24	217 249	24	219 097	-	-	-	-

[1] Gjeld eksisterande anlegg i drift per februar. [2] Anleggsregisteret vart endra og omstrukturerte i 2017 og tala kan ikkje fullt ut samanliknast med tidlegare år. [3] Frå 2017 er skiløyper slått saman med turløyper og høyrer til kategorien friluftsanlegg. Tidlegare høyrde skiløyper til skianlegg. [4] Frå 2017 er ikkje skuleanlegg og gymnastikksalar lengre eigne kategoriar. Ny kategori er fleiraktivitetssalar. [5] Frå 2017 er aktivitetsanlegg erstatta og oppdelt. Ny kategori er fleirbruksområde. [6] Skiorienteringskart er slått saman med orienteringskart frå 2017.

Kjelde: Anleggsregisteret.no, Kulturdepartementet.

Tabell 13.6. Netto driftsutgifter og brutto investeringsutgifter for kommunekonsern til idrett, etter fylke

	Netto driftsutgifter funksjon 380 Idrett	Netto driftsutgifter funksjon 381 Idrettsanlegg	Netto driftsutgifter funksjonen 380 og 381, idrett. Prosent av totale netto driftsutgifter til kulturformål	Brutto investerings-utgifter funksjon 380 Idrett	Brutto investerings-utgifter funksjon 381 Idrettsanlegg
	Millionar kroner		Prosent	Millionar kroner	
2008	1 316,9	718,8	27,3	1 020,3	1 503,2
2009	945,5	1 210,1	28,0	703,1	2 605,6
2010	801,8	1 796,3	30,5	357,4	3 077,9
2011	823,9	1 837,1	29,9	315,2	2 809,4
2012	937,4	1 926,6	30,5	357,8	2 536,4
2013	944,8	2 137,0	31,4	243,5	2 428,3
2014	876,0	2 373,3	31,3	246,3	2 591,1
2015	936,7	2 434,7	31,9	222,7	2 621,0
2016	941,5	2 773,3	32,9	285,0	3 035,0
2017	1 100,6	3 700,3	39,5	209,6	3 700,0
2017	1 100,6	3 700,3	39,5	209,6	3 700,0
2018	1 123,1	3 167,1	33,2	333,9	4 032,2
2018					
Østfold	40,2	129,1	31,1	0,4	115,1
Akershus	95,6	451,8	39,2	4,0	425,9
Oslo	77,6	570,8	32,5	1,3	646,8
Hedmark	32,3	109,8	30,7	1,6	62,3
Oppland	60,6	74,4	31,5	2,2	79,1
Buskerud	115,3	111,9	35,8	14,8	77,2
Vestfold	46,9	96,2	30,8	16,4	94,7
Telemark	43,4	83,3	27,5	62,6	39,5
Aust-Agder	19,2	70,2	31,6	8,2	89,7
Vest-Agder	37,3	115,1	29,9	32,4	86,5
Rogaland	147,4	313,8	34,7	21,4	385,9
Hordaland	109,2	305,4	33,9	24,3	345,0
Sogn og Fjordane	16,7	61,7	31,5	13,0	98,9
Møre og Romsdal	44,1	126,7	32,5	6,6	310,8
Trøndelag	148,1	248,9	34,0	36,9	567,2
Nordland	36,5	132,0	27,5	5,9	155,1
Troms Romsa	37,3	78,7	30,0	81,6	362,7
Finnmark Finnmárku	15,5	87,2	39,7	0,4	89,8

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 13.7. Friluftsområde for rekreasjon og friluftsliv i tettstad etter tilgjengelege område og år[1]

	2015	2016	2017	2018
Rekreasjons- og friluftslivsområder tilrettelagt etter prinsipp om universell utforming. Einingar.	2 214	2 209	2 180	2 276
Samla lengde skiløyper planlagt maskinpreparert, gitt normale snøforhold. Kilometer.	29 977	24 664	27 979	30 519
Samla lengde av turvegar, turstiar og løyper tilrettelagt for sommarbruk. Kilometer.	44 439	39 426	42 502	46 685

[1] Tala viser totalen av det som er rapportert, inkludert område med kommunalt driftsansvar.

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

14. Trus- og livssynssamfunn og Den norske kyrkja

I fleire år har medlemstalet, døypte og konfirmerte i Den norske kyrkja gått ned, samstundes som talet på medlemmer i trus- og livssyn utanom Den norske kyrkja har auka. I 2016 var det endringar i høve mellom kyrkje og stat. Endringar i medlemstal og andre aktivitetar vert omtala i dette kapittelet.

14.1. Nokre resultat

12 prosent i trus- og livssynssamfunna

Statistikken over medlemmer i trus- og livssynssamfunn viser at det per 1. januar 2018 var 655 000 medlemmer i trus- og livssynssamfunn som er utanom Den norske kyrkja og som får statstilskot (SSB 7. desember 2018). Dette inneber at 12,3 prosent av befolkninga var medlemmer i trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja i 2018. Samanlikna med 2017 var det 36 000 fleire medlemmer i desse trus- og livssynssamfunna i 2018. 6,7 prosent av befolkninga var medlemmer i kristne trussamfunn utanom Den norske kyrkja, 3,1 prosent av befolkninga var medlemmer av islamske trussamfunn og 1,8 prosent i livssynssamfunn, sjå figur 14.1 og tabell 14.1.

Figur 14.1. Medlemmer[1] i trus- og livssynssamfunn som mottek offentleg stønad og er utanom Den norske kyrkja, etter religion/livssyn

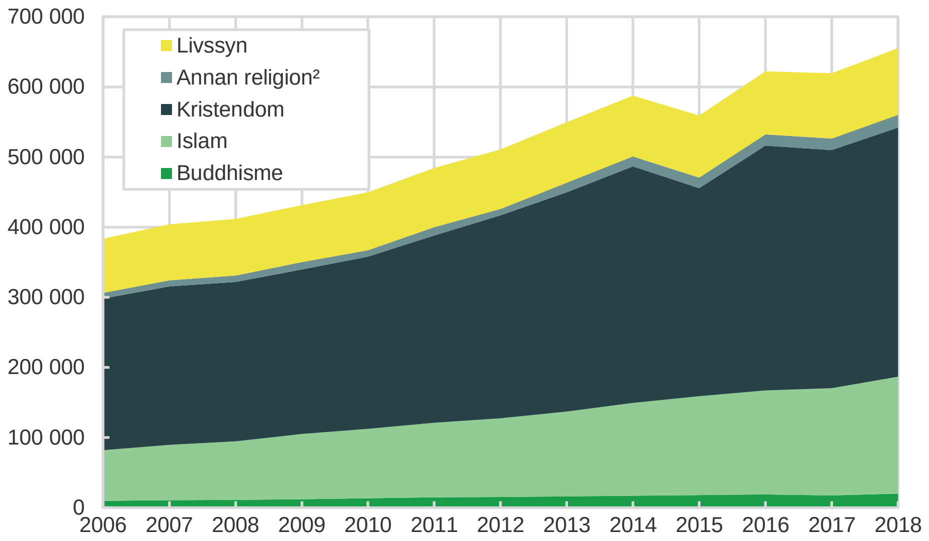

[1] Omfattar berre medlemmer det vert motteke offentleg stønad for. [2] Omfattar bahài, hinduisme, jødedom, sikhisme og andre trusretningar. To samfunn er ikkje representerte i statistikken i 2012, eit under jødedom og eit under sikhisme.
Kjelde: Trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja, Statistisk sentralbyrå.

Framleis flest medlemmer i kristne trussamfunn

Av alle trus- og livssynssamfunna utanom Den norske kyrkja som får statstilskot, har framleis dei kristne trussamfunna flest medlemmer med 355 000 personar. Desse utgjorde 54 prosent av alle medlemmer utanom Den norske kyrkja per 1. januar 2018. Frå 2017 til 2018 har det vore ein auke på 16 000 medlemmer i kristne samfunn, sjå tabell 14.1. 44,3 prosent i dei kristne trussamfunna utanom Den norske kyrkja høyrde til den Romersk-katolske kyrkja, sjå tabell 14.3.

Den Finlandska evangelisk-Lutherska församling, Den islandske Evangeliske Lutherske kyrkjelyd i Noreg og Svenska Margaretaförsamlinga hadde til saman 17 300 registrerte medlemmer i 2018. Dette er ein auke på nesten 5 400, eller 46 prosent, frå i fjor då mengde registrerte medlemmer låg på berre 11 800. I 2016 var det registrert 32 600 medlemmer, sjå tabell 14.3.

Islamske trussamfunn held fram å vekse

Islam er den nest største religionen i Noreg, målt i talet på medlemmer i islamske trussamfunn. 25,5 prosent av alle medlemmer i trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja er medlemmer i islamske trussamfunn. Per 1. januar 2018 var det 167 000 muslimar som er medlemmer i eit islamsk samfunn i Noreg. Desse utgjer 3,1 prosent av befolkninga i Noreg. Talet på muslimar i 2018 inneber ein auke på 14 000 medlemmer mellom 2017 og 2018. Dette utgjer heile 9 prosent. Sidan 2010 har oppgangen vore 69 prosent, eller 68 000 medlemmer.

Medlemstalet i nokre av dei andre religionane har halde seg på om lag det same nivået gjennom fleire år. Buddhisme utgjorde 3,1 prosent, medan hinduisme og sikhisme stod for høvesvis 1,6 og 0,6 prosent av medlemstala utanom Den norske kyrkja i 2018. Livssynssamfunn hadde 95 000 medlemmer i 2018, eller 14,5 prosent, av medlemstala utanom Den norske kyrkja, sjå tabell 14.1.

Figur 14.2. Medlemmer[1] i trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja, etter fylke. 2018. Prosent

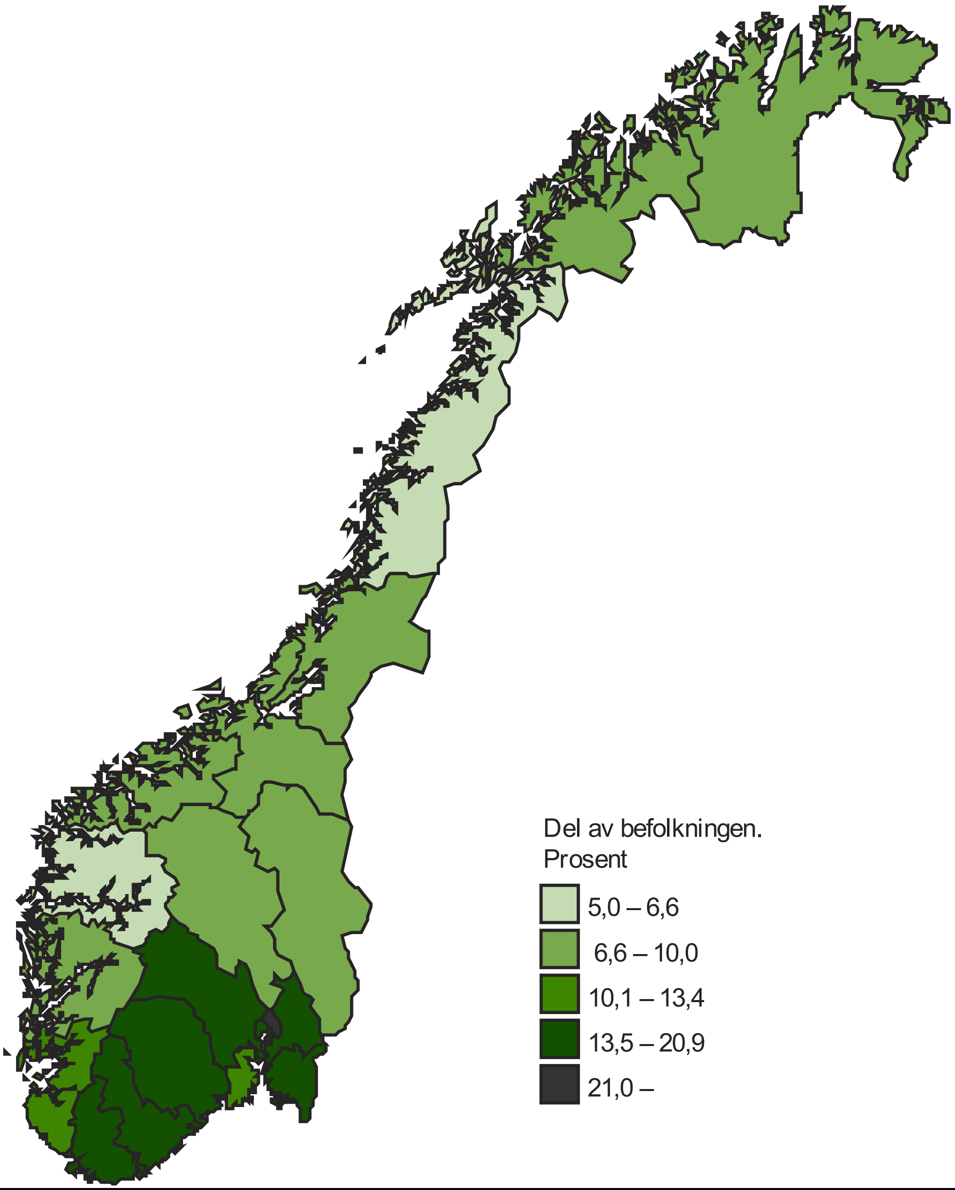

[1] Omfattar berre medlemmer det vert motteke offentleg stønad for.
Kjelde: Trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja, Statistisk sentralbyrå.

Geografisk skilnad

Talet på medlemmer i trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja fordeler seg ulikt mellom fylka. Høgast del var det i Oslo der 21,8 prosent, eller 148 300 personar, av befolkninga var medlemmer i eit anna trus- eller livssynssamfunn

utanom Den norske kyrkja. Lågast del var det i Sogn og Fjordane med 5,8 prosent av befolkninga, sjå figur 14.2 og tabell 14.2.
I Oslo var 9,2 prosent av befolkninga medlemmer i eit islamsk trussamfunn, 8,2 prosent medlemmer i eit kristent samfunn utanom Den norske kyrkja og 2,8 prosent medlemmer i eit livssynssamfunn. Til samanlikning var ein prosent av befolkninga i Møre og Romsdal medlem i eit islamsk samfunn og 3,5 prosent av befolkninga i Sogn og Fjordane medlem i kristne samfunn utanom Den norske kyrkja. Aust- og Vest-Agder er dei fylka som har høgast del i kristne trussamfunn utanom Den norske kyrkja, høvesvis 10,7 og 12,5 prosent, sjå tabell 14.2.

Den norske kyrkja – 70 prosent medlem

I 2018 var 70 prosent av Noregs befolkning medlemmer i Den norske kyrkja, sjå tabell 14.2. Totalt var det 3 725 000 medlemmer per 31. desember 2018. Sett i høve til befolkninga i dei ulike fylka, har delen medlemmer gått ned i alle fylka, det vil seia at talet på medlemmer i Den norske kyrkja går ned i høve til befolkninga. Det same gjeld dei absolutte tala som viser ein nedgang i alle fylka, sjå tabell 14.2.

I 2018 melde 11 900 personar seg ut av kyrkja mot 15 500 i 2017 og heile 41 000 i 2016. Årsaka til det høge talet på utmelde i 2016 er at det dette året vart oppretta ei digital løysing for å melde seg ut av Den norske kyrkja. Dei to siste åra har mengde utmelde stabilisert seg på eit nivå tilsvarande 2014 og 2015. Det var 2 100 personar som melde seg inn i Den norske kyrkja i 2018, noko som representerer ca. 350 færre innmelde i høve til i 2017, sjå tabell 14.4.

Lågare dåpstal

28 600 personar vart døypte i Den norske kyrkja i 2018 mot 30 300 året før. Dette er ein nedgang på 1 700 personar eller 6 prosent.

Talet på døypte vart i 2016 endra til å omfatte totaltal på døypte rapportert gjennom kyrkjeboka, ikkje som tidlegare gjennom årsstatistikken som viste utførde dåpshandlingar i soknet. Sjølv om talet ikkje direkte kan samanliknast med tidlegare år på grunn av endra definisjon, kan vi konstatere at talet på døypte går nedover.

Som ein indikator kan vi sjå at frå 2005 til 2018 gjekk talet på dåpshandlingar ned med 14 400, tilsvarande 33,5 prosent, sjå figur 14.3.

Figur 14.3. Den norske kyrkja. Talet på døypte[1] og konfirmerte

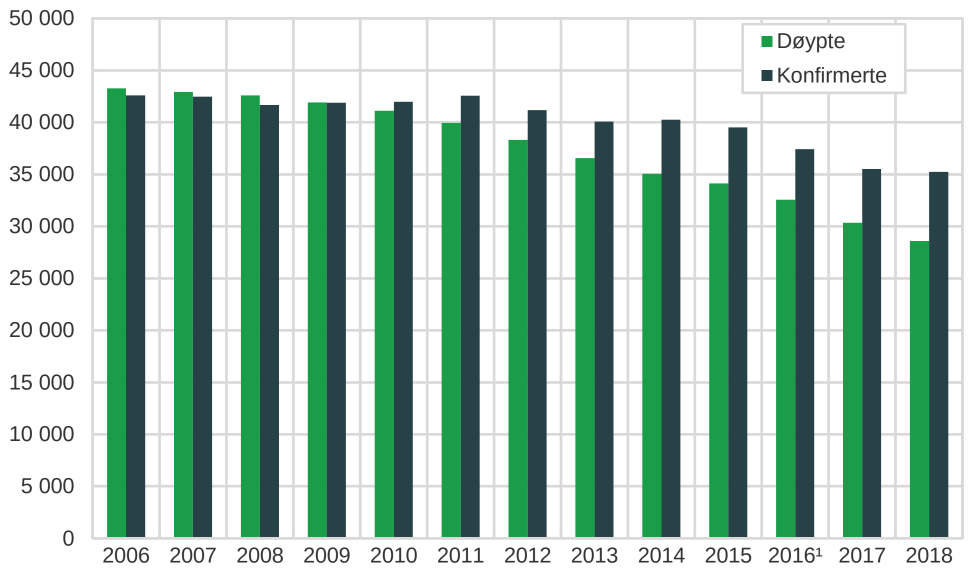

[1] Endra definisjon på døypte i 2016.
Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Prosentdelen døypte i høve til talet på fødde var i 2018 på 52 prosent. Frå 2005 har prosentdelen døypte i høve til talet på fødde gått ned frå 76 prosent (SSB 14. juni 2019), sjå figur 14.4.

Figur 14.4. Den norske kyrkja. Døypte[1] og konfirmerte. Prosent

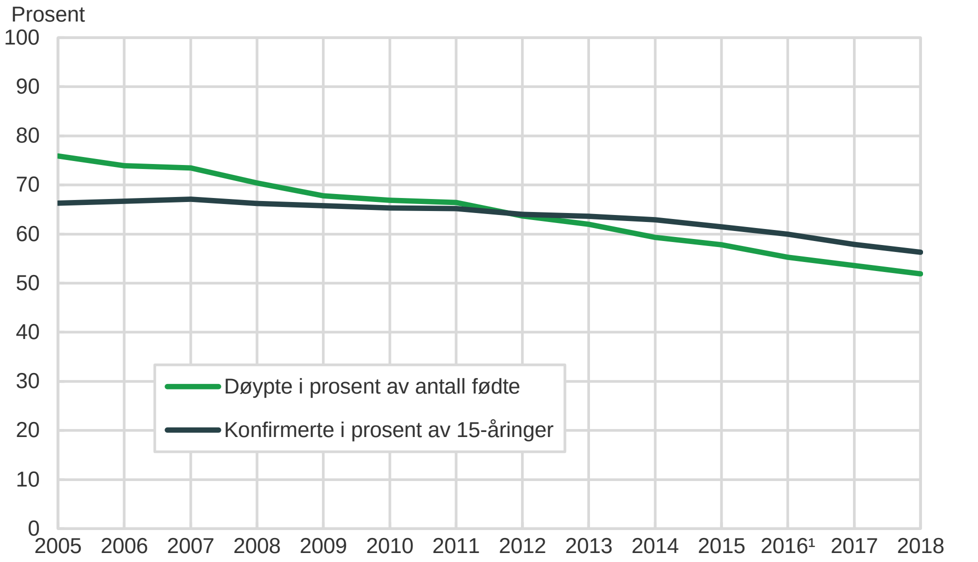

[1] Døypte i prosent av talet på fødde: Dåpstala frå og med 2016 viser totalt tal døypte i soknet og kan ikkje samanliknast med tidlegare indikator.
Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Dåpstala går jamt nedover i alle bispedøme.

Færre kyrkjelege konfirmasjonar

35 200 unge valde kyrkjeleg konfirmasjon i Den norske kyrkja i 2018. Det er ein nedgang på 270 konfirmasjonar samanlikna med 2017. Det var nedgang i konfirmasjonar i alle bispedøma unnateke frå Oslo som hadde ein svak auke. I 2005 var talet på konfirmerte 42 100. Det har dermed ikkje gått ned i same grad som dåpstala.

Ein lågare del av 15-åringane konfirmerte seg kyrkjeleg i 2018 i høve til i 2005. I 2018 var konfirmasjonsprosenten 56 på landsbasis, medan 66 prosent av 15-åringane konfirmerte seg kyrkjeleg i 2005, sjå figurane 14.3 og 14.4. Tala for konfirmasjonsprosenten er henta frå statistikken om Den norske kyrkje (SSB 26. juni 2019).

Ifølgje tabell 14.4 vart 44 000 personar døypte i 2003. 15 år seinare, i 2018, er desse i konfirmasjonsalder. Som nemnd over vart 35 200 personar konfirmerte i 2018. Med atterhald om at desse personane ikkje er heilt dei same som i 2003, viser tala at 80 prosent av dei som vart døypte i 2003 valde kyrkjeleg konfirmasjon i 2018. Tilsvarande tal var 44 100 døypte i 2002 og 80,5 prosent av desse vart konfirmerte i 2017.

Færre deltek på gudsteneste

I 2018 var det totalt 5,3 millionar personar til stades på dei 60 400 gudstenestene i Den norske kyrkja. Dei seks siste åra har deltakarar på gudstenestene vore under 6 millionar. Både talet på gudstenester og deltakarar på gudstenestene har gått ned dei siste åra. Frå 2017 til 2018 var det om lag 137 000, eller 2,5 prosent, færre deltakarar på gudstenestene. Deltakinga på gudstenestene søndagar og helgedagar hadde ein nedgang på 2,8 prosent. Totalt var 4,1 millionar personar til stades på dei 45 100 gudstenestene som vert haldne på søndagar og helgedagar, ein nedgang på 119 000 deltakarer, sjå tabell 14.5.

I 2005 var det totale besøket på gudstenestene 6,7 millionar fordelt på 70 000 gudstenester. Gudstenestedeltakinga har gått ned kvart år sidan 2005, unnateke frå i 2011. Samanlikna med 2005 representerer 2018-tala ein nedgang på nesten 1,4 million deltakarar. I og med at òg talet på gudstenester er redusert kvart år i same tidsrom, har deltaking per gudsteneste hatt ein nedgang frå 103 i 2005 til 90 deltakarar per gudsteneste i 2018.

Figur 14.5 gjev eit bilete på talet på deltakarar per gudsteneste på sundagar og helgedagar i gjennomsnitt i dei ulike bispedøma.

Figur 14.5. Den norske kyrkja. Talet på deltakarar per gudsteneste sundagar og helgedagar i gjennomsnitt, etter bispedøme

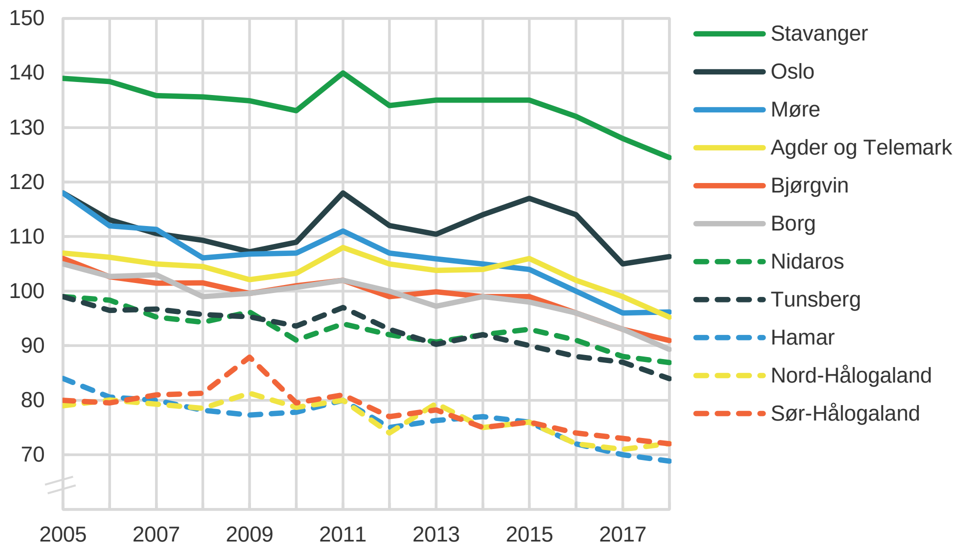

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

35 700 gravferder

KOSTRA-tala for Den norske kyrkja viser òg kor mange gravferder som vert gjennomførte kvart år. Det vart rapportert 35 700 kyrkjelege gravferder i 2018, ein svak nedgang frå det føregåande året, sjå tabell 14.4. Dette svarer til om lag 87 prosent av talet på dei som døydde i 2018, og det er ein svak nedgang frå dei tre føregåande åra. I 2011 hadde til dømes 92 prosent av talet på dei som døydde kyrkjeleg gravferd. Fleire detaljar om kyrkjelege handlingar finn ein i tabell 14.4 og i statistikkbanken (SSB 14. juni 2019).

Færre vigslar

I 2018 var det 7 000 par som vart vigde i Den norske kyrkja viser tal frå kyrkjelydane/sokna. Dette utgjorde 34 prosent av alle inngåtte ekteskap. Det er ein liten nedgang i dei absolutte tala samanlikna med 2017.

Befolkningstala i høve til folkeregisteropplysningane (SSB 3. mai 2019) viser ein vigselsdel på 36 prosent i Den norske kyrkja. Desse tala er noko høgare då handlingar utanfor sokna (til dømes vigslar ved institusjonar, feltprestkorpset og anna som har eiga kyrkjebok¬føring) er tekne med. Vigslar utførte i utlandet er òg rekna med i desse tala.

Færre sysselsette i Den norske kyrkja

KOSTRA-tala knytte til verksemda i sokn og fellesråd er jamvel oppdaterte med sysselsetjingstal etter a-ordninga, sjå delkapittel 14.2. Om statistikken. 2018-tala viser at 71 årsverk var lønte av sokna og 4 216 årsverk var lønte av fellesråda. 1 327 årsverk, presteskapet, var lønte av bispedøma. Talet på sysselsette ligg nokolunde på same nivå som i fjor, sjå tabell 14.6.

Statlege og kommunale utgifter til Den norske kyrkja og trus- og livssynssamfunn

2018 er det siste rapporteringsåret Den norske kyrkja høyrer til Kulturdepartementet. Frå 1. mai 2019 er ansvaret for Den norske kyrkja og andre tros- og livssynssamfunn overført til Barne- og familiedepartementet. For kyrkjebygg og gravplassar er det kommunane som har finansieringsansvaret.

Utgiftene til Den norske kyrkja og kyrkjebygg og gravplassar består av tilskot til Den norske kyrkja på 2 172 millionar kroner pluss utgifter til kyrkjebygg og gravplassar på 138 millionar, til saman 2 310 millionar, sjå tabell 14.7.

Tilskot til trussamfunn m.m. utgjorde 359 millionar kroner, sjå kapittel 1, tabell 1.1.1 og tabell 14.7.

Kommunane sine utgifter til Den norske kyrkja og andre religiøse føremål for 2018 finn ein i tabell 14.8 som er grunna i KOSTRA-rapporteringa. Totalt var netto driftsutgifter i kommunane til Den norske kyrkja (rekneskapsfunksjon 390 Den norske kyrkja og rekneskapsfunksjon 393 Gravplassar og krematorium) på nær 3,2 milliardar kroner til saman. Dette svarer til 1,1 prosent av totale netto driftsutgifter i kommunane. Fordi det er få kommunar som har forvaltningsansvaret for gravplassar og krematorium, må ein sjå desse to funksjonane under eitt.

Til funksjon 392, tilskot til trus- og livssynssamfunn, var netto driftsutgifter 411 millionar kroner i 2018, ein auke på 14 prosent frå 2017. I 2009 var driftsutgifter i kommunane til andre trus- og livssynssamfunn på 176 millionar kroner, så fram til 2018 har det for driftsutgifter i kommunane til andre trus- og livssynssamfunn vært meir enn ei dobling av utgiftene til kommunane.

4,6 milliardar kroner i driftsinntekter for kyrkjelege fellesråd

I 2018 forvalta dei kyrkjelege fellesråda driftsinntekter på 4,7 milliardar kroner mot om lag 4,6 milliardar i 2017. Det var 131 millionar kroner meir i høve til 2017, noko som gjev ein oppgang på 3 prosent. Driftsutgiftene i dei kyrkjelege fellesråda gjekk òg opp med 149 millionar kroner frå 2017 til 2018. Dei var på rundt 4,6 milliardar kroner i 2018.

14.2. Om statistikken

Trus- og livssynssamfunn

Hovudføremålet med statistikken om trus- og livssynssamfunn er å synleggjere talet på medlemmer i dei trussamfunna og livssynssamfunna utanom Den norske kyrkja som søkjer om statsstøtte. Statistikken over trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja byggjer på oppgåver frå fylkesmennene, over dei samfunna som har fått statstilskot. Frå 2005 vert medlemslistene til trus- og livssynssamfunna som søkjer om statstilskot via fylkesmennene, sende til Brønnøysundregistra (BR) for kontroll. Medlemslistene vert kontrollerte for dobbeltmedlemskap mellom dei ulike trus- og livssynssamfunna. Statistisk sentralbyrå (SSB) får oppgåve over talet på medlemmer frå BR.

Alle trus- og livssynssamfunna som er godkjende hos fylkesmannen, og som får statstilskot for rapporterte tal på medlemmer i samfunnet, er med i statistikken. Eininga i statistikken er det einskilde samfunn. Nokre nye samfunn kjem til i statistikken kvart år, medan andre samfunn som har vore med tidlegare/andre år, ikkje alltid er representerte året etter. Statistikken inneheld ikkje opplysningar om talet på kyrkjelydar.

Den norske kyrkja – årsstatistikk

Frå og med statistikkåret 2005 skjer rapporteringa av årsstatistikk for Den norske kyrkja på elektronisk skjema til SSB. Innsamlinga av statistikken var til og med 2011 eit samarbeid mellom SSB og ansvarleg departement. Frå 2012 er ansvaret for kyrkjestatistikken overført til Kyrkjerådet. Føremålet med statistikken er å gi informasjon om verksemda i kyrkjelydane.

Statistikken omfattar alle dei geografiske sokna i Den norske kyrkja, unnateke av Svalbard. Statistikken for 2018 inneheld 1 188 sokn. Kvart år har det vorte noko færre einingar i populasjonen. Dette kjem av samanslåingar av sokn, anten som forsøksordning eller permanent samanslåing. Det vert samla opplysningar om kyrkjelege handlingar[9], gudstenester, opplæring og diakoni, barnehage- og skulekontakt, kyrkjemusikk og kulturarbeid, friviljug arbeid og ofringar. Frå 2016 vert opplysningar om innmelde, utmelde og døypte innhenta direkte frå Kyrkjerådet. Frå 2016 er det ein ny definisjon for talet på døypte; tidlegare dåpstal omfatta utførte dåpshandlingar i soknet aggregert til kommunenivå og vidare til bispedømmenivå og landstal, medan nytt dåpstal omfattar døypte i soknet aggregert opp. Delen døypte av talet på fødde på nasjonalt nivå er noko lågare i 2016 i høve til kva det ville vore etter gammal definisjon.

I hovudsak skal årsstatistikken rapporterast om verksemder som er i soknet og som presten, soknerådet og dei tilsette har ansvaret for. Aktivitetar som andre kristelege organisasjonar driv, er ikkje med i denne statistikken.

Fellesråda

Dei kommunale løyvingane til kyrkja vert i hovudsak forvalta av dei kyrkjelege fellesråda, sjå tabell 14.9. Rekneskapsstatistikk for dei kyrkjelege fellesråda vart for første gong henta inn for rekneskapsåret 1997. Heimel for denne statistikken er kyrkjelova av 7. juni 1996, og forskrift om økonomiforvaltninga for kyrkjelege fellesråd og kyrkjelydar av 25. september 2003. I 2004 gjekk fellesråda og sokna over til å føre rekneskapane etter ny kontoplan. Statistikken vert publisert årleg på nasjonalt nivå. I tabell 14.9 følgjer oversikt over utgifter og inntekter for fellesråda fordelte på ulike føremål.

a-ordninga

Frå og med 2015-årgangen har all registergrunna personellstatistikk a-ordninga som datakjelde i staden for Aa-registeret (SSB 2015). Sysselsette og årsverk lønte av sokn, kyrkjelege fellesråd og bispedøme er henta frå KOSTRA-kyrkje, Statistikkbanktabell 04693 (www.ssb.no/tabell/04693).

Rekneskapsfunksjonar – kommunar

I KOSTRA-rapporteringa av rekneskapane til kommunane omfattar kyrkje og andre religiøse føremål desse rekneskapsfunksjonane:

- 390 Den norske kyrkja
- 392 Tilskot til trus- og livssynssamfunn
- 393 Gravplassar og krematorium

For rekneskapsomgrep nytta i KOSTRA, sjå delkapittel 1.5. Omgrep og definisjonar.

[9] Talet på kyrkjelege vigslar i denne statistikken avvik noko frå talet på kyrkjelege vigslar som byggjer på folkeregisteropplysningar i Befolkningsstatistikken til Statistisk sentralbyrå, ekteskap og skilsmisser.

Referansar

Statistisk sentralbyrå (2015): A-ordningen – én datakilde for tre etater. http://www.ssb.no/omssb/om-oss/nyheter-om-ssb/a-ordningen-en-datakilde-for-tre-etater

Statistisk sentralbyrå (7. desember 2018): Trus- og livssynssamfunn utanfor Den norske kyrkja. https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/statistikker/trosamf/aar

Statistisk sentralbyrå (3. mai 2019): Ekteskap og skilsmisser. http://www.ssb.no/ekteskap/

Statistisk sentralbyrå (14. juni 2019): Den norske kirke. http://www.ssb.no/kirke_kostra

Statistisk sentralbyrå (26. juni 2019): Kyrkjelege fellesråd, rekneskap. https://www.ssb.no/offentlig-sektor/statistikker/kirkeregn/aar

Meir informasjon

Barne- og familiedepartementet (BFD): https://www.regjeringen.no/no/tema/tro-og-livssyn/tros-og-livssynssamfunn/id2000112/

Den norske kyrkja: http://www.kirken.no

Statistisk sentralbyrå: Levekårsundersøkingane. http://www.ssb.no/emner/07/02/10/orgakt

Tabell 14.1. Medlemmer[1] i trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja, etter religion/livssyn. 1. januar. Absolutte tal og prosent

	2010		2012		2014		2016		2017		2018	
	Absolutte tal	Prosent av alle	Absolutte tal	Prosent av alle	Absolutte tal	Prosent av alle	Absolutte tal	Prosent av alle	Absolutte tal	Prosent av alle	Absolutte tal	Prosent av alle
Medlemmer, i alt	**449 875**	**100,0**	**510 684**	**100,0**	**587 286**	**100,0**	**622 042**	**100,0**	**619 222**	**100,0**	**655 236**	**100,0**
Baha'i	1 012	0,2	1 088	0,2	1 127	0,2	1 149	0,2	1 146	0,2	1 115	0,2
Buddhisme	13 376	3	15 426	3	17 087	2,9	18 817	3	17 351	2,8	20 077	3,1
Hinduisme	5 175	1,2	5 690	1,1	7 382	1,3	8 882	1,4	8 965	1,4	10 427	1,6
Islam	98 953	22	112 236	22	132 135	22,5	148 189	23,8	153 067	24,7	166 861	25,5
Jødedom	818	0,2	2 153	0	781	0,1	770	0,1	769	0,1	789	0,1
Kristendom	245 664	54,6	289 018	56,6	337 316	57,4	349 083	56,1	339 492	54,8	355 070	54,2
Sikhisme[2]	1 037	0,2	1 133	0,2	3 363	0,6	3 545	0,6	3 654	0,6	3 704	0,6
Livssynssamfunn	82 890	18,4	84 722	16,6	86 444	14,7	89 758	14,4	92 919	15,0	95 030	14,5
Andre trus- og livssynssamfunn	950	0,2	1 218	0,2	1 651	0,3	1 849	0,3	1 859	0,3	2 163	0,3

[1] Omfattar berre medlemmer det vert motteke offentleg stønad for. [2] Eit samfunn er ikkje representert i statistikken for 2010 og 2012.
Kjelde: Trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 14.2. Medlemmer[1] i trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja, etter religion/livssyn og medlemmer i Dnk, etter fylke

	Medlemmer utanom Den norske kyrkja	Buddhisme	Islam	Kristendom	Annan religion[2]	Livssyns-samfunn	Medlemmer[3] i Den norske kyrkja per 31.12.	Befolkninga i Noreg totalt
2006	383 510	9 934	72 023	216 141	8 141	77 271	3 871 006	4 681 134
2007	403 909	10 753	79 068	225 507	8 859	79 722	3 873 847	4 737 171
2008	411 790	11 038	83 684	226 969	9 440	80 659	3 874 823	4 799 252
2009	431 287	12 252	92 744	234 772	10 395	81 124	3 848 841	4 858 199
2010	449 875	13 376	98 953	245 664	8 992	82 890	3 835 477	4 920 305
2011	484 534	14 580	106 735	266 834	11 904	84 481	3 851 145	4 985 870
2012	510 684	15 426	112 236	289 018	9 282	84 722	3 848 295	5 051 275
2013	549 400	16 001	120 882	312 925	13 531	86 061	3 843 721	5 109 056
2014	587 286	17 087	132 135	337 316	14 304	86 444	3 835 973	5 165 802
2015	558 977	17 977	141 027	296 521	15 236	88 216	3 799 366	5 213 985
2016	622 042	18 817	148 189	349 083	16 195	89 758	3 758 070	5 258 317
2017	619 222	17 351	153 067	339 492	16 393	92 919	3 740 920	5 295 619
2018	655 236	20 077	166 861	355 070	18 198	95 030	3 724 857	5 328 212
2018								
Østfold	43 914	1 549	12 895	24 285	508	4 677	205 226	297 520
Akershus	86 324	3 055	21 333	44 313	3 637	13 986	407 037	624 055
Oslo	148 274	3 909	62 462	56 009	6 638	19 256	331 375	681 071
Hedmark	15 164	525	3 003	8 319	184	3 133	156 081	197 406
Oppland	13 011	463	2 999	6 803	151	2 595	152 616	189 545
Buskerud	40 337	1 127	12 592	19 937	1 843	4 838	192 901	283 148
Vestfold	31 248	968	5 544	18 975	623	5 138	176 010	251 078
Telemark	23 671	511	4 429	15 725	132	2 874	123 661	173 318
Aust-Agder	16 524	386	1 856	12 573	79	1 630	82 792	117 655
Vest-Agder	31 444	985	4 267	23 454	161	2 577	124 018	187 589
Rogaland	58 087	1 880	11 127	36 820	1 271	6 989	335 566	475 654
Hordaland	52 178	1 557	7 460	33 975	1 194	7 992	387 007	524 495
Sogn og Fjordane	6 374	128	1 256	3 882	98	1 010	90 655	109 774
Møre og Romsdal	20 782	787	2 641	14 059	536	2 759	211 786	267 420
Trøndelag	34 857	1 457	6 818	16 880	799	8 903	355 905	462 032
Nordland	15 745	347	2 714	9 241	134	3 309	195 910	243 385
Troms Romsa	11 011	281	2 022	6 125	123	2 460	130 074	167 202
Finnmark Finnmárku	5 194	118	957	3 274	62	783	58 562	75 865
Uoppgjevne/busett i utlandet[4]	1 097	44	486	421	25	121	7 675	-

[1] Omfattar berre medlemmer det vert motteke offentleg stønad for. [2] Omfattar baha'i, hinduisme, jødedom, sikhisme og andre trusretningar. [3] Omfattar medlemmer og tilhøyrige. [4] Inkluderer ikkje medlemmer i Den norske kyrkja busette i utlandet.
Kjelde: Trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 14.3. Medlemmer[1] i kristne trussamfunn utanom Den norske kyrkja. Per 1. januar

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Kristne trussamfunn	234 772	245 664	266 834	289 018	312 925	337 316	296 521	349 083	339 492	355 070
Adventistsamfunnet	5 086	5 136	5 066	4 884	4 841	4 806	4 785	4 778	4 695	4 648
Dei frie evangeliske forsamlingar	3 434	3 492	3 395	3 137	3 443	3 258	3 230	3 318	3 169	3 264
Den Evangelisk Lutherske Frikyrkja i Noreg	19 262	19 503	19 614	19 507	19 552	19 557	19 499	18 908	19 469	19 215
Den Finlandska evangelisk-lutherska församling	4 237	4 169	4 146	4 193	3 440	4 348	4 355	4 117	1 290	2 187
Den Islandske Evangeliske Lutherske menighet i Noreg	2 735	5 422	5 946	5 983	6 634	6 740	6 516	6 830	1 066	2 740
Den kristelige menighet	6 779	6 879	7 110	7 319	7 259	7 750	7 997	8 177	8 417	8 235
Den ortodokse kyrkja	7 664	8 492	9 894	11 205	12 959	14 765	17 476	20 202	21 993	25 843
Den romersk-katolske kyrkja	57 348	66 972	83 018	102 286	121 130	140 109	95 655	144 856	152 022	157 220
Det Evangelisk-Lutherske kyrkjesamfunn	3 232	3 213	3 213	3 209	3 209	3 189	3 158	3 177	3 172	3 176
Det norske Baptistsamfunn	9 382	9 749	9 922	9 999	10 213	10 283	10 296	10 367	10 510	10 711
Det Norske Misjonsforbund	8 497	8 729	9 091	9 336	9 589	10 136	10 406	10 598	10 843	10 959
Jehovas vitner i Noreg	14 976	11 640	11 739	11 903	12 049	12 130	12 304	12 413	12 479	12 566
Kristensamfundet	2 474	2 578	2 585	2 567	2 544	2 540	2 527	2 550	2 483	2 481
Kristne senter	3 290	3 266	3 252	3 157	3 172	3 145	3 136	3 001	2 965	2 938
Metodistkyrkja i Noreg	10 974	11 082	11 055	10 761	10 715	10 684	10 566	10 531	10 432	10 320
Pinserøysla	39 590	39 923	39 599	39 108	39 412	39 398	39 149	39 431	39 263	40 056
Svenska Margareta-församlingen i Oslo	15 574	14 626	17 376	19 950	20 901	21 573	22 006	21 689	9 483	12 332
Andre kristne trussamfunn	20 238	20 793	20 813	20 514	21 863	22 905	23 460	24 140	25 741	26 179

[1] Omfattar berre medlemmer det vert motteke offentleg stønad for.

Kjelde: Trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 14.4. Den norske kyrkja. Kyrkjelege handlingar[1], etter bispedøme

	Talet på personar					
	Døypte[2]	Konfirmerte	Vigslar	Gravferder	Innmelde	Utmelde
1996	50 067	39 122	13 837	41 352	1 071	5 000
1997	50 294	39 083	14 049	42 417	1 392	4 955
1998	48 462	37 870	13 189	42 002	871	4 831
1999	48 049	37 408	12 744	42 436	943	4 416
2000	48 023	37 330	14 041	41 369	843	4 519
2001	46 135	37 427	12 091	41 313	1 239	3 866
2002	44 136	38 250	12 690	41 531	854	3 759
2003	43 916	40 183	11 440	40 115	856	3 603
2004	44 008	41 600	10 710	38 491	877	4 475
2005	43 016	42 110	10 189	37 683	1 178	6 038
2006	43 255	42 587	9 594	37 897	1 132	8 134
2007	42 916	42 472	10 358	38 805	956	8 312
2008	42 599	41 655	10 536	38 832	955	7 036
2009	41 920	41 885	10 009	38 290	1 788	10 792
2010	41 100	41 981	9 549	38 290	1 101	6 570
2011	39 958	42 556	8 598	37 906	1 755	7 047
2012	38 357	41 186	8 898	37 673	1 161	5 258
2013	36 572	40 054	8 221	37 243	1 063	5 464
2014	35 051	40 253	8 006	36 430	1 047	11 003
2015	34 116	39 527	7 834	36 797	1 938	15 486
2016	32 561	37 420	7 535	36 150	3 147	41 024
2017	30 331	35 519	7 331	35 998	2 443	15 424
2018	28 597	35 248	7 048	35 683	2 096	11 877
2018						
Oslo	3 419	2 907	618	3 749	383	2 030
Borg	3 294	4 575	903	4 575	265	1 381
Hamar	2 156	2 956	652	3 810	108	713
Tunsberg	2 404	3 091	751	3 722	212	1 150
Agder og Telemark	2 526	3 162	748	3 505	290	1 234
Stavanger	3 095	3 728	733	2 702	208	1 252
Bjørgvin	4 107	5 220	847	4 259	218	1 515
Møre	1 755	2 477	404	2 126	86	527
Nidaros	2 910	3 480	658	3 142	171	1 117
Sør-Hålogaland	1 465	1 861	357	2 240	82	502
Nord-Hålogaland	1 466	1 791	377	1 853	73	456

[1] Statistikken omfattar ikkje kyrkjelege handlingar i utlandet eller ved institusjonar (sjukehus, fengsel), kyrkje for høyrselsskadde, feltprestkorpset o.a. som har eiga kyrkjebokføring. [2] Frå 2016 endra definisjon på døypte.

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 14.5. Den norske kyrkja. Gudstenester og deltakarar på gudstenester, etter bispedøme

	Gudstenester		Deltakarar		Talet på deltakarar per gudsteneste søndagar/ helgedagar i snitt
	I alt	Derav gudstenester på søndagar/ helgedagar	I alt	Derav deltakarar på gudstenester søndagar/ helgedagar	
1996	73 149	52 476	7 234 642	5 471 186	104,3
1997	72 659	53 707	7 182 081	5 392 558	100,4
1998	72 094	52 948	7 080 758	5 479 949	103,5
1999	71 235	52 246	6 869 729	5 298 655	101,4
2000	71 300	51 729	6 928 579	5 318 513	102,8
2001	70 630	51 529	6 678 321	5 169 015	100,3
2002	69 949	50 904	6 709 633	5 156 170	101,3
2003	69 896	50 559	6 742 174	5 185 894	102,6
2004	69 643	50 415	6 769 080	5 211 881	103,4
2005	70 070	52 045	6 716 051	5 389 181	103,5
2006	69 050	52 049	6 582 921	5 291 092	101,7
2007	67 562	51 429	6 432 108	5 177 754	95,2
2008	67 455	50 948	6 330 752	5 069 341	99,5
2009	66 803	49 926	6 224 424	4 968 006	99,5
2010	65 652	49 684	6 100 985	4 896 115	98,5
2011	65 580	49 002	6 265 261	4 985 031	101,7
2012	64 852	48 579	6 017 018	4 771 622	92,8
2013	64 048	48 302	5 952 894	4 723 224	97,8
2014	63 022	47 601	5 892 110	4 668 388	98,1
2015	61 908	46 574	5 770 032	4 563 916	98,0
2016	62 509	46 418	5 685 138	4 418 539	95,2
2017	61 000	45 500	5 454 826	4 194 793	92,2
2018	60 396	45 122	5 318 193	4 076 209	90,3
2018					
Oslo	5 620	3 657	557 905	388 831	106,3
Borg	6 543	4 750	579 233	424 303	89,3
Hamar	5 685	4 551	395 772	313 335	68,8
Tunsberg	5 466	4 175	449 459	350 540	84,0
Agder og Telemark	6 393	5 118	601 988	487 408	95,2
Stavanger	5 381	4 062	642 558	505 682	124,5
Bjørgvin	8 374	6 418	734 832	583 734	91,0
Møre	3 714	2 951	366 697	283 798	96,2
Nidaros	5 652	3 934	457 189	341 922	86,9
Sør-Hålogaland	3 576	2 698	255 971	194 324	72,0
Nord-Hålogaland	3 992	2 808	276 589	202 332	72,1

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 14.6. Sysselsette og årsverk lønte av sokn, kyrkjelege fellesråd og bispedøme

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Sysselsette i årsverk lønte av sokn, kyrkjelege fellesråd og bispedøme, totalt	5 700	5 491	5 601	6 180	5 711	5 657	5 614
- av sokn	72	56	61	90	74	78	71
- av kyrkjelege fellesråd	4 258	4 083	4 156	4 666	4 297	4 259	4 216
- av bispedømma (presteskap)	1 370	1 352	1 384	1 424	1 340	1 320	1 327
Talet på sysselsette							
- i sokn	170	139	163	236	246	230	247
- i kyrkjelege fellesråd[1]	6 114	5 943	6 017	7 688	7 195	6 949	7 223
- i bispedømma (presteskap)	1 448	1 433	1 493	1 497	1 458	1 460	1 590

[1] Tala for sysselsette i fellesråda 2015 omfattar sysselsette i samband med kyrkjevalet 2015.

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 14.7. Utgifter til Den norske kyrkja og tilskot til trussamfunn m.m. Rekneskapstal. Løyvingar. Millionar kroner og prosent

	Den norske kyrkja	Prosent av departementet sine utgifter	Tilskot til trussamfunn m.m.	Prosent av departementet sine utgifter
2005	1 206,3	19,9	118,0	1,8
2006	1 293,7	19,0	120,1	1,8
2007	1 352,9	18,5	146,7	2,0
2008	1 434,1	18,1	156,4	2,0
2009	1 611,5	17,7	178,1	2,0
2010	1 524,8	19,8	185,3	2,3
2011	1 672,0	18,9	215,3	2,5
2012	1 656,3	18,3	221,2	2,5
2013	1 714,1	.	245,8	2,5
2014	1 913,4	15,4	283,9	2,3
2015	2 050,3	16,0	282,9	2,2
2016	2 040,9	15,3	307,8	2,5
2017	2 487,7	18,2	336,2	2,5
2018	2 310,0	16,4	359,3	2,5

Kjelde: Kulturdepartementet og Fornyings-, administrasjons- og kyrkjedepartementet.

Tabell 14.8. Netto drifts- og investeringsutgifter for kommunar til Den norske kyrkja, andre religiøse føremål og kyrkjegardar, gravlundar, krematorium

	Funksjon 390 Den norske kyrkja og funksjon 393 kyrkjegardar, gravlundar, krematorium			Funksjon 392 Tilskot til trus- og livssynssamfunn		
	Totalt til Den norske kyrkja og gravplassar og krematorium	Netto driftsutgifter til Den norske kyrkja og gravplassar og krematorium prosent av totale driftsutgifter	Investerings-utgifter til Den norske kyrkja og gravplassar og krematorium	Netto driftsutgifter	Netto driftsutgifter i prosent av totale driftsutgifter	Investerings-utgifter
	Mill. kr	Prosent	1 000 kr	1 000 kr	Prosent	1 000 kr
2009	2 239,6	1,2	869 589	175 958	0,1	1 226
2010[1]	2 324,4	1,2	813 100	210 600	0,1	1 600
2011	2 455,7	1,1	804 342	220 612	0,1	11 358
2012	2 572,5	1,0	793 827	244 407	0,1	6 100
2013	2 664,1	1,0	889 600	292 902	0,1	3 800
2014	2 784,7	1,0	915 872	312 627	0,1	282
2015[2]	2 876,2	1,1	830 122	296 965	0,1	1 750
2016[2]	2 951,8	1,1	983 054	335 252	0,1	268
2017[2]	3 040,9	1,1	958 561	361 791	0,1	181
2018	3 190,6	1,1	998 470	410 744	0,1	1 180
2018						
Østfold	164,2	1,1	39 193	20 976	0,1	0
Akershus	301,7	1,0	97 226	47 078	0,1	0
Oslo	225,7	0,7	49 768	87 224	0,2	11
Hedmark	124,2	1,1	20 764	7 599	0,1	0
Oppland	132,4	1,2	15 576	6 951	0,1	0
Buskerud	169,2	1,2	24 596	25 644	0,2	0
Vestfold	149,0	1,2	82 430	16 122	0,1	0
Telemark	122,9	1,3	40 858	14 885	0,1	0
Aust-Agder	85,4	1,4	18 837	13 154	0,2	0
Vest-Agder	117,6	1,3	71 797	35 643	0,3	0
Rogaland	303,7	1,2	123 015	39 850	0,1	0
Hordaland	345,4	1,2	137 124	36 809	0,1	1 144
Sogn og Fjordane	97,3	1,3	21 939	4 771	0,1	0
Møre og Romsdall	193,8	1,2	27 436	12 645	0,1	0
Trøndelag	297,0	1,2	165 918	19 881	0,1	0
Nordland	191,5	1,2	30 286	10 992	0,1	25
Troms Romsa	105,1	1,0	14 717	7 257	0,1	0
Finnmark Finnmárku	64,7	1,2	16 990	3 263	0,1	0

[1] Estimat alle kommunar. [2] Oppdaterte tal, tidlegare var ikkje interkommunale selskap medrekna.

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 14.9. Kyrkjelege fellesråd, rekneskapsstatistikk[1]. Inntekter og utgifter

	2016					2017					2018				
	Drifts-inn-tekter i alt	Drifts-ut-gifter	Investe-rings-utgifter	Drifts-ut-gifter	Investe-rings-utgifter	Drifts-inn-tekter i alt	Drifts-ut-gifter	Investe-rings-utgifter	Drifts-ut-gifter	Investe-rings-utgifter	Drifts-inn-tekter i alt	Drifts-ut-gifter	Investe-rings-utgifter	Drifts-ut-gifter	Investe-rings-utgifter
	Mill. kr			Prosent		Mill. kr			Prosent		Mill. kr			Prosent	
Driftsinntekter i alt	**4 405**	**.**	**.**	**.**	**.**	**4 557**	**.**	**.**	**.**	**.**	**4 688**	**.**	**.**	**.**	**.**
Utgifter i alt	.	4 275	1 005	100	100	.	4 413	1 202	100	100	.	4 562	1 080	100	100
Kyrkjeleg administrasjon	.	1 180	20	28	2	.	1 246	38	28	3	.	1 281	25	28	2
Kyrkjer	.	1 478	631	35	63	.	1 518	705	34	59	.	1 561	670	34	62
Gravstader	.	771	334	18	33	.	808	431	18	36	.	836	378	18	35
Anna kyrkjeleg verksemd	.	780	19	18	2	.	769	23	17	2	.	797	8	17	1
Barnehagar	.	67	2	2	0	.	72	4	2	0	.	87	0	2	0

[1] Fellesråd med manglande rapportering er det estimert verdiar. [2] Omfattar fellesråda som har ansvar for barnehagar.

Kjelde: Kyrkjelege fellesråd, rekneskap, Statistisk sentralbyrå.

15. Kultur for born og unge

15.1. Kulturskular

99 200 elevar på kulturskular

Talet på elevar på kommunale kulturskular nådde toppen i 2011. Sidan har talet på elevar gått ned frå år til år, men auka noko frå 2017 til 2018. I 2018 var det i alt over 99 200 elevar, det vil seia 427 fleire elevar i høve til året før. Samanlikna med 2017 hadde Oslo størst oppgang med 8,0 prosent fleire elevar, medan det var størst nedgang i Finnmark med 7,1 prosent færre elevar, sjå tabell 15.1 og figur 15.1.

Figur 15.1. Elevar i kommunale kulturskular, etter fylke

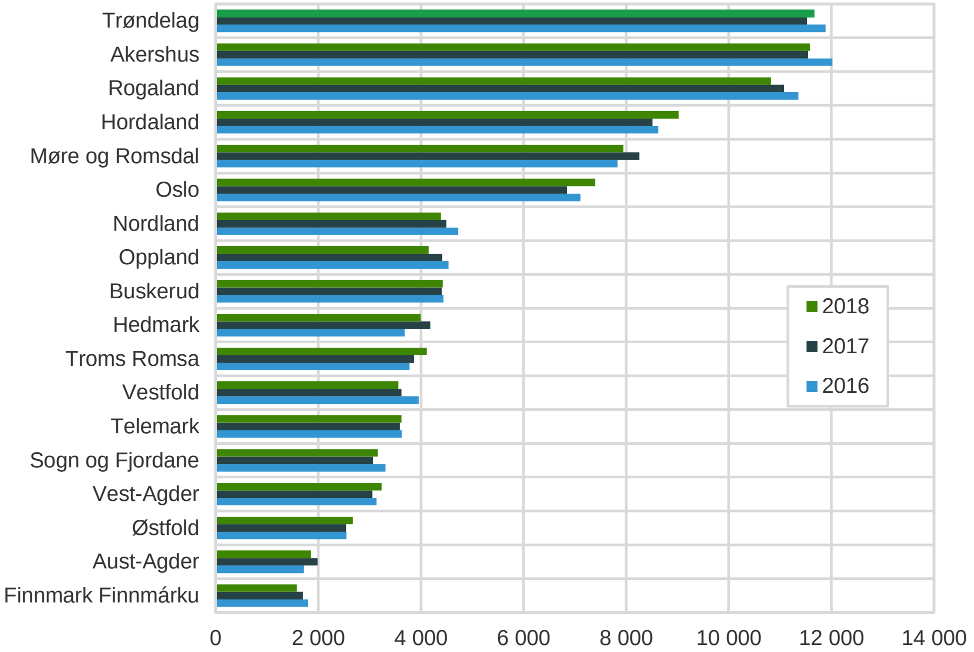

Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

I 2018 var 13 prosent av alle born mellom 6 og 15 år elevar på kulturskular. Denne delen varierte i kvart fylke. Møre og Romsdal hadde den største delen med 21 prosent. Dernest hadde Sogn og Fjordane og Trøndelag høvesvis 20 og 19 prosent av alle unge i alderen 6-15 på kulturskular. Østfold hadde den minste delen med 6,5 prosent, sjå tabell 15.1.

Utviklinga i elevtala på kommunale kulturskular dei tre siste åra viser ein oppgang i sju av dei atten fylka. Hordaland hadde den største oppgangen med over 400 fleire elevar i 2018 samanlikna med 2016. Dernest finn vi Hedmark og Oslo med høvesvis 301 og 287 fleire elevar på kulturskular i 2018 enn i 2016. Rogaland hadde med 476 færre kulturskuleelevar størst nedgang i denne perioden.

Som tidlegare år utgjorde elevar under grunnskulealder 5 prosent av alle elevane på kulturskular i 2018, medan 86 prosent var i grunnskulealder og 9 prosent var over grunnskulealder. Det var fleire jenter i høve til gutar i alle aldersgruppene. Mellom elevane i grunnskulealder var kvar tredje gut, det vil seia 30 100 gutar mot 55 400 jenter, i kommunale kulturskular. Samstundes har talet på gutar i grunnskulealder auka med nær 1 300, medan talet på jenter gjekk ned med drygt 200 frå 2017 til 2018, sjå tabell 15.3.

Talet på elevplassar auka

Talet på elevplassar auka med 1 545 frå 2017 til 2018, sjå tabell 15.2. I alt var det 122 000 elevplassar på kommunale kulturskular i 2018. Vi gjer merksam på at ein elev i kulturskulen kan ha fleire plassar.

Populær musikkundervisning

Som førre året var det flest deltakarar i musikkundervisning. I skuleåret 2018/19 vart det òg gjennomført musikkundervisning i to av tre elevplassar i kulturskulane. I alle fylka fekk dei fleste musikkundervisning. Tre av fire elevplassar på kulturskular i Aust-Agder, Sogn og Fjordane og Nordland var i 2018 i musikk.

Etter musikkundervisning var det flest elevplassar i dans. Desse elevplassane utgjorde 18 prosent av alle elevplassane i kulturskular. Troms, Møre og Romsdal og Finnmark hadde høgast del elevplassar i dans med høvesvis 31, 29 og 24 prosent. I Vestfold var berre to prosent av elevplassane i danseundervisning i 2018 slik som det òg var tilfelle i tidlegare år.

15.2. Den kulturelle skulesekken

Den kulturelle skulesekken (DKS) skal sikre at alle born og unge i grunnskulen og den vidaregåande opplæringa får oppleve profesjonell kunst og kultur i skulen. Det er Kulturtanken som koordinerer, forvaltar, kvalitetssikrar og utviklar DKS på nasjonalt nivå, og tilskot delast ut til kommunar og fylkeskommunar som organiserer tilboda til born og unge. Meir om organiseringa av DKS er omtalt i delkapittel 15.3.

47 000 arrangement i grunnskulen og 3 400 i den vidaregåande skulen

Samla i grunnskulen var det 46 879 einskildarrangement i 2018, som er ein nedgang på fem prosent mot året før. Dei fleste arrangementa var innanfor musikk, kulturarv og visuell kunst. Totalt deltok meir enn 2,4 millionar elevar på arrangementa som gjev eit snitt på 51 elevar per arrangement, sjå tabell 15.4.

I 2018 var det 3 430 einskildarrangement for elevar i den vidaregåande skulen. Dette er noko færre enn året før då det var 4 043 arrangement. I alt deltok 286 000 elevar på dei ulike arrangementa i 2018 mot 327 300 deltakarar i 2017. Det var scenekunst og film som var dei to områda med flest deltakarar, medan scenekunst og litteratur hadde flest einskildarrangement. Samstundes var det musikk som var den sjangeren med flest deltakarar per arrangement, med 176, sjå tabell 15.5. For vidaregåande skule er det berre fylkeskommunale tilbod.

Inntekter og utgifter

53 prosent av dei totale inntektene på 521 millionar kroner i DKS kom frå spelemidlane, medan eigne midlar sto for 37 prosent, sjå tabell 15.8. Av dei innrapporterte utgiftene på 441 millionar kroner gjekk 53 prosent til honorar og godtgjering til utøvarar i 2018.

Spelemidlane vert fordelt til fylkeskommunar og direktekommunar. Fordelinga i 2018 viser at fylkeskommunane fekk tildelt til saman 256 millionar kroner eller 90 prosent av midlane, medan dei resterande midlane vert fordelt mellom dei tolv direktekommunane, sjå tabellane 15.9 og 15.10, samt delkapittel 15.3 om forklaring på direktekommunar.

Skulekonsertsmidlane på 11 millionar kroner

I tillegg til spelemidlar bidreg òg fylkeskommunar, kommunar og direktekommunar med eigne midlar i form av årsverk, andre tenester og tilskot frå eiget budsjett. Skulekonsertmidlane utgjorde 10,8 millionar kroner og vert overført til fylkeskommunane sist gong i 2018. Auken i tildelte spelemidlar i åra 2014-2018 må sjåast i samanheng med den gradvise avviklinga av skulekonsertmidlane, sjå tabell 15.11.

Tre av fire utøvarar innanfor visuell kunst er kvinner

Kjønnsfordelinga blant dei utøvande kunstnarane i DKS blir òg stadfesta, sjå tabellane 15.12 og 15.13. Tala viser kjønnsfordeling og grad av eksponering per engasjement. Eksponering vil seie at talet på engasjement gonges med talet på arrangement på kvar turné. Den største skilnaden mellom kjønna på utøvarane i 2018 viste seg å vera innanfor sjangrane visuell kunst og musikk. Det var 74

prosent kvinner og 26 prosent menn som var utøvande innanfor visuell kunst, medan musikkutøvarane var fordelt på 39 prosent kvinner og 61 prosent menn.

15.3. Om statistikken

Kulturskular

Dei kommunale kulturskulane er eit tenestetilbod innanfor kultursektoren som er fastsett ved lov. Kommunar som ikkje har eigen kulturskule, tek del i interkommunale kulturskular eller samarbeider med andre kommunar. Aktiviteten til kulturskulane vert rapportert gjennom GSI (Grunnskolens Informasjonssystem), og tala vert publisererte på www.ssb.no via KOSTRA.

Kulturtanken - Den kulturelle skulesekken Norge

Den kulturelle skulesekken (DKS) er ei nasjonal satsing der føremålet er at elevane skal oppleve og verte kjende med ulike kunst- og kulturuttrykk i ung alder. Alle dei seks definerte kunst- og kulturuttrykka i Den kulturelle skulesekken skal vere representerte: film, kulturarv, litteratur, musikk, scenekunst og visuell kunst. DKS organiserer kunst- og kulturopplevingar for elevar i grunnskulen og i vidaregåande opplæring. Kulturtanken har frå 2016 det nasjonale ansvaret for Den kulturelle skulesekken og forvaltar statlege midlar til ordninga, med eit mandat fastsett av Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet i fellesskap.

Opplæringssektoren har ansvaret for å leggje føre- og etterarbeid pedagogisk til rette for elevane, medan kultursektoren har ansvaret for kulturinnhaldet i DKS. Brorparten av spelemidlane til DKS går som tilskot via Kulturtanken til fylkeskommunane, som fordeler vidare til kommunane. Ansvaret for DKS-tilbodet i vidaregåande skule ligg hos fylkeskommunen, som er skuleeigar for vidaregåande skule. Ansvaret for DKS i grunnskulen er delt mellom kommunen, som er skuleeigar for grunnskulen, og fylkeskommunen.

Tolv direktekommunar

Unnataket er direktekommunane, tolv kommunar som har det fulle ansvaret for DKS-tilbodet i grunnskulen og som får spelemidlane til dette som tilskot direkte frå Kulturtanken. Følgjande kommunar er direktekommunar: Alta, Asker, Bergen, Bodø, Bærum, Eidsvoll, Karmøy, Lørenskog, Stavanger, Tromsø, Trondheim og Ås.

Direktekommunane rapporterer direkte til Kulturtanken for sin bruk av spelemidlar. Dei resterande kommunane rapporterer for sin bruk av spelemidlar til fylkeskommunen. Fylkeskommunane rapporterer til Kulturtanken for eigen bruk av spelemidlar og er ansvarleg for at dei resterande kommunane rapporterer inn i same system om sin del av verksemda som er finansiert med spelemidlar.

Referansar

Grunnskolens Informasjonssystem (GSI): http://www.udir.no/gsi

Statistisk sentralbyrå: KOSTRA, kultur, barne- og ungdomstiltak. https://www.ssb.no/statbank/list/kultur_kostra

Meir informasjon

Kulturtanken, Den kulturelle skulesekken (DKS): https://www.kulturtanken.no/

Tabell 15.1. Kommunale kulturskular. Elevar, etter fylke

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Del elevar i grunnskule-alder i kommunens kulturskular, av talet born i alderen 6-15 år. 2018[1]
Totalt	**109 375**	**110 432**	**108 889**	**108 473**	**102 907**	**102 513**	**99 986**	**98 777**	**99 204**	**13,2**
Østfold	3 156	3 226	3 334	3 796	2 912	2 754	2 550	2 541	2 674	6,5
Akershus	11 071	11 310	11 795	11 739	11 579	11 421	11 725	11 545	11 580	11,6
Oslo	5 784	6 766	6 516	6 504	7 598	7 833	7 108	6 850	7 395	8,7
Hedmark	4 572	4 540	4 287	3 944	3 877	3 736	3 687	4 182	3 998	16,2
Oppland	5 076	4 624	4 735	4 681	4 657	4 626	4 448	4 412	4 151	16,8
Buskerud	4 282	4 128	4 620	4 912	4 337	4 257	4 440	4 411	4 426	11,0
Vestfold	3 804	4 010	3 608	4 503	4 016	4 299	3 958	3 622	3 559	8,0
Telemark	4 524	4 580	3 875	3 867	3 819	3 597	3 631	3 589	3 620	15,8
Aust-Agder	2 419	2 290	2 086	1 940	1 841	1 810	1 719	1 986	1 859	11,4
Vest-Agder	3 226	3 224	3 142	3 466	3 015	2 956	3 133	3 052	3 234	11,8
Rogaland	11 900	11 656	11 372	11 850	11 106	11 325	11 298	11 078	10 822	15,2
Hordaland	10 146	10 475	10 464	10 129	9 291	9 111	8 615	8 514	9 024	12,2
Sogn og Fjordane	4 198	4 186	4 031	3 997	3 392	3 355	3 272	3 068	3 161	19,5
Møre og Romsdal	8 678	9 118	8 407	8 461	8 236	8 253	8 184	8 255	7 945	21,1
Sør-Trøndelag	8 184	8 190	8 233	8 224	7 975	7 952	7 774	7 671	.	.
Nord-Trøndelag	4 840	4 994	4 979	4 445	4 207	4 315	4 076	3 855	.	.
Trøndelag	.	.	.	.	.	.	.	.	11 672	18,8
Nordland	6 225	5 907	5 840	5 372	4 944	4 869	4 727	4 497	4 390	13,3
Troms Romsa	5 031	5 020	5 229	4 304	4 174	3 985	3 877	3 948	4 114	16,2
Finnmark Finnmárku	2 259	2 188	2 336	2 339	1 931	2 059	1 764	1 701	1 580	16,0
Svalbard[2]	111	118	89	103	123	99	100	82	83	34,6

[1] Befolkningstal per 31.12.2018. [2] Svalbard er ikkje med i totalsummen.
Kjelde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 15.2. Kommunale kulturskular. Elevplassar, etter fagområde og fylke

	Elevplassar i alt	Musikk-undervisning	Visuelle kunstfag	Teater	Dans	Andre kunst- og kulturuttrykk[1]
2011/12	125 031	85 621	7 444	7 981	17 688	6 297
2012/13	123 441	83 126	7 545	8 201	18 355	6 214
2013/14	124 542	82 947	7 675	7 700	17 999	8 221
2014/15	121 212	81 209	7 087	7 871	18 521	6 524
2015/16	122 294	81 798	7 592	7 586	19 303	6 015
2016/17	123 967	82 750	7 385	7 542	20 317	5 973
2017/18	120 458	78 346	7 602	7 605	21 248	5 657
2018/19	122 003	78 906	7 951	7 908	21 741	5 497
Skuleåret 2018/19						
Østfold	3 557	2 026	152	589	706	84
Akershus	15 274	9 940	780	892	1 869	1 793
Oslo	8 519	5 654	287	814	1 764	0
Hedmark	4 539	2 855	296	405	726	257
Oppland	5 014	3 326	396	352	838	102
Buskerud	5 526	3 662	449	304	929	182
Vestfold	4 188	2 522	431	201	72	962
Telemark	4 417	2 981	287	263	854	32
Aust-Agder	2 151	1 558	247	86	245	15
Vest-Agder	3 640	2 125	457	444	354	260
Rogaland	13 474	8 295	630	1 060	3 160	329
Hordaland	11 162	7 785	719	658	1 690	310
Sogn og Fjordane	3 800	2 756	379	20	642	3
Møre og Romsdal	9 941	6 052	542	354	2 893	100
Trøndelag	14 491	9 929	955	668	2 438	501
Nordland	5 440	4 073	387	322	574	84
Troms Romsa	4 949	2 354	334	273	1 521	467
Finnmark Finnmárku	1 921	1 013	223	203	466	16
Svalbard[2]	89	67	-	22	-	-

[1] Frå 2012/13 er skapande skriving teke ut som eigen kategori, og tidlegare årgangar er difor inkluderte her. [2] Svalbard er ikkje med i totalsummen.
Kjelde: Grunnskolens Informasjonssystem (GSI), Utdanningsdirektoratet.

Tabell 15.3. Kommunale kulturskular. Elevar etter alder og kjønn.

	Under grunnskulealder		Grunnskulealder		Over grunnskulealder	
	Gutar	Jenter	Gutar	Jenter	Gutar	Jenter
Skuleåret 2011/12	1 930	3 660	32 836	60 176	4 521	7 309
Skuleåret 2012/13	1 884	3 630	32 797	58 722	4 661	7 195
Skuleåret 2013/14	1 307	3 394	30 255	61 837	4 287	7 393
Skuleåret 2014/15	1 376	3 489	28 379	58 885	3 882	6 896
Skuleåret 2015/16	1 497	3 652	28 724	59 112	3 533	5 995
Skuleåret 2016/17	1 492	3 613	28 742	56 680	3 472	5 987
Skuleåret 2017/18	1 507	3 611	28 848	55 613	3 505	5 693
Skuleåret 2018/19	1 428	3 518	30 133	55 410	3 067	5 648

Kjelde: Grunnskolens Informasjonssystem (GSI), Utdanningsdirektoratet.

Tabell 15.4. Den kulturelle skulesekken i grunnskulen. Deltakarar og arrangement

	Deltakarar (elevar) i alt		Talet på arrangement		Deltakarar per einskildarrangement	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018
I alt	**2 684 009**	**2 413 311**	**49 222**	**46 879**	**55**	**51**
Film	167 231	167 209	3 470	3 226	48	52
Kulturarv	209 657	232 684	7 255	8 462	29	27
Litteratur	236 298	231 259	6 822	6 555	35	35
Musikk	1 184 436	898 641	11 019	8 957	107	100
Scenekunst	473 548	456 140	7 511	6 464	63	71
Visuell kunst	239 159	202 208	9 583	8 371	25	24
Kunstartar i samspel	150 267	201 915	2 944	4 046	51	50
Anna	23 413	23 255	618	798	38	29

Kjelde: Den kulturelle skulesekken, Kulturtanken.

Tabell 15.5. Den kulturelle skulesekken i den vidaregåande skulen. Deltakarar og arrangement

	Deltakarar (elevar) i alt		Talet på arrangement		Deltakarar per einskildarrangement	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018
I alt	**327 261**	**286 043**	**4 043**	**3 430**	**81**	**83**
Film	45 412	64 914	479	666	95	97
Kulturarv	24 411	16 830	529	439	46	38
Litteratur	49 876	44 626	893	695	56	64
Musikk	63 383	42 842	371	244	171	176
Scenekunst	107 312	82 153	1 000	746	107	110
Visuell kunst	19 776	14 210	582	413	34	34
Kunstartar i samspel	16 217	20 225	172	207	94	98
Anna	874	243	17	20	51	12

Kjelde: Den kulturelle skulesekken, Kulturtanken.

Tabell 15.6. Den kulturelle skulesekken i grunnskulen. Deltaking

	Deltakarar (elevar)		Talet på elevar		Deltaking per elev	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018
I alt	**2 684 009**	**2 413 311**	**633 029**	**636 350**	**4,2**	**3,8**
Østfold	141 898	132 706	35 188	35 244	4,0	3,8
Akershus	365 599	347 222	82 453	83 382	4,4	4,2
Oslo	196 919	165 996	67 209	68 263	2,9	2,4
Hedmark	98 744	84 157	21 616	21 734	4,6	3,9
Oppland	84 155	72 512	21 145	20 939	4,0	3,5
Buskerud	153 979	151 212	34 150	34 208	4,5	4,4
Vestfold	132 068	123 252	29 519	29 645	4,5	4,2
Telemark	118 690	79 169	20 041	20 040	5,9	4,0
Aust-Agder	70 528	72 859	14 770	15 008	4,8	4,9
Vest-Agder	138 188	128 518	24 008	24 186	5,8	5,3
Rogaland	231 659	202 346	62 817	63 446	3,7	3,2
Hordaland	255 005	227 267	63 421	63 683	4,0	3,6
Sogn og Fjordane	71 222	77 747	13 995	13 915	5,1	5,6
Møre og Romsdal	102 601	122 870	32 635	32 732	3,1	3,8
Sør-Trøndelag	171 149	.	37 019	.	4,6	.
Nord-Trøndelag	76 748	.	17 107	.	4,5	.
Trøndelag	.	208 141	.	54 424	.	3,8
Nordland	136 884	111 541	27 933	27 823	4,9	4,0
Troms Romsa	98 316	77 162	19 300	19 218	5,1	4,0
Finnmark Finnmárku	39 657	28 634	8 703	8 460	4,6	3,4

Kjelde: Den kulturelle skulesekken, Kulturtanken.

Tabell 15.7. Den kulturelle skulesekken i den vidaregåande skulen. Deltaking

	Deltakarar (elevar)		Talet på elevar		Deltaking per elev	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018
I alt	**327 261**	**286 043**	**198 944**	**188 482**	**1,6**	**1,5**
Østfold	15 000	16 269	10 922	10 864	1,4	1,5
Akershus	35 362	28 279	23 960	22 454	1,5	1,3
Oslo	17 127	15 028	18 968	19 469	0,9	0,8
Hedmark	16 048	16 885	7 544	7 008	2,1	2,4
Oppland	14 790	5 979	7 079	6 505	2,1	0,9
Buskerud	10 811	11 301	10 134	9 591	1,1	1,2
Vestfold	18 848	21 880	9 429	9 001	2,0	2,4
Telemark	23 596	9 325	6 940	6 253	3,4	1,5
Aust-Agder	5 418	5 489	4 836	4 424	1,1	1,2
Vest-Agder	12 922	10 514	7 766	7 236	1,7	1,5
Rogaland	21 442	17 099	19 358	18 356	1,1	0,9
Hordaland	10 107	16 069	20 304	18 695	0,5	0,9
Sogn og Fjordane	10 576	11 918	4 407	4 168	2,4	2,9
Møre og Romsdal	19 891	32 600	10 486	9 890	1,9	3,3
Sør-Trøndelag	16 391	.	11 583	.	1,4	.
Nord-Trøndelag	22 356	.	5 698	.	3,9	.
Trøndelag	.	30 262	.	16 938	.	1,8
Nordland	22 189	16 052	9 767	8 740	2,3	1,8
Troms Romsa	22 864	14 637	6 085	6 019	3,8	2,4
Finnmark Finnmárku	11 523	6 457	3 016	2 871	3,8	2,2

Kjelde: Den kulturelle skulesekken, Kulturtanken.

Tabell 15.8. Den kulturelle skulesekken i grunnskulen[1] og den vidaregåande skulen. Inntekter og utgifter. Kroner

	2017	2018
Inntekter		
I alt	**428 859 596**	**521 143 000**
Spelemidlar[2]	259 528 898	277 777 358
Eigendelar frå kommunane[3]	..	10 445 005
MVA-kompensasjon	5 242 303	5 201 361
Renteinntekter	3 595 247	3 216 239
Eigne midlar	134 447 228	192 741 428
Andre inntekter (inkl. refusjon scenekunstbruket)	26 045 920	31 761 609
Utgifter		
I alt	**279 145 465**	**440 635 375**
Honorar, reise utøvarar, billettar	231 461 048	234 834 079
Transport av elevar	23 394 626	26 869 764
Anna DKS-verksemd	24 289 791	28 272 050
Stipulert verdi av eigne årsverk og tenester	..	140 214 477
Eigendelar til fylkeskommunane	..	10 445 005

[1] Basert på rapportar frå fylkeskommunane og kommunane. [2] Spelemidlar er korrigert for avviket mellom den rekneskapsmessige avsetninga 1. januar og 31. desember. Tildelte spelemidlar for skuleåra 2017/18 og 2018/2019 var høvesvis 270 millionar kroner og 285 millionar kroner. [3] Eigendelar frå kommunane og verdi av eigne årsverk var ikkje ein del av rapporteringsskjemaet i 2017.

Kjelde: Den kulturelle skulesekken, Kulturtanken.

Tabell 15.9. Den kulturelle skulesekken i grunnskulen og den vidaregåande skulen. Tildelte spelemidlar fordelt til fylkeskommunar og direktekommunar. Kroner

	2017	2018
Fylkeskommunar		
I alt	**244 429 914**	**256 024 729**
Østfold	14 414 351	14 934 887
Akershus	20 034 889	18 909 043
Oslo	16 230 693	19 782 268
Hedmark	11 600 388	12 341 326
Oppland	11 690 852	12 026 356
Buskerud	14 325 379	15 108 371
Vestfold	11 620 226	12 565 051
Telemark	9 680 077	10 618 817
Aust-Agder	8 157 040	8 365 909
Vest-Agder	10 193 789	11 257 540
Rogaland	17 365 136	18 572 685
Hordaland	19 142 796	18 911 086
Sogn og Fjordane	9 035 658	9 766 395
Møre og Romsdal	14 978 376	15 409 581
Sør-Trøndelag	12 196 375	.
Nord-Trøndelag	9 944 619	.
Trøndelag	.	23 151 647
Nordland	16 205 653	16 071 992
Troms Romsa	9 680 090	9 626 048
Finnmark Finnmárku	7 933 527	8 605 727
Direktekommunar		
I alt	**24 070 084**	**28 975 273**
Alta	1 423 570	1 705 902
Asker	1 520 247	1 836 474
Bergen	4 999 456	5 986 112
Bodø	1 208 467	1 445 578
Bærum	3 053 868	3 689 103
Eidsvoll	573 554	692 859
Karmøy	1 176 374	1 426 044
Lørenskog	899 981	1 087 186
Stavanger	2 921 831	3 541 950
Tromsø	2 399 970	2 864 766
Trondheim	3 438 443	4 150 472
Ås	454 323	548 827

Kjelde: Den kulturelle skulesekken, Kulturtanken.

Tabell 15.10. Den kulturelle skulesekken i grunnskulen og den vidaregåande skulen. Tildelte spelemidlar fordelt per fylke[1]. Kroner

	2017	2018
I alt	**268 499 998**	**285 000 002**
Østfold	14 414 351	14 934 887
Akershus	26 536 862	26 763 492
Oslo	16 230 693	19 782 268
Hedmark	11 600 388	12 341 326
Oppland	11 690 852	12 026 356
Buskerud	14 325 379	15 108 371
Vestfold	11 620 226	12 565 051
Telemark	9 680 077	10 618 817
Aust-Agder	8 157 040	8 365 909
Vest-Agder	10 193 789	11 257 540
Rogaland	21 463 341	23 540 679
Hordaland	24 142 252	24 897 198
Sogn og Fjordane	9 035 658	9 766 395
Møre og Romsdal	14 978 376	15 409 581
Sør-Trøndelag	15 634 818	.
Nord-Trøndelag	9 944 619	.
Trøndelag	.	27 302 119
Nordland	17 414 120	17 517 570
Troms Romsa	12 080 060	12 490 814
Finnmark Finnmárku	9 357 097	10 311 629

[1] Geografisk fylke inkluderer både fylkeskommunar og direktekommunar.

Kjelde: Den kulturelle skulesekken, Kulturtanken.

Tabell 15.11. Årlege tilskot til Den kulturelle skulesekken. Kroner

	2014	2015	2016	2017	2018
I alt	**414 556 541**	**424 658 859**	**451 968 278**	**440 355 961**	**488 618 706**
Spelemidlar	197 900 000	210 200 000	210 156 000	270 000 000	285 000 000
Eigne midlar[1] fylkeskommunar	76 695 846	80 996 677	92 940 529	77 232 892	111 198 060
Eigne midlar[1] direktekommunar	9 333 918	6 755 171	11 653 456	13 774 898	17 336 645
Eigne midlar[1] kommunar	44 403 878	41 838 733	47 385 442	43 439 438	64 206 723
Skulekonsertsmidlar	86 222 899	84 868 278	89 832 851	35 908 733	10 877 278

[1] Eigne midlar er midlar tilskotsmottakerane gjev opp at dei sjølve bidreg med. Dei omfattar verdien av eigne årsverk, andre tenester og andre tilskot frå eiget budsjett, og er faktiske kostnader.

Kjelde: Den kulturelle skulesekken, Kulturtanken.

Tabell 15.12. Den kulturelle skulesekken i grunnskulen og den vidaregåande skulen. Kjønnsfordeling blant utøvande[1], etter fylke. 2018. Prosent

	Kvinner	Menn
Østfold	47,5	52,5
Akershus	53,4	46,6
Oslo	65,2	34,8
Hedmark	45,4	54,6
Oppland	49,2	50,8
Buskerud	50,3	49,7
Vestfold	51,7	48,3
Telemark	44,0	56,0
Aust-Agder	47,5	52,5
Vest-Agder	45,6	54,4
Rogaland	40,9	59,1
Hordaland	50,2	49,8
Sogn og Fjordane	48,2	51,8
Møre og Romsdal	52,5	47,5
Trøndelag	48,5	51,5
Nordland	54,5	45,5
Troms Romsa	37,5	62,5
Finnmark Finnmárku	54,0	46,0

[1] Tabellen tar omsyn ikkje berre til kjønnsfordeling av engasjement men òg til graden av eksponering (talet på engasjement gongar talet på arrangement for kvar turné).

Kjelde: Den kulturelle skulesekken, Kulturtanken.

Tabell 15.13. Den kulturelle skulesekken i grunnskulen og den vidaregåande skulen. Kjønnsfordeling blant utøvande[1], etter kunst- og kulturuttrykk. 2018. Prosent

	Kvinner	Menn
Film	44,8	55,2
Kulturarv	54,3	45,7
Litteratur	51,4	48,6
Musikk	39,3	60,7
Scenekunst	48,3	51,7
Visuell kunst	74,5	25,5
Kunstartar i samspel	51,5	48,5
Anna	53,2	46,8

[1] Tabellen tar omsyn ikkje berre til kjønnsfordeling av engasjement men òg til graden av eksponering (talet på engasjement gongar talet på arrangement for kvar turné).

Kjelde: Den kulturelle skulesekken, Kulturtanken.

Figurregister

Figur 1.1. Offentlege utgifter til kultur[1] ... 8
Figur 1.2. Netto driftsutgifter til ulike kulturføremål i fylkeskommunane. 2018 ... 10
Figur 1.3. Netto driftsutgifter til ulike kulturføremål i fylkeskommunane ... 10
Figur 1.4. Netto driftsutgifter til kulturføremål i fylkeskommunane. 2018 ... 11
Figur 1.5. Netto driftsutgifter til kultur for kommunekonsern. 2018 ... 12
Figur 1.6. Netto driftsutgifter til kultur for kommunekonsern ... 13
Figur 1.7. Netto driftsutgifter til kultur for kommunekonsern, etter fylke. 2018 ... 13
Figur 1.8. Netto driftsutgifter til kultur for kommunekonsern, etter fylke. Prosent av totale ... 14
Figur 2.1. Talet på årsverk i ideelle og friviljuge organisasjonar ... 25
Figur 2.2. Delen som har utført gratisarbeid for idrettslag og friluftsorganisasjonar dei siste 12 månadene fordelt på kjønn og alder. 2017 ... 26
Figur 3.1. Sysselsette i kulturell og kreativ næring etter kulturområde[1], 15-74 år ... 38
Figur 3.2. Del av sysselsetjing i kulturell og kreativ næring, etter fylke ... 39
Figur 3.3. Del av alle sysselsette i fylket som er sysselsett i kulturell og kreativ næring ... 40
Figur 3.4. Talet på føretak i kulturell og kreativ næring. Per 1. januar ... 41
Figur 3.5. Sysselsette i kulturell og kreativ næring etter organisasjonsform. Prosent ... 42
Figur 4.1. Årleg løyving til Norsk kulturfond i nominell kroneverdi ... 59
Figur 4.2. Avsetnader til ulike kulturføremål etter hovudområde. 2018. I millionar kroner og prosent ... 60
Figur 4.3. Talet på stipend og garantiinntekter[1]. 2018. Prosent ... 62
Figur 5.1. Orkester og kor. Tilhøyrarar per konsert ... 71
Figur 5.2. Talet på kor i Koralliansen, fordelt på organisasjonane. 2018 ... 72
Figur 5.3. Medlemmer i Norges Musikkorps Forbund ... 73
Figur 5.4. Tilskodarar ved teater og opera, ikkje korrigert for gjestespel. I 1 000 ... 74
Figur 5.5. Teater og opera. Inntekter for tilskotsteatra, etter type inntekt. I 1 000 kroner ... 76
Figur 6.1. Samlingar i norske museum[1]. 2018. Prosent ... 85
Figur 6.2. Samlingar i norske museum[1]. I 1 000 ... 86
Figur 6.3. Utstillingar i norske museum ... 87
Figur 6.4. Besøk i norske museum[1] ... 88
Figur 6.5. Museumsbesøk i alt per innbyggjar, etter fylke. 2018 ... 89
Figur 6.6. Driftsinntekter, etter inntektstype. Prosent ... 90
Figur 6.7. Driftsutgifter, etter kostnadstype. Prosent ... 90
Figur 7.1. Folkebibliotek. Utlån[1] av bøker etter type litteratur ... 103
Figur 7.2. Folkebibliotek. Besøk per innbyggjar, etter fylke. 2018 ... 104
Figur 7.3. Folkebibliotek. Bokbestand per 31. desember ... 105
Figur 7.4. Fag- og forskingsbibliotek. Bøker og periodika, etter bibliotektype. 2018. Prosent ... 106
Figur 8.1. Bestand i arkivinstitusjonar, bibliotek og museum. 2018. Hyllemeter i prosent ... 119
Figur 8.2. Privatarkivbestand i arkivinstitusjonar, bibliotek og museum. 2018. Hyllemeter i prosent ... 120
Figur 9.1. Utgjevne bøker, etter emne ... 126
Figur 9.2. Bokomsetnad, etter distributør. 2018. Prosent ... 128
Figur 9.3. Bruttoomsetnad[1], fordelt på bokgruppe. I millionar kroner ... 129
Figur 10.1. Netto totalopplag for grupper av aviser. 2018. I 1 000 ... 140
Figur 10.2. Netto totalopplag for dei største avisene. 2018. I 1 000 ... 141
Figur 10.3. Fagpresse. Opplag per utgjeving, etter gruppe[1]. 2018. I 1 000 ... 142
Figur 10.4. Lesing av trykt avis og nettavis ein gjennomsnittsdag. Prosent ... 143
Figur 11.1. Kinobesøk. Samla besøk, utanlandske og norske filmar. Millionar besøk ... 150
Figur 11.2. Personar som har vore på kino dei siste 12 månadene, etter alder. 2018. Prosent ... 152
Figur 11.3. Personar som har vore på kino dei siste 12 månadene, etter menn og kvinner. Prosent ... 152
Figur 11.4. Kinobesøk[1]. Del besøk på kinokjeder og kinoar utanfor kjeder. Prosent ... 153
Figur 12.1. Personar som har brukt ulike massemedium ein gjennomsnittsdag. Prosent ... 161
Figur 12.2. Delen brukarar av videomedium som har sett på ulike typar opptak ein gjennomsnittsdag. 2018. Prosent ... 162
Figur 12.3. Radiolytting for personar 9-79 år ein gjennomsnittsdag. 2018. Lyttardelar i prosent ... 164
Figur 12.4. Tid brukt til radiolytting og fjernsynssjåing ein gjennomsnittsdag. Minutt ... 165
Figur 12.5. Fjernsynssjåing for personar 9-79 år ein gjennomsnittsdag. Sjåardelar i prosent ... 166

Figur 12.6. Prosentdel nynorsk[1] i programtilbodet på NRKs TV- og radiokanalar..........167
Figur 13.1. Talet på medlemskapar i Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, etter kjønn og alder 177
Figur 13.2. Personar som dei siste 12 månadene har drive med ulike trenings- og mosjonsaktivitetar etter landsdel. 2019. Prosent 179
Figur 14.1. Medlemmer[1] i trus- og livssynssamfunn som mottek offentleg stønad og er utanom Den norske kyrkja, etter religion/livssyn...188
Figur 14.2. Medlemmer[1] i trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja, etter fylke. 2018. Prosent 189
Figur 14.3. Den norske kyrkja. Talet på døypte[1] og konfirmerte....................................190
Figur 14.4. Den norske kyrkja. Døypte[1] og konfirmerte. Prosent 191
Figur 14.5. Den norske kyrkja. Talet på deltakarar per gudsteneste sundagar og helgedagar i gjennomsnitt, etter bispedøme 192
Figur 15.1. Elevar i kommunale kulturskular, etter fylke..201

Tabellregister

Tabell 1.1.1. Utgifter over Kulturdepartementets budsjett. Rekneskapstal, løyvingar. Millionar kroner og prosent 18
Tabell 1.1.2. Hovudfordeling av spelemidlar til idrettssektoren. Millionar kroner 18
Tabell 1.1.3. Hovudfordeling av spelemidlar til kultur. Millionar kroner 18
Tabell 1.2.1. Netto driftsutgifter til kulturføremål i fylkeskommunane, etter fylke. Millionar kroner 19
Tabell 1.2.2. Netto driftsutgifter til kulturføremål i fylkeskommunane, etter fylke. Prosent 20
Tabell 1.2.3. Netto og brutto driftsutgifter og brutto investeringsutgifter til kulturføremål. Fylkeskommunar. Millionar kroner 21
Tabell 1.2.4. Netto driftsutgifter for fylkeskommunar til kultur, etter fylke 21
Tabell 1.3.1. Netto driftsutgifter for kommunekonsern til kultur, etter fylke 22
Tabell 1.3.2. Netto driftsutgifter for kommunekonsern til kulturføremål, etter fylke. Millionar kroner 22
Tabell 1.3.3. Netto driftsutgifter for kommunekonsern til kulturføremål. Prosent 23
Tabell 1.3.4. Brutto investeringsutgifter for kommunekonsern, etter rekneskapsfunksjon for kultur. Millionar kroner 24
Tabell 1.3.5. Friviljuge lag og foreiningar som får driftstilskot frå kommunane. KOSTRA-skjema 17[1] 24
Tabell 2.1. Lønte og uløna årsverk[1] i ideelle og friviljuge organisasjonar, etter aktivitet (ICNPO). Tal på årsverk 29
Tabell 2.2. Lønte og uløna årsverk[1] i ideelle og friviljuge organisasjonar, etter aktivitet (ICNPO). Endring frå året før. Prosent 30
Tabell 2.3. Finansiering etter aktivitet (ICNPO) og finansieringskjelde i 2017. Millionar kroner og prosent 31
Tabell 2.4. Produksjon, bruttoprodukt og lønskostnadar inklusive uløna arbeid, etter aktivitet (ICNPO). Løpande prisar. Millionar kroner 32
Tabell 2.5. Årleg endring i produksjon, bruttoprodukt og lønskostnadar inklusive uløna arbeid, etter aktivitet (ICNPO). Prosent 33
Tabell 2.6. Produksjon, bruttoprodukt og lønskostnadar eksklusive uløna arbeid, etter aktivitet (ICNPO), løpande prisar. Millionar kroner 34
Tabell 2.7. Årleg endring i produksjon, bruttoprodukt og lønskostnadar eksklusive uløna arbeid, etter aktivitet (ICNPO). Prosent 35
Tabell 2.8. Gratisarbeid for idrettslag og friluftsorganisasjonar dei siste 12 månadene, kjønn, alder og landsdel. Prosent 36
Tabell 3.1. Sysselsetjingsvekst[1] i kulturnæringane og alle næringane, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal 46
Tabell 3.2. Sysselsette[1] i kulturell og kreativ næring, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal 46
Tabell 3.3. Sysselsetjingsvekst[1] i kulturell og kreativ næring, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal. Prosent 46
Tabell 3.4. Sysselsette[1] i kulturell og kreativ næring, etter kulturområde og sektor, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal 47
Tabell 3.5. Sysselsette[1] i kulturell og kreativ næring, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal 48
Tabell 3.6. Sysselsette[1] i kulturområdet forlagsverksemd, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal 48
Tabell 3.7. Sysselsette[1] i kulturområdet film-, video- og fjernsynsprogramproduksjon, utgjeving av musikk- og lydopptak, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal 49
Tabell 3.8. Sysselsette[1] i kulturområdet radio- og fjernsynskringkasting, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal 49
Tabell 3.9. Sysselsette[1] i kulturområdet arkitektverksemd, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal 50
Tabell 3.10. Sysselsette[1] i kulturområdet spesialisert designverksemd, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal 50
Tabell 3.11. Sysselsette[1] i kulturområdet kunstnarleg verksemd og underhaldningsverksemd, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal 51
Tabell 3.12. Sysselsette[1] i kulturområdet drift av bibliotek, arkiv, museum og anna kulturverksemd, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal 51
Tabell 3.13. Sysselsette[1] i kulturområdet andre næringskodar[2], etter fylke, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal 52
Tabell 3.14. Sysselsette[1] i heile landet, alle næringar, etter fylke, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal 52
Tabell 3.15. Sysselsette[1] i heile landet, alle næringar, etter fylke og sektor, 15-74 år, registergrunna. Per 4. kvartal 53
Tabell 3.16. Sysselsette[1] etter utvalde kulturområde og kjønn. Per 4. kvartal 53

Tabell 3.17. Registergrunna sysselsetjingsstatistikk. Ulike næringar innanfor kulturell og kreativ næring. Arbeidstakarar[1], etter innvandringsbakgrunn og kjønn. Per 4. kvartal 2018 54
Tabell 3.18. Føretak 1. januar 2017-1. januar 2018, nyetablerte føretak 2017-2018 og nedlagde føretak 2017, etter kulturområde og næring 55
Tabell 3.19. Føretak. Omsetnad og sysselsetjing. Utvalde kulturområde 56
Tabell 3.20. Føretak. Talet på føretak i utvalde kulturområde, etter fylke 56
Tabell 3.21. Føretak. Omsetnad i utvalde kulturområde, etter fylke. Millionar kroner 57
Tabell 3.22. Føretak. Sysselsetjing i utvalde kulturelle og kreative næringar, etter fylke 57
Tabell 3.23. Sysselsette etter kulturområde og organisasjonsform. 4. kvartal 58
Tabell 4.1. Norsk kulturfond. Løyvingar, etter område. Millionar kroner[1] 66
Tabell 4.2. Innkjøpsordningane for litteratur under Norsk kulturfond. Innkjøpte titlar 66
Tabell 4.3. Støtteordningar for visuell kunst under Norsk kulturfond. Avsette midlar. 1 000 kroner[1] 66
Tabell 4.4. Tilskot til scenekunstføremål under Norsk kulturfond. Tal på tildelingar og beløp 67
Tabell 4.5. Tilskot til musikkføremål under Norsk kulturfond. Tal på tildelingar og beløp 67
Tabell 4.6. Fond for lyd og bilete, talet på tildelingar og beløp. 1 000 kroner 67
Tabell 4.7. Statens kunstnarstipend. Beløp, etter stipendtype og kunstnargruppe. 1 000 kroner 68
Tabell 4.8. Statens kunstnarstipend. Tal på stipend, etter stipendtype og kunstnargruppe 69
Tabell 4.9. Opphavsrett. Innkravde og utbetalte vederlag, etter organisasjon. 1 000 kroner 70
Tabell 5.1. Musikkinstitusjonar i NTO. Konsertar, turnékonsertar og tilhøyrarar 79
Tabell 5.2. Talet på kor og korsongarar, etter organisasjonar 79
Tabell 5.3. Talet på kor og korsongarar etter fylke[1] 80
Tabell 5.4. Talet på kor[1] og korsongarar etter type kor. 2018 80
Tabell 5.5. Norges Musikkorps Forbund. Korps og medlemmer 80
Tabell 5.6. Framsyningar og tilskodarar ved teater[1] og opera 81
Tabell 5.7. Frie teater- og dansegrupper med grunnfinansiering[1]. 2018 81
Tabell 5.8. Norsk Scenekunstbruk. Produksjonar i deira speleplan. Framsyningar og tilskodarar 82
Tabell 5.9. Statlege utgifter til musikk- og scenekunstføremål. Rekneskap. 1 000 kroner 82
Tabell 5.10. Statlege utgifter til orkester- og musikkinstitusjonar. Rekneskap. 1 000 kroner[1] 82
Tabell 5.11. Orkester og musikkinstitusjonane som mottek statlege pengar. Inntekter og utgifter. 1 000 kroner 83
Tabell 5.12. Utdelingar til musikkfestivalar, etter kategori. Talet på festivalar og tilskot. 2018 83
Tabell 5.13. Økonomiske nøkkeltal for tilskotsteatre. 1 000 kroner 84
Tabell 6.1. Museum[1] og samlingar. Storleik på samlingane. I 1 000 94
Tabell 6.2. Museum[1] og samlingar. Tal på kulturhistoriske bygningar og farkostar 95
Tabell 6.3. Museum[1] og samlingar. Tal på utstillingar 96
Tabell 6.4. Museum[1] og samlingar. Tal på ulike aktivitetar i musea, etter type aktivitet og fylke 97
Tabell 6.5. Museum[1] og samlingar. Tal på besøk 98
Tabell 6.6. Kunstarenaer[1], ulike typer besøk etter fylke i 2018 99
Tabell 6.7. Museum[1] som er lagde til rette for funksjonshemma 99
Tabell 6.8. Museum og samlingar. Driftsinntekter og driftskostnader. Millionar kroner 100
Tabell 6.9. Årsverk ved museum og samlingar 100
Tabell 6.10. Årsverk, etter type stilling[1] 101
Tabell 7.1. Folkebibliotek. Utlån av bøker, etter fylke 111
Tabell 7.2. Folkebibliotek. Utlån av andre medium[1] og nedlastingar e-bøker, etter fylke 112
Tabell 7.3. Folkebibliotek. Besøk totalt og besøk per innbyggjar[1], etter fylke 112
Tabell 7.4. Folkebibliotek. Bøker og anna fysisk materiale, etter fylke 113
Tabell 7.5. Aktivitet i folkebibliotek. Besøk, arrangement og tal på deltakare på arrangement, etter fylke 113
Tabell 7.6. Folkebibliotek. Bøker for vaksne og born, etter fylke 114
Tabell 7.7. Folkebibliotek. Løns- og medieutgifter (1 000 kr), etter fylke 114
Tabell 7.8. Fylkesbibliotek. Utlån og rekneskap 115
Tabell 7.9. Fengselsbibliotek[1]. Bestand og utlån 115
Tabell 7.10. Fag- og forskingsbibliotek. Hovudtabell. 2018[1] 116
Tabell 7.11. Skulebibliotek. Grunnskular. Bokbestand og utlån, etter fylke[1,2] 117
Tabell 7.12. Skulebibliotek[1]. Vidaregåande skular. Bokbestand og utlån, etter fylke 118
Tabell 7.13. Pliktavlevering av materiale til Nasjonalbiblioteket 118

Tabell 8.1. Arkivbestand i arkivinstitusjonar, bibliotek og museum ... 123
Tabell 8.2. Tilgang til arkivmateriale ... 123
Tabell 8.3. Arkivbevarande institusjonar. Bestand og digitalisering av papirdokument og ulike medium ... 124
Tabell 8.4. Arkivinstitusjonar. Besøk, formidling, årsverk og økonomital ... 124
Tabell 8.5. Digitalarkivet. Talet på brukarar, besøk, søk/nedlastingar. Millionar ... 125
Tabell 9.1. Norske bøker og originalt utanlandske bøker i omsetjingar utgjevne i Noreg. Talet på titlar ... 133
Tabell 9.2. Utgjevne bøker[1] klassifisert etter emne. Talet på titlar. 2018 ... 133
Tabell 9.3. Andre typar utgjevingar. Talet på titlar ... 133
Tabell 9.4. Utgjevne bøker klassifisert etter utgjevarspråk[1] og emne[2] ... 134
Tabell 9.5. Norske og utanlandske skjønnlitterære bøker, etter genre/type. Talet på titlar ... 134
Tabell 9.6. Omsette bøker, etter originalspråk. Talet på titlar ... 135
Tabell 9.7. Barne- og ungdomslitteratur, etter genre og utgjevarspråk. Talet på titlar ... 135
Tabell 9.8. Den Norske Forleggerforening. Bokomsetnad til utsalsprisar. Millionar kroner ... 135
Tabell 9.9. Den Norske Forleggerforening. Omsetnad og talet på selde eksemplar, etter bokgruppe ... 136
Tabell 9.10. Titlar med norske opphavspersonar[1] av originale norske utgjevingar[2] fordelte på menn og kvinner ... 136
Tabell 9.11. Norske opphavspersonar[1] av emneinndelte originale norske utgjevingar[2] fordelte på menn og kvinner ... 137
Tabell 9.12. Gjennomsnittleg tid i minutt brukt til boklesing for alle og for dei som les, fordelt på alder og kjønn ... 137
Tabell 9.13. Prosentdel boklesarar og minutt brukt til lesing av bøker ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning, hushaldsinntekt, yrkesstatus og landsdel ... 138
Tabell 9.14. Boklesarar som har lese ulike typar bøker ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning, hushaldsinntekt og landsdel. Prosent ... 139
Tabell 10.1. Aviser med tilbod på internett[1] ved utgangen av året eller januar året etter, for einskilde utvalde år ... 146
Tabell 10.2. Talet på aviser og opplag[1] for ulike typar aviser, i 1 000 eksemplar ... 146
Tabell 10.3. Dagsaviser som fekk produksjonstilskot ... 146
Tabell 10.4. Vekepresse[1]. Talet på blad og magasin og opplag per utgjeving, etter gruppe ... 147
Tabell 10.5. Fagpresse. Talet på periodika[1] og opplag per utgjeving, etter gruppe[2] ... 147
Tabell 10.6. Minutt brukt til lesing av avis, vekeblad, teikneserieblad og tidsskrift ein gjennomsnittsdag ... 148
Tabell 10.7. Personar som les avis, vekeblad, teikneserieblad og tidsskrift ein gjennomsnittsdag. Prosent ... 148
Tabell 10.8. Lesing av trykt avis og nettavis ein gjennomsnittsdag, alder, menn og kvinner. Prosent ... 149
Tabell 11.1. Besøk ved kinoane, etter kinotype og fylke ... 156
Tabell 11.2. Verksemda ved kinoane, etter eigarform ... 157
Tabell 11.3. Langfilmpremierar, etter produksjonsland ... 157
Tabell 11.4. Norsk filminstitutt. Tilskot til audiovisuell produksjon, tal på filmar, type tilskotsordning og beløp. 1 000 kroner ... 158
Tabell 11.5. Besøk på kino, etter menn og kvinner, alder, utdanning, hushaldsinntekt, yrkesstatus og landsdel. Prosent og gjennomsnitt ... 159
Tabell 11.6. Statlege tilskot til regionale filmsenter og filmfond. 1 000 kroner ... 159
Tabell 11.7. Avgiftsinntekt til Norsk kino- og filmfond og Medietilsynet. Fondsavgift fordelt på kino og video. 1 000 kroner ... 160
Tabell 12.1. Delen brukarar av videomedium som har sett på ulike typar opptak ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning og landsdel. 2007-2018. Prosent ... 170
Tabell 12.2. Delen lyttarar som har lytta til ulike avspelingssystem ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning og landsdel i 2018. Prosent ... 171
Tabell 12.3. NRK P1[1]. Sendetid, etter programtype ... 171
Tabell 12.4. NRK P2. Sendetid etter programtype ... 172
Tabell 12.5. NRK P3. Sendetid[1], etter programtype ... 172
Tabell 12.6. NRK. Sendetid[1], etter fjernsynskanal og programtype. 2018 ... 172
Tabell 12.7. Norsk rikskringkasting. Sendetid i radio og fjernsyn, etter målform. Prosent 173
Tabell 12.8. Lyttar- og sjåardelar for ulike radio- og fjernsynskanalar ein gjennomsnittsdag. Prosent ... 173
Tabell 12.9. Personar som høyrer på radio ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning og landsdel. Prosent ... 174

Tabell 12.10. Minutt brukt til radiolytting ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning og hushaldsinntekt 174
Tabell 12.11. Personar som ser på fjernsyn ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning og landsdel. Prosent 175
Tabell 12.12. Minutt brukt til fjernsynssjåing ein gjennomsnittsdag, etter kjønn, alder, utdanning og hushaldsinntekt 175
Tabell 12.13. Fjernsynssjåing blant personar 9-79 år ein gjennomsnittsdag. Sjåardelar i prosent. 2004-2018 176
Tabell 13.1. Talet på idrettslag og medlemskapar, etter idrettskrins 183
Tabell 13.2. Norsk Friluftsliv. Lokallag og medlemskapar 184
Tabell 13.3. Personar som i løpet av dei siste 12 månadene har delteke på ulike treningsaktivitetar, etter år, kjønn, alder, utdanning og landsdel. Prosent 184
Tabell 13.4. Talet på idrettsanlegg, etter klassifikasjon og fylke 185
Tabell 13.5. Tal på idrettsanlegg og innbyggjarar per anlegg for nokre utvalde anleggskodar og år[1] 186
Tabell 13.6. Netto driftsutgifter og brutto investeringsutgifter for kommunekonsern til idrett, etter fylke 187
Tabell 14.1. Medlemmer[1] i trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja, etter religion/livssyn. 1. januar. Absolutte tal og prosent 196
Tabell 14.2. Medlemmer[1] i trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja, etter religion/livssyn og medlemmer i Dnk, etter fylke 196
Tabell 14.3. Medlemmer[1] i kristne trussamfunn utanom Den norske kyrkja. Per 1. januar 197
Tabell 14.4. Den norske kyrkja. Kyrkjelege handlingar[1], etter bispedøme 197
Tabell 14.5. Den norske kyrkja. Gudstenester og deltakarar på gudstenester, etter bispedøme 198
Tabell 14.6. Sysselsette og årsverk lønte av sokn, kyrkjelege fellesråd og bispedøme 198
Tabell 14.7. Utgifter til Den norske kyrkja og tilskot til trussamfunn m.m. Rekneskapstal. Løyvingar. Millionar kroner og prosent 199
Tabell 14.8. Netto drifts- og investeringsutgifter for kommunar til Den norske kyrkja, andre religiøse føremål og kyrkjegardar, gravlundar, krematorium 199
Tabell 14.9. Kyrkjelege fellesråd, rekneskapsstatistikk[1]. Inntekter og utgifter 200
Tabell 15.1. Kommunale kulturskular. Elevar, etter fylke 204
Tabell 15.2. Kommunale kulturskular. Elevplassar, etter fagområde og fylke 204
Tabell 15.3. Kommunale kulturskular. Elevar etter alder og kjønn 205
Tabell 15.4. Den kulturelle skulesekken i grunnskulen. Deltakarar og arrangement 205
Tabell 15.5. Den kulturelle skulesekken i den vidaregåande skulen. Deltakarar og arrangement 205
Tabell 15.6. Den kulturelle skulesekken i grunnskulen. Deltaking 205
Tabell 15.7. Den kulturelle skulesekken i den vidaregåande skulen. Deltaking 206
Tabell 15.8. Den kulturelle skulesekken i grunnskulen[1] og den vidaregåande skulen. Inntekter og utgifter. Kroner 207
Tabell 15.9. Den kulturelle skulesekken i grunnskulen og den vidaregåande skulen. Tildelte spelemidlar fordelt til fylkeskommunar og direktekommunar. Kroner 207
Tabell 15.10. Den kulturelle skulesekken i grunnskulen og den vidaregåande skulen. Tildelte spelemidlar fordelt per fylke[1]. Kroner 208
Tabell 15.11. Årlege tilskot til Den kulturelle skulesekken. Kroner 208
Tabell 15.12. Den kulturelle skulesekken i grunnskulen og den vidaregåande skulen. Kjønnsfordeling blant utøvande[1], etter fylke. 2018. Prosent 208
Tabell 15.13. Den kulturelle skulesekken i grunnskulen og den vidaregåande skulen. Kjønnsfordeling blant utøvande[1], etter kunst- og kulturuttrykk. 2018. Prosent 209

© Statistisk sentralbyrå, 2019
Ved bruk av materiale frå denne publikasjonen
skal Statistisk sentralbyrå verta oppgjeven som kjelde.

ISBN 978-82-587-1028-5 (trykt)
ISBN 978-82-587-1029-2 (elektronisk)
ISSN 0804-3221